

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת כי תבוא

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 290

פנינים לפרשת כי תבוא

הזמינו אותי לדרוש בפני בעלי תשובה היום, שבוע לפני ראש השנה, מה לומר להם בשם הרב משהו מעשי ליום הדין? "ללמוד תורה (בהברותא ושמיעת שיעורי תורה) זה הדבר המרכזי והחשוב לקראת יום הדין- ותלמוד תורה כנגד כולם"

משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן, עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

רבינו היה חזן ב'סליחות' בבית המדרש שלו - 'לדרמון', וכאשר שב לביתו התעניין האם שמעו את קולו (החלש בשנים הללו) והשבת בחיוב וגם על נוסח והניגון. אמר רבינו: "זה שיריים של חזנות שלי... הייתי חזן כל שנה בסליחות, וגם בערב ראש השנה אצל החזן"א, כמו כל הילדים שרוצים להיות חזן"...

אמר לי רבינו: "אין זו צורה לומר סליחות שלא באשמורת הבוקר ער שְׁלֹא־פָצַחְךָ אוֹיֵס וְבֵא לומר סליחות..."

"בישיבה בפתח תקוה הלכתי לסליחות בנין בביהכ"ס הגדול, ואמרו סליחות, ואח"כ התפללתי בנין. ועל ידי זה ראיתי שם ספרים מעניינים, מצאתי שם כמה ספרים שחתום שמו של רבי זונדל מסלאנט, שכמה מתלמידיו היו בין המייסדים של הת"ת, והיו שם הגהות בכתב יד קודשו, והעתקתים. ובשיח השדה ח"ג בסוף יש ליקוטים והערה אחת שהיא ארוכה, שהעתקתי והדפסתי שם".

רבינו אמר לי: "לאבא היה חוש נגינה, ובחור"ל התפלל ש"ץ בימים נוראים לפעמים, ולא היה לו כסף לנסוע לארץ ישראל, והשכיר את עצמו שם לחזן בימים נוראים, ושילמו טוב, ומזה היה הכסף לנסיעה. כאן בא"י בתחילה התפלל ש"ץ, אבל אחר כך הפסיק ואמר כי זה מפריע לו בתפלתו".

והחשוב לקראת יום הדין- ותלמוד תורה כנגד כולם".

הרב... ר"מ בישיבה גדולה, וראש הישיבה שם מבקשו שידבר התעוררות לפני תקיעות ביום ב'. א. הוא מפחד שלא להראות עצמו ביום קדוש הזה. ב. על מה לדבר בישיבה?

"א. זיכוי הרבים הוא דבר גדול. ב. לדבר על תורה, כי תלמוד תורה כנגד כולם!"

סיפר לי רבי זלמן רוטברג, כי הפצירו בחזו"א לדבר לפני תקיעות עד שהסכים, והחזו"א נהיה אדום, ואמר אז רק המשנה באבות פ"ט מ"ו, שלא אמר רבי יוסי בן קיסמא וכו' אם אתה נותן לי כל כסף וזהב

המשך בעמוד 26

הזמינו אותי לדרוש בפני בעלי תשובה היום, שבוע לפני ראש השנה, מה לומר להם בשם הרב משהו מעשי ליום הדין? "ללמוד תורה (בהברותא ושמיעת שיעורי תורה) זה הדבר המרכזי

והנה נעצרת על ידינו מכונית. יוצא ממנה אדם משופם, ומתחיל לצעוק: "מה אתם עושים שם? אתם הולכים להוריד את השלטים שהנחת? אני יודע שעכשיו לא תעזו להוריד אותם, אבל אני רושם את מספר הרכב, ואם מחר השלטים הללו לא יהיו פה, אדע את מי להאשים!"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: אין רשעים בעם ישראל

"הַסְכַּת וְשִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל" (דברים כ"ז, ט')

אין רשעים בעם ישראל - מעל ארבעים שנה אני עוסק עם יהודים, ולא פגשתי מעולם יהודי רשע! בתקופה מסוימת דרשו החרדים שחברת 'אל-על' תשמור שבת. היתה כאן בארץ מהומה גדולה. נסעתי עם אברך, והנה אנו מבחינים בשני שלטים ענקיים: "די לכפיה הדתית! היום אל-על, ומחר...?" "אנחנו חייבים להוריד את השלטים הללו!", אמר לי האברך. "עכשיו באמצע היום זו בעיה", אמרתי לו, "כשנחזור בערב נסיר אותם."

השלטים היו מונחים במרחק מאתיים מטר מהכביש, ובדרך חזור נכנסנו אל תוך השדה, כדי להורידם התקדמנו מרחק של עשרים מטרים בסך הכל, והנה נעצרת על ידינו מכונית. יוצא ממנה אדם משופם, ומתחיל לצעוק: "מה אתם עושים שם? אתם הולכים להוריד את השלטים שהנחת? אני יודע שעכשיו לא תעזו להוריד אותם, אבל אני רושם את מספר הרכב, ואם מחר השלטים הללו לא יהיו פה, אדע את מי להאשים!"

עמדתי ליד הרכב, הסתכלתי עליו וחייכתי. הוא התקרב אלי ושאל בהתרגשות שאלה, שרק יהודי יכול לשאול אותה: "אני לא מבין אתכם, אתה רואה אותי כועס, ואתה מחייך?"

אמרתי לו: "אסביר לך למה אני מחייך. אני עוסק בהחזרה בתשובה ומהנסיון שלי, ה'פייטרים' הכי גדולים הם הראשונים שחוזרים בתשובה. אם אתה הנחת פה את השלטים כמו שאתה אומר, זאת אומרת שאתה פייטר. לכן אני מנסה לדמיין איך תראה בעוד שלושה חודשים עם זקן ופאות, ואני מתמוגג מנחת!"

אין לתאר כיצד השפיעו עליו דברי. הוא הסתכל עלי בעיניים רושפות ואמר: "אתה יודע מה השבת עשתה לי?!"

"מה עשתה לך השבת?", שאלת:

"אני כבשתי את הכותל ואת העיר העתיקה, והלגינורים הירדנים לא הצליחו לפצוע אותי. אבל בכביש רמות פצעו אותי.

ענית לו...תדע לך שיש עוד צד למטבע וצריך לראות גם את הצד השני של המטבע..."

סיפרתי לו שפעם באמצע דרשה של רבי שלום סרברניק שליט"א לפני אלפי איש, קמה אשה אחת וצעקה: "ומה תגיד על זה שבכביש רמות, צעקו לי ילדים עם פאות 'שבת'?" אמר לה רבי שלום: "ומה הגבת? לא יצאת מהמכונית ואמרת לילד שצעק: 'תודה רבה, ילד, תודה רבה!'"

"הוא צועק עלי, ואני אגיד לו תודה רבה?", רגזה האשה.

אמר לה רבי שלום: "הבה נהייה אמיתיים ונחשוב לרגע: אם היית שמה על המכונית שלך שלט 'אני נוצריה'. מישהו היה צועק לך 'שבת?' אף אחד! והנה את מתנהגת כמו נוצריה, וכמעט כל

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

שלחתי אותו אל הרב צבי ענבל ברכסים. על אותו פתק שבו התכוון לרשום את מספר המכונית שלנו, הוא רשם את מספר הטלפון של הרב, וכמובן, חזר בתשובה...

אמרתי, אם כן, לאנשי לונג איילנד: "אם רצונכם בחתימה טובה, דבר אחד תבטיחו לקב"ה: שכשיהיה סמינר - אתם הולכים ובודקים!". וברוך ה' הקב"ה גלגל, שבי"א חשון נערך שם סמינר, שבעקבותיו מאה משפחות חזרו בתשובה. הדבר הראשון שעשו שם היה - קביעת שיעורים כל שבוע, כמה פעמים בשבוע. כיום המקום השתנה לחלוטין. חלק גדול מהציבור הם יהודים שומרי מצוות. זה הסדר המתבקש: תתחילו ללמוד תורה, לדעת להבין, ומתוך כך תחזרו בתשובה.

כך מבקשים אנו בתפילה: "אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו, ותן בליבנו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור" - לפני הכל אנו מבקשים מהקב"ה שירחם עלינו, וייתן לנו להבין ולהשכיל! בלי להבין אדם לא יודע כלל מה חסר לו. אם לא ילמד - איך יבין? כדי לדעת מה צריך לשנוא ומה לאהוב - חייבים ללמוד תורה. בלי זה - לעולם לא ניתן לדעת אם הדבר נכון או לא נכון. ישנם דברים שבעבר היה ברור שהם אסורים, והיום הם מקובלים... מוכרחים לדעת את האמת ובכדי לדעת אמת צריכים ללמוד תורה. אנחנו בסוף, בכמה דקות האחרונות של הגלות. עלינו לתפוס את עצמנו בסוף, להחליט שמתיישבים ללמוד את התורה של הקב"ה, לדעת להבין ולהשכיל, ועל ידי זה לשמוע ללמוד, ומזה יצא ללמוד, לשמור ולעשות את כל דברי התורה.

(מתוך 'אריה שאג')

עם ישראל מחזיק אותך לנוצריה. נשארו רק כמה ילדים שאינם מסוגלים לוותר עליך, ואומרים לך: 'אחותנו את! שבת! אנחנו לא מוכנים לוותר עליך!', ואת לא יוצאת להגיד להם תודה רבה? אני לא מבין אותך!..."

"אתה מבין?", אמרתי לו, "זה הצד השני של המטבע".

"איפה אתה גר? בבני ברק?", הוא שאל אותי, "זה רחוק לי מידי, יש לך מישהו קרוב יותר, שאוכל ללמוד ממנו?".

שלחתי אותו אל הרב צבי ענבל ברכסים. על אותו פתק שבו התכוון לרשום את מספר המכונית שלנו, הוא רשם את מספר הטלפון של הרב, וכמובן, חזר בתשובה...

הרי לנו כי לכל יהודי, באשר הוא, יש נשמה טהורה, שבקלות אפשר להציל אותה!

כדי לדעת - חייבים ללמוד תורה

איך נחזיר אנשים בתשובה?

דבר ראשון - שיעורי תורה. בעל 'סדר היום', כבר לפני שש מאות שנה כתב, שכל רב ייקח עשרה ריקים ופוחזים, ויתחיל ללמוד איתם תורה. וכך כתוב בספרים, שמשיח יבוא מתוך עשרה אנשים שיושבים ולומדים תורה.

במקום דיבורים - פשוט לשבת וללמוד עם יהודים קצת 'עין יעקב', קצת 'בן איש חי', קצת הלכות, לתת להם מעט ידע.

לפני כמה שנים בחודש אלול, קראו לי לעיר לונג איילנד שבארצות הברית, למסור כמה הרצאות בסוף שבוע - חמישי שישי שבת וראשון.

מסרתי שם שמונה הרצאות, באנגלית, ואנשים בכו. מה שאני דרשתי מהם היה דבר אחד. אמרתי להם: "כל כך הרבה אסונות באו עליכם בשנה שעברה, אם אגיד לכם לחזור בתשובה, אפילו לא תדעו על מה לחזור, לא תדעו מה לקבל על עצמכם, אבל תדעו לכם שמה שקרה בשנה החולפת - נכתב בראש השנה ויום כיפור האחרון, ואם אתם רוצים כתיבה וחתימה טובה לשנה הבאה ישנה דרך אחת: תבטיחו לקב"ה שכשיהיה סמינר תבואו להשתתף בו, זה הכל! כך תבדקו בעצמכם - אמת או לא אמת!".

אני אומר לאנשים: לכו לסמינרים, תבדקו אם מה שאומרים לכם אמת או לא אמת, ואפילו אם זו האמת - אינכם מתחייבים מראש לקבל את הדברים, רק לבדוק! אם תראו שהאמת מתוקה ואתם מקבלים אותה - תקבלו. אף אחד אינו כופה עליכם לקבלה. את המילה 'כפיה' יש לנקד אחרת: כ"ף י-ה, כ"ף ללכת עם בורא עולם משום שזו האמת.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

שמעתי מרבי אליקים שלזינגר מלונדון, שהיה מקרה עם בת ממשפחה חילונית שחפצה לחיות חיי תורה. היא הוסתרה בפנימיה של מוסד לבנות, והשלטונות ראו בכך ענין חמור מאד, ממש כמו חטיפה, ממש כמו בפרשת יוסל'ה שוחמכר הידועה...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: כשמאזינים ומשיבים את
הדברים אל הלב, אנו מונעים מעצמנו חטאים

"וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיֵּרָאוּ מִמֶּךָ" (דברים כ"ה, י')

מה פרושה של ברכה זו?

אומרת על כך הגמרא (ברכות ו ע"א): "תניא רבי אליעזר הגדול
אומר: אלו תפילין שבראש".

מסופר שבאחד הימים, כאשר רבנו הגר"א ז"ל היה שרוי בעיצומה
של הגלות שערך, התנפלו שודדים על בעל הבית שבו התארח. הוא
שמע צעקות נוראות ומיהר לצאת מחדרו, לברר את פשרן. כשראו
השודדים את התפילין, תכף ומיד הניחו לבעל הבית וברחו בבהלה
מרוב פחד.

לאחר שנרגע, שאל בעל הבית את הגאון: "מה הוא הדבר שעשית?
איך גרמת להם שיברחו מרוב פחד?". האכסנאי ההוא עדין לא ידע
עם מי יש לו עסק, הוא לא הבין שמדובר ברבן של כל בני הגולה
וחשב שהוא סתם אורח, לכן הקשה: "איך זה יכול להיות?".

אמר לו הגאון: "הרי זה מפורש בכתוב: 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה'
נקרא עליך ויראו ממך'..."

עכשיו בעל הבית בכלל לא הבין, והוא חזר והקשה: "אם כן למה
מהתפילין שלי הם לא נבהלו? מה יש בתפילין שלך שהבריח
אותם?".

השיב לו הגאון: "רבי אליעזר הגדול לא אמר: 'אלו תפילין שעל
הראש', אלא: 'אלו תפילין שבראש', הם לא התיירו מהתפילין
שעל ראשי, אלו אינן שונות משלך, הם נבהלו ונרעשו מהתפילין
שבתוך הראש שלי..."

תפילין שבראש צריכות להיות כמו שאומרים ב"לשם יחוד" שלפני
הנחת תפילין: "ועל הראש נגד המח, שהנשמה שבמוחי עם שאר
חושי וכוחותי, כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך". כשבתוך
הראש מונחים התפילין, כשהמוח כולו משועבד לעבודתו יתברך -
עמי הארץ רואים זאת ומתייראים.

מסופר על הרב מפוניבז' זצ"ל, שנסע פעם עם ה'חזון איש' זצ"ל
במונית באחת הערים בארץ. בימים ההם עוד לא היה חשש כל
כך גדול מנסיעה בשכונות הערביות, ואכן בדרכם חלפו שני גדולי
הדור באחת מן השכונות הללו. אלא שבדיוק אז טמנו כמה פרחים
מארב למונית, והחלו לידות לעברה אבנים.

הנהג חשש מאד מפניהם, אבל ה'חזון איש' ביקש ממנו לעצור. הוא
פתח את הדלת, ונהג המונית נזעק בבהלה: "הרב, הזהר נא! הרי הם
עלולים לפגוע בכם!". אולם ה'חזון איש' לא שמע לאזהרותיו, הוא
יצא ונעמד מול הנערים הפוחזים, ומיד כשראו אותו - ברחו משם
כולם כל עוד נפשם בם.

שמעתי מרבי אליקים שלזינגר מלונדון, שהיה מקרה עם בת
ממשפחה חילונית, שחפצה לחיות חיי תורה. היא הוסתרה בפנימיה
של מוסד לבנות, והשלטונות ראו בכך ענין חמור מאד, ממש כמו
חטיפה, ממש כמו בפרשת יוסל'ה שוחמכר הידועה.

במהלך החקירה, היו אמורים חוקרים להגיע לביתו של מרן ה'חזון
איש', כדי לחקור אותו בענין. הם חשדו בו שיש לו יד בכל הפרשה,
וחשבו אפילו להאשים אותו בחטיפה.

סיפר רבי אליקים, שכאשר השוטרים היו בחוץ, הוא פנה ל'חזון
איש' והודיעו על כך שהם שם.

אמר לו ה'חזון איש': "צא ואמור להם שילכו מכאן". אולם רבי
אליקים חשש מהם ואמר ל'חזון איש' שהוא מפחד מפניהם. אמר
לו ה'חזון איש': "אתה מפחד, אבל אני לא מפחד!". והוא בעצמו קם
ויצא מביתו אל החצר.

ברגע שהם ראו אותו, לקחו השוטרים את רגליהם והסתלקו משם...

פשוט ברחו מרוב פחד.

זהו זה, כך מתגשמת הברכה: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך", וכדברי רבי אליעזר הגדול "אלו תפלין שבראש". כשהתפלין בתוך הראש הרואים מפחדים ומתייראים.

"והיה אם לא תשמע בקול ה' אלקיך שמור לעשות את כל מצותיו... ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוך" (כח, טו)

יש אנשים שאינם רוצים לשמוע את פסוקי התוכחה והקללות שבפרשתנו. ישנם כאלה שמגדילים לעשות ובורחים החוצה. הם לא רוצים לשמוע ויוצאים מבית הכנסת. ואפילו ישנם כאלה אנשים, שהפחד שלהם מהקללות הוא כל כך גדול, עד שהם ניגשים לבעל קורא ומבקשים ממנו: "גיכער, גיכער" - "מהר, מהר", ועוד לפני שמתחילים לקרוא את הקללות הם כבר סותמים את האזניים, כאלה קללות - הם לא רוצים לשמוע...

עליהם המשיל דער הייליגער 'חפץ חיים' זצ"ל משל נורא, וכך אמר: יהודי אחד נזקק לצאת לדרך לצורך פרנסתו. נו, מה בכך? הרבה אנשים קמים, עוזבים את ביתם ויוצאים לדרך לצורך פרנסתם.

הבעיה היתה, שבדרכו היה עליו לעבור דרך שדה מוקשים! כן, ככה זה היה, אולי חצי קילומטר של מוקשים וגם בורות ומכשולים. בקיצור, כל הצרות. והסכנה גדלה, כי חלילה וחס, אם לא יתבונן היטב בדרך, עלול הוא לעלות על מוקש ולהתפוצץ, או ליפול באחד הבורות ולשבור את ידיו ורגליו. נורא ואיום.

כמובן, היהודי הזה התהלך כל כך מזדאג. "מה אעשה?" - חשב והרהר כל העת, "איך אעבור שדה מוקשים שכזה? כיצד אמלט מנפילה לבורות המפחידים? ומה אעשה כדי שהקוצים והברקנים המצויים שם לרוב לא יפצעו אותי?"

וכאשר המח מהרהר בכאלה שאלות, הלב הולם בחזקה ומי בכלל יכול להירדם...

התיישב האיש על מיטתו ומוחו קודח ממחשבות ודאגות, נשכב וניסה שוב להרדם, אך השינה ממנו והלאה. לפתע מבחינה בו אשתו. היא שואלת אותו בדאגה: "מה קרה לך? מדוע אינך נרדם?",

והוא מספר לה על טרדותיו ועל חוסר המנוחה שיש לו, מכיון שמחר הוא יוצר לדרך.

"מה הבעיה?", שואלת אשתו ולא מבינה, "כולם יוצאים לדרך וישנים בלילה".

"את פשוט לא מבינה מה אני צריך מחר לעבור", מסביר האיש. "אני צריך לעבור שדה מוקשים באורך של חצי קילומטר, ויש גם בורות ועוד מרעין בישין, ואם תהיה לי טעות קטנה, אם קצת לא אשים לב, מי יודע מה יקרה לי, ה' ישמור"...

"מה בכלל אתה דואג?", משיבה לו אשתו, "יש לי עבודה עצה נפלאה. פעם קיבלנו מגבת ארוכה ואני לא משתמשת בה. אבל לך היא דווקא מאד תועיל".

"כיצד היא תועיל?" - תמה הבעל.

"פשוט מאד!", הסבירה האשה, "קח את המגבת איתך, תניח אותה על הראש ותכרוך בה את הפנים היטב היטב עד שלא תראה כלום".

"ואיך זה יעזור לי?" - שאל הבעל והתקשה להבין את כוונת אשתו.

"מה אתה לא מבין?" - גערה בו אשתו, "הרי אתה מפחד מהבורות ומהמוקשים והקוצים שם - נכון? תכרוך את המגבת כמה פעמים סביב הראש, עד שהעיניים שלך לא יראו שום דבר, ואז, כשלא תראה כלום, גם לא תפחד מכלום"...

אומר ההייליגער 'חפץ חיים': "אתם בורחים מהקללות החוצה? זה בדיוק כמו לסגור את העיניים עם מגבת כשעוברים שדה מוקשים..."

אדרבה! מי שיפתח את העיניים - ישם לב לכל מוקש ומכשול וינצל החיים הם כמו שדה מוקשים, ומי שעוצם עיניו מהם, בוודאי יכשל שם ויפול. רק מי שפותח את עיניו יכול לעבור את שדה המוקשים בהצלחה, בלא שיקרה לו שום דבר.

בורחים מהתוכחה - זה יעזור לכם?! אדרבה, כששומעים את התוכחה, כשמאזינים ומשיבים את הדברים אל הלב, אנו מונעים מעצמנו חטאים. הקב"ה יטהר לבנו לעבדו באמת, ויעזרנו שנושב בתשובה שלמה.

(מתוך הספר 'יחי ראובן')

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיפר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: פעם נערכה אסיפה של גדולי החכמים וראשי הישיבות. כל המוזמנים הסבו סביב שולחן גדול. לפתע נכנס תלמיד חכם צעיר, שאף הוא היה בין המוזמנים. כל הרבנים ישבו במקומותיהם, ולא נותר כיסא פנוי לאותו תלמיד חכם צעיר. אותו תלמיד חכם, כמובן, לא העז לבקש כיסא לעצמו, הוא נשאר על עומדו ונשען על הקיר הסמוך

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על הכרת הטוב ומתיקות התורה

"וְשִׂמְחָתָּ בְּכָל הַטּוֹב" (דברים כ"ו, י"א)

יסוד מצוות הביכורים הוא, להחדיר בנו את מעלת הכרת הטוב. "וְעֵנִיתָ וְאָמַרְתָּ" - תרגיש שאתה עני וחסר כל, הקב"ה נתן לך הכל - "כִּי מִמָּוֶה הִכַּל וּמִיָּדָה נִתְּנוּ לָךְ" (דברי הימים א כט, יד). וכך מובא בספרי: "ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה".

מדוע החמירו כל כך בעניין זה של הכרת הטוב? אומר הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל: היצר הרע פועל בעורמה רבה להפיל את האדם ברשתו. אם האדם ילחם חזיתית ביצר - הוא צפוי לכישלון. הדרך היא להילחם בו בתחבולות ובעורמה, רק כך ניתן להתגבר עליו ולנצחו.

המידות הרעות טבועות בנפשו של האדם. אם ינסה לשרש אותן ולעוקרן מתוכו - לא יצליח. היצר שולט בו, ולא ייתן לו מנוח. מה יעשה? יערים על היצר כאילו הוא ממשיך לדבוק באותן מידות, ולאחר שהיצר יניח לו - יכוון אותן לאפיקים חיוביים.

למשל, יש בו מידה מגונה של גאווה, היא טבועה בו בעמקי נפשו. הוא חושב בליבו כל העת: "אני עשיתי, אני פעלתי, ואני ואפסי עוד"..." אם ינסה לעקור מידה מגונה זו בבת אחת, הוא צפוי לכישלון מראש. מה יעשה? ישתמש במידת הגאווה הטבועה בו - אבל לשימוש חיובי של "וַיִּגְבַּה לְבֹו בְּדַרְכֵי ה'" (דברי הימים ב' ו', ו').

דוד המלך ע"ה מעיד על עצמו (תהלים קיט, מו): "וַאֲדַבְּרָה בְּעֵדוּתֶיךָ נִגְדַת מְלָכִים וְלֹא אָבוֹשׁ". כשיש לאדם גבהות לב בעבודת ה', הוא עובד את בוראו בלי שום בוש ונמיכות רוח. אדרבה, הוא גאה לעבוד את ה' לעיני כל, ואינו בוש מפני המלעיגים עליו. גם אם כולם יתייחסו אליו כאל אדם חשוך ופרימיטיבי, הוא מתעלם מהם וממשיך לעבוד את ה' ולקיים את מצוותיו בגאווה ובעוז.

מכאן נשוב אל מידת הכרת הטוב. שורש כפיות טובה היא מידת הגאווה. הגאווה של האדם אינה נותנת לו להכיר טובה לזולת, הוא מרגיש שבכך הוא מרכז את ראשו בפניו. אבל כיוון שכפיות טובה היא מידה מגונה מאוד, לא נוח לו להיות כפוי טובה, לכן הוא מוצא פתרון - הוא מדחיק את הצורך להכיר טובה ואומר לעצמו: "מה הוא כבר עשה? אין בזה משהו מיוחד. ובכלל, הוא לא עשה לי טובה, הרי

בכל מקרה הוא היה עושה את המעשה הזה..." , ועוד שלל הסברים עצמיים כאלה ואחרים, הכל כדי להמעיט בטובה וליתר את הצורך להודות לו ולהכיר בטובתו.

לכן, כנגד זה, צריך האדם להעצים את מידת הכרת הטוב בכלל, ובמיוחד את הכרת הטוב לבורא העולם. צריך האדם להחדיר בליבו שבעצם לא מגיע לו מאומה, וכל מה שהוא מקבל - הכל חסד וטובה מאת ה'. על ידי כך יעורר בליבו את הרגש הטבעי של הכרת הטוב לה' על כל מה שהוא נותן לו.

שנינו באבות (ב, ח): "אם לְמִדַּת תּוֹרַת הַרְּבָה, אֵל תִּתְחַזֵּק טוֹבָה לְעֵצְמָךְ, כִּי לְךָ נּוֹצְרָתָ". ההסבר הפשוט הוא, שאם האדם זוכה להרבות בלימוד תורה - אין זו סיבה לגאווה, בסך הכל הוא עושה את המוטל עליו.

אבל יש להוסיף ולפרש, שאדם הזוכה ללמוד תורה, אל לו להשאיר את הטובה הגדולה הזאת לעצמו, אלא ייתן אותה גם לאחרים ויזכה אותם בתורתו.

יש אדם האומר לעצמו: "אם אני אלמד את האחרים, וגם הם ידעו את התורה כמוני - במה אתגדל עליהם?". המחשבה הזו היא מחשבת גאווה, ומעידה עליו שהוא אינו לומד תורה לשמה, אלא

וערבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא ייחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם".

והגאון רבי חיים ברים זצ"ל אמר באחת משיחותיו בכולל 'פורת יוסף', כי ניכר בדברי רבנו ה'אור החיים' הקדוש, שהוא עצמו הגיע לדרגה זו של הרגשה ברורה במתיקות וערבות טוב התורה, וזאת לאחר שזיכך את עצמו בעידון אחר עידון, והגיע למה שכתב בפסוק הקודם: "והשתחוית לפני ה' - בזה העיר רוח חיים בטובה המופלאת בתענוג המופלג אשר יזכו אליו הצדיקים, והוא שתתקרב נפש הצדיק לפני אור הנערב, ותשתחוה לפניו באין מסך מבדיל, אשרי נפש אדם שתגיע לגדר מופלג כזה".

הרב מפוניבז', רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, ידוע היה במסירות נפשו המופלאה להקמת מקומות תורה. גם בזקנותו היה מכתת רגליו ממקום למקום, לאסוף כספים עבור הישיבות שהקים.

פעם שאלוהו מה גרם לו לכל זה, מה דחף אותו כך למסור נפשו על התורה, והוא פתח וסיפר את המעשה הבא:

בהיותו ילד קטן בעיירה פוניבז', היה אביו רגיל בפורים לשלוח משלוח מנות לרב המקום, והיו עושים הגרלה מי מבין הילדים יזכה להביא את משלוח המנות לרב, ועלה בגורל אחיו הגדול.

אבל באותה שנה ארע דבר גדול. בזמנם, להשיג ש"ס שלם זה היה חלום רחוק מאוד... אפילו להשיג רק כרך אחד מהש"ס, מודפס בצורה טובה ומסודרת, עם אותיות מאירות עיניים, היה דבר קשה מאוד. בדרך כלל, הספרים המצויים היו מחוקקים והדפים מודבקים.

באותה שנה, אביו של הרב מפוניבז' זכה להשיג מסכת בבא בתרא חדשה, בהוצאת דפוס וילנא, וביקש להעניק את הספר היקר לרב העיירה.

לאחר שנתן ביד האח הגדול את משלוח המנות של הרב, פנה אל האח הצעיר, לימים הרב מפוניבז', הושיט לו את הספר ואמר: "אתה תתן זאת לרב בנוסף למשלוח מנות, ותאמר לו שזו מתנה אישית ממני לכבוד הרב".

הלכו שני האחים אל רב העיירה. הרב קיבלם בחום. תחילה הגיש לו האח הגדול את משלוח המנות. הרב הודה לו בחום ונשקו על מצחו. לאחר מכן ניגש אליו הרב מפוניבז', הגיש לו את הגמרא המהודרת ואמר: "זו מתנה אישית מאבא!".

הרב כל כך התפעל והתרגש מהמתנה, עד שחיבקו ונישקו בחום, ושוב נישק את הבן הגדול... שמחתו הרקיעה שחקים. הוא פרץ בשיר ורקד ריקודי שמחה, כשבידו הספר היקר - מסכת בבא בתרא מהתלמוד הבבלי.

ואז פנה אל הרבנית ואמר: "סיכמנו אמנם שסעודת הפורים תתחיל בשעה חמש, אך כעת הנני מבקש לדחות אותה בשעה, לשעה שש, כדי שאוכל להתענג וללמוד מעט במסכת החדשה שקיבלתי"... כשראה זאת הרב מפוניבז', את אותה אהבת תורה ויקרות התורה, גמר בליבו שיפעל כל חייו להעמיד ולהרבות תורה בעם ישראל.

כדי להתגדל ולהתכבד בה. לימוד כזה פסול בתכלית! הלומד תורה כדי להתגדל - תורתו נעשית לו סם מוות.

אדם הלומד תורה לשמה, מתוך ענווה, אינו שומר אותה לעצמו, אדרבה, הוא מרגיש זכות עצומה לזכות גם את האחרים - "כי לכך נוצרת", זו תכלית האדם בעולם - ללמוד וללמד, שהעולם יתמלא בתורה. אמרו חז"ל (סנהדרין צב ע"א): "כל המלמד תורה בעולם הזה - זוכה ומלמדה לעולם הבא".

רבנו יוסף חיים, ה"בן איש חי" זיע"א כותב, כי אחת ההוכחות לכך שתורתם של חכמי ישראל אמת היא, מכך שאמרו (אבות א, א) "וְהָעִמִּידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה". חכמי ישראל אינם חושבים על עצמם ואינם דואגים לכבודם, אלא דואגים לכבוד ה' ולתורתו, לכן הם אינם שומרים את התורה לעצמם, אלא מלמדים אותה לאחרים. בכך הם מעידים על ענוותנותם ומוכיחים שהתורה - תורת אמת.

חכמי ישראל בכל הדורות השתבחו בענוותנותם הרבה. הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף', היה רב רבנן, ראש החכמים, כולם היו מרכינים את ראשם בפניו - אך הוא עצמו היה ענוותן ושפל ברך מאין כמוהו. זכיתי להכיר את הצדיק. איזו ענווה, איזו פשטות!

סיפר הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל: פעם נערכה אספה של גדולי החכמים וראשי הישיבות. כל המוזמנים הסבו סביב שולחן גדול. לפתע נכנס תלמיד חכם צעיר, שאף הוא היה בין המוזמנים. השולחן היה עמוס, כל הרבנים ישבו במקומותיהם, ולא נותר כיסא פנוי לאותו תלמיד חכם צעיר. אותו תלמיד חכם, כמובן, לא העז לבקש כיסא לעצמו, הוא נשאר על עומדו ונשען על הקיר הסמוך.

רבי עזרא עטיה ראה את התלמיד חכם הצעיר עומד מן הצד, וליבו נחמץ. מה יעשה? אילו היה יכול, היה קם ממקומו ומפנה את כיסאו לאותו תלמיד חכם צעיר ונעמד מן הצד, אולם ידע רבי עזרא שאותו תלמיד חכם - כמו גם שאר הנוכחים - לא יסכימו לכך בשום אופן. מה עשה? קרא לאותו תלמיד חכם ולחש לו באוזנו: "אינני חש בטוב, אני חייב ללכת הביתה... אנא, כדי שהמקום שלי לא יישאר ריק, אבקש ממך, תעשה לי חסד, שב במקומי!".

רבי עזרא עטיה קם ויצא מן האולם, ואותו תלמיד חכם התיישב במקומו. כך הצליח רבי עזרא בענוותנותו ובחכמתו הרבה להושיבו בדרך כבוד בלי שיתבייש.

איזו ענוות אמת, איזו חכמה!

"וְשִׁמְחָתָ בְּכָל הַטּוֹב" (דברים כ"ו, י"א)

התורה כוללת כל הטובות שבעולם

ה'אור החיים' הקדוש אומר על פסוק זה את דבריו הידועים: "גם ירמוז במאמר 'בכל הטוב' אל התורה, כאומרם ז"ל (ברכות ה ע"א): 'ואין טוב אלא תורה', שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות

ביום אחד, מתקשר אליו המתווך של הדירה, וברוב התרגשות הוא אומר לו: "מזל טוב! הדירה שלך היא!"... מיודענו פקח את עיניו ושאל: "הלא אני הצעתי את ההצעה הנמוכה ביותר על סך \$410,000, וראיתי שההצעות עומדות כבר על סך \$480,000, כיצד יתכן שהדירה היא שלי?"

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על נפלאות דרכי הבורא

"ולתתקף עליון על כל הגוים" (דברים כ"ו, י"ט)

ביום אחד, מתקשרים אליו, על הקו נמצא המתווך של הדירה, וברוב התרגשות הוא אומר לו "מזל טוב! הדירה שלך היא!"...

מיודענו פקח את עיניו ושאל את המתווך בתמיהה: "הלא אני הצעתי את ההצעה הנמוכה ביותר על סך \$410,000, ולאחר שבדקתי וראיתי שההצעות עומדות כבר על סך \$480,000 - משכתי את ידי הימנה, כיצד יתכן שהדירה היא שלי?"

אך המתווך הרגיעו ואמר לו: "הִיָּה רגוע, הדירה הוא שלך ואין לך מה לדאוג!", אך האיש הזה כלל לא נרגע, משהו לא היה כאן כשורה בעיניו, ולכן לחץ על המתווך שיספר לו ויסביר לו בדיוק, כיצד הדירה הוא שלו אף שלא הציע סכום גבוה יותר ממה שהציע בתחילה - \$410,000.

אמר לו המתווך: "בוא ואסביר לך: הדירה שייכת לזוג גויים שחורים ש'נפרדה אצלם החבילה', וכשפנו לבית המשפט לסדר את ענייני הממונות, החליט השופט שהאשה היא הבעלים של כל הנכסים, והכריחו את הבעל לטפל ולטרוח במכירת הנכסים, ובהעברת דמי המקח לרשות האשה.

"אך הגוי עשה מאמצים להערים על אשתו כדי שלא תרוויח הרבה, ולכן החליט שהוא ימכור את הדירה לזה שהציע את ההצעה הנמוכה ביותר! והיות ואשתו אינה יודעת מה היה גובה ההצעות, שכן כאמור הטייחה במכירת הדירה הוטל בבית המשפט עליו ולא עליה, לכן היה יכול לעשות כאוות נפשו, ולכן היות שהצעתי את ההצעה הנמוכה ביותר - זכית אתה בדירה..."

(מתוך 'נועם שיח' מכון 'אפריון לשלמה')

אחד ממכריי הקרובים, סיפר לי עובדא שהתרחשה לאחרונה כאן בעירנו לייקווד, ושמע את כל הפרטים המדוייקים באופן אישי מבעל העובדא, וכך סיפר:

בעל העובדא התגורר בדירה שכורה עם משפחתו הברוכה בלעה"ר. יום אחד הודיע לו בעל הדירה כי הוא צריך את הדירה לעצמו להתגורר בה, ומבקש הימנו להתפנות בהקדם מהדירה. השוכר פנה לחפש בדחפיות דירה אחרת, אמנם הדבר עלה לו בקושי גדול, כי רוב הדירות היו קטנות מידי ביחס למשפחתו הגדולה, ומה שכן התאים בשבילו, לא עלה בידו להגיע עם בעלי הדירה לסיכום ברור. האיש הזה מצא את עצמו מצד אחד בלא דירה להתגורר בה, כשמצד השני עומד בעל הבית - בעל הדירה - ומכה על קדקדו ואומר לו 'צא מן הדירה שלי!' - ואמנם ידועים דברי חז"ל שאמרו (מס' פסחים דף פ"ו ע"ב): "כל מה שאומר לך בעה"ב עשה חוץ מ'צא" - אבל לאיש הזה לא היתה ברירה אחרת, מאחר שהבעה"ב אף התרה בו, באמרו שאם עד תאריך פלוני הוא לא מתפנה מהדירה, הוא יוציא את חפציו מחוץ לדירה ויזרקנו החוצה על טפיו וחפציו לרחובה של עיר..."

לאחר מחשבה מעמיקה, הגיע מיודענו השוכר להחלטה, שבנסיונות אלו אין לו ברירה כי אם לחשוב על קניית דירה חדשה, וכשעשה לעצמו חשבון איזה סכום יש בידו, שהוא יכול לשלם על הדירה שתתאים למשפחתו הברוכה, הגיע לסכום של \$410,000 שבסכום זה יוכל לקנות דירה מרווחת לשכן את משפחתו. אמנם לאחר בירור יסודי, נוכח לדעת שבלייקווד אין לו את האפשרות הזאת לקנות דירה בסכום זה, ולכן החליט לחפש מחוץ ללייקווד. הוא התחיל לברר בעיר "דשאקסון" (Jackson) - הסמוכה ללייקווד, ושם מצא דירה שבעליה מבקשים עבורה לכל הפחות \$400,000, אך מאידך הם רוצים למוכרה לכל המרבה במחיר.

מיד רץ האיש הזה, והכניס הצעה (bid) על סך \$410,000, בתקווה שהדירה תישאר בסכום זה והוא יוכל לקנותה, שכן כאמור היו לו רק \$410,000. אך לאחר כמה ימים, כאשר בדק את ההצעות, ראה שמציעים כבר לקנות את הדירה בסך \$480,000, ולכן משך את ידו הימנה, והסיח דעתו מקניית הבית הזה, מאחר שאין בידו את הסכום לקנייתה.

**המבצע הגדול של
'דרשו' ו'אחינו' חוזר
לתקופה קצרה.**

**תורמים לפעילות
הקירוב של ארגון
'אחינו' וזוכים
במתנות מ'דרשו'.**

**זכייה מיידית של
הספרים שכבשו
את העולם היהודי**

ימים אחרונים למבצע הגדול

תרום 28 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על ימים נוראים / מסכת אבות, ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 23 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 276 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- של 'דרשו'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים, וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'לקראת שבת'
- וספר המפתח על המשנ"ב

* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו' וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 21 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 126 ש"ח

וקבל מיידית

- 3 עותקים של ספר המפתח על המשנ"ב

התקשרו עכשיו 02-5609000

זכיתי לשמוע פעמים רבות מפי קודשו של ה'באר יעקב', הרבי מנדבורנא זצ"ל, שאמר, שהקב"ה זיכה אותו במתנה, שכאשר נכנס יהודי להשיח באזניו את אשר מעיק על לבבו, לאחר שהחל לספר מעט, הוא מבין את כל יתר דבריו, אך בכל זאת הוא ממשיך להקשיב שעות על גבי שעות, והוא באר את סיבת האזנתו הממושכת לדברים שכבר הבין...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א על עבודת הלב

"וְעָשִׂיתָ אוֹתָם בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ" (דברים כ"ו, ט"ז)

גדולי ישראל נותנים עיניהם ולבם למען הכלל. נכנסים אליהם אנשים שבורי לבב, מלאי צער ועגמת נפש, ויוצאים מהם כשחיוך מאיר את פניהם - יש מי שנושא את צערם, מרגיע, מנחם ומברך... צדיקי ישראל מסוגלים לשאת שמיעת צרות אלו ונשיאת עולם של ישראל, כיון שניתנו להם כוחות מיוחדים, כוחות הנהגה על טבעיים ממרומים.

אך גם מאיתנו נדרש לנהוג בחסד לאחים נזקקים. בכל חוג וקהילה ישנם שבורי לב, נצרכים ונזקקים רבים. פעמים רבות פגשתי בכאלו שזעקו במר ליבם: "איני מבקש עזרה כספית, יחס מיוחד או השקעה מרובה, אלא הקשבה, אנא תנו לי מספר דקות של האזנה, של שמיעה אמיתית ושל פניות מכל הלב".

"גדול המלבין שיניים לחברו מהמשקהו חלב". האזנה במאור פנים ובחיוך והקשבה אמיתית - הן אלו שמעניקות הרגשה טובה.

יהודי שמנתק את הטלפון, כאשר בא לפניו מר נפש לשפוך את אשר על ליבו, שאינו אומר לבני ביתו להגיד שהוא איננו נמצא... הוא פנוי כל כולו לשמוע את הנזקק - הוא זוכה לגמול חסד אמיתי.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, באר את הבקשה שמבקשים אנו בברכת 'אהבה רבה': "לשמוע, ללמוד וללמד", שכדי לדעת איך להקשיב לזולת "לשמוע" אותו, מה עלינו לעשות? "ללמוד וללמד" - יש להרבות בלימוד. אין זו אומנות פשוטה לשמוע את זולתנו באמת.

הנער חשוב לי יותר מהכסף!

האדמו"ר מפיאסצנא בעל 'חובת התלמידים' הצטיין באהבת ישראל מיוחדת, ובמסירות לכל יהודי באשר הוא. לא היתה לו חסידות גדולה, אבל היו לו אלפי אוהבים.

פעם שוחחו אודותיו בעל ה'פני מנחם' וה'אמרי מנחם' מאלכסנדר. אמר ה'פני מנחם': "הרבנים הפולנים הצטיינו בדרך כלל במוח, ובענין הרגש הם ידועים פחות, אך ספריו של האדמו"ר מפיאסצנא - 'חובת התלמידים' ו'הכשרת האברכים' - מלאי רגש ואהבת ישראל".

אביו של ר' נתנאל רזינר, שזכה לשמשו סופר, כי האדמו"ר ניהל

עשרות ישיבות ברחבי פולין, הקים ארגונים שונים, ולשם כך נזקק לגייס כספים רבים.

היה יהודי עשיר, שבכל חודש נהג לבוא אל הרב, ולתרום סכום עצום למען מוסדותיו.

באחד הימים נכנס בחור צעיר, שלא היתה לו שייכות לבעל 'חובת התלמידים' כלל, ושאל האם יכול הוא להיכנס לרבי. הגבאי נעתר לבקשתו, והכניסו לחדרו של הרבי.

לאחר כשעה הגיע היהודי העשיר לבית הרב. הגבאי קיבלו בכבוד, והגביר סיפר כי הוא נוסע לעסקיו, ובא הנה לקבל את ברכת הרב להצלחתו, ובעוד כמחצית השעה יוצאת מהעיר הרכבת שהוא אמור לנסוע בה.

הגבאי פתח את דלת חדרו של הרבי, וביקש להכניס את העשיר, ובכך לגמול לו טובה על תרומותיו הנכבדות, אך הרבי השיב כי לא יכניסו. לאחר מחצית השעה ביקש העשיר מהגבאי שיבדוק אם כעת הרבי יוכל לקבלו, אך גם בפעם הזו ענה הרבי בשלילה.

העשיר נאלץ למסור לידי הגבאי קויטל עם בקשת עזרה לעסק, בתוספת פדיון גדול, ויצא לדרכו.

חלפו שעותיים תמימות, והבחור הצעיר יצא מחדר הרב כשפניו קורנות כשמש באמצע היום. הגבאי המסור נכנס אל הקודש, הקריא באזני הרבי את הקויטל, והרבי נתן את ברכתו.

הגבאי הנאמן פנה אל הרבי ושאל: "רבי, תורה היא - וללמוד אני צריך.

בשבתות, נראה כי חולפות כמעט עשרים שנה!
בהקשבה אחת יכולים אנו להרוויח אלף פעמים אמירת 'נשמת'!

שמוע בין אחיכם

בספר 'מאיר עיני ישראל' מובא, שבכל ליל ליום הכיפורים בעת אמירת המילים: "ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם", היה מרנא ה'חפץ חיים' זצ"ל מת'יפח בבכי עז.

באחת השנים שאלו תלמידו: "רבה! מדוע לבכות במילים אלו?" וה'חפץ חיים' הקדוש, הכהן הגדול מאחיו, הסביר: "גר שמתגייר לומד הכל מהתחלה. וכאשר הוא נכשל בתחילת דרכו בדבר איסור - יודעים שרק עתה הוא למד, ומבינים שאין לגעור בו.

"והנה, ביחס לקב"ה נחשבים כולנו כגרים. מגיע ליל יום הכיפורים, וכל יהודי מבקש סליחה ומחילה מבורא העולם. ובמה יזכה שתתקבל תפילתו ויתקיים בו: 'ויאמר ה' סלחתי כדברך?' - על ידי שיקיים 'ונסלח לכל עדת בני ישראל', ויתייחס לכל יהודי בסלחנות ובסובלנות, כפי שנוהג כלפי 'הגר בתוכם'..."

בתפילת הימים הנוראים משבחים אנו את הקב"ה בהיותו "מבין ומאזין, מביט ומקשיב". לכאורה מהי השייכות בין האזנה והקשבה להבנה?

אלא, שהקב"ה מאזין האזנה מלאה בינה. הקשבתו יורדת עד לפרטים הדקים ביותר של המתפלל.

גם על משה רבינו, אבי, הרועים נאמר: "וישמע משה וייטב בעיניו" (ויקרא י, כ), כאשר משה רבינו שמע את זולתו, ניכר היה במבע עיניו שהדברים טובים בעיניו. על פי מבע עיני המקשיב, אפשר לראות אם הוא מסכים לדברים ששמע, אם הוא חי ומרגיש אותם. יש ביטוי: "עינים אומרות"...

"וישמע משה וייטב בעיניו" - זוהי השמיעה הראויה, יש להקשיב לכל יהודי בעיניים מאירות, שמחות ומבינות.

אם נטה אוזן לשמוע את חברינו בצורה הראויה, ונדבק במידותיו של הקב"ה, נגרום לאבינו שבשמים נחת רוח, ונזכה שגם הוא יבין ויאזין לבקשותינו.

אולי מחר נאזין לך...

רבי צדוק הכהן, הכהן הגדול מאחיו, חיבר עשרות חיבורים בנגלה ובנסתר, והיה בעל ראש חריף מאין כמוהו. הוא חישב את עיתו ורגעיו בדקדוק בצורה נפלאה. לפני ראש השנה היה רושם בפנקס את כל סדרי הלימוד שלו לפרטים, למשך השנה הקרובה כולה. באחת השנים, נכנס לביתו בראש השנה באיחור של כעשרים וחמש דקות ואמר: "נראה שהשנה לא נוכל לאכול את האפיקומן לפני חצות!".

סובביו לא הבינו את דברי ההייליגער רבי צדוק, והוא הסביר, כי סדר יומו תוכנן בקפידה. משהגיע ההפסקה, נכנס לחדר במטרה ללמוד ולשנן את הכוונות הראויות בתקיעת שופר. והנה נשמעו דפיקות בדלת. תחילה חשב הוא לא לפתוח, אך כאשר הנוקש לא חדל מדפיקותיו פתח.

הרי היהודי העשיר רגיל לתרום לרב סכומי עתק. האם לא היה טוב, אילו היה הרבי מבקש מהבחור לחכות להמשך השיחה דקה או שתיים?" השיב ה'חובת התלמידים' במתק לשונו: "אהובי יקירי! אני מקים ישיבות ואירגונים כדי להציל יהודים מרדת שחת ולקרנם. הבחור הזה הגיע אלי והתחנן: 'רבה, מר לי בלב...' הוא התחיל להשיח בפני את אשר על ליבו השבור. כשפתחת את הדלת לפני שעה, חשתי שהוא מתחיל לשמוע אותי ולהבין את דברי. אלו הייתי מבקשו לצאת, לא היה קיום לכל שיחתי, כי כבר היה נגרם היסח הדעת". והרבי הסביר את עיקרי משנת החסד, שהיו כה טבועים בו: "נכון, אני צריך כסף רב בשביל להציל ילדים, לשם כך גבירים ונדיבים עם מעניקים לי תרומות, אבל כעת בא לפני הילד שאני רוצה להציל, שהוא המטרה בכל עסקי, הוא חשוב לי הרבה יותר מאשר הכסף, ולכן לא יכולתי לפנות לקבל את העשיר בעודי עסוק בעיקר..."

שומע תפילת כל פה

זכיתי לשמוע מפי קודשו של ה'באר יעקב' הרבי מנדבורנא זצ"ל, פעמים רבות, שאמר, שהקב"ה זיכה אותנו במתנה, שכאשר נכנס יהודי להשיח באזניו את אשר מעיק על לבו, לאחר שהחל לספר מעט, הוא מבין את כל יתר דבריו, אך בכל זאת הוא ממשיך להקשיב שעות על גבי שעות.

והוא באר את סיבת האזנתו הממושכת לדברים שכבר הבין: "הנה אני צריך זכויות, שאוכל לענות לכל שואל תשובה אמיתית. וזוהי שאני מקדיש מזמני היקר, על אף שאני יודע לפרטי פרטים את בעיית היהודי, וגורם לכל אדם לצאת מחדרי בהרגשה טובה, בשמים רואים זאת - וניתנת לי סיעתא דשמיא לענות כהלכה, ומתקנים אותי בעצה טובה".

כאשר חבר, מחנך או כל יהודי מאזין לזולתו במאת האחוזים, מתנתק מכל הפרעה כמו שיחת טלפון, ומעניק לו הרגשה טובה - הוא יוצר אווירה נפלאה העשויה להניב תוצאות מופלאות וברוכות! אין הכוונה, שאם יש שיחת טלפון דחופה ביותר יתעלמו ממנה. מותר להרים, אך כדאי להקדים ולומר: "אני מחכה לטלפון דחוף, יתכן שאצטרך להפסיק באמצע".

כאשר הנעזר רואה את הרגישות ואת ההתחשבות, הוא חש תחושה נפלאה.

"לשמוע - ללמוד וללמד" - כדי לדעת איך לשמוע צריך הרבה ללמוד וללמד, ובשמיעה נכונה צריך הרב לחולל מהפכה.

על הקב"ה נאמר בתפילה כי הוא "שומע תפילת כל פה" - הוא מאזין ומקשיב לכל תפילותינו, על אף שהוא יודע את כל בקשותינו טרם פצינו פינו. כך עלינו להתייחס לזולתנו - לשמוע אותו ולהקשיב בסבלנות עד תום דבריו.

בקוברין, תפילת 'נשמת' בשבת היתה נמשכת לעיתים שעה ארוכה. ואמר הרבי מקוברין זצ"ל: "כשיהודי נענה במאור פנים לחברו המבקש לשוחח עמו, הקשבתו נחשבת בשמים יותר מאמירת 'נשמת' אלף פעמים!"

אם נחשב במשך כמה שנים מגיעים אנו לאלף אמירת 'נשמת'

השולחן היה ערוך, המיטות היו מוצעות, כל ילד כבר ידע את פינתו הקבועה בבית סבא. אני מנסה להצית את הגז ו... הגז לא נדלק. 'התעופפתי' למטה כדי להחליף את הבלון, נדהמתי לגלות כי אין גז גם בבלון השני...

כיבוד אב ואם זו מצווה ראשונה במעלה, ולצידה גם החובה להיזהר ביתר שאת שלא לבזותם חלילה בדיבור או ברמיזה בעלמא, ואפילו לא במחשבה שבלב

מאת: הרב ישעיהו לב

"ארור מקלה אביו ואמו" (דברים, כ"ז ט"ז)

אחד האיסורים החמורים בתורה, שמצוי מאוד לעבור בהם אם לא נזהרים באופן מיוחד, הוא האיסור לבזות את אביו ואת אמו, כמו שכתוב בפרשתנו "ארור מקלה אביו ואמו", וברש"י ביאר: "מקלה אביו" - מזלזל, לשון "ונקלה אחיך".

וכתב הרמב"ם ב"ד החזקה" שלו, (פרק ה' מהלכות ממרים, הלכה ט"ו) "שכל המבזה אביו או אמו אפילו בדברים ואפילו ברמיזה, הרי זה ארור מפי הגבורה שנאמר 'ארור מקלה אביו ואמו'".

אכן בספר 'חרדים' הפליג בעניין ובאר, שאפילו מי שאביו ואמו נבזים בעיניו, ואינו מבזה אותם בפיו ובלבו, עובר בארור זה, ועונשו גדול מאוד. על אחת כמה וכמה כשמבזה אותם ברמיזה, בקריצת עין או חלילה וחלילה בדיבור פה, אין ספק שמדובר בעוון חמור עד מאוד, ויש להיזהר בו בזהירות מופלגת.

ובאמת, בעניין זה של הזהירות בכבוד אב - גדול מאוד הניסיון, משתי סיבות: האחת, משום שלא פעם ההורים אכן טועים ביחסם לילדים, ובניהם ובנותיהם שחייבים לכבד אותם בכל לב - מתקשים עד מאוד, ומרגישים שמדובר במצווה שהיא למעלה מיכולתם.

סיבה נוספת נעוצה בכך, שעיקר מצוות כיבוד הורים נוהגת בילדים ונערים עד הגיעם לבגרות, ודווקא בגילאים אלו אין להם את כובד הראש הנדרש כדי לנהוג בהוריהם בכבוד הראוי.

ועוד יש שלב קשה מאוד של הניסיון, כאשר ההורים מזקינים, ולפעמים אין הילוכם בנחת עם הבריות, או שהטבעים שלהם משתנים, והדבר גורם לילדיהם לזלזל בהם במחשבה ובדיבור, וזהו ניסיון גדול מאוד, שצריך להיזהר מאוד שלא להיכשל בו חלילה.

מה קרה לבלון הגז?

הנה לנו סיפור נפלא שהתפרסם בעבר בספר 'ונפלאותיו לבני אדם', בתגובה לסיפור אחר, ואנו עושים בו שינוי עריכה קלים בגלל השינוי בהקשר.

"זכיתי בזכות כבירה של הטיפול באבי הישיש", מספר בעל

המעשה. "אבי ז"ל היה עצמאי מחד, אבל בגילו המתקדם היה חשש שייפול בדד בביתו ולא יהיה מי שיעזור לו, וכן היינו צריכים לסייע לו בהתנהלות היומיומית, ולכן לא רצינו להשאירו להתגורר לבד בביתו לאחר שהתאלמן.

"אני בן זקונים, ואני הוא זה שטיפלתי באבא תשע שנים תמימות. בשנים המוקדמות, היה לאבא מאוד קשה עם המעבר מביתו אל ביתי, ומה שבפרט הקשה עליו היו השבתות. אבא רגיל היה לסביבה שלו, ל'טיש' בו היה משתתף שנים רבות סמוך לביתו, משום כך קשה היה לו המעבר הזה. החלטנו אז כי במשך השבוע אבא ישהה אצלי, ובשבתות נבוא כולנו לביתו.

"נבוא כולנו' פירושו של דבר, לארגן ביום שישי לחוץ שבעה ילדים רחוצים, לארגן שכל מאכלי השבת יהיו ארוזים, לצאת בנערנו ובזקנינו אל הרכב חצי שעה לפני שבת, ולהתפלל לה' כל הדרך שלא יישפך כלום שם בתא המטען... מיד בבואנו לדירתו של אבא להעמיד את הסירים על הפלטה, ועוד טרדות כהנה וכהנה. ביודענו עד כמה הדבר נוגע לאבא - החלטנו לעשות זאת, בסייעתא דשמיא.

"אבא היה יוצא ביום שישי בבוקר עם מונית לעבר ביתו, מכין עבורנו את הבית, פורס סדינים ומציע את המיטות, עורך שולחן וקונה את החלות - כך קיבל אותנו בסבר פנים יפות בבואנו לפני שבת. מלבד התועלת שנגרמה לאבא בעצם שהותו בביתו בשבת, כפולה ומכופלת היתה התועלת הנפשית שהיתה לו בהרגשה

ונשמתי לרווחה. זה לא היה קל, לא קל היה לשמור על קור רוח במהלך הלחץ, לשמור על כבוד סבא ועל כבוד ההורים, על כבוד הילדים ועל הכבוד העצמי. זהו זה, סיכמתי לעצמי, כך היה צריך להיות.

"והנה למחרת בבוקרו של שבת, התעוררנו כולנו לשמיעת חבטה חזקה. רצנו כל עוד נשמתנו בנו אל חדר הילדים לשמע הצעקה שעלתה משם, נדהמנו לגלות כי בננו התינוק השובב, שטיפס על מקום גבוה - נפל על הארץ וספג מכה אדירה בראשו.

"דקה ארוכה עוד ישב על הארץ וילל, פחדנו להזיז אותו שמא אירע לו משהו. והנה, אחרי שתי דקות, החל לחייך בשעשוע למראה כל המשפחה הניצבת מולו, קם על רגליו, והחל רץ אל עבר אמו כהרגלו תמיד. בקיצור, חוץ מנפישות במקום המכה, היו ידיו ורגליו פעילות תמיד. בעוד צחוקו מתגלגל בבית לאורך כל השבת, נתונים היינו בחרדה לשלומנו ובתקווה כי הכל בסדר.

"במוצאי שבת שוחחתי עם רופא, שהציע לי לערוך לו 'צילום גולגולת', לוודא שהכל תקין. את הצילום עשינו עוד באותו ערב. אחר יומיים קיבלנו את תוצאות הצילום, שברוך השם הכל בסדר. 'סביר להניח שהיה כאן זעזוע פנימי כלשהו, אשר היה עלול להיות מסוכן מאוד ורב השלכות', אמר לי הרופא ברצינות, 'נפילה שכזאת אינה משאירה תינוק בגילו נקי מחבלה בדרך כלל, פשוט היה לכם נס!'. בעוד ליבי פועם מהדברים, המשיך הרופא להצליף דבריו: 'עלולים הייתם לבלות איתו בבית החולים ימים ולילות, האלוקים אוהב אתכם, ומנע מכם את כל זה!'.
"שבת הביתה. הייתי צריך להיות טיפוש בכדי לא להבין, שהטריחו אותי משמים ביום שישי, ובכך מנעו ממני טרחת דאגה זו עם בני חס ושלום. היה על מוחי להיות עיוור, בכדי שלא להקביל את קורות היומיים האחרונים ולראות ש'כל טרחה - תמורת טרחה'.
טרחת כיבוד אב נטלה ממני את הטרחה עם בני שיחיה.

"כששמעה רעייתי מכל הקורה, אחז אותה הלם: 'שמע', אמרה, 'אנו ממש ימים עם השבתות הללו הלאה והלאה, לא נוותר על שבת אחת!'. לאור זאת נסעתי במשך השבוע אל בית אבי, להזמין בלוני גז ולברר איך התרוקן הבלון בצורה כה מוזרה.

"קוראים יקרים, שמעו היטב: בהגיעי לביתו של אבא, ניגשתי ישר אל הכיריים, הדלקתי את הגז, ו... הלהבות הכחולות מפוזות יפה. שיערתי שאלו הם שיירי בלון שלפתע עלו, ירדתי במהירות לעבר הבלונים, ואני בודק ורואה כי הבלון החדש שהזמנו לא מכבר - מלא וכבד! לא האמנתי לאשר אני רואה, סגרתיו ופתחתיו שבע פעמים, עד כי המום הייתי לגלות, שהבלון פשוט מלא כחדש! כנראה שברגעי הלחץ לפני שבת לא הבחנתי בכך, נראה היה לי כי הוא קל ומרוקן לגמרי.

"אטמו את עיני משמים בשעה ההיא, הטריחו אותי בטרחת מצוה, ופטרונני בכך מטרחה אחרת. נעניתי ואמרתי 'הלל' השלם, על אותה טרחה שהיתה מנת חלקי. ומאז ועד עולם, מלא פי הודיה לה' יתברך על כל טרחה וטרדה הפוקדות אותי בעל כורחי, לאשר איני יודע מה היה מנת חלקי לולי כך..."

ש'הוא זה שמארח אותנו'. גם העול בריא היה עבורו מאוד, היה עליו להכין ולסדר ולקנות. השבתות הללו העמידוהו על רגליו מבחינת הביטחון העצמי שלו, ועל כך נתונה תודתי לריבוני שנתן לי שכל ותבונה לנהוג כך.

"באחד מערבי שבתות אלו יצאנו שוב ל'מבצע' הזה, להלביש את הילדים לשבת, לסיים את הכל, ולוודא כי לא שכחנו כל פריט, וכי לקחנו איתנו את כל מאכלי השבת. שוב התקפלנו כולנו אל תוך המכונית ויצאנו לדרך, כשהפעם משאירים אנו מאחורינו בית 'מבולגן' ויוצאים לביתו של סבא.

"בהגיענו, קיבל סבא את פנינו כהרגלו תמיד. השולחן היה ערוך, המיטות היו מוצעות, כל ילד כבר ידע את פינתו הקבועה בבית סבא. זוגתי פנתה עם אחת הקדרות לעבר הגז, מנסה להצית את הגז ו... הגז לא נדלק. 'התעופפתי' למטה כדי להחליף את הבלון, נדהמתי לגלות כי אין גז גם בבלון השני. 'זה לא יכול להיות', אמרתי לעצמי, 'הרי רק לאחרונה הזמנו בלון חדש, וכי מישהו השתמש כאן כשאבא לא היה בביתו?!'
"המרק קפוא, הכל קר, שבת מתקרבת, וגו אין! שכן ישיש אחד התגורר ליד אבא, ניסינו להיעזר בו, אלא שכנראה נרדם, לא פתח את הדלת. חישוב מהיר העלה פתרון אחד, שבים הביתה - ומיד. הסברתי לאבי כי אנו 'תקועים', וכי אין ברירה אחרת אלא לשוב הביתה במהירות. אבא התאכזב קשות, אני שבעתיים, הילדים השמיעו 'אוף' ארוך וממושך, שביטא את קוצר הרוח של כולם. רעייתי היתה על סף התמוטטות - אחר כל הטרחה בעקירה מהבית לריק ולהבל. מה עוד שהבית הפוך על פניו, ואינו מוכן כלל לקראת שבת.

"לא היתה ברירה, רצנו כל עוד נשמתנו באפנו אל הרכב, דחפנו את הביגוד ועשינו 'טשולנט' אחד גדול של מזוודות פתוחות עם חלות ודגים, כך שעטנו במהירות. בדרך, ליד בית הכנסת, ירד אבא מהרכב. הגענו הביתה קרוב מאוד לכניסת השבת.
"הפשלתי שרוולים כנער, הכנסתי את כל הבית לקלחת עשייה מהירה - לסדר את הבית לשבת. כשהסירים בעבעו על האש בביתי, כבר היה כל המוקצה מונח בערימה אחת גדולה בפינה מסוימת בבית: טייפ על טלפון, על צבעי ילדים, על מסרגות, על קלטות, על עטים, על חלילים. מישהו הפליא לעשות שמצא את המפה בבלגן הזה, ערכנו שולחן במהירות, ורק כשנשמע הצפצוף השני נזכרנו שעדיין לא הכנו את הנרות..."

"הקב"ה אוהב אתכם..."

"רעייתי הצליחה לשלוף את עצמה, איכשהו, ממהומת המטבח של הרגעים האחרונים, לעבר הדלקת הנרות. לפני שנכנסה לנח קמעא ממה שעבר עליה בשעה האחרונה, אמרה לי את המילים הבאות עם דמעות בעיניים: 'אינני מסוגלת יותר עם השבתות האלה, גמרנו עם זה!'.
"שייחיה כך. וכי אתי יישב עתה לדון בדבר? עדיין לא הייתי במקווה כהרגלי, ועם ישראל כבר אוהז באמצע מנחה. עזבתי את הבית

הודיעו לי שלפי תנאי מסגרת 'קניין ש"ס', איני זכאי לקבלת המלגה המדרבנת ורק אכנס להגרלות, אך החלטתי שבתכל'ס זה האינטרס שלי - לדעת את הש"ס, ובאם אצטרף כחבר למסגרת אף בלא קבלת מלגה, היחיד שירוויח מזה, יהיה רק אני, וזה מה שברוך השם עשיתי...

סוד ההצלחה; תכנון מוגדר ומסודר מראש

יום חמישי שלפני המבחן כיום חזרה, בו אני לא לומד את שאר הלימודים הקבועים, וכך מספיק לחזור בחמישי-ששי בערך על כל השלושים דף בלימוד וסיכום (לא באופן של לימוד מילה-במילה, רק בלימוד בסיכום המסייע מאוד לזיכרון הלימוד) מתוך הגמרא, את השיטות, הקושיות והתירוצים."

האם אתה מתכוון למבחן המסכם? ואיך?

"כל אחד צריך לבחור לעצמו סדר לימוד שינון וחזרה המתאים לו", מבקש הוא להדגיש, כשהוא ממשיך: "אישית אני מתחבר שבחודש הרביעי בו מתקיים המבחן, אני מוסיף לצד הלימוד הרגיל, חזרה מהירה בכל יום על שלושה דפים, וכך עד המבחן מספיק לחזור על תשעים הדפים הראשונים, בנוסף לשלושים דפים החדשים מהחודש הנוכחי" (אכן, מציין הוא; בתקופה שהיינו לומדים דף וחצי ביום, היה יוצא לפי הסדר שבכל ארבע שבועות כבר למדנו את השלושים דף, ואז בחודש שיש 'מבחן מסכם', בדרך כלל יש 5 שבועות עד למבחן החודשי, אז היינו מקדישים את השבוע הנוסף לחזרה על מאה ועשרים דף!)

איך מתכוננים למבחני 'קניין ש"ס'?

"סוד ההצלחה, בעצם, מטעים הרב בן שלום, "הוא תכנון מוגדר

הרה"ח אהרן כהן

חודש אלו כבר נפתח בהיכלי הישיבות והכוללים, כשאצל חברי מסגרת 'קניין ש"ס' הדבר בולט וניכר באופן מיוחד. בעוד כחודש ומחצה, עומדים הם בפעם השלישית להיבחן במחזור הנוכחי במסגרת הדגל של 'דרשו' והיא 'קניין ש"ס', לזכות לדעת את כל הש"ס בשלמות, כשהפעם יזכו להיבחן על 630 דפי גמרא בפעם אחת. לתועלת אלפי המצטרפים החדשים, שהצטרפו במחזור זה לדרך הארוכה שהיא קצרה, לדעת את הש"ס - פנינו להרה"ג יעקב בן שלום מהעיר רחובות, ומחשובי האברכים ותלמידי החכמים ככולל 'ארם צובא' בראשון לציון.

מתי התחלת ולמה?

"האמת שכבר לפני שני מחזורים זכיתי להצטרף, ולהיבחן בכל חודש על הלימוד החודשי כסדר. בהמשך, כשהתחילו את המחזור הקודם, התעורר בקרבי הרצון הפנימי, הבער בלב כל יהודי, לזכות לדעת את הש"ס, והחלטתי להצטרף למסגרת 'קניין ש"ס', בתקווה שאכן באמצעות המסגרת המיוחדת אוכה להגיע למטרה".

ואז החלטתם להצטרף?

"אמנם כך, הצטרפתי והתחלתי להשתתף במבחנים הגדולים, עם כל הכרוך, בתוספת השקעה מרובה של שינון וחזרות על הלימוד שוב ושוב. אף שהודיעו לי שלפי תנאי המסגרת איני זכאי לקבלת המלגה המדרבנת, ורק אכנס להגרלות, אך החלטתי שבתכל'ס זה האינטרס שלי, לדעת את הש"ס, ובאם אצטרף כחבר למסגרת אף בלא קבלת מלגה, היחיד שירוויח מזה, יהיה רק אני, וזה מה שברוך השם עשיתי".

איך אתה מתכוון למבחנים החודשיים?

"בעבר הייתי לומד בחברותא דף וחצי כל יום, דהיינו בכל יום דף וחצי חזרה של אתמול ודף וחצי חדשים של היום, ואז היינו גומרים את הלימוד השבועי בחמישה ימים ונשאר שישי שבת לחזרה שלישית על כל השבוע. כיום, אני לומד כל יום את ה'דף היומי', כשלמחרת לפני הדף החדש אני חוזר את הדף של אתמול, כשבסוף השבוע אני חוזר על כל הלימוד השבועי.

"בהמשך, בשבוע הרביעי של המבחן החודשי, אני מקדיש את

שמתי לב, שבלא מתכוון אני מונח ממש במסכת, וההסבר אכן הוא פשוט מאוד. כיוון שבכל שנה חזרתי פעם אחת, אז לא עברה שנה שלמה בלי חזרה, וכך זה נשמר בראש. ואת זה מרוויח כל המשתתף במסגרת 'קניין ש"ס', שבכל חצי-שנה או לפחות בכל שנה, משנן הוא שוב את כל הלימוד, וממילא הדבר נשמר בזיכרון".

מה אתה משיב לחבר/מכר המתעניין אצלך על הצטרפות לתכנית 'קניין ש"ס'?

"צריך להיות מסודר ולדעת מה לומדים כל יום, ולהיות מתוכנן לכל השנה או חצי שנה קדימה. בנוסף, כדאי לתכנן באופן שיש קצת 'רזרבה' למקרי אונס וכדומה. כשכל זה בוודאירק אחרי שידועים את האמת הפשוטה, שכדי להצליח צריך מסירות נפש אמיתית, ללמוד כל יום חוק בל יעבור. כמובן, ממהר הרב בן שלום להרגיע, "אף באופן של כישלון חס ושלום, אין להתייאש, רק להתחדש ולהמשיך הלאה, כשראוי להוסיף בצד להשלמת החיסורים והחורים".

לסיום מבקש הרב בן שלום להדגיש את המסייע מאוד בהצלחה, והיא המחשבה והידיעה שההצטרפות למסגרת גורמת לנו לעמוד הרבה יותר בתורה, לצד ניצול שעות וימים, שבלי ה'מחייב' של המסגרת היו הולכים לטמיון, כי ברגע שיש רצון חזק ואישי להספיק את החומר - הרי מגלים הרבה יותר כוחות, והמחייב הזה של ה'מסגרת מבחנים' גורם אכן לרצון חזק, וכמובן שכל זה לצד הריבוי בתפילה כל הזמן לזכות לסייעתא דשמיא, ללימוד וידיעת התורה כי הא בלא הא לא סגיא.

לסיום, מבקש הרב בן-שלום להבהיר; "לא תמיד מי שנבחן ירגיש שהוא יודע הכל, אבל בכל מצב התכנית הזו מדרבנת לחזרה ולעוד חזרה, שבסופו של דבר זו הדרך היחידה לזכור ולדעת יותר ויותר, ולהגיע לקיום הציווי של התורה הקדושה 'ושננתם' - שיהיו ד"ת מחודדים בפיך, שאם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד. ובסופו של דבר ודאי שמי שיתמיד בזה - הקב"ה ישלח לו סייעתא דשמיא מעל הטבע לדעת ולזכור!".

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

ומסודר מראש. פשוט, לוקחים מחשבון ומחשבים על כמה דפים הולכים להיבחן, ומחלקים את זה לחודשים מראש, וכך בכל יום מוסיפים וחוזרים סך דפים לפי התכנית". אכן נזכר הוא בדברו במבחנים הראשונים, שאז היו כלשונו 'רק כמה מאות דפים', הייתי מקדיש את 'ימי בין הזמנים' ואז חוזר על כל החומר".

איך באמת מצליחים להתכונן למבחנים המסכמים של אלפיים דף ויותר, שאז אף בחלוקה לחודשים מראש, יוצא סכום גדול לכל יום? "לי אין פתרון אחר. פשוט צריך להתאמץ ולהקדיש בכל יום ויום זמן לחזרות, בתכנון מוגדר ומחושבן מראש", מבהיר הוא בפשטות כבעל ניסיון מאושר.

מה יש לך לומר לאלו שהצטרפו, אך הם מרגישים שהם נכשלו או שזה מדי גדול עליהם?

"ראשית, כאמור, צריך לחדד לעצמנו, של מי האינטרס לדעת את הש"ס? בנוסף לזה, אשתף מניסיוני שלא היו לי ציונים טובים מדי במחזור הראשון, מכל מקום, מאוד כדאי להמשיך ולהישאר במסגרת, שאז מטבע הדברים כשמשננים בכל חצי-שנה את הלימוד, הרי כשמגיע המחזור הבא - קולטים הרבה יותר מהר את הלימוד, וזוכרים הרבה יותר, כי כבר שיננו וחזרו עליה בעבר. כך מרוויחים שיש יותר זמן לחזרות הגדולות על כל החומר. והעיקר לא להתייאש, ולהמשיך בכל הכוח גם כשלא מונחים כל כך בעניין, כי חזרה ועוד חזרה ועוד חזרה - ובסוף יודעים.

"נקודה נוספת - כדי לזכור ולהיות מונח היטב בסוגיא, צריך לסכם בסוף כל עמוד או דף, במילים אישיות שלנו את הדף, באופן זה זוכרים הרבה יותר טוב את הלימוד. למשל כשיש כמה תירוצים לגמרא, בסופם כדאי לומר במילים שלנו: יש כך וכך תירוצים; הראשון הוא כך וכך. וכן לגבי הראיות והקושיות - לסכמן בקצרה במילים שלנו, בסוף כל עמוד או עניין".

כראיה מדרבנת משתתף הוא שוב בסיפור אישי; "במשך כמה שנים למדתי בחג הסוכות את מסכת 'סוכה', בחלוקה של שמונה דף ליום, וכך הייתי מסיים את כל המסכת בחג הסוכות. אחר כמה שנים

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במיין

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**
המייל היומי של 'דרשו'.

שמעתי פעם סיפור מרעיש, שאירע אצל קדוש עליון הגאון המופלא רבי נחום לעווי משאדיק זצ"ל, מאנשי הסגולה הגדולים בירושלים. סופר עליו כי הוא זכה לגילוי אליהו, ועוד סיפורי שגב נוראים...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

היתה טעותו המרה של ירבעם, אשר בזה הפסיד את כל עולמו. "אנחנו", הסביר רבי ניסים, "צריכים לעבוד את הקדוש ברוך הוא, לא לפי מה שאנחנו חושבים וקובעים, אלא כפי איך שהוא רוצה וקובע! הוא המלך, ואנחנו משועבדים לו. הבורא יתברך נתן לכל אדם את הכלים והמטרה, ואנחנו צריכים להשתמש בהם כרצונו. אם הקדוש ברוך הוא אומר לירבעם, שעבודתו כעת היא להיות שני לדוד המלך, הרי שזה מה שהוא צריך לעשות! אם הוא רוצה להיות בדרגה אחרת, אפילו גבוהה יותר - הרי שהוא לא עושה את רצון השם; ועל כך הוא נתבע באופן הנוראי ביותר ששייך!"...

חלק בלתי נפרד מקבלת עול מלכות שמים, שחייב כל אדם לקבל על עצמו, הוא להסכים עם המצב והתנאים, הכלים והיכולות שהקדוש ברוך הוא העניק לו - ואיתם הוא אמור לעבוד את בוראו! חלק זה היה חסר לירבעם בן נבט, ובזה למעשה הוא איבד את כל חלקו לעתיד לבוא.

והדברים כל כך נוגעים למעשה; הרי כמה פעמים חולפים הרהורים שונים אצל האדם - אילו הייתי גר בעיר פלונית, לומד בישיבה אלמונית, או לומד עם חברותא פלמונית, הייתי שוקד על התורה יומם ולילה. כל אלו הרהורים נובעים מעצת היצר, כי רצון השם שהאדם יעבוד אותו באותם כלים ומצבים שהוא העמיד אותו בהם! זו העבודה שלו ואין בלתה, ואילו הוא ישכיל לנצלה ולנתבה לטובה - הוא יצמח וישגשג, ואילו יפסיד אותה יאבד עולמו.

רבי נחום משאדיק שובר את הצום סמוך לשקיעה

שמעתי פעם סיפור מרעיש שאירע אצל קדוש עליון, הגאון המופלא רבי נחום לעווי משאדיק זצ"ל, מאנשי הסגולה הגדולים בירושלים.

זכורני מלפני עשרות שנים, נהוג היה בכולל 'חזון איש' בבני ברק, שבשבתות של חודש אולול, לאחר סעודה שלישית - מסרו שיחות מוסר ודברי התעוררות רבני וחכמי הכולל, ביניהם גדולי תלמידי מרן 'חזון איש' זצ"ל. בין גדולי התורה שנשאו מדברותיהם בכל שנה בקביעות, היו מרנן ורבנן גאוני ישראל: רבי אהרן לייב שטינמן, רבי מיכל יהודה ליפקוביץ ורבי נסים קרליץ, זכר צדיקים וקדושים לברכה. השיחות הללו עוררו רושם עצום על המשתתפים.

אני זוכר עד היום, את תוכן השיחה שנשא רבי נסים קרליץ באחת השנים. הוא אמנם מסר אותה בשפה רהוטה ופשוטה כדרכו, אולם תוכן דבריו מרעיש ממש, וניתן להפיק ממנו לקח עצום:

ידועים דברי חז"ל במסכת סנהדרין (קב, א) אודות ההצעה שהציע הקדוש ברוך הוא לירבעם בן נבט, שהרשיע והחטיא את ישראל: "חזור בך, ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן". בהכרח שלירבעם היו השגות עצומות, אם הוא קיבל הצעה כזו מבורא עולם. כיצד הוא הגיב - בשאלת "מי בראש?", נענה "בן ישי בראש", והשיב: "אי הכי לא בעינא".

רבים מן המפרשים מנסים להסביר פשט בדברי הגמרא הללו. אם ירבעם בן נבט זוכה לדבר עם הקדוש ברוך הוא, הרי שמעלתו בעצם היתה עצומה - אלא שהוא השחית אותה עם העבודה זרה שלו. מה אם כן תוכן ה'ויכוח' "מי בראש"? כיצד ניתן להבין שאדם עם השגות כה גבוהות, מתרכז בנושא כל כך קטנוני, כביכול?

והפלא היותר גדול הוא, לפי מה שכתב מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל בספרו על התורה, שהקדוש ברוך הוא שכנע את ירבעם בכל דרכי השכנוע הקיימים; גם הקדוש ברוך הוא בעצמו דיבר עימו, גם תפסו בבגדו, וגם הציע לו הצעה משכנעת ביותר - לטייל עימו יתברך בגן עדן. איך יתכן שסירב לאחר כל כך הרבה שכנועים?

אמר רבי ניסים דבר נורא: אם ירבעם בן נבט אומר לקדוש ברוך הוא כזו טענה, שרוצה להיות בראש, כנראה שבאמת הוא היה ראוי להיות בראש, בדרגה גבוהה מדוד המלך! כי אחרת ודאי הוא לא היה מעיז לומר כדברים האלו. אלא מאי, הוא חטא והחטיא את הרבים, וירד ממדרגתו הרמה לשפל נורא של מי שאין לו חלק לעולם הבא. כשהציע לו הקדוש ברוך הוא דרך תשובה, רצה ירבעם לעלות למדרגה שהוא היה מסוגל לה מלכתחילה, שהיא אף למעלה ממדרגתו של דוד. בגדר 'שובה עד ה' אלוקיך'.

ומה ענה לו הקדוש ברוך הוא? שזה לא מה שהוא מבקש ממנו! אלא כעת אני רוצה את התשובה שלך כמו שאני קובע ולא אתה קובע. וזו

זהו המסר שביקש רבי נסים להעביר בדבריו. רצון השם הוא שנעשה תשובה, נשנה את דרכנו לפי יכולתינו ולא נקפוץ להשגות גבוהות, כי זה לא יחזיק מעמד, והנפילה שתבוא תהיה חזקה כפליים...

ברגע שהאדם מראה שזוהי מטרתו הסופית, וכי הוא חפץ בקרבת אלוקים - גם אם הוא רחוק מאד, זה כבר נחשב 'הולך בדרך טוב', אף שהוא עדיין אינו יודע את המסלול...

"דבר ראשון - תסובב את ההגה!"...

נקודה נוספת, הגורמת לרבים מכשול בעבודה הראויה בימים אלו, היא המבט המופנה לאחור תוך הרהורים והתעסקות רבה במה שכבר היה. הרי כל עובד השם מביט בחזרה ובצער על השעות שבזבזו לשווא בהנאות העולם הזה, על הזמנים בהם העביר את ימיו בבטלה חלף שקידה ועמל התורה, על תפילות שחלפו עברו בלא כוונה כלל, ועל המצוות שנעשו בחוסר חשק וללא התלהבות. צריך לדעת ולהפנים היטב, שהתמקדות בעבירות כוחה יפה אך ורק במידה הנצרכת כדי לשוב מהן בתשובה. כל מחשבה על כשלונות העבר מעבר לכך - היא עצת היצר ותו לא! המלך הזקן והכסיל יודע היטב, כי נקל לו להפיל בפח זה כל עובד השם המרגיש צער על נפילותיו, והוא משקיע מאמצים רבים כדי לגרום לו לשקוע אל תהומות הייאוש, חלילה וחס.

שמעתי על כך פעם משל קולע, מפי הגאון רבי יוסף צבי ויינר זצ"ל. יהודי תלמיד-חכם ושקדן ששימש ברבנות בכמה עיירות בארץ הקודש, וחיבר ספרים מחוכמים 'ארץ הבחירה' ועוד: מעשה באדם צעיר, שקיבל רישיון נהיגה עליו חשק וחלם זמן רב, והחליט לרגל נסיעתו הראשונה לנסוע לקבר הרשב"י במירון, להודות לקדוש ברוך הוא במקום מקודש זה. הוא נכנס למכונית ויצא לדרכו, אבל לא ברר כראוי באלו דרכים עליו לנסוע, כדי להגיע ליעד. הוא רק קיבל כמה הוראות מעורפלות מידיד, שאמר לו בערך איך לנהוג בכל צומת, ואותו ידיד סיים - כי בערך בעוד שעתים הוא יראה בצד ימין הר גדול, אז הוא יפנה שמאלה בפניה הראשונה ויגיע לעליות מירון... כמובן שהוא התבלבל מהר מאד, ולאחר שעתים של נהיגה החל

סופר עליו כי הוא זכה לגילוי אליהו, ועוד סיפורי שגב נוראים. היתה תקופה בה נהג רבי נחום להתענות משבוע לשבוע. פעם אחת, ביום שישי אחר הצהרים, דקות לפני מועד סיום הצום, ביקש רבי נחום לפתע מבנו כי יביא לו משהו לשתות. הבן התפלא: אחרי עבודה נוראה כל כך, להפסיד את הצום כל כך סמוך לשקיעה. אך הוא הבין כי ככל הנראה אביו חש חולשה נוראה, והרי הוא במצב של פיקוח נפש ממש, ורץ למלא את בקשת אביו.

רבי נחום ברך ושתה, ואז שם לב שבנו מתבונן בו בדאגה. "אני מרגיש טוב!", הרגיע אותו בחיוך. "אז למה אבא החליט להפסיק את הצום כל כך סמוך לסיומו?" - תהה הבן, ונענה בתשובה מדהימה: "הגעת בלימודי לתוספות מוקשה, והרגשתי כי אני לא לומד אותו מספיק בעיון ובמאמץ, מחמת הצום וחולשת הגוף. בו במקום החלטתי כי הלימוד חשוב יותר מהצום, ולכן ביקשתי כי תביא לי לשתות..."

הגאון הצדיק רבי חיים אהרן טורצ'ין זצ"ל, ראש ישיבת 'מצויינים' בירושלים, התבטא אז ואמר: "העולם חושבים שהיה לרבי נחום שאדיק'ר גילוי אליהו בגלל שהוא התענה. ואני אומר, כי הוא זכה לגילוי אליהו בגלל שהוא שבר את הצום!... רבי נחום ידע עבודת מהי... הוא צם, וצם, וצם, וכשהבין כי רצון השם הוא לשבור את הצום - עשה כן על אתר, כי כך עושה עבד!"...

תוכן דבריו היו, שעבודת השם אינה לחטוף מדרגות גבוהות, להיפך, פשוט לדעת בכל מצב מה רצון השם ולפעול לאורו.

זהו המסר שביקש רבי נסים להעביר בדבריו. רצון השם הוא שנעשה תשובה, נשנה את דרכנו לפי יכולתינו ולא נקפוץ להשגות גבוהות, כי זה לא יחזיק מעמד, והנפילה שתבוא תהיה חזקה כפליים... כל אחד יתבונן ממקומו - כיצד הוא יכול להשתנות ולהשתפר, ושם ירכז את מאמציו ויזכה לסייעתא דשמיא.

לסיום ענין זה, נביא הסבר נחמד לתועלת שיש בנשיאת העיניים ליעדים גבוהים, בד בבד עם הכרה במה שביכולתנו לבצע. מגיד המישרים הגאון החסיד רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א, המחיש זאת באנקדוטה נאה:

לעיתים, נצרכים אנשים להגיע לארץ זרה שהם אינם דוברים את שפתה. הם טסים במטוס ומגיעים ליעדם, אך אין להם מושג כיצד להתנייד בארץ מנוכרת, ואיך לתקשר עם סביבתם.

הנהוג במקרים כאלו ברבות ממדינות העולם, הוא כי ביציאה מנמל התעופה המקומי ממתנינים נהגי מוניות רבים, אליהם נגישים הנוסעים הזרים ולא אומרים להם מילה, אלא פשוט מגישים להם פתק שהוכן מראש, עליו לא רשום דבר מלבד הכתובת אליה צריך הנוסע להגיע. הנהג, בן המקום, נוסע לכתובת המבוקשת, וכך מסתדר הנוסע בלא לדעת אף מילה בשפתו.

פעם, אמר הרב רייזמן, ידעו 'כיצד להגיע ליעד'. בדורות הקודמים הכירו את נתיבי עבודת השם, וידעו איך להתקרב לבורא יתברך. לא היו להם מקומות 'זרים'. אבל אנחנו אנשים פשוטים, ובדורות האחרונים כבר אין לנו ידיעה בדרכי החיים.

מה כן יש לנו? פתק קטן, עם כתובת הרשומה עליו: "אני לדודי ודודי לי". זאת הכתובת אליה אנו אמורים להגיע, ואת זה אנחנו מראים...

לאחר שעה ארוכה של שיחה, לפתע התרגש האיש כל כך עד שנמס בפני טוב לבו של הרב רודנער. על אתר הוציא מכיסו פנקס המחאות ועט מוזהב, וכתב שיק תרומה בסכום אדיר - 6,000,000 דולר! - כן, ששה מיליון דולרים בתרומה אחת, להקמת מגדלור יהודי בדאלאס!

מי הוא האיש שאינו יודע שבנה מגדלור ב-6 מיליון דולר?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

זוחלים ורועדים מיום בואך!

הרגשות גועשים, הלבבות הומים, התחושות סוערות. אנו ניצבים כבר סמוך כל כך ליום הגדול - יום הדין, ראש השנה. היום הראשון הפותח את השנה החדשה, ובו ביום נעמוד כולנו לפני בורא עולם, ניתן דין וחשבון על כל מעשינו בשנה החולפת, ונבקש לזכות בצ'ק נוסף של שנת חיים, מעוטרת בשפע, באושר, בשמחה ובכל טוב. בימים אלה, ברגעים אלה ממש, כל לב יהודי חרד מפני הבאות, חושש באמת לגורלו. אנו יודעים כי במשפט מול בורא עולם אין תירוצים, אי אפשר לחמוק, אין מושג של להחביא. הכל גלוי וידוע, פתוח, ניצב על השולחן. מלאכים סניגורים וקטיגורים מתרוצצים, ואם הם אחוזים חיל ורעדה - אנחנו על אחת כמה וכמה, שכן הגורל שלנו עומד להיקבע עכשיו, העתיד שלנו, החיים שלנו, הבריאות שלנו, הילדים שלנו, הפרנסה שלנו...

כל מה שקרה במהלך 365 ימי השנה החולפת, לטוב ולמוטב, נקבע אז - בראש השנה שלפני שנה. והנה אנו ניצבים כאן שוב, בערב ראש השנה. שוב אנו בפני הרגע הגורלי שיכריע מה יקרה בשנה הבאה, ואנו חרדים מאימת יום הדין...

ולמרות כל זאת, הלכה פסוקה היא שראש השנה הוא יום טוב - חג לכל דבר. אוכלים ושותים בו, מכינים סעודות גדולות ומתלבשים באופן חגיגי. כולנו מאריכים בתפילות, בניגונים, בתשובה ובפרקי תהלים, אבל היום עצמו הוא חג, חגיגי ושמח.

רגע, איך זה מסתדר? כיצד זה יתכן? איך אפשר לשלב יום דין שכולו אימה ופחד, חשש אמיתי מפני מה שייקבע בו, יחד עם יום חג ושמחה פורצת? איך אפשר להכיל את שתי התחושות המנוגדות לכאורה, בתוך לב אחד, ביום אחד, בשעה אחת?! את השאלה הזו שואל ה'שולחן ערוך' בעצמו, ומשיב שאנו בטוחים שננצח בדין, אנו בטוחים שאבינו שבשמים, שאוהב אותנו כל כך, יוציא כאור משפטנו. רגע, באמת? למה בעצם? אם זה יום דין - איך אפשר להיות בטוחים מראש שננצח בו?!

כדי לענות על שאלה זו, לפנינו גילוי מהדהד שחשף הסבא מקלם זצ"ל: אין זאת אלא שיש משפט שאין לדעת מה תהיה תוצאתו, ויש משפט בו בו ניתן להיות בטוחים בניצחון. אדם פרטי שעובר את יום הדין - אין לדעת מה תהיה התוצאה, שכן מי יכול לומר כי הוא זכאי

בדין. לא כן מי שמחובר לכלל, מי שחש שייך לעם היהודי, מי שהוא חלק מהקבוצה של העם כולו - הרי העם כולו מוגן בשמירה עליונה

ובוודאות יזכה בדין, כך שהוא יכול לשמוח בראש השנה!

כלומר: אין כל סתירה בין הדברים. המשפט בראש השנה הוא סיפור לא פשוט, מי האיש שיכול להצהיר שהוא עובר אותו בשלום... ולמרות זאת, אם עם ישראל בא קבוצה אחת, כעם מאוחד, כחבורה מגובשת - הריהו מצליח לעמוד במשימה, ובורא עולם מגן על הקבוצה המאוחדת הזו. ולכן, החכם עיניו בראשו לתפוס מקום ב'חבורת עם ישראל', להפוך לחלק מהקבוצה, להימנות על אנשיה.

זו הדרך להצליח לעבור את המשפט בשלום!

וכיצד עושים זאת? - זה קל ופשוט: חיבור האדם לכלל, נמדד במידת האחריות שלו כלפי הכלל, במידת העשייה שלו למען זולתו. אדם שמחובר לקבוצה, הדבר ניכר במחוייבות האישית שלו לחברי הקבוצה, במסירותו למענם. חבורה מגובשת היא כזו שכל חבריה מאוחדים זה למען זה, מושיטים כתף איש לרעהו, פועלים איש למען זולתו.

לפיכך, מי שרוצה לצאת זכאי ביום הדין, עליו לאמץ את הכלי הנפלא הנקרא 'זיכוי הרבים'. להיות אחד שבני החבורה נעזרים בו, זקוקים לו. אחד שעם ישראל לא יכול לוותר על שירותיו הטובים, אדם ש'חבורת עם ישראל' צריכה לו. כשאדם מגיע למצב כזה, מובטח לו כי הוא עובר יחד עם בני החבורה, הקבוצה כולה זוכה לעבור את ימי הדין בשלום!

נותרו עוד ימים בודדים, ספורים ממש. זה הזמן לשפר את מצבינו, לפעול ככל שבכווננו, לעשות הכל כדי להתחבר לכלל, להיות חלק ממזכיר הרבים: להעניק חיוך, לשמש דוגמה אישית בתפילה ובלימוד, לייסד שיעור חדש או לעודד יהודים לקיים מצוה. ככל שנעשה כך יותר ויותר, ככל שנזכה את הרבים, ככל שעם ישראל יהיה זקוק לנו ולשירותינו הטובים - כך נוכל בעזרת ה' לעבור בשלום את ימי הדין, ולהיכתב ולהיחתם לחיים טובים וארוכים!

מחלה שבאה ונעלמה...

ימי סוף השבוע של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, היו ימים צפופים מאוד. מדי יום ששי, מתחילת ליל ועד ליל שבת, היה מוסר חמישה שיעורים, בחמש מקומות שונים. החל מיום חמישי בערב, עובר ליום ששי בבוקר, שיעור ביום ששי אחה"צ, שיעור לפני תפילת ערבית בליל שבת, ושיעור נוסף בספר 'אור החיים הקדוש' בליל שבת - לאחר סעודת השבת.

ושיעור של רבי בן ציון - מי ששמע אותו, היה בטוח שהוא לא מסר שיעור מזה שנה או שנתיים, וכל התקופה הזו הכין את השיעור כדי למסרו בצורה כה בהירה ורוטה, מסודרת ומקיפה. שפתו קולחת, הוא טעון באנרגיה, מדבר בקול רם, מבאר היטב ומפסק באופן נאה. כל שיעור היה שיעור יפה ומענג, ואיש אינו יודע שבתוך יממה אחת הוא מוסר חמישה שיעורים כאלה, כל אחד בנושא שונה, לקהל יעד שונה, במקום אחר...

אין פלא אפוא, כי הכנת השיעורים ומסירתם ארכו לו זמן רב, והצריכו אותו להשקיע מאמץ נפשי ופיזי. הזכות עצומה, הוא מזכה יהודים רבים, אולם המאמץ אדיר. לימים, כשהחל להתבגר, חש רבי בן ציון כי כוחותיו הולכים ונחלשים, והוא כבר לא מסוגל. זה החל בהרהור קל שהפך לרעיון שהתפתח למחשבה שהובילה למסקנה: אין מנוס מלוותר על אחד השיעורים, וברור שיהיה זה השיעור בליל שבת. הוא השיעור האחרון בסידרה, אליו הוא תמיד מגיע מותש, חייבים לוותר עליו!

בלית ברירה הודיע הרב פלמן למארגן השיעור, כי הוא פורש מתפקידו. הלה ניסה לשכנע, למרות שבהחלט הבין ללב של הרב. הן ראה בעיניו כיצד לעתים הרב בקושי צלח את הדרך לשיעור, לא פעם קרס על ספסל מזדמן. הוא קיבל עליו את הדין בהשלמה, ובאותה שבת - לראשונה - לא התקיים השיעור...

ובאותה עת ממש, בבית הרב פלמן, הסתיימה סעודת השבת. לראשונה מזה שנים הרב אינו יוצא מביתו, יכול הוא לעלות על יצועו תיכף ומיד. אולם משהו הסתבך - אחד מילדיו חלה, והרב פלמן נאלץ להישאר ער, לעקוב בדאגה אחר מצב בנו. השעות נוקפות, מצבו של הילד החמיר, רופא קבע כי יש לפנות לבית החולים, והרב פלמן התלווה אליו...

בקיצור, כל אותו ליל שבת, לא רק שהרב פלמן לא הלך לנוח מוקדם מהרגיל - הוא בכלל לא הלך לנוח, שהה לצד מיטת בנו בבית החולים. בשעות שחלפו בבית החולים חכך בדעתו, והגיע למסקנה ברורה: 'אין זאת אלא בגלל שביטלתי את השיעור. חשבתי להתחכם

ולבטל זיכוי הרבים כדי לנוח יותר, ומסתבר שאנו הרבה פחות!' הרהר בעוגמה, והחליט כי הוא שב לומר את השיעור כמקדם, ימשיך לזכות את הרבים מדי ליל שבת!

בבוקרו של יום השבת, אחד מבני משפחתו בא להחליפו בבית החולים, ובשעת בוקר מוקדמת שב הביתה, עייף, מותש, חסר כוחות, אולם נחוש מאי פעם. הוא קרא לאחד מילדיו, וביקש ממנו לסור כאן ועכשיו לביתו של מארגן השיעור, ולהודיעו כי לאחר מחשבה נוספת ביטול השיעור היה חד פעמי, והחל מהשבוע הבא השיעור ימשך כמקדם! היה חשוב לו לעשות זאת כבר בשעות הבוקר של יום השבת, כדי לקבוע מסמרות, ולהשיב את 'זיכוי הרבים' שלו על מכונו כמקדם!

המפליא עוד יותר בסיפור זה הוא, שביום ראשון, בעוד בנו בבית החולים, נכנס הרב פלמן אל ה'סטייפלער' - הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל, כדי להזכיר את שם בנו לרפואה שלימה. באופן מפתיע, מדהים ומעורר השתאות, נעץ בו ה'סטייפלער' מבט בוחן, ושאל-קבע: 'האם ביטלתם השבוע משהו של זיכוי הרבים?'

הרב פלמן התפעם, נרגש עד כלות. מסתבר שה'סטייפלער', בדרך הידועה רק לו, ידע היטב על העניין, ומיד כששמע את הסיפור - תלה אותו בהפסקת זיכוי הרבים. הרב פלמן נדהם, לרגע לשונו נאלמה, ולבסוף השיב בכך רפה, וסיפר את סיפור השיעור שהתבטל. 'תחזור לומר את השיעור!' - ביקש-הורה-קבע ה'סטייפלער', 'זה מה שיבירא את בנך. לא מפסיקים שיעור שיש בו זיכוי הרבים!'

עבור הרב פלמן לא היה זה חידוש, הן כבר מאתמול קיבל כך על עצמו. ואכן, בליל השבת הקרובה התכנסו המשתתפים לשיעור, שהיה מתוק, עירני, חד ובהיר כתימך. כולם הקשיבו לו מרותקים, ולפתע, דמות מוכרת חמקה פנימה...

היה זה הרה"ג רבי דוד פרנקל זצ"ל, ממקורבי ה'חזון איש' וה'סטייפלער', שנכנס בשקט לשיעור. הרב פלמן הופתע מהאורח הנכבד, שלא נמנה על משתתפי השיעור הקבועים, אולם רבי דוד מיהר להסביר: 'ה'סטייפלער' שלחני לבדוק אם הרב פלמן שב למסור את השיעור!' - הסביר כמתנצל, ואף רץ להשיב את שולחו דבר, כי אכן כן השיעור מוסיף ומתקיים...

סיפור מופלא זה, המופיע בספר 'שלמים מציון', יש בו כדי לגלות אפס קצה מכונו הגדול של 'זיכוי הרבים'. הנה כי כן, זיכוי הרבים זו זכות כבירה שמגינה ומושיעה. יתירה מכך, לנוכח המחלה הפתאומית והמזוהה - היה ברור ל'סטייפלער' שמדובר בבעיה בזיכוי הרבים, הוא הצביע על הבעיה הזו מיד!

כי אכן כן, זיכוי הרבים הוא כלי רב עוצמה, יש בו כח סגולי עצום, הוא מגן ומושיע. כי יהודי שאנשים צריכים אותו, אדם שיהודים אחרים זקוקים לו - היחס השמימי אליו שונה, הצורה בה מתייחסים אליו בשמים היא רחמנית, שומרת, מגינה בהרבה. רגע לפני יום הדין - הבה נאמץ את 'זיכוי הרבים' כצעד עוצמתי וחזק, ניקח חלק בפעילות זיכוי הרבים, נעשה משהו שעם ישראל ייעזר בו - וכך נבטיח שבורא עולם יוציא את משפטנו בצדק, ונזכה לשנת אושר ושמחה!

דאלאס, טקסס, ארצות הברית. כל מי שעובר במרכז העיר, אינו יכול להתעלם מהבניין הגדול והמרשים הניצב ממש בטבורה של העיר, וכולו משדר גאון יהודי. זהו מגדלור רוחני רב עוצמה, השולח זרועות יהדות לכל רחבי דאלאס בפרט וטקסס בכלל. אין ספק כי רבבות יהודים גילו את אביהם שבשמים בין כתלי בניין זה, רבים שבו אל אביהם שבשמים ממש כאן, גילו את יהדותם מחדש ואימצוה אל ליבם.

מאחורי הבניין הזה עומד סיפור יוצא דופן, שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: כשהוסמך הרה"ג רבי משה רודנער שליט"א לרבנות, החליט לרתום את כישוריו ויכולותיו להפצת יהדות בארץ שוממה מיהדות. הוא בחר בדאלאס דווקא, היא נראתה לו מדבר שממה יהודי, צחיח מכל לחלוחית אידישקייט... הוא הגיע לדאלאס, שכר דירה קטנה, וניסה לעשות פעילויות שונות בחברה היהודית במקום, להתחיל לספק ליהודי המקום שירותי דת באופן מסודר ולהקים עבורם קהילה. המזל לא האיר לו פנים, על כל צעד ושעל נתקל בקשיים בירוקרטיים וכלכליים, ולמעשה - לא היו לו כל משאבים לבצע את שאיפותיו. בצר לו ישב בביתו הצנוע, ניסה לעשות כל אשר לאל ידו, אולם כבר החל להרים ידיים.

לפתע, ביום מן הימים, בשעת ערב מוקדמת, נוקש אדם בגיל העמידה על דלת ביתו. הלה מזדהה כיהודי בן המקום, ומבקש לשמוע על משמעות היותו יהודי, לקבל מידע על היהדות, לשמוע קצת על מורשתו. עד כאן הדבר אינו מפתיע, נקישות כאלה היה דבר שבשגרה בביתו של רבי משה, הן כל מי שרצה לדעת משהו על יהדות - בא בדיוק לשם!

מה שכן מפתיע, מרגש, מסעיר ממש, הוא ההמשך:

לאחר שעה ארוכה של שיחה, במהלכה התוודע היהודי לעולם היהדות הפורה בעוז ובגאון בכל רחבי תבל, שמע על מסורת אבותיו ועל היהדות ועד כמה היא מחייבת ומחזקת, לפתע התרגש האיש כל כך עד שנמס בפני טוב לבו של הרב רודנער. על אתר הוציא מכיסו פנקס המחאות ועט מוזהב, וכתב שיק תרומה בסכום אדיר - 6,000,000 דולר! - כן, ששה מיליון דולרים בתרומה אחת, להקמת מגדלור יהודי בדאלאס!

הרב רודנער התרגש עד אין קץ מהתרומה המפתיעה, הוא חש כי משמים מסייעים לו להגשים את שאיפותיו, והחל בתוכנית מעשית להקמת המרכז היהודי בדאלאס. תוך כדי עבודות התכנון, התברר כי התורם נפטר באופן פתאומי, שבועות ספורים בלבד לאחר שהעניק את תרומת הענק. כנראה בכך השלים את תפקידו בעולם. אולם הרב רודנער, בהספדו בהלוויה, הוסיף וסיפר את מה ששמע מהתורם זמן קצר לאחר התרומה.

ובכן, מה שהביא אותו לתת תרומת ענק שכזו, היה ביקורו בכותל המערבי, זמן מה קודם לכן. הוא הגיע במטוסו הפרטי לישראל, נסע אל הכותל המערבי בשעת לילה מאוחרת, ומה שתפס אותו יותר מכל - היה מראהו של יהודי אחד, שעמד והתפלל בדבקות ובכוונה, עיניו זולגות דמעות, ומפניו קורנת אצילות טהורה...

דקות ארוכות עמד יהודי מדאלאס והתבונן באיש המתפלל בכותל, ולבו התרונן. כמה הוא מחכה לפגוש יהודים כאלה, אנשים של צורה, שלא מכורים לדולר ולדומיו, מקושרים לאווירה רוחנית נעלית. הוא חש כי הוא רוצה ללכת אחר האיש הזה, אולי אפילו לדבוק בו. אלא שהשעה הפכה מאוחרת, הוא היה צריך לצאת, אולם בשובו לדאלאס ביקש לברר אם גם בעירו יש אנשים מסוג זה, ומישהו הפנה אותו לביתו של הרב רודנער...

וזהו. את השאר אתם כבר מכירים, הוא ישב עמו, התרשם, נתן את תרומת הענק, ומגדלור של יהדות הוקם בזכותו, מגדלור שהפיץ יהדות בארץ שממה מיהדות, וכבר השיב אלפים מישראל לאביהם שבשמים. כל זה בזכותו!

רגע, בזכות מי? בזכות מי?!

בזכות התורם, בוודאי! אולם התורם לא עשה זאת מעצמו. הוא עשה זאת בזכות השיחה עם הרב רודנער! אז זה בזכות הרב רודנער? - אין ספק שהוא שותף רב זכויות, בעל מניות יסוד. אבל רגע, מה גרם לאותו יהודי לבוא אליו?! איך נקלע לביתו? מדוע הגיע אליו לשיחה?!

ובכן, מסתבר, שכל תרומת הענק הזאת היא בכלל בזכות יהודי עלום שם, לא מוכר עד היום הזה, שפשוט עמד והתפלל בכותל מקירות לבו, בכוונה ובדבקות. הלה התפלל כנראה על עצמו או על ילדיו, על צערו שלו או על גלות השכינה, אין לדעת. אולם בתפילתו המרוממת, באצילות הנסוכה על פניו ותנועותיו, במעשיו שעוררו התרגשות בקרב האורח מדאלאס - הוא הוא שהניע את התהליך שהוביל לקמת מגדלור יהודי שרבבות חוזרים בו בתשובה שלימה! והלה? לא רק שאנו לא יודעים מי הוא, גם הוא בעצמו לא מודע לכל מה שחולל, לכל מה שהתגלגל בזכות מעשיו ותפילתו. לעולם לא יידע אלו מניות יסוד יש לו במרכז יהודי אדיר, מרכז המאיר את חיי היהדות בסביבה כולה. רק לאחר פטירתו, בעלותו השמימה, יגלה כי יש לו זכויות אדירות בהשבת נפשות רבות לצור מחצבתן!

סיפור זה מאיר וקורא: 'זיכוי הרבים' לא מיועד רק לאנשים רבי כח ועוצמה, יכולת כלכלית או ביטחון עצמי. כל אחד ואחד מאיתנו, נער כזקן, צעיר כמבוגר, איש העמל לפרנסתו כיושב באוהלה של תורה, ילד בחיידר כמו בן ישיבה - כל אחד מאיתנו יכול להיות 'מוכה הרבים', אם רק יבין עד כמה אנשים בוחנים את תנועותיו, למדים ממעשיו, מחקים את אורח חייו, ובכוחו להובילם לפעול אחרת!

לעולם! - לעולם לא יכול יהודי לדעת, מתי התנהג באופן ראוי, למד ברציפות, התפלל כהלכה, השקיט את הסלולרי בכניסתו לבית הכנסת, חיך לזולתו - ומישהו ראה אותו מהצד, התרשם ממעשיו, והחליט להשתנות, להתעלות, להתרומם, בזכותו. כמו אותו יהודי שהתפלל באותה עת בכותל, ואין לו שמץ של מושג כי הודות להליכותיו ומעשיו נבנו עולמות יהודיים, כל אחד מאיתנו אינו יכול לשער את השפעתו על סובביו, על מכריו, ואף על זרים שבסביבתו. זה הזמן להחליט: גם אנו יכולים להיות מזכי הרבים, לשמש דוגמא אישית. ההתנהגות שלנו, אורחות חיינו, צורת התפילה והלימוד, מעשי החסד שלנו - אלו לא רק זכויות רגילות, לא פעם יש בהם

לשמוע ולל השומיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 8 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

סיפר אחד מתלמידי הגאון רבי ישראל גוסטמן זצ"ל שראה כמה פעמים איך שרבו ר' ישראל היה משקה בעצמו את הדשא שלפני ביתו, וכששאלו תלמידו האם אין בדבר זה משום פחיתת כבודו? ענה לו הרב גוסטמן...

על כוחה של הכרת הטוב והכרת תודה

הרב בנימין בירנצוויג

"ואמרת אליו הגדתי היום" (דברים כ, י"ג)

וכתב רש"י - "ואמרת אליו" שאינך כפוי טובה.

סיפר אחד מתלמידי ישיבת מיר בשנת תרצ"ה [הובא בספר אהל משה], שבשבוע של פרשת כי תבא ישבו הבחורים בני חו"ל לשיעורו של המשגיח ר' ירוחם זיע"א בחומש, וקרא המשגיח בנעימות כל הפרשה מארמי אובד אבי, ואז פתח ותמה שהנה כתב רש"י על הפסוק ואמרת אליו 'שאינך כפוי טוב', וכי למה חייבה התורה בשביל מידת הכרת הטוב לקרוא את כל הפרשה הארוכה מארמי אובד אבי, בשביל להוכיח שהוא מחמת הכרת הטוב, הרי עצם הבאת הביכורים שמביא אדם את ראשית פרי ביכוריו אל הכהן, זה עצמו מראה על הכרת טובה, וכי שייך לומר על אדם כזה שהוא כפי טובה?! והוסיף המשגיח להקשות 'וכי בשביל הכרת הטוב הטוב צריך לפטפט כל כך הרבה על כך?!

ותירץ המשגיח, כן באה התורה ואמרה לנו בשביל הכרת הטוב צריך לדבר ולפטפט בזה הרבה, להכיר טובה לא די בהרגשה ואמירה סתמית, צריך לדבר על כך ולהוציא דברים הרבה מפיו על הכרת הטובה! והוסיף, לפעמים מגיע אלי בחור שעשיתי עמו טובה, אני רואה שהוא אסיר טובה, כל פניו מעידות על כך, רק לא נעים לו לדבר על כך עם המשגיח, ואני אומר לו על הכרת הטוב צריכים לדבר ולפטפט הרבה, זה עיקרה 'ואמרת אליו ארמי אובד אבי' - לדבר על כך ולהביע הכרת טובתו בדיבור.

בספר אבני אליהו מביא מהגרא"א זיע"א על הפסוק שאנו אומרים בכל יום "הודו לה' קראו בשמו" ופירושו - "הודו לה'", כשאתה מודה להקב"ה על טובתו עמך, "קראו בשמו", תקראו ותאמרו בשמו. אל תסתפק בהודאת הלב אלא יש לקרוא על כך ולאומרו בפה. הדיבור הוא הנפש, 'רוח ממללא', והכרת הטוב היא מהות האדם, ויש לו להודות ממקום בו מתגדרת מהותו כאדם, הדיבור!

סלבודקאי מפעים, 'הוא יתעלה על עצמו?! והלא לדרגת אדם לא הגיע!', מי שחושב שביכולתו להתעלות על רגשות הכרת הטוב שיש בו, הרי חסר בו במידת האדם שבו.

אדם, מהותו זה הכרת הטוב למיטיב לו, והביא הגאון הגדול ר' דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון מקור לדבר, מדברי רש"י בפרשת נח על דור הפלגה, שכתב על הפסוק "וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם" וכתב רש"י אשר בנו בני האדם - אלא בני מי? שמא בני חמורים וגמלים? אלא בני האדם הראשון שכפה את הטובה, אף הם כפרו בטובה ומלטם מן המבול. כתוב ברש"י

שמהותו של האדם זה הכרת הטוב, ובזה נקראים הם בני אדם! כשמרן הגר"ש אלישיב זצ"ל עבר ניתוח לב שהצליח, שאל מרן את אחד ממקורביו, איך אומרים תודה בשפה האנגלית? כי הוא רוצה לומר לרופא המנתח שהיה אמריקאי תודה! כשאמרו לו למרן שאין צורך בזה כי הם יעבירו את תודתו אליו, אמר להם מרן, לא ולא! חובת הכרת הטוב מחייבת שהוא עצמו יגיד לרופא, וכדרכו הביא ראייה לזה בהלכה, כי בכל חזרת הש"ץ שניתקנה כדי שהש"ץ יוציא את הציבור, בכל ברכה וברכה הצבור עונים אמן ודי בזה, משא"כ בתפילת 'מוודים' שהיא תפילה של הכרת הטוב להקב"ה - 'מוודים אנחנו לך', תקנו חז"ל תפילת 'מוודים דרבנן' שכל אחד ואחד יאמר בעצמו, והלא דבר הוא?! מה נשתנה ברכה זו משאר חזרת הש"ץ שדי במה שאומר הש"ץ והציבור עונים אמן? אלא ביאר שהענין הוא שמאחר שתפילת מוודים היא הכרת הטוב לבורא עולם, על

המשך בעמוד 26

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

פעם התעוררתי משנתי בשעת לילה מאוחרת, וראיתי שרבי אל'ה אינו במיטתו, נבהלתי... חששתי פן קרה לו משהו... יצאתי לעבר הצריף והנה אני רואה אותו יושב שם לבדו בחושך... "קרה משהו?" - שאלתי את הרב

הרב ישראל ליוש

ביום כ' באלול יחול היא"צ של הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל בעל ה'לב אליהו'.

ר' אליהו נולד בשנת תרל"ו בעיירה 'גרייבא' בליטא, לאביו הר"ר יעקב זצ"ל ואמו מרת פריידא ע"ה.

בשנת תרמ"ו כשהיה כבן עשר, היגרו הוריו לאמריקה והוא נשאר לבדו בלומז'ה. התחילה למד שם בישיבה קטנה, ולאחר מכן עלה לישיבה גדולה ולמד אצל הגאון רבי אליעזר שולביץ זצ"ל והסתופף בצילו של בעל ה'לשם' ולמד אצלו תורת הח"ן.

בשנת תרנ"ז, כשנה לפני פטירת הסבא מקלם ז"ע, נכנס ללמוד בתלמוד תורה ד'קלם', ולאחר פטירתו דבק בחתנו ממש"ך דרכו הגאון רבי צבי הירש ברוידא זצ"ל.

לאחר נישואיו כיהן כרב בקהילת 'חיי אדם' בקלם.

לפני מלחמת העולם הראשונה, ייסד ישיבה קטנה בקלם, ואשתו הרבנית דאגה לצרכי הבחורים ובישלה בעצמה את ארוחותיהם.

בשנת תרע"ד כשהגיעו הקרבות לקלם, התפזרו תלמידי הישיבה לבתיהם ושערי הישיבה ננעלו. כעבור זמן, בעיצומה של המלחמה, אסף שוב תלמידים מהאזור ופתח את הישיבה מחדש, והפעיל אותה במסירות נפש.

לאחר המלחמה נענה לבקשתו של הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל לכהן כמשגיח בישיבת 'שער התורה' ב'גרודנא', אך לאחר תקופה קצרה שב לישיבתו בקלם.

בשנת תרפ"ח הגיע ללונדון כדי לגייס כספים לישיבה, שם הוצע לו לשמש בקודש בישיבת 'עץ חיים', הוא החליט להיענות להצעה, לאחר שבגורל הגר"א שערך עלה הפסוק 'אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה', ואת הישיבה בקלם הפקיד ביד גיסו הגאון רבי אליהו קמרמן זצ"ל.

בשנת תר"צ חלה מאוד, ורעייתו הרבנית התחננה לפני רופא כל בשר ואמרה: "לרבי אליהו יש עוד תפקידים בעולם, אם גזירה היא קחני תחתיו" ואכן הוא הבריא מחולי זה וזכה לאריכות ימים, ורעייתו נפטרה בשנת תרצ"ה, רוב הבנים באו לשבת שבעה ב'לונדון' ובכך נצלו ממלתעות הנאצים ימ"ש.

בשנת תש"י עלה לארץ ישראל, בתחילה התגורר בירושלים ועורר את הרבים בשיחות מוסר שמסר ב'זכרון משה', ובמקביל כיהן

כמשגיח בישיבת 'קמניץ' בעיר.

בשנת תשי"ב נענה, בעצת מרן ה'חזון איש' ז"ע לבקשתו של הגאון רבי נח שימנוביץ זצ"ל ראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' שהיתה אז ב'זכרון יעקב', לכהן כמנהל רוחני בישיבה, ובשנת תשט"ו עבר עם הישיבה ל'כפר חסידים', שם המשיך לכהן כמשגיח עוד חמש עשרה שנה.

באחרית ימיו עבר להתגורר אצל בתו בשכונת 'בית וגן' בירושלים וקבע את מקום תפילתו בישיבת 'קול תורה'.

בכ' באלול תש"ל עלה נשמתו השמימה ונטמן בהר הזיתים בירושלים.

"תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל" (דברים כ"ח, מ"ז)

העובד את ה', אך לא בשמחה, אומר הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל, הוא זה אשר מקיים את כל מצוות ה', מתפלל שלוש תפילות ביום, מברך ברכה על כל דבר הצריך ברכה, אלא שהוא עושה כל זאת בלא תאוה, רק כמצוות אנשים מלומדה. הוא כילד העושה את כל המצוות כי כך הרגילו אותו, ולמרות שגדל ועמד על דעתו, עדיין ממשיך לקיימן מתוך הרגל ושגרה, בלא דעת שמחה ותאוה אכן

שגר כאן בבית הוא חולה מסוכן ולכן הוא צריך את כל הרהיטים הללו... האדם היותר מאושר הוא מי שאינו צריך להם ומאושר במה שיש לו..."

בשיחותיו הוא דיבר בשפת הלב, לא הוכחות שכליות או חקירות פילוסופיות היו אלו שריתקו את השומעים וחוללו בהם מהפכה, אלא הדברים שיצאו מלב טהור והאמת שנצצה מהם, ו'הראויים הדברים למי שאמרם' שהיה בהם, הם אלו שהשפיעו את השפעתם העצומה.

כעדות לזאת, מספרים תלמידיו על אשה תמניה שגרה בסמיכות לשיבה, והיתה יושבת בפתח ביתה כדי שלמוע את שיחותיו של רבי אלה, ועיניה זלגו דמעות.

פעם שאלו אותה התלמידים אם היא מבינה אידיש? היא השיבה שהיא אכן לא מבינה את השיחות כלל וכלל, אבל את שפת הלב שיוצא מפה קדוש היא מבינה...

גאון במידות היה רבי אלה. מסופר על אורח צעיר שבא לשיבה בסוף השבוע. ביום שישי אחה"צ ראו התלמידים שרבי אלה מחפש אותו.

"מה רצה ממך המשגיח?" שאלו אותו הבחורים. "כיון שבאתי מרחוק" - סיפר האורח - "רבי אלה חשב שלא הספקתי להכין לעצמי בגדים נקיים לשבת, ובא להציע לי בגדים משלו..."

רבי אליהו עצמו סיפר על התקופה בה היה ראש ישיבה קטנה בקלם, ודאג גם למחייתם של הבחורים. מחמת הרעב והמצוקה שהיו אז, נאלץ לנדוד ולדפוק על דלתי נדיבים כדי להביא טרף לתלמידים. פעם עבר בדרכו באחת העיירות ופגש שם מחנה גדול של שבויי מלחמה שעבדו בכפייה, ושוביהם לא ספקו לה מספיק מים ומזון. היהודים התחננו לפניו שהם רעבים וצמאים, אז החליט רבי אלה שעליו להפסיק זמנית את פעולותיו למען בני הישיבה, והחל לאסוף מזון מנדיבים עבור השבויים הרעבים. ורק כאשר דאג למחייתם של השבויים שב לעסוק בענייני הישיבה.

פעם, במסיבת אירוסין של תלמיד, עמד ר' אלה וסיפר שעה ארוכה את ספור הדיבוק שהוצא ע"י מרן ה'חפץ חיים' ז"ע, כולם הקשיבו פעורי פה לספור שסופר במתק שפתיים, במשך כשעתיים...

כשסיים, נגשו אליו ואמרו לו שלמרות שהזמן התארך, הדברים כה מתוקים ויכול היה להמשיך ולדבר עוד. "וכי אתם חושבים שלחנים הארכתי כל כך בדבריי" - אמר להם ר' אלה - "לפני הפגישה האחרונה של הבחור, הוא נכנס אלי, והבחנתי שיש לו פצע בפניו, אמרתי לו כי עליו לגרד את הפצע, העמדתי אותו מול המראה

לקיים את רצון ה', בלא התבוננות ועמקות על מעשיו ופעולותיו הקדושות.

אדם זה, אומר ר' אלה, אינו מנצל את מעלתו כ'אדם'. הרי גם הבהמות והחיות עושות דברים מתוך הרגל, ישנם סוסים שמאולפים לרקוד לפי מנגינה שינגנו לפנייהם, יש גם כלבים שמלומדים להוביל עוורים למחוז חפצם, הרי לא שכלם הוא שמנהלם, אלא רק ההרגל שהרגילום הוא שיפעיל אותם. והאדם, נזר הבריאה, היחיד שיכול לבחור בין טוב לרע, יעשה גם הוא דברים מתוך הרגל, בלא שמחה ומחשבה, כבהמה וחיה...!?

הלא בענייני אכילה ושתייה ושאר תאוות העולם, יתעמק היטיב ויידע לבחור במה שערב לחכו, בעניינים אלו יתבונן בשלמות ולא יותר אם חלילה עד אשר ישיג את מבוקשו, ותאוות לבו ידרשו עוד, כדכתיב 'אוהב כסף לא ישבע כסף', ומדוע לא יגייס את כל כח התאוה גם לחפצי שמיים!?

האדם אשר נפח בו ה"ת נשמת חיים, משול לעץ, ככתוב (דברים כ יט) 'כי האדם עץ השדה', וכמו האילן שע"י השרשים אשר נזרעו בארץ, צומח ועולה ועושה פרי הלולים, כן האדם, ע"י שזרע הקב"ה כיכול את הנשמה בעפר מן האדמה, הצמיח האדם והעלהו.

נמצא, שנשמת האדם הרוחנית היא השורשים הנזרעים באדמה הגשמית. אם כן, ככל שימצא האדם את חפצו, תאוותו ותענוגותיו בעניינים הרוחניים, יתחזקו השורשים הרוחניים ויתבטל להם כח העפר הגשמי, אך אם יפנה אל כל ישעו ומגמתו לענייני הגשם ותאוות העולם הזה, ואת התורה והמצוות יעשה בלא שמחה ותאוה, רק כמי שכפאו שד, אזי יחלש כח השורשים וכח העפר מן האדמה יבטלם.

ומוסיף ר' אלה שהאדם הישר העובד את ה' בשמחה, הרי הוא מחזק בכך את השורשים הרוחניים וקשור הוא בשרשיו חזק למעלה בעולמות הרוחניים העליונים, ושם הרי עז וחדוה במקומו, לכן האיש הזה תמיד בשמחה, ובפרט כאשר הוא עובד את בתורה ובתפילה ובקיום המצוות, כי הרי 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. ולעומתו, הנכנס בים התאוה, מנתק את קשריו מלמעלה ויורד למטה, העין לא תשבע והנפש לא תמלא, לתאוה יבקש נרדף, והרי הוא תמיד בעצבות על מה שלא השיג בעבר, והוא בדאגה על מה שרוצה להשיג בעתיד, ונמצא קרח מכאן ומכאן...

נמצא אם כן שהשמחה בעבודת ה' מביאה עוד שמחה, והרדיפה אחר התאוה תוליד עצבות ודאגה!

כמה נאה הסיפור הבא למאמרו של ר' אלה: כאשר נכנס פעם לביתו של גביר, וראה שהוא מרוהט ברהיטים רבים ומפוארים, הפטיר: "נראה שיש כאן בית חולים...", ותיכף הסביר: "פעם בקרתי חולה בבית חולים, וראיתי שהוא מחובר למכשירים וצינורות רבים, נראה שלחולה הזה יש יותר לכאורה מלאדם בריא... הרי לבריא אין צינורות ולחולה יש צינורות... אבל האמת היא שהבריא אינו צריך את הצינורות הללו ואילו החולה בצרתו צריך אותם... כנראה שמי

ודאגתי שלא יוותר כל רושם מהפצע...

"לאחר מכן, אמר לי הבחור שהוא חושש שיצטרך לדבר בפני הקהל באירוסין, הרגעתי אותו ואמרתי לו: 'אל תדאג, אתה לא תצטרך לדבר...' ולכן הארכתני בדרשתי, כדי שלחתי לא ישאר זמן לדבר..."

רבי יוסף פורמן שזכה לשרתו בסוף ימיו, והיה לן איתו בחדרו, כדי להיות מוכן ומזומן לכל מה שיצטרך, מספר: פעם התעוררתי משנת בשעת לילה מאוחרת, וראיתי שרבי אליהו אינו במיטתו, נבהלתי... חששתי פן קרה לו משהו... יצאתי לעבר הצריף והנה אני רואה אותו יושב שם לבדו בחושך... "קרה משהו?" - שאלתי את הרב, "כן" - הוא ענה - "התעוררתי וראיתי שהשעון עמד מלכת, חששתי שמה אחר לתפילה, העדפתי לקום וללכת כבר לתפילה..."

רבי יוסף מספר עוד על מקרה דומה: חצות ליל מוצאי שבת, ופתאום אני שומע רעש מחדרו של רבי אליהו, הבנתי שהוא מתחיל להתלבש, נגשתי אליו ואמרתי לו שהשעה כבר מאוחרת והיא כבר שעת שינה, הוא לא ענה. גם הרבנית ניסתה לשכנעו שיילך לישון, אך הוא בשלו...

עודנו תמהים לפשר מעשיו, הוא פנה אלינו והסביר: "נזכרתי שלא אכלתי סעודת מלוח מלכה... ברגל אחת אני כבר שם... [כוונתו לעולם העליון] חייבים לחטוף...", ולשם כך הוא לבש את בגדיו, החליפה והמגבעת ויצא לכיוון המטבח. אף שהרבנית לא חשה בטוב, היא התעקשה לקום ולהכין לו מלוח מלכה..."

בכח תפילתו העצום היה בוקע רקיעים, וכבר הספיד אותו הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: "אני חייב את חיי לרבי אליהו, הוא הציל אותי..." וכוונתו היתה לתפילות הרבות שהתפלל עליו. תלמיד סיפר: "כאשר אבי חלה ביקשתי מרבי אליהו שיתפלל עליו, ואכן הוא כינס את תלמידי הישיבה ועורר עליו רחמי שמיים, התפילות התקבלו ובסייעתא דשמיא אבי הבריא..."

"לאחר תקופה לחצו עלי לחזור לישיבה הקודמת ממנה באתי לישיבה, ולא היה לי אומץ להיפרד מרבי אליהו. אולם כשהוא שמע על כך, שלח לקרוא לי ואמר לי: "אביך כבר היה למעלה, הורדת אותי משם בעבורך, וכי יפה כך לגמול לי עבור חיי אביך...!?"

ר' אליהו עטוף בטלית ועטור בתפילין פוסע כמלאך ה' צבקות על השביל החדש שנסלל בין הצריף לבית המדרש החדש, ולפתע, מספר מלווהו שהלך אתו יד ביד, מכוון אותי ר' אליהו מינה ואחר כך שמאלה, ושוב פונה לצד זה ומשנה את כיוון הליכתו לצד אחר, התפלאתי, מדוע הוא הולך כך? האם גילו המופלג כבר נותן את אותותיו? חששתי, האם כאבי הראש שסבל מהם באותם ימים, הם אלו שגורמים לזגזוג בהליכתו?

אלא שאחר שהתבוננתי היטב, ראיתי שיירת נמלים צועדת על השביל, ורבי אליהו נמנע מללכת עליהם... זקן מופלג, בעין אחת הוא כבר אינו רואה, אך את מה שעליו לראות ולהתבונן הוא לא יפספס, יותר מהצעירים שבחבורה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

בליל ר"ה ואני אומר להם שנה טובה ויש כאלה שעוברים און אַעס זאָגצאך ניט ארויס באַמיר דער לשנה טובה. (בתרגום חופשי ולא כ"כ יוצא לי לשנה טובה)
מה היה השנה?

שתק רבינו והרהר ולא השיב. אח"כ אמר: "האר"י הק' ידע על כל אחד מה נגזר עליו".

אבל עדיין לגבי לומר ברכה לאדם, אם מן השמיים לא מגיעה לו הברכה, היא לא יוצאת, וזו לא דרגת האר"י הק'?
"היו כל כך הרבה אנשים ואינני יכול לזכור מה היה" (ראיתי שרבינו מתחמק).

מהיכן השורש מה שרבינו אומר כל יום בעשי"ת כל התהילים, במשנה ברורה כתוב 'פרקים.

"זה התחיל בהיותי ילד. ולכן זה כבר נמשך עד היום".
כיצד ראו אצל אבא זצ"ל?

"אבא אמר תהילים, אבל איני יודע אם כל יום את הכל".

(מתוך 'כל משאלותי')

ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד וכו' ויותר לא אמר.

"אני זוכר את זה, הייתי שם!"

בדרך כלל מדברים התעוררות על המשפט והדין, מה יש במשנה הזו שהחזו"א אמרה?

"חיזוק בתורה, זה הדבר הכי חשוב לשעה זו!"

בקשו לשאול: א': מה חשוב יותר - עליה בראש השנה או יום הכיפורים?

תרוויחו כחד דמי.

ב': האם כסף שיקנה עליה האם עדיף שייתן לצדקה?
איך שירצה.

אמרתי קמיה: רבינו אמר לי פעם כי כמה שנים שאנשים עוברים

המשך מעמוד 17 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

אם אנחנו רוצים להגיע לדרגה בעבודת התשובה, אנחנו צריכים דבר ראשון לשוב! להשתנות! לא להתמקד במה שהיה, איך היה ולמה היה. ההתעסקות הזאת רק מפריעה לשינוי שצריך להיות! אנחנו חייבים להתעשת, 'לסובב את ההגה' לכיוונו של הקדוש ברוך הוא, ורק כך ניתן להתקרב אליו יתברך! דמעות וחרטה הן חיוביות - אבל רק אם הן באות במקום הנכון, ולא על חשבון שינוי המעשים והקבלות הטובות.

רבים נופלים בתרגיל הזה של היצר, וכה חבל על כך. הצער על החטאים הוא אכן מחלקי התשובה, אך מעולם לא עלה על דעת איש, כי הוא בעל חשיבות בפני עצמו... רבנו יונה בספר 'סוד התשובה' כותב כי הבא לשוב: "ביום ההוא ישליך כל פשעיו... יעשה עצמו כאילו אותו היום נולד, ואין בו לא זכות ולא חובה". מה הביאור בכך? כפי שאמרנו: הצעד הראשון הוא להתחיל מחדש! להתחיל ללכת בכיוון הנכון, ולא לתת לשום דבר בעולם להסיח את דעתנו!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

לתהות מדוע הוא אינו רואה עדיין את נופי הגליל. ברמזור הקרוב הוא פתח את החלון, פנה אל היושב במכונית לצידו ושאל: "סליחה, עוד כמה זמן נסיעה זה עד לרבי שמעון?"
ההוא הסתכל עליו בהשתוממות. "רבי שמעון? אתה כעת סמוך לבאר שבע..."

כפי הנראה, בצומת אחת הוא לקח את הכיוון ההפוך ממה שהיה אמור לקחת, וכל הפניות שאחרי אותה טעות, למרות שאולי נעשו לפי ההוראות, היו כמובן חסרות ערך... הוא התחיל ליילל בתסכול ולצעוק על עצמו: "איזה טיפש אני! איזה בטלן אני! למה לא השגתי מפה, למה סמכתי על הזיכרון שלי..."

אם בתחילה היה תמהונו של בן שיחו גדול, הרי שכעת התגבר עשרות מונים. "מה אתה בוכה?", גער בו בתקיפות. "מה הדמעות יעזרו עכשיו? אם תשב ותבכה - מה אתה חושב שיקרה?... תלחץ על הדוושה, תבצע סיבוב פרסה ברמזור, ותתחיל לנוע לכיוון הנכון! לבכות תוכל בדרך, אבל דבר ראשון תסובב את ההגה!"

המשך מעמוד 22 | הרב בנימין בירנצוויג

הרב גוסטמן, שבעיקרון הוא צודק אבל יש לו חובת הכרת הטוב לדשא! כי במלחמת העולם השניה בשעה שהיה מתחבא ביערות, כל אפשרותו להישאר בחיים היתה רק על ידי זה שאכל דשא... ומאחר והדשא הצילו ממותה ודאית, יש לו חובת הכרת הטוב לדשא!! (אהל משה).

כל נשימה ונשימה וכל חסדיו שעושה עמנו בכל רגע ורגע, זה צריך לומר בפה מלא הוא בעצמו ולא על ידי שליח!! מחזק למתבונן!
מעשה נפלא סיפר אחד מתלמידי הגאון רבי ישראל גוסטמן זצ"ל ראש ישיבת נצח ישראל מגדולי תלמידיו של מרן רבי שמעון שקאפ וחבר בבית דינו של מרן רבי חיים עוזר בוילנא, שראה כמה פעמים איך שרבו ר' ישראל היה משקה בעצמו את הדשא שלפני ביתו, וכששאלו תלמידו האם אין בדבר זה משום פחיתת כבודו? ענה לו

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו לו: 7622500@gmail.com

הרגשת המתיקות - לאחר שהוסרו החסימות

אם התורה מתוקה כל כך - איך אפשר להבין שישנם כאלו שאינם מרגישים במתיקות שלה?
ה'דגל מחנה אפרים' המשיל זאת לבעל מנגן, שהפליא לנגן עד שכל השומעים את ניגוניו התרגשו מאוד ופצחו בריקודים שמחים.
פעם עמדה מסביבו חבורה, ותוך כדי שהוא מנגן - הם התלהבו ורקדו. והנה נכנס לשם אדם חרש. ראה אותם רוקדים ואמר בלבו: נטרפה עליהם דעתם... כנראה השתבשו... מדוע הם מקפצים כל כך?

אותו אדם לא העלה בדעתו שהבעיה נעוצה בו. הוא לא הבין אותם, משום ששמיעתו שלו היתה חסומה!
זו כוונת ה'אור החיים' הקדוש באומרו "אם היו בני אדם מרגישים" - את מתיקות התורה צריך להרגיש, וכדי להרגיש יש להסיר את החסימות. רק אדם שמסיר את החסימות שבלבו, יכול להרגיש באמת את טוב התורה.
כשזוכה האדם להגיע לשמחת התורה, הוא יודע שאין שמחה למעלה ממנה! כל כסף וזהב שבעולם ייחשבו לפניו כאין.
(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני')

המשך מעמוד 11 | הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

אל החדר נכנס יהודי וביקשו: "רבה! הלב שלי שותת דם. אני רוצה שהרבה ישמע אותי!"
ר' צדוק רצה תחילה לדחותו לזמן מאוחר יותר, הרי מוכרח הוא להתכונן לתקיעת שופר. אך הוא התבטא: "היתה לי סיעתא דשמיא שלא אמרתי לו את המילים האלו, אלא הכנסתיו ושמעתי אותו".
שיחתם ארכה עשרים וחמש דקות. "ועל כן מעכשיו עד האפיקומן - כל הפנקס שלי נדחה בעשרים וחמש דקות..."
ורבי צדוק הסביר: "בראש השנה מבקשים אנו: 'זכרנו לחיים', כתבנו

לחיים'. אם, חלילה, לא הייתי שומע אותם, והייתי מבקשו לבוא ליום המחרת, כשהייתי מבקש מהקב"ה בתקיעת שופר שישמע סדר מלכויותינו - היו אומרים לי משמים: 'ר' צדוק, אולי מחר נאזין לך, כפי שאתה אמרת ליהודי'..."
אנחנו מבקשים מה': "עננו ה', עננו!", מתחננים אנו: "היו לרצון אמרי פי", "תקבל ברחמים וברצון את תפילותינו" יש לנו עצה נפלאה - בזה שנשמע את זולתנו - נזכה שמשמים ישמעו אותנו!
(מתוך: 'כבודם של ישראל')

המשך מעמוד 20 | הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

'זיכוי הרבים' - הזכות שמנצחת ביום הדין. הבה נרבה בפעולות כאלה, בפרט בקרב ציבור, ואז נזכה להיות מ'מזכי הרבים' הזוכים בשנה טובה ומבורכת!

עצה משפטית כדאית!

הסוגיא בה כולנו עוסקים בימים אלה, הדאגה המרכזית המטרידה אותנו, היא מה עושים למעשה כדי לזכות ביום הדין, כדי להתברך בשנה טובה. בוודאי, כולנו חוזרים בתשובה, מרבים בתפילה ומוסיפים בצדקה, ועדיין הלב חרד, מי יודע מה ייגזר עלינו ביום שהספרים פתוחים והגורל נקבע... עד כמה יום הדין הוא גורלי? - הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל היה אומר, שעם כל הכבוד לזכויות אותן נאסוף ועליהן נעמול, עדיין כולן יחד לא מזכות אותנו אפילו בכוס מים...
אז מה כן? איך אפשר בכל זאת לצאת מיום הדין עם שנה טובה? מה

יכול להציל אותנו ביום הגורלי הקובע את חיינו? המשך רבי ישראל סלנטר ואמר, כמובא בספר 'מתיקות אלול':
'הדרך היחידה להינצל, היא להיות אדם שאחרים זקוקים לו. כי אם אתה אדם לעצמך - אתה נידון לפי מצבך ומעמדך. אולם אם אתה אדם שאנשים אחרים זקוקים לו, נעזרים בשירותיו, צריכים את עזרתו - הרי גם בשמים מתחשבים בכל הזקוקים לך, ומעניקים לך כדי שתוכל להמשיך להעניק לאחרים...'
זו הרבה יותר מעצה, זה כלי חזק. להגיע ליום הדין במעמד שאחרים זקוקים לנו, לעמוד למשפט כשברור שבעולם יש מי שנעזר בנו, שצריך אותנו. היחס השמימי כלפינו ישתנה לטובה ולברכה, ויעניק לנו שנת שפע, טובה וברכה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

Noam Revkin Fenton/Flash90

- ◆ האם ילד יכול להניח את הסכך על גבי הסוכה?
- ◆ סוכה שדפנותיה נפלו והעמידו אותן מחדש - האם צריך גם להניח את הסכך מחדש?
- ◆ האם מותר לבנות סוכה ברחוב ללא אישור השלטונות?

אם הבנייה נעשית באופן של 'מעשה אומן'.

• סוכה ששטחה קטן משבעה טפחים על שבעה טפחים - יש אומרים, שהיא פסולה מדאורייתא, משום שאינה ראויה לדירה; ויש אומרים, שהיא פסולה מדרבנן, משום שלא ניתן להכניס שולחן לתוכה, ויש לחשוש שהיושב בסוכה ימשך אחר שולחנו אל מחוץ לסוכה.

סוכה גזולה וסכך גזול

• נאמר בתורה: "חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ". ודרשו חכמינו ז"ל, לך - משלך, למעט סוכה גזולה, שאינו יוצא בה ידי חובתו.
• בארץ ישראל, בה רוב התושבים הינם יהודים, ואף השלטון נתון בידי יהודים, מותר להקים סוכה ברחוב אף ללא אישור השלטונות או הרשויות המקומיות. אולם, בחוץ לארץ, במקום שבו רוב התושבים גויים, ואינם מוחלים על השימוש ברשות הרבים כשטח לסוכה - יש אומרים שאסור להקים סוכה ברחוב, והיא נחשבת כגזולה; אך לדעת רוב הפוסקים הסוכה כשרה, ובפרט במקומות שבהם יש אישור מהשלטונות להקמת הסוכות.

• סכך גזול, פסול במשך כל שבעת ימי החג, מדאורייתא. וכן דפנות גזולות, פסולות במשך כל ימי החג, אך נחלקו הפוסקים אם אף הן פסולות מדאורייתא, או רק מדרבנן.
• חכמינו ז"ל תיקנו, שאדם שגזל חפץ והשתמש בו לבנין, וכגון שגזל עצים ובנה מהם בית, רשאי לשלם את תמורתו, ואינו מחויב להשיב את החפץ עצמו.

• הגזול חפץ, חייב להשיב לנגזל את החפץ עצמו, אולם, אם הגזול מכר או נתן את החפץ לאדם אחר, ולנגזל כבר נודע על גזילת החפץ והתייאש מלקבלו בחזרה - 'נקנה' החפץ לאותו אדם, ויצא מרשות הנגזל, והגזול אינו חייב להשיב לנגזל אלא את תמורתו.

מהלכות הנחת הסכך על הסוכה

• את הסכך שעל גבי הסוכה, אין צורך להניח לשם מצות סוכה, אך יש 'לחדש' בסוכה דבר מה לשם החג. וחובה להניח את הסכך לשם צל.

• לכתחילה מצוה להניח את הסכך על הסוכה לשם החג. ואם הסכך הונח לשם צל ולא לשם החג, אין מצוה לשוב ולהניח את כולו לשם החג, אלא צריך רק 'לחדש' דבר מה בסוכה. והיינו, להניח סכך בשטח של טפח על טפח לכל הפחות, או סכך בעובי כלשהו על פני כל אורך או רוחב הסוכה, או לחילופין - לחדש דופן שלישית, שהיא הכרחית להכשרת הסוכה.

• סכך שעף ברוח ונח על גבי סוכה - פסול, כיון שלא הונח לשם צל; ואף סכך שהונח לשם צל, אלא שעף ברוח ושב ונפרס על גבה על ידי הרוח - פסול, כיון שבפעם השנייה לא הונח לשם צל.

• לכתחילה ראוי שהנחת הסכך על הסוכה תעשה על ידי מי שחייב במצות סוכה, דהיינו, על ידי ישראל 'גדול', ולא על ידי גוי, אשה, או ילד מתחת לגיל בר מצוה.

מהלכות בניית הסוכה

• בבניית הסוכה, יש להעמיד את הדפנות לפני הנחת הסכך, ובדיעבד, אם הסכך הונח לפני העמדת הדפנות - יש אומרים שהסוכה כשרה, אך לדעת פוסקים רבים, הסוכה פסולה. ואם העמיד את הדפנות ואחר כך הניח את הסכך, והדפנות נפלו, ושב והעמידן - לדעת פוסקים רבים, הסוכה כשרה, ויש אומרים שצריך להגביה את הסכך ולהניחו מחדש.

• בשעת הצורך, מותר לבנות סוכה בחול המועד, ואף בצורת בנייה האסורה מדאורייתא בשבת וביום טוב, ואף

סיפורי צדיקים

גליון 481
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך (כ"ו - ב')

כיצד מעלים את הביכורים? כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו של מעמד, כדי שלא יעלו יחידים, שנאמר (משלי יד כח) "ברב עם הדרת מלך" ובאים ולנים ברחובה של עיר, ולא יכנסו לבתים מפני אהל הטומאה, ובשחר הממונה אומר "קומו ונעלה ציון אל ה' אלקינו". והשור הולך לפניו וקרניו מצופות זהב ועטרה של זית בראשו, להודיע שהביכורים משבעת המינים, והחליל מכה לפניו עד שהם מגיעים קרוב לירושלים, והם הולכים בכל הדרך וקוראים "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך", ולא היו מהלכים כל היום אלא שתי ידות בלבד, והגיעו קרוב לירושלים. שלחו לפניו שלוחים להודיע לאנשי ירושלים. ועטרו את בכוריהם ופרכסו אותם, ואם היה להם לח ויבש, מראים את הלח מלמעלה, והפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתם מירושלים, לפי הבאים הם יוצאים, אם באו אנשים הרבה, יוצאים לקראתם רבים, ואם מעט, מעט. וכשיכנסו כולם בשערי ירושלים יתחילו לקרות "עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים". כל בעלי אומנויות שבירושלים עומדים לפניו ושואלים בשלום, אחינו אנשי מקום פלוני בואכם בשלום, והם מהלכים בתוך ירושלים והחליל מכה לפניו, עד שהם מגיעים להר הבית. הגיעו להר הבית, נוטל כל אחד ואחד סלו על כתיפו ואומרים "הללויה הללו אל בקדשו עד כל הנשמה תהלל יה הללויה" והם מהלכים בהר הבית וקוראים, עד שמגיעים לעזרה, הגיעו לעזרה, דיברו הלוויים בשר "ארוממך ה' כי דליתני וכו'".

(הרמב"ם בכורים ד טז יז)

פרשת השבוע

וקופסת דגים יקרה, וכיון שידע החסיד שהרבי לא יקבל ממנו, התחכם ואמר, אני מביא בכורים כמאמה חכמינו ז"ל 'כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מביא ביכורים'.

ומכיון שהזכיר החסיד את מאמר הגמרא, קיבל הצדיק ממנו מיד את המתנה מפני חרדתו הגדולה לכל דבר מדברי חכמים. ובאותה שבת ליד השולחן פתח את שיחתו מענין זה ואמר, 'כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מביא ביכורים'. וכי תלמיד חכם אני? והוסיף ואמר, לומר שלא למדנו אי אפשר, הרי למדנו, אבל מה לנו אם למדנו, הלא אמרו חכמינו ז"ל "למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין" - זה הלומד תורה ואינו מקיימה.

לאחר שסיים את שולחנו, ניגש אליו אחר ממקורביו ואמר, כולנו נודעונו למשמע דברים אלה מפי רבנו. השיבו הצדיק, וכי בשביל כך עלי להיות שקרן? אם קיבלתי מידי האיש את המתנה, משמע שאני תלמיד חכם, ואני איני סבור כך, ולכן מוכרח הייתי לומר את האמת בפני כולכם.

ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה' (כ"ו - י') כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב בכורים (כתובות ק"ה).

מסופר על הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א שהיה נוהר מאד מליהנות משל אחרים, ולא קיבל פדיונות מחסידיו, מפדיון אחד בלבד היה נהנה והוא "פדיון הבן". והיה אומר שהתורה זיכתה לו כסף זה בתור כהן, ומכספי פדיון הבן היה קונה ספרים, ולא היה משתמש בכספים אלו לצרכים אחרים, לצרכי מחייתו היה מספיק לו המקור של הכנסת אשתו הרבנית מחנות בגדים ישנים שהיתה לה.

כשנפטרה אשתו רצו החסידים לתמוך בו ביד רחבה, אבל הוא סירב ולא קיבל. ואחד מחסידיו התנדב להמשיך לסחור בחנות אשתו, ולכך הסכים הצדיק ובתנאי שיתן לו רק כדי סיפוק צרכיו שהיו מועטים מאד, סעודה אחת ליום בערב, והסעודה היתה של תה ולחמניה, או מעט תבשיל גריסים. והנה חסיד אחד רצה פעם להנות אותו בבקוק שמן זית וך

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 7:46 ת"א: 7:48 ר"ת: 8:25

פרשת כי תבוא

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:33 ת"א: 6:49

היא שאתה לא מבני עמנו, כי יהודי אתה". וסיפרו לו המעשה, ולא האמין לדבריהם. ואמרו לו: "אם אין אתה מאמין לדברינו, הא לך אות. ראה שאתה נימול, ואנו ערלים". וראה שכן הוא כדבריהם, וחשב בדעתו: אם כן שאני מיהודים, רצוני גם כן להיות יהודי כמו אבי ואמי, וחשב מחשבות איך לברוח לעיר בין היהודים.

פעם אחת נסע הסוהר ואשתו מביתם, וידע הנער שיחזרו לביתם רק אחרי כמה ימים. ותיכף אחר נסיעתם ברח לנפשו, עד שבא לעיר בין היהודים, וסיפר להם המעשה. ותיכף חלצו ממנו את בגדי השעטנו, ולבשו אותו בגדי יהודי וטלית קטן, ונתעכב שם כמו שנה, ולמד א"ב וסדר התפלה. ואחר כך נשלח משם לעיר אחרת, כי יראו פן יתוודע הדבר, ושם למד חומש עד לימוד התלמוד, ונעשה בר מצוה. ואחר כך נסע משם לשיבה, ונעשה שם למדן בגפ"ת. ומשם לקח אותו איש הדר במלון ללמד עם בניו, ועסק במלמדות כמה זמנים.

הבעל הבית אשר עסק אצלו בעסק המלמדות, היה מחסידיו של הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זיע"א. פעם אחת כשנסע הבעה"ב שלו לרבו. אמר למלמד: "הנה אני נוסע כעת מחר לרבי מזלאטשוב, אם רצונך לנסוע עמי אקח אותך". אמר המלמד: "ולמה לא יהיה רצוני בזה? אדרבא, אפשר שהרב הקדוש יגלה לי מקום אבי ואמי". למחרתו נסעו שניהם מזלאטשוב, ונכנס הבעה"ב במחיצת קדשו, ואחריו נכנס המלמד וסיפר להרב כל הנעשה עמו, ואיך שהוא אינו ידוע מאביו ואמו איה מקום מגוריהם. ולא השיב לו הרבי על זה, רק לקח חתיכת קלף, וכתב על הקלף כמה תיבות, ותפר הקלף בתוך חתיכת עור. וציוה למלמד שילבוש את הקלף תחת בגדיו, והקלף יהיה כן תפור ולא יפתח אותו, עד יום שמחת לבו יום חופתו. וכשיעמוד תחת החופה, יהיה רב או מורה צדק אשר יפתח את תפירת העור, ויקרא מה שכתוב בקלף, ואחר כך יכול לקדש את הכלה כדת.

אחר כך נסע חזרה לבית של בעל הבית והמשיך לעסוק במלמדות, והעור אשר היה תפור בו הקלף, לבש מתחת בגדיו תמיד, כאשר ציווה הצדיק, ולא פתח ולא ידע כלל מה שכתוב בקלף. לאחר תקופה נסע ממקום זה למקום רחוק, ועסק גם שם במלמדות, עד שנעשה בן תשע עשרה שנה, אז התחילו לשדרך לו את בת זוגו.

ובמקום שהוא עסק שם במלמדות, רחוק כמו חמש פרסאות, היה דר איש עשיר בכפר. והאיש היה דרכו לבוא לפרקים אצל בעה"ב שהוא עסק שם במלמדות. ונשא המלמד חן בעיני העשיר מאוד, עד שהיה אוהבו כמו אב את בנו.

מה היה כתוב בפיסת הקלף?

מסופר: בזמנו של הרב הקדוש המגיד רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א, (יומא דהילולא כ"ה אלול) היה איש אחד שגר במלון בכפר אצל שר אחד משרי פולין. והאיש היה חייב ממון רב לשר, ולא היה ביכולתו לשלם לו. יום אחד תפש השר את האיש ואשתו ובניו והכניס אותם לבית הסוהר, לכל ימי חייהם. האיש ובניו ישבו ימים רבים, עד שבא עת שאשתו ילדה שם בן זכר. ובאו אנשים חשובים לשר, והפצירו בו שיתן חירות ורשות ליהודי השוכר ולאשתו ובניו ביום השמיני למול את בנו. ונתן להם רשות ויצאו מבית הסוהר, והשר העמיד שומרים חמושים אצלם שלא יברחו. ונתאספו המוהל ומנין יהודים מהסביבה, ומלו את הילד, ועשו סעודת ברית מילה, בין המשתתפים היה גם כן הסוהר מהחצר שבא להשתתף בסעודה, ושמו י"ש הרבה עם הסוהר, עד שהיטיב לבו ביין.

אמר הסוהר לקרואים: "הנה, יש לי שלשה סוסים טובים, אשר הם קלים במרוצתם כמו הצבאים. ואם תשלמו לי, אז אגנוב אותו ואת אשתו ובניו, ואוליכם לעיר הרחוקה מכאן עשר פרסה בלילה הזה". כי היו ימי החורף, אשר הדרך חלקה בתכלית והלילה ארוך מאד. והסכימו כולם לזה, ונתנו לסוהר כמה רובל כסף, וגנב את האיש ובניו ביתו, וברחו בתחילת הלילה. והשומרים היו כולם שיכורים מריבוי שתיית הי"ש, ונרדמו ולא ידעו מזה כלל. והנה, בזמן קצר נסעו שלש פרסאות מהחצר, ונזכרו ששכחו את הילד הנימול. ובכו בכייה רבה, והיה בדעתם לחזור. ולא רצה הערל, כי היה ירא לנפשו כי יתוודע להשר שגנבם. ונסעו עד שבאו בסוף הלילה לעיר, והערל חזר לדרכו. והנה בחצי הלילה כאשר פג הי"ש מהשומרים, קמו משנתם וראו שהיהודי ובניו ביתו ברחו. ותיכף הלכו וסיפרו להשר. ושלח השר סוסים רודפים בכל הדרכים ולא השיגם.

סיפרו לשר: שהילד הקטן נשאר בחצר. ולקח השר את הילד, והיה בדעתו שהוא יהיה לו לעבד לעולם. וכאשר בא הסוהר מדרכו, סיפרו לו איך שהשוכר ובניו ביתו ברחו מהחצר. והסוהר היה איש מוכשר אולם חשוך בנים, ובעיני השר נשא חן. והלך הסוהר אל השר, וביקש ממנו שיתן לו את הילד והוא יגדל אותו בביתו ויהיה לו לבן. ונתן אותו השר, וגדל אצלו הילד עד שהיה בן שמונה שנים, וקרא לסוהר ולאשתו אב ואם. וכשהיה בן שמונה שנים, חנכו לעסוק במרעה הצאן.

פעם אחת היה בשדה עם הצאן, ונפלה קטטה בין הרועים. אמרו לו: "אל תדמה בנפשך שאתה מיוחס בן הסוהר. האמת

משל ונמשל

ובחלום יעוף

משל לאחד שנסע לליפציג לרגל מסחרו. והנה בהיותו שמה במלון על משכבו בלילות, ראה בחלומו כי יש לפניו אוצר מזהב ומפז רב ואבנים טובות, ונדמה לו שהוא חופר בקרקע החצר ושם מטמונים יקרים, וגמר בלבו לקחת כל זאת באמתחתו ולהביאם אל ביתו. לאחר מכן חשב בלבו, פן יתודע הדבר אל אנשים, ומה גם אל בעל הבית עצמו, פן יראה אותו שבוקע רצפת ביתו, לכן אמר שהדרך הטובה היא להניח את הכל במקומו, ולכסותו מלמעלה בעפר למען לא יודע לאיש, ואני אביא את אשתי ובני ביתי לכאן, ואקנה את הבית עם החצר. והנה כאשר קם הסוחר בבקר שכח את כל המראה, והלך לעסקיו וקנה סחורותיו ושב לביתו. וכשבא לביתו נזכר את כל הענין, אולם שכח שהכל היה רק בחלום, וחשב כי ראה את הכל בהקיץ, ושמח מאד וגילה לבני ביתו את המציאה הגדולה אשר מצא, אוצר יקר וחשוב. אז שכר עגלות רבות ונסע עם כל משפחתו, וכשהגיעו לאותו בית, קנה את החצר ואת הבית, וברדת החשיכה הלך עם משפחתו וחפרו והרסו את כל החצר, ועשו ממנו גל של עפר ולא מצאו מאומה. ואז נזכר כי הכל היה רק בחלום, וכולם בכו בכי גדול על בזבוז הזמן והכסף.

והנמשל: האדם בעולם הזה, יש לו מנה, רוצה מאתיים, ואומר בלבו כאשר אשיג מבוקשי ואהיה עשיר גדול, אז אשקוט במנוחה, ועל כן עובר ארחות ימים בסכנות עצומות, ויגע יומם ולילה עבור פרנסתו, ולבו חושב שיגיע יום שיהיה עשיר וישב בשקט ובמנוחה. אולם כאשר מגיע יומו האחרון, הוא מבין שהולך לקבר וכל עושרו ואוצרו עוברים לאדם זר, ומבין שהכל היה חלום ומצטער הוא ומתחרט שלא השקיע זמנו לתורה ומצוות.

(אהל יעקב)

ולעשיר היתה בת כלילת המעלות, ורצה מאוד לזווגה עם המלמד, כי מאוד נשא חן בעיניו. עד שנגמר הדבר, וכתבו תנאים למז"ט, והגבילו זמן החתונה. וכשהגיע זמן החתונה, נסעו הבעה"ב והמלמד אל העשיר הנ"ל, וכשבאו, לקח אותם העשיר בכבוד לביתו, עד זמן החופה במז"ט. וכשעמד החתן תחת החופה, נזכר מציווי הרב הקדוש ר' מיכל, שלא יקדש את הכלה כי אם שיהיה תחת החופה רב או מורה צדק, ויראה מה שכתוב בקלף. אמר למחותנו: "ידידי מחותני, אי אפשר לערוך את החופה היום". וסיפר לו הציווי מהרבי, שצריך שיהיה רב נוכח תחת החופה, ודחו את החופה ליום המחר. ותיכף שלח מחותנו מרכבה לעיר הסמוך להכפר, להזמין את הרב לחופה. ולמחר בא הרב, ועשו החופה כנהוג, וקודם שקידש הכלה, לקח החתן את הקלף מתחת מלבושיו, ונתן להרב שיקרא מה שכתוב בו. וראה הרב שלא נכתב, כי אם שש תיבות הללו, היינו: "איך יכול ליקח אח את אחותו".

כראות הרב את זה, נבהל מאד ועמד כמשתומם, כי לא הבין את פירוש הכתב. והראה להחתן, והחתן כשקרא את הקלף נתמלא שמחה גדולה, והתחיל לספק בידיו, ורץ מהחופה בשירה ובזמרה לבית אבי הכלה. ונבהלו כל העומדים שם, והמחותן נבהל מאוד, כי חשב שאולי שגעון תפס את החתן. ושאל אותו הרב: "בקשתי שתגלה לי מה קרה ולמה אתה כל כך שמח מקריאת התיבות הללו". וסיפר לו החתן את כל המעשה מהחל עד כלה, ואמר להרב, ששמחתו הוא, כי דעתו שברור הוא שהרבי הקדוש ראה ברוח קדשו, שהמחותן הוא אבי, והכלה היא אחותו".

אחר כך דרש וחקר הרב מהמחותן מאיזה עיר הוא, וסיפר לו איך שברח מהשר. ושאל אותו הרב: "וכי הציל כל בני ביתו?", אמר לו: "רק ילד קטן שכחתי שם". שאל אותו הרב: "כמה שנים עברו מזמן הבריחה?", אמר שחלפו תשע עשר שנה. אמר החתן: "גם ימי חיי הם תשע עשרה שנה, ואני הוא בנך הילד הנימול ששכחת, והכלה היא אחותי". ואמר לו כל הסימנים שם, את שם הסוהר ושם השער מהחצר וכו'. ונתוודע שהמחותן הוא באמת אביו, ונפלו זה על זה בבכיות רבות. ואחר כך גדלה השמחה בכפלי כפליים משמחת החתונה. והודו להקב"ה שבזכות המגיד הקדוש מולאטשוב זכו להינצל, וזכה למצוא את אביו ואת אמו ומשפחתו.

צ'ין אדם לחברו

בזכות חסד אדיר שנבעה

מלב טהור

מסופר: הגה"ק ה"סבא" מקעלם זיע"א, חלם באחד מלילות עשרת ימי תשובה חלום מדהים. והנה בחלומו, רבנו יונה מגירונדי זיע"א, מחבר הספר "שערי תשובה", מגיע עוד מעט לבית הכנסת המרכזי בקעלם, ועומד לשאת דרשת מוסר לקראת הימים הנוראים. התרגשות ותכונה בעיירה.

וכמו כל היהודים, גם ה"סבא", יצא לכוון בית הכנסת. לשמוע את דרשתו של רבנו יונה. כשהגיע סמוך לכניסה, ראה לפניו שומר גברתן זעוף פנים, אשר הודיע לו: "אתה אדוני לא נכנס!" ה"סבא" מקעלם השתומם, "אני לא נכנס?" הוא שאל בשפה רפה "אני הסבא מקעלם". "לא מעניין אותי מי אתה, אתה לא נכנס!" חזר השומר על הצהרתו המחוצפת, ומאידך נתן לכל מי שרק רצה, להיכנס ולתפוש מקום טוב.

"יסלח לי כבודו" אמר ה"סבא" בענוה "אבל אני הרב של העיר הזו", "אני ראש הישיבה". נו, אז מה? השיב השומר באדישות. "אני מרביץ כאן תורה לכל האנשים שאתה רואה כאן, אני מורה ופוסק הלכות". נו, אז מה?! המשך השומר בשלו. הסבא היה המום והוסיף "תשמע נכבדי, אתה אולי לא מבין, עם כל הענוה. אבל כל התורה והחכמה והמוסר של קעלם בעשרות השנים האחרונות, זה ממני". השומר היה עקשן, וכאילו המילים הרכות והמתחננות של הסבא, עברו הרהק מעל ראשו.

ה"סבא" עצם עיניו, ולא האמין. איזה בזיון. כל התושבים בפנים, והוא בחוץ. רק לו אין זכות לשמוע את הדרשה המופלאה של רבנו יונה, או לאותה בושא, או לאותה כלימה. ואז צץ רעיון במוחו. "תשמע יקירי, אתה אולי לא יודע, אבל אני האבא של נחום זאב, המכונה וועלוול. הוא הבן שלי". "מה? באמת?" אורו עיניו של השומר הקשות. "חבל שלא אמרת זאת קודם. אם נחום זאב הוא בןך, אזי אין שום בעיה, הכנס פנימה בכבוד, בכבוד רב". "תודה" אמר ה"סבא" וצעד קדימה ובדיוק ברגע זה

הוא התערער מן החלום. אין דרשה, אין בית כנסת, אין רבנו יונה. חבל. ה"סבא" הועיק מיד את בנו ושאל "הסבר לי בני יקירי, מה פשר הדברים? הלוא בוודאי יש לחלום הוה אחיזה, יש בו מסר. מה עשית? במה זכית שבזכותך נתנו לי להיכנס. וועלוול היה מופתע, המסר מהשמים הדהים גם אותו. "אולי אבא" אמר "אולי בזכות מעשה חסד קטן שעשיתי עם יהודי לפני מספר חודשים.

בעיצומו של חורף גיליתי שסוליות נעלי קרועות לחלוטין, השלג הקפיא אותי, הלכתי לסנדלר ושם ראיתי זוג נעליים גבוהות עם פרווה. במשך חודשיים שלושה אספתי פרוטה לפרוטה, ואפילו לווייתי מכאן ומשם, כדי לאסוף את הסכום הגבוה שעלו נעלי הפרווה. נכנס בי יצר רע, מן דחף לא לקנות נעליים רגילות, רק את נעלי הפרווה. ואכן לפני כשבועיים רכשתי אותן והנחתים בארון עד לערב שבת כדי לחדשם.

והנה לביל שישי דפיקה בדלת. אני פותח, ובפתח ניצב לו שם קבצן יהודי, שפוף רוה, וביקש צדקה. הכנסתי אותו בזריזות פנימה, הושבתי אותו ליד התנור. הגשתי לו כוס תה חם, עוגות, פירות, ודאגתי שישבע וירגיש טוב. שלשלתי לידו כמה רובלים כדי שיוכל להתקיים בימים הבאים. הוא הודה לי בחום רב וביקש לצאת. ובעודו פותח את הדלת, מנשק את המזוזה, ובחוץ השלג נערם לגובה רב, וכבדרך אגב אני מביט לכוון רגליו, ולא מאמין!!! היהודי יחף, רגליו נפוחות ופצועות.

נקרע לבי בקרבי. ביקשתי שימתין, ניגשתי לארון, שלפתי משם את זוג נעלי הפרווה. ביקשתי שינעל אותם, והם תאמו לרגליו באופן מושלם, ממש יכולתי להבחין בו, כאילו הוא נולד מחדש, זיק של אושר ושמחה פרץ מעיניו. הוא הודה וברך אותי ויצא לקעלם המושלגת. זה הכל".

ה"סבא" מקעלם נשק את בנו ואמר "בני אהובי, אין לי ספק שחסד אדיר זה, שנבעה מלב טהור, היא שפתחה לי את הדלת של בית הכנסת לשמוע את דרשת רבנו יונה..."

תילולא דצדקיא

שבת קודש ב' אלול

הרה"ק רבי משה אריה פריינד ב"ר ישראל (תשנ"ו)
יום ראשון ב"א אלול
רבינו יעקב סג"ל מולין ב"ר משה (מהרי"ל - ה"א קפ"ז)
הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ב"ר נתן נטע (אורים ותומים - תקכ"ד)
הרה"ק רבי דב בעריש מאלעסק ב"ר שלמה לוצקער ב"ר צבי אלימלך (תר"י)

יום שני ב"ב אלול

הרה"ק רבי מרדכי דוב מהורונסטייפליע
ב"ר משולם זושא (תרס"ג)
הרה"ק רבי פינחס מקינצק ב"ר נתן דוד
משידלאווצא (תרס"א)

יום שלישי ב"ג אלול

הרה"ק רבי יוסף משה משאלויץ ב"ר אלקנה (ברית אברם - תקע"ה)
הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק ב"ר פינחס (תקפ"ו)

יום רביעי ב"ד אלול

הגה"ק רבי יוסף באב"ד ב"ר משה (מנחת חינוך - תרל"ד)
הגה"ק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין ב"ר אריה יהודה לייבוש (חפץ חיים - תרצ"ג)

יום חמישי ב"ה אלול

הרה"ק רבי יחיאל מיכל ב"ר יצחק מולאטשוב (תקמ"א)
הרה"ק רבי דוד הלברשטאם מקשאנב
ב"ר חיים מצאנו (תרנ"ג)

יום שישי ב"ו אלול

הרה"ק רבי שמואל אבא מויכלין ב"ר זעליג (תרל"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינויץ שליט"א
פר"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף הר"ם על המצוות.

שמיעת קריאת התורה (א)

א) אסור לצאת ולהניח ספר תורה כשהוא פתוח, ואפילו שנשארו עשרה בבית הכנסת, והוא כבר שמע קריאת התורה בעשרה, אפילו הכי אסור. (שו"ע או"ח סימן קמ"ו, סעיף א, ובמ"ב ס"ק א')

ב) בין גברא לגברא, מותר לצאת לצורך גדול, אם נשארו עשרה בבית הכנסת, והוא שכבר שמע קריאת התורה, או שדעתו לחזור מיד. (שו"ע שם, ובמ"ב ס"ק ב'-ג')

ג) גם בין גברא לגברא, אין לצאת אלא באקראי בעלמא, אבל כשעושה כן תדיר, זה נראה פירוק עול תורה. (ביאור הלכה שם, בד"ה אבל)

לזכות

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
לבריות גופא ונהורא מעליא
לאורך ימים ושנים טובות

קרית קרעטשיניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"ק רבי מרדכי דוב

מהורונסטייפליע
ב"ר משולם זושא זיע"א
נלב"ע ב"ב אלול תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת פִּי תְּבֵא - חֲשִׁיבוֹת הַשְּׂמֵחָה

"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה"

(דברים כח, מז)

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאנט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

שאנחנו יכולים לשרת אותו יתברך לעד ולעולמי עולמים בכל עת שנרצה, הרי בודאי נתמלא בשמחה עד אין קץ.

אפילו מלאכים אינם זוכים לקדש את שמו של הקב"ה בכל עת! ואילו אנחנו זוכים לשרת את בורא עולם בכל עת ובכל זמן.

אנחנו עונים 'אמן' ו'ברכו את ה' המבורך' ומזכירים את שם ה' הרבה פעמים ביום. אנחנו צריכים לשמוח שמחה עצומה שהקב"ה בחר בנו לעמו וחיי עולם נטע בתוכנו, וזיכה אותנו על ידי זה לחיי נצח.

מסופר על אחד מגדולי ישראל שבשעה שהיה עורך חשבון נפש היה אומר לעצמו: "אומנם עשיתי כך וכך מצוות, אבל היכן השמחה בעת קיום המצוות?".

כך המשיך לערוך חשבון נפש עם עצמו ולדרוש מעצמו כי קיום המצוות יעשה בשמחה.

יהי רצון שנזכה לחיות בשמחה עצומה ולעבוד את מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בשמחה ונזכור מה שמבואר בספר המידות למוהר"ן מברסלב: "מי שהוא שמח תמיד- על ידי זה הוא מצליח".

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

אנחנו צריכים להבין- מדוע מקפיד הקב"ה כל כך על חוסר השמחה בעבודת ה' יותר מכל המצוות כולם?

מדוע כל העונשים והתוכחות הנוראות שבפרשה זו, כולם נאמרו על חוסר השמחה בעבודת ה' יתברך?

ביאור הדברים הוא, שמי שאינו עובד את ה' יתברך בשמחה, הרי שהתייבש אצלו הרגש והוא עובד את ה' יתברך מלומדה.

כדי להעיר אדם זה יש צורך במתן עונשים ותוכחות קשים.

אבל אדם בעל רגש העובד את ה' בשמחה, הרי הוא מלא חיות והתעוררות. הוא מרגיש: "שְׂוִיתִי ה' לְגִגְדִי תְּמִיד" (תהילים טז, ח).

אדם זה אינו צריך יסורים כדי להעירו. מספיקה לו התבוננות ודברי מוסר במקום יסורים.

כידוע רבינו האר"י הקדוש גילה שאת כל המדרגות שאליהם הוא הגיע, הוא קיבל זכה מכוח השמחה ששמח מאוד בעבודת ה' שלו בכל מצווה ומצווה שעשה.

עוד מובא בשמו (עיין ב'חיי אדם' כלל ס"ח) שמה שנאמר כאן בפסוק: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה" (דברים כח, מז), אין הכוונה לשמחה בעלמא, אלא לשמחה גדולה כמוצא תענוגים ואבנים טובות ומרגליות.

אם נתבונן בגודל הזכות שזיכנו הקב"ה

פניני אמת

ע"י	כנסת לבת	צאת לבת	ריבון חס
י"ט	18: 34	19: 45	20: 32
ת"א	18: 52	19: 43	20: 29
מ"ט	18: 54	19: 44	20: 32
כ"ב	18: 52	19: 43	20: 30

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - ראש השנה - חלק א'

מה הם מנהגי ערב ראש-השנה?

ס'ice ?

תשובה !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

בערב ראש השנה לא אומרים בתפילת שחרית וידוי ונפילת אפיים. מנהג הספרדים לא לומר מזמור "יענך ה' ביום צרה" (תהילים כ, ב), ולא מזמור "תפלה לְדוֹד הַטָּה ה' אֶזְנֶךָ" (תהילים פו, א). מנהג האשכנזים לומר מזמורים אלו, אף על פי שלא אומרים וידוי ונפילת אפיים. גם בתפילת מנחה של ערב ראש השנה לא אומרים וידוי ונפילת אפיים.

נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה.

מנהג ישראל להסתפר בערב ר"ה לכבוד החג. לובשים בגדים מכובסים ומגוהצים לכבוד יום טוב למרות שהוא יום דין ומשפט, אנחנו מראים בכך שאנחנו בטוחים בחסדי ה' שיוציא לאור משפטנו ויכתבנו לחיים טובים. **מקורות:** שו"ע סימן תקפ"א סעיף ד'.

מנהג יפה לטבול במקווה טהרה בערב ראש השנה, מכיוון שהטהרה מועילה לתפילת האדם. לכתחילה יטבול מתחילת שעה זמנית חמישית של היום, ולא יברך על טבילה זו. יטבול חמש טבילות ויכוון: א. בשביל הטהרה. ב. לתיקון הכעס. ג. למתקן את הדינים והגבורות בחסדים. ד. להעביר מעליו את לבושי החול ויכוון 'תכלה שנה וקללותיה'. ה. לקבל את קדושת ראש השנה ויכוון 'תחל שנה וברכותיה'.

מי שלא זוכר את כוונת הטבילה, יטבול חמש פעמים ויכוון בטבילתו על מה שכתוב בספרים הקדושים ועל דעת רבותינו. **מקורות:** בן איש חי, ניצבים שנה א' הלכה ג'

מי שלא יכול ללכת למקווה טהרה לטבול בגלל איזה סיבה, הנכון שישפוך על גופו כשנים עשר וחצי ליטר מים. אפשר לעשות כן על ידי מקלחת יעמוד תחת ה'טוש' במקלחת, כשהברז יהיה פתוח - עד שישער בדעתו שנשפך עליו שיעור זה. אין הבדל בין מים חמים לקרים.

נוהגים ללכת לבית החיים בערב ראש השנה ולהרבות בתחינות ובקשות אצל קברי הצדיקים ונותנים צדקה לעניים. הטעם הוא שבית החיים הוא מקום מנוחת הצדיקים ומקום קדוש וטהור. התפילה שם מתקבלת יותר. יתן צדקה לפני שיבקש ויאמר תחינות ובקשות. כשהולך לבקש בבית החיים לא יתפלל חלילה לנפטר שהוא ימלא את בקשתו ותפילתו מכיוון שעובר על איסור "דורש אל המתים" - אלא יבקש מה' יתברך לעד ולעולמי עולמים שיתן לו רחמים בזכות הצדיקים שוכני עפר. יכול לבקש מצדיק שיתפלל עליו לפני ה' יתברך ויהיה מליץ ישר בעדו. **מקורות:** רמ"א בשולחן ערוך (סימן תקפ"א סעיף ד' בסוף)

יש נוהגים לקנות סכין חדשה בערב ראש השנה ומשחזים את הסכין. זו סגולה לפרנסה לכל השנה. **מקורות:** סגולות ישראל אות ר'

יש נוהגים להתענות בערב ראש השנה, מכיוון שהוא היום האחרון של השנה ומובא במדרש תנחומא (פרשת אמור) בתענית זו נמחלים שלישי מהעוונות. אם רוצה לקום בלילה (לפני עלות השחר) כדי לאכול ולשתות, יעשה תנאי לפני שהולך לישון, שאם יקום באמצע הלילה וירצה לאכול ולשתות - אז יוכל (לפני עלות השחר), כל זה לפי הפשט.

אולם לפי הזוהר הקדוש, אם ישן שינת קבע על מיטתו אסור לו לאכול ולשתות. לכן אם ישן שנת קבע על מיטתו, טוב להחמיר להימנע מאכילה. שתיית תה או קפה מותרת גם לפי הזוהר הקדוש, אפילו אם ישן שנת קבע. אדם שאין לו כח להתענות, אם לא יאכל קודם עלות השחר, עדיף שלא יתענה כלל, כדי שלא יכנס למחלוקת. אדם שנשאר ער כל הלילה, מותר לו לאכול ולשתות כל הלילה עד עלות השחר - אפילו לפי הזוהר הקדוש.

בְּרִיחָה מְנַדְנֹד חֲטָא

עד כמה רבותינו נזהרו מנדנד חטא, זאת ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא. הסיפור מעובד מתוך 'פאר ישראל' וסיפר אותו הרה"ג רבי פינחס לוין זצ"ל, גיסו של הרה"ק האדמו"ר ר' ישראל אלטר מגור זצ"ל (ה'בית ישראל' זיע"א): בשנת ה'ת"ש הרבי הפליג מווארשה לארץ ישראל, לאחר שהצליח להימלט, בזמן שנכנסו הנאצים ימ"ש.

ההפלגה נמשכה כשבוע ימים. רבינו לא היה רגיל להפליג בים וחלה במחלת ים. הוא לא הרגיש טוב ונאלץ לשכב על מיטתו, יחידי בתאו, חלש ורפה אונים. לפתע נכנסה עובדת ניקיון לתא, שבאותה השעה היה ריק מאנשים, ביקשה לנקות את התא. למרות חולשתו הרבה, הצדיק זינק כהרף עין ממיטתו מבעד החלון הישר אל הסיפון, כמי שנשכו נחש, וכמעט שהסתכן במעשה זה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PhineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבוסה 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

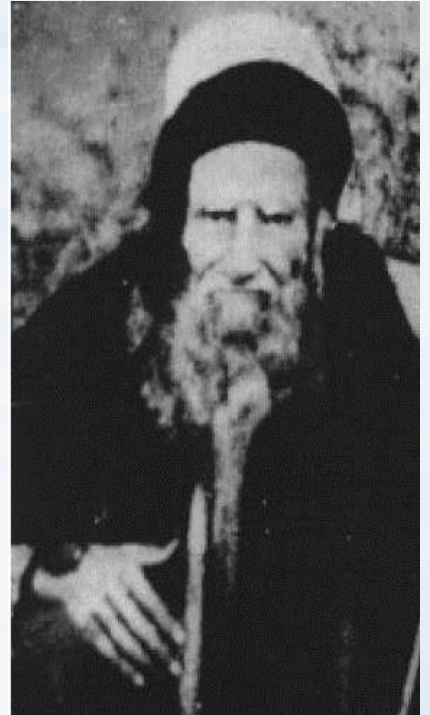
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב חיים קורח זצ"ל

חכם מארי חיים קורח זצ"ל - נולד בשנת תקפ"ד (1823) בצנעא שבתימן. למד תורה מפי חכמי עירו. לאחר נישואיו התחיל לעבוד כמלמד תינוקות של בית רבן. בנוסף התפרנס מטוויית ציציות. הרב קבע את מקום לימודו בבית הכנסת 'בית אלשיך'. אנשים רבים היו מגיעים לשם כדי ללמוד תורה מפיו למרות שלא הסכים לכהן כרב בכהונה רשמית, זכה ללמד ולחדש תורה לרבים. היה ידוע בצדקותו הרבה. היה זריז וזהיר במצוות צדקה, ביקור חולים, הכנסת כלה והכנסת אורחים. קבע את מקום הכנסת האורחים של העיר בבית מדרשו. כך זיכה את האורחים בדברי תורה וגם דאג לכל מחסורם. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-כ' אלול ה'תרע"ד (1914) בצנעא. חי כ-91 שנים.

אביו: ר' יוסף. **מרבותיו:** חכם יוסף אלקאורה וחכם אברהם ערשי. **מתלמידיו:** מארי יחיאל יצחק הלוי ומארי אהרון הכהן. **מספריו:** **החיים והשלום** - פירוש על התורה, שו"ת וקובץ פסקים, ספר קיצור הלכות לרמב"ם **יענף עץ אבות** - חידושים על התורה **ינאוה תהילה** - חידושים על תהילים **ינרות זכריה** - דרשות **יקונטרס אורי וישעי**.

פ עם המושל ציווה לאחד מבני קהילת צנעא שיביא לו חבית נפט. האיש יצא לעיירות מסביב, טרח ויגע. ביום שישי לפני כניסת שבת הביא את החבית לביתו. בגלל השעה המאוחרת הניח את החבית שם, וחשב לקחת אותה למושל במוצאי שבת. לאחר הבדלה בצאת השבת לא מצא את החבית. מישהו הבחין בו כשהביא את החבית לביתו, הוא חמד וגנב אותה ל"ע!"

הוא רץ במר ליבו לגאון ר' חיים קורח. הוא מצא את הצדיק אומר את הפסוקים לפני הבדלה. הוא ביקש לספר לרבי. רבי חיים רמז לו שימתין עד שיבדיל. בסערת רוחו הוא לא היה יכול לכלוא את רגשותיו ופרץ בבכי מר. כל עמלו היה לשווא. מי יודע איזה עונש המושל עלול להטיל עליו. הוא יכול לגזור עליו מיתה! רבי חיים מסר לו את המטה שלו ואמר לו: "עם המטה הזה תלך בכל הרחובות. במקום שהמטה יעצור, שם ימצא הגנב!".

הוא לקח את המטה והסתובב איתו מרחוב לרחוב, מסימטה לסימטה לשווא. הוא חזר לביתו של הרב מאוכזב ועייף להחזיר את המטה. הרב ראה על פי מבט פניו שהחבית לא נמצאה. הרב שאל אותו: "האם המטה לא עצר?" האיש ענה: "לא עצר כלל". הרב שאל: "האם הסתובבת איתו בכל הרחובות?" הוא לפתע נזכר, שברחוב שלו הוא לא הסתובב. רבינו הורה לו לסייר ברחוב שבו הוא גר. הוא הלך עם המטה לפתע המטה עצר ליד הבית של השכן. הוא נקש על הדלת. השכן פתח ושאל לבקשתו.

נעלמה לי חבית נפט", אמר, "אולי אתה יודע היכן היא?". "לא ולא", השכן ענה. "אם אתה רוצה אתה מוזמן לחפש בביתי". האיש הצטער כך שחשד בשכן בחינם. כדי להרגיע את חששו הוא נכנס לביתו, היא חיפש בכל הפינות, אבל לא מצא את החבית. הוא התנצל לפני בעל הבית. הוא נשא את עינו למרום להצדיק על עצמו דין שמיים. כאשר נשא את עינו, ראה את החבית מוטלת בין קורות הגג.... (אבותינו סיפרו לנו)

ה התורכים שלטו בתימן באותה תקופה. בין המלך ששלט בצנעא, מוחמד מחמוד אלדין התחילה מלחמה. היהודים שהיו באיזור סבלו מאוד. הרבה מהם נהרגו וחלק נפצעו. שמע הרב הגיע לאוזני המלך. הוא פקד להביא את רבינו אליו. הוא שלח מספר קצינים. הם הגיעו לבית-המדרש שבו רבינו היה. הצדיק לימד שיעור תורה באותה השעה. הקצין ציווה על אחד היהודים להיכנס ולומר לרב שהוא צריך להתלוות אליו למלך.

היהודי עשה כן. הרב אמר לו: "לך תגיד לקצין שאני באמצע לימוד תורה. עכשיו אני לא יוצא!". הקצין שמע את דברי היהודי וחמתו בערה בו. הוא נכנס לבית-המדרש, הוציא את החרב ורצה להרוג את הרב. באותו הרגע שהוא הרים את ידו עם החרב - ידו יבשה. הוא לא היה יכול להזיז אותה והוא גם נעשה אילם. הקצינים האחרים ניגשו לחבר שלהם. הם ניסו להזיז אותו ולדבר איתו. כשראו ששום דבר לא עוזר, הבינו כי מדובר באיש אלוקים.

הם התחננו לפני הרב וביקשו ממנו לשחרר את הקצין מכבליו. בינתיים אנשים רבים נכנסו לבית-המדרש וראו את המחזה המופלא. החברים של הקצין הפצירו רבות וביקשו מהצדיק לשחרר את הקצין. הצדיק אמר: "טוב, אתה משוחרר!". באותו הרגע ידו של הקצין חזרה לאיתנה. הוא החזיר את החרב למקומה וביקש סליחה מהצדיק על שהעז להפריע לו בזמן הלימוד. הקצינים פחדו מהצדיק, יותר מסירוב פקודה של המלך. הם חזרו בידיים ריקות כשהם מספרים על גדולתו של הצדיק. המלך שמע את הדברים והתקשה בהתחלה להאמין. לאחר שאימת את הדברים, הוא לא ביקש יותר שיביאו את הצדיק מכיוון שחשש לגורלו.

ום אחד ניגש אל רבינו יהודי שסבל מבעיות נשימה במשך תקופה ארוכה. הוא פנה לרופאים - אך ללא הועיל. כשראה את רבינו, נפל לרגליו ואמר: "הרב, קשה לי לנשום. שהרב יברך אותי ברפואה שלימה". הצדיק הביט בו ואמר: "רפואה שלימה". אולם הוא לא הרפה. "שהצדיק יאמר רפואה שלימה לאלתרו!". רבינו נענה גם לבקשה זו וחזר אחריו: "רפואה שלימה לאלתרו". מיד לאחר הברכה, הוא הרגיש שהוא יכול לנשום בקלות. מה שלא עשו הרופאים, עשתה ברכתו של רבינו.

ום אחד פנו אל רבינו וביקשו את עזרתו. "יהודי בשם פינחס יצא לתרבות רעה. הוא מוסר, פונה לשלטונות ומעליל עלילות על היהודים. רבים סובלים בגלל מעשיו". הם בכו וביקשו שהרב יסלק אותו מחייהם. הרבי התבונן בפניהם, הוציא את החגורה שלו, זרק אותה על הארץ ואמר: **"פינחס-שיזרק!"**.

לאחר מכן אמר להם שהם לא צריכים יותר לפחד ממנו ושלא אותם לביתם. כשחזרו לעיר, נודע להם כי באותה שעה שרבינו זרק את החגורה ואמר את דבריו, **פחד עז אחז בפינחס, פחד בלתי מובן. הוא ברח מהעיר בריצה מטורפת. הוא לא חזר לשם לעולם! הם חזרו והודו לו על הישועה.**

ממעשה חסד לא מפסידים לעולם

ברירה ועליו להמתין כמה שעות בתל אביב עד שהמשרדים יפתחו מחדש בשעות אחר הצהריים.

הוא סב על עקבותיו בעוגמת נפש. הוא נכנס למעלית הראשונה שנפתחה בפניו ופנה לרדת לקומת הכניסה. מספר אנשים כבר היו בתוך המעלית. אחד מהם יהודי חרדי. המעלית התחילה לרדת. לפתע החרדי שאל אותו: "רבי יהודי, התפללת מנחה?" - "לא", ר' אשר השיב, "הלא בקושי הגיע הזמן לכך".

"בבקשה צדיק, בוא תשלים לנו מניין", האיש ביקש ור' אשר לא היה יכול לסרב. הוא השתרך אחרי האיש אל בית הכנסת שנמצא בקומה הראשונה של הבניין.

רבי אשר התפלל מנחה בכוונה רבה. היה זה כמו יום הדין בעבורו. לאחר שסיים את תפילתו, אחד המתפללים ביקש מהנוכחים: "אנא המתינו רגע ואימרו פרק תהילים עבור אבי השוכב בבית החולים במצב לא פשוט".

המתפללים, שחלקם מיהרו כפי הנראה, כבר התחילו לעזוב את המקום. ר' אשר החליט לעשות מעשה. הוא ניגש במהירות לעמוד החזן, והתחיל לקרוא בקול, כשאליו מצטרפים יתר המתפללים, פרק תהילים לרפואת אביו של אותו יהודי. הוא אף סיים באמירת 'מי שבירך' נרגשת שלאחריה כולם ענו 'אמן'.

כשסיים ופנה לשוב למקומו, אותו יהודי ניגש אליו והודה לו בחום. הוא אף הביע בפניו את התפעלותו, על כך שטרם עבור יהודי שאינו מכיר. האיש פנה לדרכו ור' אשר נשאר ללמוד בבית הכנסת עד שהמשרדים יפתחו מחדש. לפחות היה לו מקום טוב להמתין.

לאחר כשעתיים ר' אשר פנה לכיוון המשרדים שנפתחו מחדש. הוא עבר בין המסדרונות. כאשר הגיע למחלקה המבוקשת, הופיע לפתע מולו ידידו מבית הכנסת.

הוא התעניין מה הסיבה לביקור ברשות המיסים. כששמע על מטרת בואו, הזמין את ר' אשר להיכנס למשרד שלו. הוא טיפל במסירות וביעילות בתיקו במשך שעה ארוכה עד אשר הסתדרו העניינים על הצד הטוב ביותר.

התברר שהאיש הוא מנהל בכיר ברשות המיסים. בגלל המורכבות של הבעיה שאיתה התמודד ר' אשר, לא היה לו כל סיכוי לצאת מהסיפור אלמלא סובבה ההשגחה את המפגש ביניהם שהוביל בסוף לסגירת התיק.

אם לא די בכך, האיש אסיר התודה השאיר בידו את מספר הטלפון האישי שלו. אם בעתיד יצטרך, ר' אשר יוכל להתקשר אליו. שבוע לאחר מכן התגלתה בעיה בלתי צפויה בתיק. בעזרתו האדיבה של מיטיבו, גם בעיה זו נפתרה על הצד הטוב ביותר.

(מעובד מתוך 'משנתה של תורה')

ל'ביקור' במשרדי מס הכנסה מתלווה תמיד תחושה מוזרה... אתה מסתובב בין המסדרונות הארוכים, עובר בין חדרי ההמתנה הרבים, סוקר בעיניך את השלטים הקטנים שבהם כתוב השם של הפקיד שיושב בחדר הסמוך. מפתיע בכל פעם מחדש לגלות, כי כל אחד מהיושבים בחדרים אלו כמוהו כ'מלך' בתפקיד שעליו הופקד.

איש לא מגיע למשרדי מס הכנסה לצורכי בילוי. זה מקום שאילו מגיע, רק מי שאולץ לעשות זאת. להגיע למשרדי מס הכנסה זה לא 'תענוג גדול' לאדם מן השורה. על אחת כמה וכמה לבעל עסק ביתי ותיק ורב שנים. הוא קיווה להמשיך לפעול עוד שנים רבות, בלי שעניניהם הבולשות של הרשויות יחטטו בספריו.

יום בהיר אחד נציגי החוק דפקו על דלתו והכריזו בפניו: "ביקורת ספרים!". זה הוא סיפורו של ר' אשר, יהודי מאשקלון ירא וחרד, שמוכר לכל כ'אדם שאפשר לסמוך עליו'.

במשך השנים הרבות שבהן שלח ידו בעסקי התווך, הספיק לתווך מאות רבות של דירות באזור מגוריו, תוך כדי שמעגל לקוחותיו הנאמנים הולך וגדל.

ר' אשר מעולם לא חשב להעלים מס חלילה. הוא הקפיד לרשום את כל הכנסותיו והוצאותיו בצורה מדויקת, אלא שמטבע הדברים לא נמלט מכמה טעויות, שבמשך השנים הרבות הצטברו לכמות שהיה בה כדי לעורר את חשדם של אנשי החוק. כך ר' אשר מצא את עצמו נקרא לבירור דחוף במשרדי מס הכנסה הראשיים שנמצאים בתל אביב.

מרכז תל-אביב אינו ידוע כמקום מומלץ עבור יהודי ירא שמיים. אולם לאחר מספר התראות מרשות המיסים, ר' אשר נאלץ לפנות מסדר יומו העמוס כמה שעות שבמהלכן יהיה עליו להיטלטל בדרכים ולהמתין לחסדי פקידי מס הכנסה, הממוקמים במרכז העיר תל-אביב.

בהתחלה הוא ניסה לדחות את הנסיעה. עד מהרה הבין, כי ככל שיקדים לטפל בתיק שהולך ומסתבך, יהיו לו פחות נזקים בהמשך. ר' אשר השכים קום לאחר שסיים את חוק יומו, פנה לעבר תחנת הרכבת באשקלון. הוא קיווה להגיע לת"א במהירות באמצעות הרכבת. תחנת הרכבת 'תחנת השלום', שנמצאת קרוב סמוך למשרדי מס הכנסה.

ר' אשר בירר היטב ביום הקודם את זמני יציאת הרכבות. הוא עשה חשבון ומצא כי אם יצא בשעה מסוימת, יגיע כשעה לפני סגירת המשרדים. הוא מיהר לצאת לעבר התחנה בשעה המיועדת. בדרך התרחש עיכוב בלתי צפוי. כשהגיע לתחנה הספיק לראות את הרכבת יוצאת מהתחנה.

הוא איחר לרכבת למרות כל ההתארגנות המוקדמת. הוא נאלץ להמתין כשעה נוספת עד לרכבת הבאה. הוא הגיע למשרדי מס הכנסה חמש דקות לפני שעת הסגירה.

הוא נכנס בנישימה עצורה למסדרון של המחלקה המבוקשת. הוא הבחין בכמות הממתנים הגדולה והבין כי לא תהיה לו

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב יוסף בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
אביבה בת איירין ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
סלים בן פרחתה ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחתה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל
ספירוס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	מרים בת שרה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל	חי זיזי בן קלרה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחתה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה

גליזון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תבא (סליחות)

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת כי תבא

- א להגיד שאינך כפוי טובה - לפיכך אנחנו חייבים להודות
- ד שבטך ומשענתך המה ינחמוני - גם 'שבטך' הוא ברחמים ולטובה
- ו לראש ולא לזנב - קמנו ונתעורר
- ט שבת 'היום' לה' - בצל כנפיך יחסיון
- יא מי לא יירא - זמן גרמא להרבות ביראת שמים
- יב במוצאי מנוחה - רוממות ימי הסליחות ובפרט יום א' דסליחות
- יד לך ה' הצדקה - בקשת 'סליחות' בהכרה כי הבורא אדון הכל, כיצד חטאנו לפניו

פרשת כי תבוא - סליחות

והצילו מכל הפגעים רח"ל, יהיה לו לזיכרון תמיד חסדי ה', ולא להיות מכפויי טובה. ולא זו בלבד, אלא כל מי אשר משפיע עליו הקב"ה שפע של ברכה, שזכה לישב בביתו בהשקט ובבטחה, ופרנסתו היא סדורה, שצריך ליתן שבח והודיה למקום על זאת. ומה מאד מזהיר בספר חרדים, שזהו מכלל מצוות עשה של 'הגדתי היום לה' אלוך, כי באתי אל הארץ הטובה, מבאן אוהרה על בני אדם המקבלים טובה והשפעה מהש"ת, ליתן שבח והודיה, ולא לקרות קול קובלנא (מתרעם) בדרך צרי העין, אשר יותר מאשר נותן להם ה' מזון ומחיה, יותר הם בוכים וקובלים וכו', עכ"ל.

ובן כתב השל"ה הק' (אות יב) בזה"ל, 'וענית ואמרת' (פסוק ה) פירש רש"י 'מזכיר חסדי המקום'. ככה מחויב אדם לעשות בינו לבין קונו יתברך כשמשפיע לו איזה טובה או איזה הצלחה, להלל ולהודות לו שהזמין לו זה הדבר ברחמיו וברוב חסדיו ב"ה. עכ"ל. וכבר כתב ה'אור החיים' הק' זי"ע (שמות כב ו) 'אין לך שעה ורגע שאין הש"ת עושה פעולה עם האדם בין בבחינת גופו בין בבחינת צרכיו, נמצא שתמיד

להגיד שאיך כפוי טובה - לפיכך אנחנו חייבים להודות בפרשתן (כו ב-ג), 'ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלוך נותן לך... ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלוך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו'. והנה כל האמור בתורה הוא כנבואה הנצרכת לדורות, וגם בזמן הזה לאחר חורבן בית המקדש בעוה"ר עדיין שייך עניינה של מצות הביכורים (כפי שהאריכו בספד"ק). ומבאר ה'קב הישר' (פ"ה) בשם בעל ה'חרדים' כי תוכן עניין ה'ביכורים' הוא להודות ולהלל לא-ל הטוב על כל החסד אשר גמל עמו, וכמו שדרשו חז"ל (בספרי, הובא ברש"י פסוק ג) מה שנאמר 'ואמרת אליו' - שאיך כפוי טובה, וענף משורש המצוה הוא לדין, חיוב ההודאה על כל טובה שהקב"ה עשה ועושה עמו.

וז"ל, אין לך אדם שלא נעשה לו נס, בפרט בדורות האלו אשר הצרות מתגברים בכל יום ויום, גזירות ומלחמות עצומות, חרב ורעב, מצור ומצוק, וחלאים רבים, ומי אשר האיר עליו הקב"ה חוט של חסד,

א. עפ"י ביארו (וכבר נכתב כן בספר 'אהבת ציון' שי"ל בשנת שצ"ט) סמיכות פרשת הבאת הביכורים לעניין מחיית עמלק, כי הנה מצינו בדברי חז"ל (תנחומא בשלח כה) שהביא הקב"ה את עמלק על ישראל על שהיו כפויי טובה, ואמרו 'היש ה' בקרבנו', וכלשונם 'יבוא עמלק כפוי טובה (ע"י רש"י במדבר כ יז) ויפרע מעם כפוי טובה' (-כלשון רש"י שמות יז ח, תמיד אני ביניכם ומזמון לכל צרכיכם, ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין?), לכן נסמך ביכורים למחיית עמלק, שאמר הכתוב 'זכור את עשה לך עמלק' על שהייתם כפויי טובה, על כן הביאו ביכורים ותודו תמיד לה' הגומל חסדים טובים לעמו ישראל. ב. סיפר יהודי חשוב מתושבי לאנדאן הבירה יצ"ו כי בצעירותו (לפני נישואיו) נפטר עליו אביו ז"ל, מכיוון שמקור פרנסת הבית הייתה מבית יצור למזון שהפעיל האב הוכרח זה הבחור עפ"י בקשת אמו לצאת לעבודת יגיע כפיים (בהנהלת המפעל). מכיוון שנתבקש כן מאמו פנה אל 'ראש ישיבתו' הגאון רבי יהודה זאב סג"ל זצ"ל (ממאנטשעסטער) ושאלו כדת מה לעשות בזו העת, אמר לו רה"י לפי מצב הנסיבות אכן עליך לבוא לעזרת אמך האלמנה (פשיטא שאין כאן כל הוראה לרבים, וכל מקרה יש לדון לגופו של ענין), אבל זאת אבקשך, שבכל לילה בעמך בתפילת ערבית כשתגיע לתיבות 'על ניסך שבכל יום עמנו' תעצור ותתבונן לחשוב 'איזה נס עשה עמך הקב"ה ביום שעבר עליך...'. היהודי מגלה את לבו, זה לי כארבעים שנה אשר בכל לילה הנני מקיים את ציווי 'ראש הישיבה' והנני מעיד בפה מלא כי לא היה יום אחד בכל אלו השנים שלא מצאתי בו נס שעשה עמי הבורא יתב"ש.

ג. כמה יסודות נאמנים ו'הלכות גדולות' למדנו בדרכי ה'הודאה' מפרשת הביכורים, הנה ה'אור החיים' מפרש לשון הכתוב 'וענית', וז"ל, ואפשר שהוא עוני, כאדם פחות שקיבל טובה גדולה ממלך שְׁמַעְנִי עצמו לפניו בלב נשבר, כמו כן הוא יכניע עצמו לפני ה', עכ"ל, דהיינו שעל האדם להבין את גודל חסדי הבורא עמו, שנתן לו מתנה אף שלא היה ראוי מצד מעשיו, וכל הטובות שעושה עמנו הקב"ה הינם רק מצד מידת הרחמים, ואל יודה מתוך גאוה וזחות הדעת שאכן הגיע לו...

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

וכבר הבאנו את המסופר, שפעם בישר אחד ממקורבי הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע לרבו שנולד לו בן למזל"ט, וכה אמר לו 'מגיע לי (ס'קומט זיך מיר א) מזל טוב', חזר החזון"א על דבריו בנימת הערה 'מגיע לך.... מגיע לך'... כאומר, הרי הקב"ה אינו חייב מאומה לא לך ולא לאיש מבני עולם (מעשה איש, ח"ב מערכת 'אמונה ובטחון').

עוד מצינו בפרשה זו, בדברי ה'ראשונים' בדיוק הכתוב 'ארמי אובד אבי', מיהו 'ארמי' זה שאיבד את אבינו... וחז"ל פירשוהו כלפי לבן הארמי (ועיי' ברש"י), אכן ה'אבן עזרא' וה'ספורנו' ביארו שהכוונה ליעקב אבינו, וכאילו נכתב, אבינו [- יעקב] כשהיה ארמי (כשישב בארם) היה אובד - עני מנכסים, כמו גר בארץ נכריה בלא כלום, וכך היה גם כשירד למצרים ויגר שם במתי מעט, והכוונה שבאים אנו להודות להקב"ה שכל הארץ והפירות אינם שלנו מירושת יעקב אבינו, שהרי לא היה לו מאומה, אלא ה' אלוקינו הוא שנתן לנו את האדמה והאת היבול שהצמיחה. ומבאר רבינו בחיי עומק העניין בזה, 'שיתחייב האדם לתת אל לבו בזמן מעלתו ושלותו - זמן הירידה והשפלות שהיה לו', דהיינו שבשעה ש'זורחת עליו השמש' וזכה להארת פנים צריך להתבונן בצער והמצוקה שהיה לו מקודם לכן, כיצד זכה ש'מאשפות ירים אביון', כי עי"ז תהא ההודאה מכל הלב.

ידועה המליצה, מעשה באיש עני ואביון שהיה דר בקצה העיר בבית נוטה ליפול, פעם הציע לו אחד מידידיו בעל חנות שיקנה אצלו 'כרטיס להגרלת הלאטערי"י' (לוטו), אמר לו העני וכי שוטה אתה, והלא אם יזדמן לידי 'שווה פרוטה' אקנה בה מעט לחם לעולליי הרכים ולא כרטיסי הגרלה... ריחם עליו ידידו והציע לו את דמי ההגרלה כהלוואה - שאם ירוויח בלוטו ישיב לו את ההלוואה. ואכן, באישון ליל ראה הידיד שעני זה זכה באלפי זהב וכסף... מיד החיש פעמיו לבית העני שכבר ישן היה בעמקות נפלאה להודיעו על ה'זכיה' הגדולה שנפלה בחלקו שנעשה לעשיר העיירה, בלב מלא התרגשות דפק על הדלת - תחילה בדפיקות שלוות ושקטות, משלא נענה דפק בחזקה בידעו שוודאי רצון בעה"ב שיקצנו משנתו להודיעו בשורה טובה זו. עד שבשעטו"מ נייעור הבעלים, ניגש אל הדלת ב'בגדי שינה' פתח סדק צר בדלת, ושאל את האורח מה רצונך... ענה לו ידידו 'רציתי לבשרך כי זכית בהגרלת הלוטו'... תוכ"ד נשתנה קולו של בעה"ב והחל גוער בו, ממילא כל בני העיר אינם יודעים מכך, אבל אתה הרי יודע כי הנני 'עשיר העיירה', וכי כך נוהגים, ב'חוצפה' כזאת - לדפוק בבית העשיר באישון ליל... ותוספת דברים אך למותר, עדיין יושב הוא בביתו הרעוע המט ליפול, וכבר 'שכח' הכל, והינו גוער במי שבא להיטיב לו ולבשר לו 'בשורה טובה' אודות עשירותו...

הוסיף הגאון רבי איסר זלמן מלצר זי"ע (הקדמה לאבן האזל 'עבודה' ח"ב) ביתר שאת, שהנה נאמר (תהילים ל א) 'מזמור שיר חנוכת הבית לדוד', והיינו שיר והודאה על חנוכת בית המקדש, וכבר נתקשו המפרשים בביאור המשך המזמור שנראה ממנו שמודה על שנתרפא מחליו, וכמו שאמר (פסוק ג-ד) 'ה' אלוקי שוועתי אליך ותרפאני וגו', חיייתני מירדי בור'.

ומבאר הגרא"ז, כי הנה מדרכו של עולם, איש עני של"ע נעשה חולה, ומעתה כל תפילותיו אינם אלא שיעזרהו ה' ויסיר ממנו מחלתו וישלח לו רפואה שלימה, עד שב"ה חזר לאיתנו ולבריאותו, וחזר להתפלל על דוחק פרנסתו, ושמע אלוקים גם לתפילה זו, ונתקיים בו 'ענני במרחב קה', זכה לפרנסה בהרחבה, ובמשך הזמן התרוממה קרנו ונהיה עשיר ובנה בית גדול, וכשהגיע היום המיוחל עשה 'חנוכת הבית' ברוב פאר והדר, ובמקהלות עם הודה להקב"ה על עשרו ואשרו שזכה ל'דירה נאה'. אמנם שכח מלהודות על החסד שנעשה עמו בבריאות גופו והצלתו מאותה מחלה, גם שכח להודות על שהרימו הקב"ה מדלותו ועניותו, אלא כל מחשבותיו הם רק על העשירות ועל ה'בית הגדול'... כי מטבע האדם שתיכף לאחר שנושע מצרה פלונית שוכח את כל הצער שהיה לו... אך שלימות ההודאה היא שבכל חסד וחסד שנעשה לו שיזכור גם את אשר עבר עליו מקודם לכן, ויודה על כל החסדים שנעשו לו מעודו ועד היום הזה.

וזאת למדנו מדוד המלך ע"ה, שבשעה שבא להודות על 'חנוכת הבית' זכר 'חסדו ואמונתו' - גם את הנס שהיה לו שנתרפא ממחלתו, וכמו שמסיים ואומר 'למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלוקי לעולם אודך', לא הודאה רק בשעתה, אלא 'לעולם' אודך...

עוד בה ייאמר, הנה פירש רש"י מה שנאמר 'וענית' - שהוא 'לשון הרמת קול', והקשה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, מה מקום להרמת הקול, והרי אמרו חז"ל (ברכות כד): 'המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה' (וברש"י, שמראה 'כאילו אין הקב"ה שומע תפילת לחש'), וביאר, כי מדרך העולם שבשעת הצרה זועקים בקול גדול, ומקיימים בעצמם את לשון הכתוב 'ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו'... על כן בדין הוא שגם ההודאה תהיה בקול רם ולא בשפה רפה...

גאר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

ג

עלינו לתת שבח והודאה להשי"ת על נפלאותיו וטובותיו בכל עת.^ד

זכבר נודע מה דאיתא בספח"ק שהאוהו בפלך ההודאה ממשיך על עצמו שפע רחמים וחסדים, ועוצר ומונע את הפורענות הבאה עליו. וכך הוכיח הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע ממה שאמרו חז"ל (דב"ר ד א, מס' סופרים פ"ב א ב) 'אין מפסיקין בתוכחה', היינו שאין מפסיקין באמצע קריאת התוכחה להעלות עולה אחר לתורה, שהרי העולה לתורה פותח ב'ברכו את ה' המבורך', והקב"ה אומר 'אין שורת הדין שיהיו בני מתקללין ואני מתברך', והרי שאם אומרים 'ברכו' ומודים

הוסיף הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש תולדות ד"ה ויעתר) בשם אביו הרה"ק רבי מנחם מענדל מלינסק זי"ע בחובת ההודאה, וז"ל, צריך תמיד להודות לה' על המזכות שמיטיב עמו בכל שעה, בכל מיני מזכות נגלים וטובות נעלמים, כמאמר חז"ל (יומא כב:): כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סיעיה. עכ"ל.

ד. והדברים אמורים ביותר בעמדנו ב'אחרית שנה', שהכל מברכין 'תכלה שנה וקללותיה', ואף אם אכן 'כל לבב דוי וכל ראש לחלי', מ"מ לא נמצא איש שלא היטיב עמו הבורא בכל השנה 'על חיינו המסורים בידך... על ניסך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים', מדוע לא יודה כל אחד באשר הוא, למי שאנו אומרים עליו בכל יום 'הטוב כי לא כלו רחמיך, והמרחם כי לא תמו חסדיך' - על כל הטובה שגמל עמו הבורא בזו השנה... וכי רק רעה (טובה הנראית כרעה) גמלוהו מן השמים, וכי מי נתן לו חיים, לחם לאכול ובגד ללבוש, בית מדור ללון שם... וכו' וכו'. ורמז נפלא שמעתי בזה, כי אלול ר"ת 'ועתה אלוקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך' (ד"ה א' כט יג), גם הובא (עי' ליקוטי מהרי"ח) ש'אלול' ר"ת 'ויאמרו לאמור אשריה לה' (שמות טו א), כי הזמן גרמא להודות ולומר 'שירה' על כל השנה שעברה.

אבל, באמת אמרו, כי לאו דווקא כשיארע לאדם נס מחוץ לדרך הטבע עליו להודות, אלא ענין ההודאה היא - להודות בזה כי ה' ברא עולמו ובכל עת פניו אלינו להיטיב לנו ולהוסיף לנו טובה על טובתנו ללא הפסק שיעור ורגע, וכבר הוכיח כן הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל מדברי המשנה (אבות ה ה) 'עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש', וראה זה פלא, כל הניסים שהמשנה מונה הם בדרך השלילה 'לא הפילה אשה... ולא הסריח בשר הקודש מעולם, ולא נראה זבוב... ולא כיבו גשמים אש של עצי המערכה', ללמדך שגם זה לנס ייחשב, ועל האדם להודות גם כשמהלך החיים הולך לו למישרין מבלי שיארעו לו תקלות והפרעות, וההודאה עליהם תהיה לא פחות מהניסים הגלויים. הוא שאומר הכתוב (תהילים קז א) 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו', שיש להודות לקב"ה לא רק כשהיה לו רע ויצא ממצבו זה, אלא גם בשעה כי טוב בכל מצב ובכל עת כי לעולם חסדו.

ה. והוכיחו כן מפרשתן, שאחר 'וידוי ביכורים' שהוא הודאה על כל הטוב והחסד נאמר 'השקיפה ממעון קדשך', כי עת רצון היא שתתקבל תפילתו מאחר שהודה לבורא תחילה. ולא זו בלבד שבכוחו לבקש על עצמו, אלא גדול כוחו להתחנן בעד הכלל כולו, וכמו שאומר 'וברך את עמך ישראל'.

וכן פירש בספר 'וידבר משה' מה שאמרו חז"ל (והובא ברש"י פסוק טז) על המביא ביכורים ש'בת קול מברכתו, הבאת בכורים היום - תשנה לשנה הבאה, שמלבד הכוונה כפשוטו שגם בשנה הבאה יזכה להביא ביכורים, נכלל בזה ברכה מן השמים שבשנה הבאה יתרבו פירותיו פי שניים ממה שהיה לו בשנה זו, כי גדול כח ההודאה לפתוח שערי ההשפעות הטובות.

ו. וכשם שבכח ההודאה לסלק את הייסורים שכבר באו עליו כך גם בכוחה לסלק את הדאגה מפני העתידות, וכמו שאמר הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שיש לו ברשותו 'סגולה' שלא יהיה לו לאדם שום 'דאגה', וכל הרוצה יבוא וייטול... וזה סדר ודרך עריכת הסגולה... שיכתוב תמיד על הנייר כל טובה וטובה שעושה עמו הקב"ה, ובעת שמתפלל שמו"ע ועומד בברכת 'מודים' אז יעלה במחשבתו את כל אותם הדברים אשר העלה על גבי הכתב ויודה לה' עליהם, והוסיף שזה 'בדוק ומנוסה'.

ועומק הדברים, כי מטבע האדם להרגיש שיש לו דבר זה וזה וכו', ועל כן דואג ומיצר על מה ש'אין לו', אמנם המרגיל את עצמו להודות להקב"ה על כל צעד ושעל הרי הוא משריש בעצמו את ההרגשה שאין לו משלו כלום, וכל מה שיש בידו אין זה אלא מחסדי המקום ב"ה וממתנת הא-ל, ואם כן אין מקום לדאגה על מה שחסר לו, כי מי שהביא לו כל צרכיו עד עתה הוא ימשיך לתת לו גם לעתיד.

גאר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

שבטך ומשענתך המה ינחמוני – גם 'שבטך' הוא ברחמים ולטובה

בפרשתן (בא טו-סח) נאמרה 'פרשת התוכחה', והקשו בזוה"ק (זו"ה) מדוע לא נזכר בה שום פסוקי נחמה והבטחה כדרך שמצינו ב'קללות' שבפר' בחוקותי, שם נאמר 'זוכרתי את בריתי יעקב' וגו', ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים'. ומבאר הרדב"ז (ח"ב סי' תשס"ט) בזה"ל, כי אין צריך נחמה בפר' כי תבוא לפי שנחמתם בצידם, שאין פסוק ופסוק שלא הזכיר בו שם הוי"ה המורה על הרחמים (כמו ישלח הוי"ה בך וכו'), להודיע, שהמדה היא ברחמים, ואין לך נחמה גדולה מזו, עכ"ל.

ביאור הדברים, שבאשר יודע האדם כי כל מכה וכל צרה שלא תבוא היא מאתו ית"ה, והוא 'זוכר'

ומהללים את ה' שוב אין מקום לתוכחה, כי ההודאה מסלקת כל הדינים והתוכחות. וכלשונו של ה'שפת אמת' (אוצר מכתבים נו) 'לכן עצתי שתקבל הייסורין באהבה ותתן שבח והודאה להשי"ת על זאת, וממילא אין כדאי להשי"ת שאתה תהיה בצער, וד"ל' (וע"ע בשפ"א ראה תרל"ה).

וכך כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (וירא ד"ה נותן) וז"ל, ידוע כי האדם הרוצה לבקש על צרכיו הנה צריך מקודם לתת הודאה לשעבר ואח"כ יכול למשוך חסדים להבא, כמו שנאמר 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו', פירוש כשאדם נותן הודאה לשעבר כי טוב אז מביא חסדים טובים לעולם חדשים לבקרים.

ז. עפ"י מבאר הטעם שתקנו הגאונים לומר כל עשרת ימי תשובה וכתוב לחיים טובים כל בני בריתך' בעיצומה של ברכת 'מודים', ומה ענין בקשה זאת בברכת ההודאה, אלא 'כשנותן הודאה על שנה העברה אח"כ יוכל להתפלל על השנה הזאת הבאה עלינו לטובה'.

ובזה ביאר אחד מצדיקי הדור שליט"א הטעם שקוראים פר' ביכורים בסוף השנה, לרמז על חובת ההודאה השייכת ביותר בימים אלו של אחרית שנה, להודות על כל החסד אשר הפליא ה' לעשות עמנו בכל ימי השנה שעל"ט, וכדכתיב (פסוק יא) 'ושמחת בכל הטוב'. וסמך לדבר, כמה שנאמר (ישעיה נה יב) 'כי בשמחה תצאו', ש'היציאה' מהשנה צריכה להיות בשמחה והודאה על כל הטוב.

והוסיף לרמז עוד, שידוע מה שרמזו (חת"ס בפרשתן ד"ה נצר, חי' הרי"ם מכ"ק ג) בלשון הכתוב (תהילים ק ג) 'דעו כי ה' הוא אלוקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו', שהקרי הוא לו בוא"ו, והכתיב הוא ולא באל"ף, ושניהם יחדיו 'לו - לא' עולים לתיבת אלול, ומה תוכן כל המזמור – 'מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ, עבדו את ה' בשמחה וגו', הודו לו ברכו שמו, כי טוב ה' כי לעולם חסדו' כי הזמן גרמא להודות לה' מתוך שמחה. ועל כך נאמר (פסוק ד) 'בואו שערי בתודה', לרמז על ה'ביאה' בשערי השנה החדשה שצריכה להיות 'בתודה', כי זוהי ה'הכנה' לשנה הבעל"ט שנזכה עי"ז לקבל את כל ההשפעות הטובות.

הארה נפלאה כתב בספר 'קדוש ונורא שמו', דאיתא בגמ' (ברכות כ): אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע, כתוב בתורתך (לעיל י יז) 'אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד' והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב (במדבר ו כו) 'ישא ה' פניו אליך', אמר להם וכי לא ישא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה (לעיל ח י) 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך' והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה, וכלומר, שמן התורה אין חיוב לברך ברכת המזון אלא אם אכל כדי שביעה, ומאחר שבני ישראל הוסיפו לברך גם אם אכלו רק כזית או כביצה ועדיין לא שבעו – על כן השי"ת נושא להם פניו.

ויש ללמוד מדברי הגמ', שכל המודה לה' גם אם לא זכה לבוא לכדי שביעה' בנסים ונפלאות, ואינו מרגיש שכל השנה שעברה היתה עליו לטובה, אך מכל מקום מדקדק להודות גם על 'נס קטן' כשיעור 'כזית'... הרי זוכה הוא שישא ה' פניו אליו, ומי הוא שאינו זקוק ל'נשיאות פנים' ביום דין... שהרי 'אם תמצה עומק הדין מי יצדק לפניך בדין', וכל בקשתנו הוא לזכות לרחמים שלא כדין... והרי זו עצה נפלאה לזכות לשנה טובה ומתוקה.

ח. וכבר אמרו שבשעה שאיש צובט את רעהו (א קניפ) הרי ממילא באותה שעה הוא מחזיקו ותופסו הרבה יותר מבשעה שאוחזו בידו סתם, כך כביכול, בשעה שהקב"ה 'צובט' את האדם הרי הוא קרוב אליו ביותר ואוחז בו בחזקה, נמצא שהקב"ה הוא התופס ואוחז אותנו ב'פרשת התוכחה' (פשיטא שאנו מתפללים להינצל מכל אותם 'צביטות' ושנצא ידי 'תוכחה' בקריאה בעלמא, להלכה ולא למעשה... אך עלינו לדעת זאת לכל צרה שלא תבוא).

גאר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

ה

את שם השי"ת, הרי הא גופא היא נחמתו בעניו^ט, באמת טובה גדולה, אלא שקצרה דעת האדם וקטנה שהלא הקב"ה הוא מקור הטוב והחסד, ומפי עליון לא תצא הרעה, וגם מה שנראה לעין בשר כרעה היא

שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד^ב.

ט. כה אמר הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע לאחת מנכדותיו שהתאוננה בפניו על קושי שעברה - שאם בכל פעם שאומרת 'אוי, אוי' תוסיף לומר 'דו' (כלומר 'אתה' בשפת האידיש) ובוזה יהא נשמעים דבריה כתיבת 'הודו'... וכוונת הדברים שהזכר בכל צער שמאת ה' היתה זאת, הרי 'באמונתו יחיה' שהכל לטובה, וממילא יבוא להודות לה' הטוב. י. כה אמר כ"ק האדמו"ר מסטריקוב זי"ע, בכל מקום שיש קרי וכתוב בתורה יש איזה קשר ושייכות ביניהם, וכגון (בפר' כי תצא) שהכתיב הוא 'נער' (נערה בלא אות ה') והקרי עם ה', לא כן הם פני הדברים בתוכחה, שהקרי והכתיב הינם תיבות אחרות לגמרי (כגון עפולים - טחורים) ללמדך שלא כפי שנראה לך כן הוא האמת... ולדין, בבוא על האדם זמן או מצב של 'תוכחה', עוברים עליו זמנים קשים, ידע שגם אם 'רואה' מציאות לנגד עיניו הרי 'הקריאה' היא אחרת לגמרי... והנראה כ'צרה' אינו אלא 'חסד ורחמים'... ורמז לדבר, שהנה הבעל קורא אסור לו לקרוא התיבה בע"פ אלא עליו להביט בתוך 'ספר התורה' ולקרוא את ה'קרי' מתוך ה'כתיב' הגם שאינו רואה בעיניו את מה שהוא אומר בפיו, כי בא לומר לנו, עיין היטב ואז תראה שאין זה כפי שנראה לך רק טובה וברכה.

רמז נאה שמעתי מצדיק נשגב, חריף ובקי טובא, שהנה מצינו ב'הלל הגדול' (תהילים קלו) שנאמר בו כ"ו פסוקים שכולם מסתיימים ב'כי לעולם חסדו', ואתה תחזה בהרבה מסידורי התפילה (בצפרא דשבתא) שסידרו כל פסוק בפני עצמו, ובכולם כתוב 'כי לעולם חסדו' חוץ מפסוק אחד שנכתב כ"ח [והוא ר"ת כי לעולם חסדו] - בפסוק שנאמר בו 'את הירח וכוכבים לממשלות בלילה' (שלוש אריכותו לא נשאר מקום אלא בר"ת), ונרמז כאן יסוד גדול, שגם בשעה ש'חשכה' ירדה לעולם, השמש שקעה ואינו רואה אלא ירח וכוכבים והוא שרוי ב'אפלת לילה' - ידע שגם אז לא כלו רחמינו ית' אלא כי לעולם חסדו, ואף אם אינו מוצא את החסדים, אך יתחזק באמונה ש'הירח והכוכבים' הם הם טובה נסתרת ור"ת של כי לעולם חסדו...

יא. ביאור נפלא הביא בעל ה'אלופי יהודה' בשם אחיו הגאון ר' יעקב ש. פריינד זצ"ל על דברי רש"י (בראשית יח טז) 'כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך מן השמים' (פרשתנו כו טו), כי הנה המשקיף ומביט על הנעשה בעולם פעמים יראה לו כי יש כאן הנהגת דין ורעה... אבל כשמשיקיף 'מן השמים' שם רואים כי הכל לטובה, ואין כאן כל רעה כלל וכלל.

יב. ידוע מה שאמרו חז"ל (ברכות ס): 'לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד'. והביאו על זה את המעשה הנודע שרבי עקיבא הלך בדרכו עם תלמידיו ובידיהם תרנגול חמור ונר, בדרכם הגיעו לעיר אחת, חיפשו מקום ללון ואיש מאנשי העיר לא אבה לתת להם 'קורת גג', נענה ר"ע ואמר כל דעביד רחמנא לטב. ושכבו עצמם לישן במדבר, והנה באה הרוח וכיבתה את הנר, בא החתול ואכלו לתרנגול, בא האריה וטרף את החמור. ועל כולם הכריז 'כל דעביד רחמנא לטב'. באותה הלילה נכנס ה'גייס' לעיר ולקח את כל בני העיר בשבי, ואילו את ר"ע ותלמידיו לא לקחו מכיוון שלא ראו ולא שמעו אותם. נענה ר' עקיבא ואמר לתלמידיו, לאו אמרי לכו כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה.

יש שהקשו מדוע אמרו חז"ל 'לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד' בלשון ארמי, ולא נקטו בלשון הקודש 'כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה' וכיו"ב, כשהובאה ההלכה ב'שולחן ערוך' (או"ח ר"ל ה) גם כן הובא בלשון ארמי. ושמעתי מצדיק אחד שליט"א לבאר באופן נורא עפ"י דברי התוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'אומרים העולם, לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים (כמאמרם שבת יב: שאין מלאכי השרת מכירים בלשון ארמי) ויהיו מתקנאין בנו', וע"ד זה יש לומר, כי אין לך מעלה ושבח גדול יותר מאיש יהודי השרוי בהסתר וחשכה ואומר בפה מלא שהוא מאמין שהכל לטובה... והרי למלאכים אין 'מצב' כזה, כי לא חשכה להם עולמית, ובכדי שלא יתקנאו בנו המלאכים תיקנו לאמרו בלשון ארמי שלא יבינו... וכך ביאר הרה"ק ממונקאטש זי"ע (שער יששכר, תשרי, מאמר הסליחות אות מג) בלשון הפייט שאומרים בסליחות (מוצאי מנוחה) 'רצה עתירתם בעמדם בלילות', שלכאורה היה צריך לומר יותר 'בהשכימם בלילות', אלא הכוונה לעורר זכות בני ישראל העומדים בנסיון האמונה גם כשהם בבחי' בלילות, לגודל החושך והאפלה וההסתר פנים, אך בכל זאת שמך לא שכחנו, ודי בזכות זה כדי לקבל עתירתנו ברצון.

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

לראש ולא לזנב - קמנו ונתעודד

בפרשתן (כח יג), 'ונתנך ה' לראש ולא לזנב', ותרגם אונקלוס 'לתקיף ולא לחלש', וביאר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (ר"ה אות ז) שהוא על דרך הכתוב (משלי יח יד) 'רוח איש יכלכל מחלהו', בכל ענייני מחלה חלילה הן בגוף והן בנפש רח"ל, העיקר הוא התחזקות הדעת שהוא הראש, דעת זמה שבראש, ועי"ז יכלכל מחלהו, ועל כך נאמר ונתנך ה' לראש, שיהיה 'תקיף' וחזק בדעתו, שע"ז יהיה לו רפואה שלימה בגוף ובנפש".

מערתה עם ה' חזקו ונתחזקה להיות 'תקיף ולא חלש', ולהתאזר בגבורה לקראת הימים הנוראים והקדושים הבעל"ט, ואל ישמע לקול יצרו הרע הבא עליו בערמה ובתחבולה להפילו בייאוש כי כבר הרחיק

הרבה ללכת בדרכיו הרעים", אלא יתחדש מכאן ולהבא לעבודתו ית"ש"י. וכמו שכתב הרה"ק מקאזניץ זי"ע (יקר מפו כי תצא ד"ה ושבת), שהנה איתא בזוה"ק (זו"ח עב.) לפרש מה שנאמר (כא יג) 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים - דא היא ירחא דאלול', וצ"ב, מדוע נקרא חודש זה בשם 'ירח', ומבאר כי מצינו ג' שמות ל'לבנה', ירח, לבנה וסיהרא, בתחילת החודש נקראת בשם 'ירח' שמתחילה להתגדל ולהתחדש, באמצע החודש כשהיא בשלמותה מכנים אותה 'לבנה', ואילו בסוף החודש נקרא שמה 'סיהרא' אחר שאינה מאירה כל כך והרי כמו בבית הסוהר. עפי"ז כתב 'ובחודש אלול נפתחין שערי תשובה, וצריך האדם לדמות בעצמו שמעתה מתחיל להתגדל כתינוק בן יזמו"ט, ולכן אלול נקרא ירח'.

נחזור לדברי הגמרא במעשה דרבי עקיבא, יש שהקשו, מדוע לא חזר רבי עקיבא והדליק את הנר לאחר שנשבה הרוח וכיבתה אותו, והרי מסתמא היו בידו אבני צור שניתן לשפשפם ולהוציא מהם גיצי אש, אלא ביארו בזה (בשם הגה"ק ה"ב איש חי, וכן אמר הגה"צ רבי יענקלה גלינסקי זצ"ל) כי רבי עקיבא ידע היטב שלא הרוח מכבה את הנר אלא הקב"ה הוא ששלח את 'רוח סערה עושה דברו' לכבות, ואם הקב"ה עשה כן שמע מינה שזו הטובה האמיתית עבור ר"ע, ועדיף לו לשכב בחושך מאשר להדליק את הנר, על כן קיבל את 'הדין' באהבה ואמר 'כל דעביד רחמנא לטב'... הנה איתא ב'בני יששכר' אלול עולה בגמטריא בינה, ענין זה יעלה בקנה אחד עם מה שכתב הרה"ק הרבי רבי בונים מפשיסחא זי"ע במכתבו הידוע (בסוף ספר 'קול שמחה') וז"ל, הבינה תגדל מהמעשה, כלומר, כי בינה היינו חודש אלול שהוא ההכנה למעשה, וה'מעשה' היא ימי ראש השנה ויוה"כ ימי התשובה, וזהו אומרו (דה"א יב לג) 'ומבני יששכר יודעי בינה לעתים', כי ע"י הבינה - כלומר בחודש אלול כשמכנינים עצמם כראוי לקראת הימים הקדושים, הם עושים את ה'עתים' היינו ראש השנה - כלומר, כפי ההכנה בחודש זה כך ייראו הימים הקדושים לטובה ולברכה. יג. ובזה מבאר מה שנוהגים לאכול בליל ראש השנה ראש של כבש או דג ולומר 'שנהיה לראש ולא לזנב' ש'אנו מתפללים שיהיה לנו דעת ושכל זך נקי לחזק את עצמנו'.

וידוע מאמר העולם, שלכן אוכלים 'ראש' בר"ה, כי ראש נשאר ראש בכל מצב... אף לאחר שנטלו את נשמתו, מרטו שערתיו הפשיטו את עורו ושטפו אותו ברותחין, אינו נהפך לעולם להיות זנב... ועל כך אנו מבקשים שתמיד נהיה בגדר 'ראש', ולא יזיז אותנו שום רוח בעולם, ולא נתפעל משום דבר, קטן כגדול...

יד. וכמו שביאר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בניהו ברכות סא: ד"ה צדיקים) מה שאמרו שם בגמ' 'רשעים יצר הרע שופטם', שהכוונה היא שבתחילה הוא מפתה אותם לעבור עבירה, ולאחר שחטאו חושש היצה"ר שמא יתחרטו על עוונם ויהרהרו בתשובה, על כן בא אליהם בדמות 'שופט' לשפוט אותם על חומר העוון 'כמה פגמים פגמו בעבירות שבידם, וכמה עולמות החריבו', וכל כוונתו להביאם לידי ייאוש ח"ו, 'שמראה להם שאפילו אם יתנו כל ממונם ויענו בצום נפשם ימים ולילות לא יספיקו לתקן אחד מאלף'... ומעתה כאשר באים לאדם מחשבות כאלו - יזכור היטב היטב מי הוא 'הידיד' ש'לוחש' לו אותם מחשבות והרהורים... וידע בבירור מה הם כוונותיו...

טו. ועל דרך שהיה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ב), שלכן נכתבה פרשת הביכורים בסוף התורה ללמדנו שאף אם כבר עבר עומד האדם ב'סוף התורה' והרבה לחטוא, לא יתייאש, כמצות ביכורים - להתחיל מחדש בפירות המבכרים, מתוך היסח הדעת מכל מה שאירע עמו בעבר.

טז. וכך אמרו צדיקים לרמזו במזלו של החודש 'מזל אלול בתולה' (ספר יצירה פ"ה מ"ח), שבחודש זה ביד כל אחד לעזוב את כל העבר - כמי שלא קלקל מעולם, דוגמת קרקע שלא נחרשה מעולם - הנקראת בגמרא 'קרקע

בתולה' (ע"ז לב.).

עליה, ולפיכך הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתם, להראות שאפילו מצוה קלה מאיש פשוט בתכלית הפשיטות רק מחשבה טובה באמת נתקבל לפני הקב"ה ברחמים ורצון, וכל מלאכי רחמים מעטרין אותה בכמה עיטרין וכו', מזה יוכל כל איש לחזק את עצמו יהיה איך שיהיה אם יזכה לעשות אפילו מצוה אחת ומחשבה טובה אחת כל ימי חייו די.

לדין ייאמר, בימים אלו בהם הקב"ה קורא אלינו 'עורו ישנים משנתכם' ו'שובו בנים שובבים', הרי פעמים עולים במחשבתו של אדם מחשבות פיגול - מדוע אתחיל לעבוד ולהתקרב, הרי ממילא לא אניע אל רום המדרגה, תשובתו - כל פעולה קטנה שתעשה למען כבוד שמו - לפי מדרגתך¹, נחשבת בשמים

נוראות מצינו עד כמה יקר וחביב לפני השי"ת 'הרוצה בתשובה' כל מעשה טוב ומחשבה טובה של יהודי הרוצה להתקרב אליו ית', שהנה איתא במשנה (בכורים ג ג) הגיעו (מביאי הביכורים) קרוב לירושלים, שלחו לפניהם ועטרו את ביכוריהם, הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם, לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים, וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפניהם ושואלין בשלומם אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום. וביאר הרה"ק הישמח ישראל ז"ע (אות א) מדוע חולקים כבוד כה גדול למביאי הביכורים, וז"ל. כי במצווה הזאת יוכל כל איש ואיש לראות מה יקר חסדך אלוקים - שאפילו מצוה קלה שמקיים אדם העובד בשדה, ואפילו רק חשב במחשבתו שחשב על התאנה שביכרה שתהיה קודש לה' היה יקר כ"כ לפני הקב"ה ואומר וקורא

יז. מעשה שהיה לפני כארבעים שנה, בשני בחורים שיצאו לטייל בשדות ויערות בדרומה של ארץ ישראל, תוך כדי הטיול אבדו את דרכם, וכבר פנה יום ולא ידעו אנה יפנו בחשיכה המוחלטת שהשתררה עליהם, עודם תוהים אינה ה' לידם ומצאו שהם עומדים בסמיכות לפסי רכבת, והחליטו להלך רק בסמיכות אל הפסים וכך קיוו להגיע בעזוהי"ת למקום מבטחים בדרכה של הרכבת...

עודם מהלכים ותגבר עייפותם עד מאד, מה עשו, נחו שניהם על הארץ, זה נתיישב על שק עפר שמצא על הארץ וזה נתיישב על הפסים עצמם, לא ארכו הרגעים והשניים נרדמו ושקעו בשינה עמוקה... אך, אוי, שוד ושבר, כי באותו זמן נסעה על פסים הללו - במרחק רב, רכבת ארוכה טעונה משא של חומרי בניה כבדים, לאחר זמן משהתקרבה קצת אל מקום ישיבת הבחורים הבחין מנהיגה מרחוק כי יושב לו בחור על הפסים וחולם חלומות נעימים באמצע שנתו, מיד החל מצפצף בכל כוחו, טו... טו... טו... בידעו, שגם אם יעצור ויעמיד רכבת גדולה וכבדה כמותה מנסיעתה במהירות גדולה כל כך לא יצליח להעמידה... וההמשך ברור שהישן הלז ימצא את עצמו בגן עדן העליון... וכן הווה, כי הבחור לא שמע את קול הצפצוף - הגם שהצפצוף בקע ועלה בקול רעש גדול עד שהעיר את כל יושבי העיר הסמוכה משינתם, אך שנתו של זה גברה על הכל ולדאבון לב אירע הגרוע מכל...

עתה הבה ונתבונן, מה רצה המצפצף מאותו בחור, וכי הוצרך לזה שהבחור יקום ויברח משם כל עוד נשמתו באפו למרחקים אדירים, לא ולא... וכי מרחק פרסה אחת רצו להרחיקו, לא ולא... לא הוצרכנו אלא להרחיקו ס"מ אחד ותו לא ידי, אבל משלא זז ס"מ זה אירע לו הגרוע מכל. כיו"ב אפשר להמשיל לקול השופר הבוקע ועולה, וכי הוא בא לומר לנו לעשות שינויים אדירים - למעלה מכוחנו, לא ולא... אבל זאת הוא הוא מכריז, עורו ישנים משינתכם, זוזו כל אחד ואחד ממקומו לכה"פ תזוזה אחת (איין רוק)...

זאת ועוד, יתכן שאותו הבחור התעורר מקול הצפצוף אבל שב לשנתו באמרו, אוי, אין בכוחי לקום עכשיו, עוד רגע ואקום משנתי, ראה נא מה אירע לו בר'גע' זה, אף אנו, בל ימצא מי שמתעורר שישוב לשנתו, אלא אין ועתה אלא לשון תשובה, זוז ממקומך 1 ס"מ, אבל בזה הרגע...

יח. איתא במשנה (יומא פה:): 'מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל... שנאמר (יחזקאל לו כא) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', והקשה כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע ד' קושיות, א. הרי הכלל אומר שהקטן נתלה בגדול - כיצד מהפך ותולה כאן את הגדול - הקב"ה בקטן - טהרת המקווה... ב. מדוע בחר לו פסוק מדברי נביאים, כשהתורה כבר אמרה מפורשות שביום הזה 'לפני ה' תטהרו'... ג. וכי לא סגי לומר 'מה מקוה מטהר' מדוע הוסיף לומר 'מטהר את הטמאים', ד. הרי הנמשל 'אף הקב"ה' אינו עולה בקנה אחד עם ה'משל', שהרי אמר 'מה מקוה מטהר, אף הקב"ה מטהר את ישראל' וכי כל ישראל 'טמאים' הם, אתמהה...

ומבאר באופן נפלא (ועיי' בזרע שמשון' פרשת שופטים) עפ"י דברי המשנה (ברכות פ"ג משנה ו) 'זב שראה קרי... טעון טבילה' (הזב טמא 'שבעה' ולא תועיל לו טבילה באמצע שבעה ימים הללו, ואילו על טומאת קרי יש לו לאדם לטבול מיד באותו היום, ויטהר בסוף היום)

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

כמעשה רב וגדול^ט, וממדרגה למדרגה תעלה עד שתזכה לבוא לתכלית הנרצית.

עוד מילין יקירין נביא מדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (שופטים ד"ה ובי יבוא, תקס"א) על הפסוק (יה ו-ז) 'וכי יבוא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם

ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה', ושרת בשם ה' אלוקיו ככל אחיו הלוי העומדים שם לפני ה', ומבאר כי הפסוק בא ללמד על מי שלא הלך בדרכי ה' עד עתה, אך 'אם דעתו של זה לשוב אזי העיקר הוא החשקות^י והתאוה הרבה שבוער בקרבו לשוב^כ, ואז

ב'הערב שמש', כלומר, שלא יאמר זה האיש, מה לי ולטבילה, הרי אף אם אטבול עדיין אשאר טמא, ולא תטהר אותי הטבילה אחרי שהנני טמא 'טומאת שבעה', לזה אמר התנא, לא כי, אלא עליך לטבול עצמך, 'טהור' עצמך במקוה, ותקרא בשם 'טהור' (עכ"פ לגבי טומאה זו) כי זה מה שבידך לעשות עתה, אמור מעתה, 'אף הקב"ה מטהר את ישראל' באופן כזה, שלא יאמר האיש, מה לי ולקבלה טובה, וכי מה תועיל לי עזיבת איזה דבר קטן, לטהר עצמי באיזה 'גדר' קטן וכיו"ב, הרי ממילא אשאר 'חוטא', כי מכף רגל ועד ראש אין בי מתום, לזה האיש אנו אומרים, לא כי, עליך לעזוב אפילו הרגל אחד, 'טהור' עצמך בהתגברות זאת, ותקרא בשם הנכסף 'טהור'... ומעתה יבוארו וייתיישבו כל הקושיות, לא תלה כאן גדול בקטן, רק ללמדך ענין זה שטהרה בכל מצב אפילו שנשאר טמא נחשבת טהרה, ודבר זה למד דייקא מדברי הנביאים ולא מן התורה המדברת מטהרה גמורה בשלימות, ולכן נקט 'מה מקוה מטהר את הטמאים' שמטהרת אפילו את הנשארים בטומאתם, מ"מ כל מעט טהרה נחשבת טהרה.

יט. וכמו שאמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שהקב"ה אוהב את ההתחזקות אף אם אינו אלא לערך דקה אחת בלבד (מעשה איש ח"ד עמו' נט).

כ. הנה ידוע הנידון ב'פוסקים' (או"ח תר"ב) האם יש להמתין מ'לקדש' את הלבנה בחודש תשרי עד למוצאי יום הכיפורים, ככלות ימי הדין, וכן דעת הרמ"א, וביאר ה'לבוש' טעם הדבר כי יש לקדש את הלבנה מתוך שמחת הלב, וככלות ימי הדין שרויים יותר בשמחה, אכן מביא, שיש שנהגו למהר לעשותה בעשי"ת כדי להוסיף 'זכות' לרגל ימי הדין, וידיעה זו שמרבה זכויות היא המוסיפה שמחה, ולבאר את דעת הרמ"א, מדוע אין חוששים להוסיף עוד 'זכות', כתב ה'לבוש', שאדרבה, כיון שממתינין לכבודה כדי לקבלה בשמחת הלב הוי ההמתנה גם כן מצוה, והיא היא המכרעת.

הוסיף על כך ב'אליהו זוטא' (סק"ד), שהנה מובא בפוסקים ש'קידוש לבנה' סגולה היא שלא ימות באותו חודש, ואם כן מסתבר לקדש את הלבנה קודם יו"כ ש'כשם שלא ידאג שימות באותו החודש כן לא יגזור עליו מיתה באותו חודש', אך יש לומר שההמתנה לקדש את הלבנה לכבוד המצוה שתהא מתוך שמחה היא עצמה מגינה מיד שלא יגזר עליו מיתה ביום הדין.

ומדבריהם למדנו, עד היכן מגיעה מעלת ההשתוקקות לעשות מצוה בהידור ובשלמות, שהיא עצמה נחשבת כמצוה ומגינה ומצילה להיכתב בספר החיים.

כא. מובא בגמ' (סוכה מד:) שסיפר אייבו שהיה עומד לפני רבי אלעזר בר צדוק בשנת השמיטה, והגיע איש יהודי לשאלו בהלכות שמיטה, וסיפר שיש לו כרמים וזיתים, ופועליו עוודים בכרמים ובשכר זאת אוכלים מהזיתים, ועתה שאלתו האם מותר לעשות כן או שצריך להפקיר את הזיתים, השיב לו שאסור לעשות כן מאחר שעושה סחורה בפירות שביעית, עזבו אותו אחד והלך לדרכו, אמר רבי אלעזר בר צדוק לאייבו, 'כדו הויתי דיירי בארעא הדא ארבעין שנין ולא חמיתי בר אינש מהלך בארחן דתקנן כדין' - זה ארבעים שנה הנני גר כאן ולא ראיתי איש ההולך בדרכים מתוקנות כמוהו, שוב הגיע אותו השואל לשאל כיצד יעשה, ענה לו רבי אלעזר שיפקיר את הזיתים ויתן לפועלים העובדים בכרמים פרוטה כשכר פעולתם.

והקשה הגה"ק רבי ישראל סלנטער זי"ע (הובא במכתב מאליהו ח"ב עמ' ס), ממה התפעל רבי אלעזר בר צדוק כל כך עד שאמר שעוד לא ראה איש ישר כמוהו, ועוד, להיכן הלך בעל הכרמים והזיתים באמצע, ומדוע לא המשיך לשאול גם את השאלה הבאה מה יעשה מעתה. וביאר שקושיות אלו מתורצות זו בחברתה, שהשואל רץ מיד לומר לפועלים שאסור להמשיך כדרך שנהגנו עד עתה, ולא התעכב אפילו רגע אחד לברר על העתיד, כי בכל רגע ורגע עברו הם על איסור סחורה בפירות שביעית, ותחילה וראש צריך לעזוב דרכו הרעה, ורק לאחר מכן חזר לשאול על ההמשך, ומכך התפעל רבי אלעזר בר צדוק מראותו את ההנהגה הישרה שלא המתין אפילו רגע אחד אלא מיד חדל מעשות רע.

וללמדנו ארחות חיים, כי תיכף בהגיע לאדם התעוררות לשוב בתשובה - אל ידחה למחר ולאחר זמן... אלא יקום ויעשה מעשה מיד...

ולחיבת הקודש נביא לשון קדשו, דהיינו טעמא שהוסיפו אלו שבחות בשבת (שמרבים ב'פסוקי דזמרה' יתר מבימות החול) דאשבתן שלא בחר הקב"ה ביום השבת בשבחות של מלאכי השרת כי אם בשבחות ישראל, דאמרי במדרש 'שש כנפים שיש כנפים לאחד' (ישעיה ו ב), מלאכי השרת משוררים כל ימות השבוע, משורר בכנף את יומו דהיינו ששה כנפים לששה ימים, ביום השבת אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע אין לנו כנף שנשורר לפניך, תן לנו כנף שביעי ונשורר לפניך היום, אמר להם הקב"ה, יש לי כנף אחד בארץ שמשורר לפני היום, שנאמר (שם כד טז) 'מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק' (וכן הביאו התוס' בסנהדרין לז: בשם תשובת הגאונים)^{כג}. ונראה בעיני, דהיינו דכתיב את ה' האמרת היום בלומר ביום המיוחד דהיינו שבת^{כד}, וה' האמירך היום שחפץ בך יותר ממלאכי השרת. עכ"ל^{כה}.

בדרך זה מבאר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע (חמשה מאמרות, תורת שבת בפרשתן) גם את הכתוב האמור מקודם (פסוק טז) 'היום הזה ה' אלוקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת

מיד תקובל תשובתו^{כז}, וכך יתפרש הכתוב, וכי יבוא הלוי מאחד שעריך - היינו מי שקלקל דרכיו והוא 'נלוה' ונדבק אל אחד משערי העולם, אך רוצה בתשובה, שמבשרו הכתוב שיבוא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה', ושרת בשם ה' אלוקיו ככל אחיו הלויים העומדים שם לפני ה' - כאותם הצדיקים שהיו נלויים ועומדים לפני ה' כבר מקודם.

שבת 'היום' לה' - בצל כנפיך יחסיון

בפרשתן (כו יז-יח), 'את ה' האמרת היום להיות לך לאלוקים וללכת בדרכיו ולשמור חוקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמוע בקולו, וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך ולשמור כל מצותיו'. ומבאר ה'אור זרוע' (הל' שבת סי' מב) כי 'היום' היינו יום המיוחד שהוא שבת, ועל כך נאמר את ה' האמרת היום, שבני ישראל מרבים בשיר ושבח לחי העולמים ביום השב"ק, ומאידך ה' האמירך היום - שהקב"ה חפץ בבני ישראל ובקרבתם ביום השבת יותר ממה שחפץ במלאכי השרת משרתי עליון.

כב. וכך הגיד בקדשו הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע 'אם היה רואה בעל תשובה איך שבהרהור תשובה עומד נשמתו כאותה גדולה כצדיקים גמורים היה שמח שמחה גדולה איך שיצא מחושך לאור גדול' וכו' (רמתיים צופים פי"ח אות נז, ששמע מפ"ק).

כג. כה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שאף שלאנשים כערכנו אין שמץ של השגה מה הם מלאכי השרת וחיות הקודש, וכל שכן שאיננו מבינים מה הם הכנפיים של המלאכים, אולם זאת גילו לנו חכמינו זכרונם לברכה, שביום השב"ק אנו עושים בהבל פינו מה שמלאכים יכולים לעשות, ואותם תשבחות שאנו מזמרים הינם כשירת המלאכים...

כד. הוסיף הרה"ק מאוז'רוב זי"ע (באר משה עמ' תשעג) פרפראות לחכמה, כי 'האמרת היום' עולה בגמטריא כמנין 'השבת'...

ומן העניין להביא מה שכתב רבינו בחיי (שמות כ ח) וז"ל, וכן אמר דוד (תהילים קיט צז) 'מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי', היה לו לומר 'בכל יום' אלא שרומז על היום המיוחד הוא השבת שהיה מתענג בו בעסק התורה כל היום. עכ"ל.

כה. ודע כי השבת היא ההכנה וההקדמה לאמירת הסליחות שמתחילים לאומרם 'במוצאי מנוחה', וכמו שכתב ה'לקט יושר' זי"ע (א"ח ח"א עמ' קי"ח) בטעם הדבר שמתחילים לומר סליחות במוצאי שבת דייקא, כי ביום השבת קודש נפנה האדם מכל עסקיו להגות בתורה, והתורה משמחת לב לומדיה, וכן העם שמחים ב'עונג שבת', והרי 'אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצווה' (שבת ל:), על כן תקנו להתחיל ב'סליחות' מתוך שמחה של מצווה. דבר זה אף מרומז במאמרינו בתחילת הסליחות, 'איך נפתח לפניך פה דר מתוחים, באלו פנים נשפוך שיחים', כי הרי אמרו ז"ל (בר"י יא ב) 'ויברך אלוקים את יום השביעי ויקדש אותו', בירכו במאור פניו וקידשו במאור פניו, 'אינו דומה מאור פניו של אדם בחול למאור פניו בשבת', וממילא אנו אומרים אחר שעבר עלינו יום השב"ק ונתברכנו במאור פנים - באלו פנים דייקא נשפוך שיחנו, כי ב'פני שבת' נוכל להיכנס לימי הסליחות (עיי' הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע נצבים).

לחיות לך לאלוהים וגו', זה האמירך היום - בשבת לחיות לו לעם סגולה, כי השבת היא אות ברית ביני ובין בני ישראל, ולא נתנו ה' אלוהינו לגויי הארצות כי לישראל עמך נתתו באהבה לזרע יעקב אשר בם בחרת.

והנה נאמר (לעיל ד לש) 'וידעת היום והשבות אל לבבך' וגו', והקשה ה'אור החיים' הק' זי"ע 'צריך לדעת מה ידיעת יום מימים, מה ישיב אל לבו ומבאר (באופן העשירי) בזה"ל, על דרך אומרם ז"ל (שמו"ר כה יב) שקול שבת כנגד כל התורה כולה, והנה לפי שיבוא היצר ויאמר לאדם מה בתך כי תיחל לקיים כל התורה כולה שהיא שלימות האדם, ומה גם אדם שעברוהו רעות רבות ירחיקו היצר מה תוכל לתקן את אשר פעלו ידך מהרעות, לזה אמר משה וידעת היום - אותו שבתוב בו היום שהוא השבת, דכתיב (שמות טו כה) 'כי שבת היום', תן דעתך עליו ובו תשיב אל לבבך כי הוא שקול כנגד כל התורה, וזה יועיל לסתור ב' טענות, בין לתקן מה שעברוהו מהמרדים, בין להשלמת הנפש, שעל ידי שמירתו הרי הוא כאלו קיים תרי"ג מצוות. עכ"ל ק"י.

ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך, שכבר עמדו המפרשים לבאר אומרו 'היום הזה', שעל איזה יום' הכתוב מדבר, וכבר ניתנה התורה מסיני ארבעים שנה קודם לכן. אלא כוונת הכתוב ל'יום הידוע' הוא יום השב"ק [ועיי"ש שמאריך בזה בדרך הסוד], ששורשו וענינו הוא מגודל הפלגת אהבת ה', וכמו שהביא הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי השבתות מאמר א' אות ט) בשם הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי 'שבת' בגימטריא 'אהבה בכל לב, אהבה בכל נפש, אהבה בכל מאד', וזהו שאמר הכתוב היום הזה - בשבת ה' אלוהיך מצוך לעשות, כי על ידי שמירת השבת זוכים לקבל את התורה ושמרת ועשית אותם גם בשאר ימות השבוע מתוך אהבה בכל לבבך ובכל נפשך.

והמשיך הכתוב לומר את ה' האמרת מלשון אהבה, וכמו שפירשו חז"ל (ברכות ו.) 'אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם, שנאמר (לעיל ו ד) שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד', ר"ל אמונה בייחוד ואחדות השי"ת בעולמו שיסודו באהבת השי"ת^כ, היום - דא שב"ק,

עוד ביאר הרה"ק המהרי"ד זי"ע, שהרי 'כל האומר 'ויכולו' מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית' (שבת קיט:), ומדרך העולם שאין נועלים הדלת בפני שותף, לכן תיכף לאחר השבת משהעדנו על בריאת שמים וארץ באמירת ויכולו, ונעשינו כביכול שותפיו יתברך, בידנו לחלות פניו בסליחה, כי בודאי יעננו ביום קראנו. בין כך ובין כך, כל בר דעת יבין וישיכיל 'להשקיע' בשב"ק זו, בריבוי עסק התורה והתפילה בשירות ותשבחות, כי היא תחילה למקראי קודש, ומכוחה נזכה לשוב לאלוקינו כי ירבה לסלוח.

גם ידוע מה שכתב בספה"ק 'סידורו של שבת' (השורש הראשון) כי 'שבת' ר"ת שבת בו תשוב, וכן הביא הרה"ק החוזה מלובלין (דברי אמת מסות) ששמע מרבו הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע 'ששבת הוא שורש התשובה, לשון שבת - שוב', וכן כתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרת התשובה פ"י) בזה"ל, כנודע ליודעים שהשבת היא בחי' תשובה עילה, ו'שבת' אותיות 'תשב אנוש', ועפ"ז נתנו עוד טעם לשבח על שתקנו להתחיל לומר סליחות במוצאי מנוחה, כי קדושת השבת מסייעת לשוב בתשובה שלימה באמת ובתמים, ולאחר 'הרוצה בתשובה' יכול לבקש 'סלח לנו'...

כו. ומביא דבר נפלא שכתב המהרש"א (גיטין ח"א נז: ד"ה כי עליך) בענין המעשה הידוע המובא בגמ' שם, אודות 'אשה ושבעת בניה' שהביאו את הבן הגדול לפני הקיסר וציוה עליו להשתחוות לצלם, אמר לו כתוב בתורה אנכי ה' אלוהיך, והוציאוהו להריגה, הביאו את הבן השני ואף הוא סירב כשהוא מזכיר פסוק אחר, וכך היה אצל כל הבנים, והבן השביעי אמר 'כתוב בתורה את ה' האמרת וגו' וה' האמירך היום, כבר נשבענו להקב"ה שאין אנו מעבירין אותו באל אחר, ואף הוא נשבע לנו שאין מעביר אותנו באומה אחרת', ומבאר המהרש"א (מחמת כמה דקדוקים וקושיות) כי בכל יום מימות השבוע הביאו בן אחר, וז' בנים אלו נהרגו בקידוש ה' בז' ימי השבוע, וכל אחד הביא קרא מענינו של יום שנהרג בו, וכשהביאו את הבן הקטן היה זה ביום השבת, על כן אמר להם את הפסוק 'את ה' האמרת היום וגו', וה' האמירך היום' וכו', כי כתוב זה מורה על השגתו ית' על בני ישראל, ושייך ביותר ליום השבת שהיא אות ברית ביני ובין בני ישראל, שאנו שובתים בו כי השי"ת שָׁבַת ביום השביעי מכל מלאכתו.

כז. והזמן גרמא להתחזק ביותר בשמירת השבת כאשר עומדים אנו שתי שבתות קודם ראש השנה, ומרגלא בפומיה דהגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל לעורר מדי שנה בשנה (ובשנתו האחרונה כשכבר היה חלוש ולא היה בכוחו למסור שיחתו ברבים שלח בכתב ידו עם חתנו הגר"ז גינזבורג) בדברי חז"ל (שבת קיח:) אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין,

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

יא

מי לא יירא – זמן גרמא להרבות ביראת שמים
והן הן דברי ה'בעל הטורים' (פר' נצבים ד"ה את לבבך),
כתב רבינו יונה (שער היראה אות קא) 'משנבנס אלול עד
וז"ל, 'לולא האמנתי לראות בטוב ה' (תהלים כו יג), לולא
מוצאי יום הכיפורים ידא ירא וחרד מאימת הדין',
אותיות אלול, שמאלול ואילך חרדתי נגד ה'י"ה. ונודע

ולאו דווקא לענין גאולה הכללית בביאת המשיח, אלא גם לגאולה הפרטית של כל אחד ואחד, וכל הרוצה להיגאל
בר"ה לטוב לו כל הימים יקיים סגולה זו לשמור שתי שבתות אלו כהלכתן (אור יחזקאל ימים נוראים). וכע"ז איתא
מהרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם ר"ה בתחילה).

עובדא הוה לפני כמה שנים בארה"ב, באיש יהודי שהיה רחוק משמירת התורה והמצוות, ומחמת כמה סיבות
הושיבוהו בבית האסורים, בשבתו שם תחת סורג ובריח התקרב אל דרך התורה והמצווה ע"י רב חשוב שנהג לבקר
פעם בשבועיים בבית האסורים, בתחילת דרכו קיבל על עצמו ללמוד הלכות שבת ולקיים כל מה שידע מהלכות
אלו, הרב הנ"ל עזר וסייע לו רבות בדרכו החדשה, ובשקידתו על תלמודו, גם הביא לו ספרים על הלכות שבת
בשפת הענגליש (אנגלית) כדי שיוכל ללמוד בהם בכוחות עצמו.

באחד הפעמים כשביקרו הרב מצאו שהוא 'שמח וטוב לב', שאלו הרב 'מה כל הרעש' – מה מביאך לידי
התרגשות גדולה כזו, ענה היהודי ה'יושב' בבית האסורים, למדתי בספרים שהבאת לי שחז"ל אמרו (שבת קיח):
'אילמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלים', מעתה החלטתי, א"כ, אף אני אשמור שתי שבתות ואצא מיד
מבית האסורים, ואיך לא אתרגש כאשר הנני מובטח שבעוד כמה ימים אצא לחפשי ואשוב לביתי... ענה לו הרב
בצער ובכאב, ידידי, עם כל ההערכה שהנני מעריך ומחשיב אותך, צר לי להודיעך שטעית בהבנת דברי חז"ל, כי
הם דברו על הציבור – כל הכלל כולו – על גאולת עם בני ישראל בבוא לציון גואל, אבל יחיד שנמצא במאסר
אין לו שום הבטחה שע"י שמירת שתי שבתות יצא לחפשי ממצבו, ואתה שנגזר עליך לשבת כאן בבית האסורים
חמש עשרה שנה אל תשהה בדמיונות כי קרובה ישועתך לבוא. אך הלה נשאר בשלו, באמרו, לא נזכר בשום מקום
שדברי חז"ל מיד נגאלין מדובר רק על הכלל, ובוודאי גם ליחיד כן, והוא נשאר בתקוותיו.

והנה הרב לא הספיק לבקר שם בבוא הזמן אחר כשבועיים כדרכו תמיד, וביקר רק אחר חודש ימים, ולתמהונו
ופליאתו לא מצא שם את היהודי הנ"ל, ונאמר לו שיצא לחפשי לפני שבוע, וכבר כמה ימים לפני שחרורו 'התנבא'
בפני ידידיו שבקרוב הוא יוצא מבית האסורים... כאשר חקר הרב מה וכיצד אירע הנס הגדול, סיפרו לו סיפור
מופלא, שאותו ה'שופט' ששפט אותו ופסק לו חמש עשרה שנות מאסר הזקין והפסיק את עבודתו בבית המשפט,
מכיוון שכן החליט לכתוב זכרונותיו מהמשפטים היותר קשים וכבדים ששפט אותם, ובכלל אלו היה משפטו של
היהודי ה'משוחרר' הנ"ל, והנה, כאשר עבר השופט על כל שטרות החוב שלו – העדויות והדיונים וכו', הרגיש
שהגם שהואשם בפשע נורא – המחייב את הפושע מאסר לט"ו שנה, מכל מקום לא היו לא עדים ולא כל הוכחה
שהוא אכן פשע כזאת וכזאת, והשופט ההוא בהיותו איש אמת בא לידי החלטה שטעה אז בעת המשפט... ומשם
קצרה הדרך עד שהוציאוהו לחפשי (ספר מחזה אליהו בהקדמה לח"ב, בפקודיך אשיחה ח"ג עמוד רכ"ה-רכ"ח, ששמעו ממי ששמעו מהרב
בעל המעשה).

שמא תאמר, וכי רק אותו יהודי שישב בבית האסורים שמר שתי שבתות כהלכתן שזכה הוא לגאולה, ואטו
רבבות אלפי ישראל אינם שומרים ח"ו, אכן התשובה ברורה בעליל ופשוטה עד מאוד, איש זה האמין בכל ליבו
ונפשו בהבטחת חז"ל שמיד היו נגאלין, על כן זכה ל'גאולה', וממילא, אף אנו נאמין בפשיטות ובתמימות דברי חז"ל,
ונשמור ב' שבתות אחרונות של השנה 'כהלכתן', ועי"ז נזכה לגאולה בפרט ובכלל.

כתב הגה"ק החיד"א (מראית עין, שבת קיח). וז"ל, הרב מוהר"ר יונתן ז"ל פירש את הפסוק (דניאל ט ז) 'לך ה' הצדקה
ולנו בשת הפנים', כלומר, לך ה' הצדקה שאמרת דבשמירת שתי שבתות תגאלו, והוא צדקה וחסד גדול דבדבר קל
כזה בלי טורח תבא הגאולה, 'ולנו בשת הפנים' – דאפילו דבר קטן כזה אין אנו עושים ונשארים בגלות עכ"ד. ומוסיף
החיד"א, באמת שיש להצטער מאוד על זה, דסמא בידן (שהרפואה מצויה בידיו) בדבר נקל מאוד, ובכמה מאות שנים
לא עלתה בידינו האמת שצריך שכל ישראל יזהרו, וזה דבר חמור מאוד ומכל מקום בושנו מאוד וזה רמז 'ולנו
בשת הפנים', דבמקום 'שבת' נהפך לנו ל'בשת'...

כת. מרגלא בפומיה של הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע לומר בשם ה'חזון איש' כי 'יראת שמים' בימינו הוא להאמין שכל
העובר על האדם בכל השנה נקבע ונגזר כבר בראש השנה שלפניו.

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

להם יראה ופחד באותן הימים, יראה עילאה, ואם לאו מאימת הדין נפשי תבחיל. צריך מאד לירא ולפחד וזהו העיקר לב, ואז הקב"ה עושה עמם צדקה, עב"ל.

במוצאי מנוחה – רוממות ימי הסליחות ובפרט יום א' דסליחות עומדים אנו בפתח השער לימי 'סליחות' - 'שבת סליחות', לעת כזאת אף לב אבן מתעורר לשוב מדרכיו ומפרי מעלליו, וכדברות קדשו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שש"ק תשובה טז), על הכתוב (ישעיה מב יח) 'החרשים שמעו, והעוורים הביטו לראות', והלא יפלא, וכי איך ישמע 'החרש' באזניו, והאיך יבוא 'העיוור' לידי ראות, אלא 'ישנם זמנים בה נבוחים שאפילו החרש

מה שכתב השל"ה הק' זי"ע (תחילת מס' ר"ה), כי רבותינו הקדמונים נתנו סימן בלשון הפסוק (עמוס ג ד) 'אריה שאג מי לא יירא', אריה ר"ת א'לול ר'אש השנה יום כיפור ה'ושענא רבא^כ, שבימים נוראים אלו מי לא יירא מפחד ה' והדר גאונול.

איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (קל: ד"ה התחיל), וז"ל. והעיקר צריך כל אחד ואחד להמשיך עליו היראה באלו הימים באיזה אופן שיהיה - כשיש דין למטה אין דין למעלה^ל, וזהו פירוש המדרש 'כשישראל עושין המשפט השי"ת עושה עמם צדקה'. ואופן היראה - אם הוא מאותן המכירים קצת וקרובים להשי"ת בוודאי יש

כט. ושמעתי לרמז כי הפסוק (תהלים קיט קכ) 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי' עולה בגימטריא כמניין 'אלול ראש השנה יום כפור נעילה הושענא רבא' (2090).

ל. וכבר שאלו את הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, מדוע נאמר 'אריה שאג' בלשון עבר, ולא אריה שואג בלשון הווה, הרי בכל שנה ושנה באים הימים הללו מחדש. והשיב, מאמינים בני מאמינים אנו שכל הקורות עמנו בשנה שחלפה כבר נגזר בר"ה, וכשמתבוננים בדברי הימים - כי פלוני שהיה עמנו לפני כשנה בימים הללו כבר איננו, רעהו שהיה אשתקד בימים הללו מ'עשירי העיירה' פשט את רגלו ועתה פושט גם ידו לקבץ נדבות, זה חלה ל"ע וזה הפסיד... הרי אריה שאג בלשון עבר, ר"ל האריה דאשתקד שואג ראו מה נגזר.. כמה וכמה אנשים שלא 'חלמו' ולא חשבו שככה יארע אליהם, וממילא מי לא יירא לקראת השנה החדשה.

לא. עובדא הווה אצלו (ה'בית אהרן', שמעתי עובדא זאת כמה פעמים מאאדמו"ר זי"ע) שקרא פעם לשני אברכים וציווה עליהם לעסוק ב'ראשית חכמה' שער הגיהנום ובואו אלי לאחר ג' ירחים (כידוע שחיל ורעדה יאחזון במי שלומד 'שער' זה, בו מתואר בפרוטרוט כל סדרי גיהנום)... אחר כג' חדשים חזרו השניים אל הרבי, נכנס הראשון שהיה בעל כובד ראש וענה לרבי ששאלו מה ראית ב'ראשית חכמה' - נבהלתי כהוגן ופחד יאחזני, הרגיעו הרבי כי 'אב הרחמים' יושב במרומים... משיצא הראשון ופגש בשני שהיה 'קל בדעתו', ושאל את הראשון מה אמר הרבי, ומסר לו דברים כהווייתם... כשנכנס השני ונשאל מהרבי מה למדת בראשית חכמה ענה בקור רוח מה שלמד (וראו על פניו כי נקט בידו את הפסוק 'הנה א-ל ישועתי ולא אפחד'), אמר לו הרבי, לא, לא, כל מה שראית אינו אלא משל... הרבה יותר ממה שכתוב כאן מוכן בשמים למי שממרה את פיו של הקב"ה. משנכנס אברך שלישי שאל את הרבי 'ילמדנו רבינו' מה האמת, אמר לו הרה"ק, אלו ואלו דברי אלוקים חיים, המקבל את הדברים כפשוטם 'ויש דין למטה' אזי אין דין למעלה, ואילו המקל ומזלזל בזה אזי ח"ו...

אף לענין ימים הללו ייאמר כן, המקבלם כפשוטם יינצל מהדין, וינהגו בו מן השמים בחסד וברחמים ויכתבוהו ויחתמוהו לחיים טובים ולשלום (וכך היה שגור בפי הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע לכל אלו שהיו מתייראים אימתא יתירא כי לא 'חברה גזלנים' יושבים למעלה, אלא 'אב הרחמים' יושב בשמים ויש לנו לבטוח בו כי יציל את בניו מן הדין).

ובזה יתבאר מה דאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פ"ג) 'יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי', כי אם אכן זוכה ל'יראתי' בוודאי יש מקום ל'שמחתי'...

לב. הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, היה מזמר בכל חודש אלול עם תנועת ימים נוראים המיוחדת כשאבריו הק' דא לדא נקשן, את לשון הפייט בתחילת יוצרות לזכרונות יום ב' דראש השנה, 'אפחד במעשי, אדאג בכל עת. אירא ביום דין בבואי לזיכרון', בהוסיפו באותה תנועה 'דער רמב"ם פאסקנט אז מ'דארף תשובה טוהן, און דער ראב"ד קריגט זיך נישט דערויף... וואס וועט זיין די סוף וואס וועט זיין די תכלית... [הרמב"ם פוסק שיש לשוב בתשובה באלו הימים, ואף הראב"ד אינו משיג עליו בפסקו זה... מה יהא הסוף ומה תהא התכלית]. ואם באותו קדוש וטהור מצינו כן אנו מה נעני אבתריה.

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

יג

גם הקדמונים יודעים זה הטעם (שהתענית מפריע מהלימודים), ומכל מקום תקנו להתענות בסליחות, אעפ"י שאינם יכולים ללמוד כמו בשאר ימות השנה, ולכן איננו מתיר לך, עכ"ל. והיינו שאלו הימים שונים הם במהותם משאר ימות השנה ליה, ולדין יאמר אף כי נשתנו הזמנים וכהיום אין מורים לרבים להתענות, מכל מקום יש לנו לדעת שנשתנו אלו הימים מכל ימות השנה, וכל חד וחד בדיליה ישנה דרכיו ויטיבם בתכלית הטוב לו.

שומע והעיוור רואה ליה. ולדין הרברים אמורים, בהניע שבת סליחות, כבר אין מנוס לומר שלום עלי נפשי, אלא כל אחד יחזיק היטב ב'קרש ההצלה' - תשובה תפילה וצדקה, 'שובו אלי ואשובה אליכם' ליה.

וזה לשון ה'לקט יושר' (הל' תעניות אות יב, עמ' קיד), פ"א בקשתי ממנו (-רבו ה'תרומת הדשן) להתיר לי לאכול בסליחות כדי שאוכל ללמוד כמו בשאר ימים, ואמר,

לג. ומשם הרה"ק מקאצק זי"ע ביאר שם שהנביא צועק אלינו אל תהיו חרשים ועיוורים, כי בידכם הדבר - שלא להיות חרשים ועיוורים.

לד. משל אמרו בשם הגר"ח מבריסק זי"ע, לסוחר ממולח שהחליט להבריח סחורה יקרה מגבולות המדינה למדינה השכנה, וכך דרכה של ההברחה, קובעים עם 'בעל עגלה' מהי העת המוכשרת להברחה, ומאז ועד היום המיועד הסוחר מכין את הסחורה האמורה, והנה מעת קביעת הזמן נודדת שנתו של הסוחר, אף שעדיין רחוקה ממנו ה'הברחה', כי הסחורה שלו היא, ואוי לו ולנפשו אילו יתפס 'על חם'... שהרי הסחורה ששוויה הון תועפות תוחרם בידי השלטונות, והוא עצמו 'ישב' בבור לאורך ימים ושנים, אכן בעל העגלה נם את שנתו בשלווה, בידעו כי לא לו החטא, הסחורה איננה שלו, מה גם שהוא רגיל לעשות את דרך הגבולות מפקידה לפקידה ומזמן לזמן, אמנם, ככל שמתקרבים לעת זמן אשר נקבע, מתחלת גם שנתו לנדוד בלילות, היחידי שאיננו מרגיש בכל הנעשה והוא ישן את שנתו בשלווה בטוב ובנעימים הרי הוא הסוס בכבודו ובעצמו הנושא את כל המשא הכבד הלז והוא ישן כ'שינת הסוס'... ומדוע, כי לגביו שווים המסע ברחובה של עיר והמסע בהרי הגבולות שבין המדינות - מה לי הכא מה לי התם... אחיי ורעיי אהוביי וידידיי, דוד המלך מתחנן לפנינו (תהלים לב ט) אל תהיו כסוס כפרד, הנה ימים באים ימי הדין, עומדים לפשפש באמתחותינו לראות איזה 'סחורה' נמצאת ברשותנו, וכבר עומדים אנו ממש 'בתחנה האחרונה' סמוך ונראה למעבר הגבול... אל תהיו כסוס שאינו מבין את משמעות הדברים, ונם לו בשלווה על מיטתו, וכשהוא מהלך אינו 'תופס' אם הוא ברחובה של עיר או במעבר גבולות המסוכן...

והנה שמענו רבים האומרים כבר עברו עלינו רוב ימי אלול... וחבל על דאבדין... הנה, ידוע משלו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע למי שחושב כן כשהוא 'מוצא' עצמו ב'שים שלום' שבסוף תפילת 'שמונה-עשרה', והוא שם לבו כי כל התפילה כולה עברה עליו רק בשפתיים, ואילו לבו היה 'במקום אחר'... ומה תועלת יש לכוון בברכה האחרונה, ודחה ה'ח' 'טענה' זו בשתי ידיים, במשל למה הדבר דומה, לנערה שעמדה בשוק והעמידה לפניו שולחן מלא תפוחים, עברו שם כמה 'שקצים' והתאוו תאווה... ורצו לקחת בלי לשלם, מה עשו הפכו את השולחן ונתפזרו התפוחים על הארץ והחלו ללקט מכל הבא ליד, החלה הנערה לבכות בקול רם ולזעוק על החמס והעושק לאור יום, אמר לה חכם אחד, לא עת לבכות עכשיו... אלא עשי כמעשיהם, המה חוטפים, גם את תחטפי ותצילי ככל האפשר, הרימי תפוחים מכל הבא ליד, ולכל הפחות הם יהיו לפליטה... אבל אם תבכי - לא ישאר בידך כלום... המשיך ה'ח' על זה הדרך, כי 'הנזכר' בסוף התפילה שלא כיוון עד עתה, אל יבכה ויקונן על שהיצר הרע 'גזל' ממנו את התפילה... אלא לכל הפחות 'יתפוס' את הברכה שנשארה, יכוון בה בכל ליבו, וממנה יהיו לו 'רווחים' הרבה.. אף אנו נעני ונאמר, אל תבכה על הימים שחלפו, אלא החזק בימים הנמצאים, ולכל הפחות תשקיע מעתה בריבוי תשובה ותפילה וצדקה, ומהם יהיו לך רווחים לכל השנה הבעל"ט...

לה. וכעיי"ז הובא בשו"ת 'שלמת חיים' (אור"ח שכ"ה) להגאון הגדול רבי יוסף חיים זאנענפלד זי"ע רבה של ירושלים עיה"ק, שענה למלמד אחד ששאלו, היות ונפסק (וי"ד רמה יז ברמ"א) שאסור למלמד דרדקי להיות ניעור בלילה יותר מדי, על כן שאלתו בפיו כדת מה לעשות עם ה'השכמה לסליחות', ולא התיר לו להחסיר מהשכמה זו (עיי"ש, שנחשב כהתנו כן מעיקרא), וחזינן מכאן, כי הימים הללו שונים מכל ימות השנה.

לו. אחד אמר אל הרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע אשר הינו משמש בקודש בר"ה כ'בעל תפילה' ועליו איבער זעהן דעם מחזור (לעיי' במחזור להכין עצמו), נענה לו הרה"ק הן ה'מחזור' נשאר בדיוק כמו שהיה בשנה שעברה ואין בו שום שינוי, מוטב שתעיין ותבדוק בעצמך מאשר תבדוק במחזור...

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

לך ה' הצדקה - בקשת 'סליחות' בהכרה כי הבורא אדון הכל, כיצד חטאנו לפניו

לקראת 'שבת סליחות' שומה עלינו לעיין בדברי 'רבינו יונה' בשערי תשובה (ש"א אות י"ב), וז"ל, 'ויותר מהמה (-ממי שיצא נקי מכל נכסיו) ראוי שיצטער ויאנח מי שהמרה את השי"ת והשחית והתעיב עלילה לפניו, ולא זכר יוצרו אשר בראו יש מאין, וחסד עשה עמו, וידו תנחהו בכל עת, ונוצר נפשו בכל רגע, ואיך מלאו לבו להכעיס לפניו. ואיך טח מראות עיני החוטא, מהשכיל

וביותר הדבר נוגע ליום א' דסליחות ל', כמו שכתב ה'שור' (סימן תקפא) שרוב הציבור מתעניין ביום הראשון של סליחות, וכתב ב'אמרי פנחס' (אות תמה), שהרה"ק רבי פנחס מקאריין זי"ע 'החמיר מאד בטבילת יום א' דסליחות באשמורת, ויום ערב ראש השנה באשמורת וראש השנה ב' הימים כנהוג, אף שהקיל... מכל מקום טבילות הנ"ל חמיר שפי' עכ"ל, והוא אשר דיברנו שאלו הימים שונים הם משאר ימות השנה בענינים ובמהותם ל"ח.

כיצא בדבר סיפר החסיד הישיש רבי משה בויס זצ"ל, שבצעירותו הסתופף בצלו של הרה"ק ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר זי"ע, ובאמצע חודש אלול נכנס אל הרבי בכדי להיפרד הימנו לקראת נסיעתו לעירו, שאלו הרבי למה הנך נוסע, ענה ר' משה אני 'בעל מתחיל', שאלו הרבי ומהו פירוש 'בעל מתחיל', ענה ר' משה זה העובר לפני התיבה ומתחיל את התפילה בפסוקי דזמרה, ענהו הרה"ק ואמר לו, סע לשלום אך דע לך עם מי אתה מתחיל...

לז. הרה"ק מסטרעליסק זי"ע היה אומר הכתיבה וחתימה של ר"ה ויוה"כ מתחיל כבר מיום א' של סליחות (אמרי קדוש ימים נוראים).

לח. צדיקי בית בעלזא לדורותיהם זי"ע הורו ואף נהגו, כחוק ולא יעבור לגמור ביום ראשון דסליחות את כל ספר התהילים בקהל עם. ומסופר על הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע, בימי שיבתו כאשר לא היה בקו הבריאות, רצו המשמשים להניאו מלהכנס לאמירת תהילים בציבור בבית המדרש ביום א' דסליחות, אך הוא התגבר מעל כוחותיו ונכנס לבית המדרש, ולאחר מכן התבטא בקדשו, האיך חשבתם למנוע ממני את ההתעוררות הרבה של ה'יהי רצון' שלאחר אמירת תהילים.

עוד אמר הרה"ק מהרי"ד זי"ע שיגיעתו ב'עבודה' של יום זה גדולה מיגיעתו בראש השנה ויום הקדוש. פעם בא יהודי לפני הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע (בימים שהיה דר בעיר תל אביב) ואמר לו, אספר לרבי מעשה שאירע בין זקיני לזקנך הקדוש, פעם הילך הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע מלובלין אחר שהותו אצל רבו הרה"ק ה'חוזה' מלובלין זי"ע אל עבר העיר לעלוב, מרוב עניו ודלותו עשה את דרכו רגלי כי לא היה בידו אפילו כמה פרוטות לשלם ל'בעל עגלה', בעודו בדרכו עמד לכבודו יהודי שנסע על גבי עגלה ושאלו, לאן פניו מועדות, ענהו רבי דוד שפניו מועדות אל עבר העיר לעלוב, אמר לו האיש, יעלה נא מר על מרכבתי ונעשה את דרכינו בצוותא, כי דר אנכי בכפר הסמוך לעיר לעלוב, ובדרך נסיעתי אעבור שם, בהגיעם אל עבר העיר לעלוב הודה לו הרה"ק ונענה אליו, הנה יש לי בית מדרש כאן בעיר זה, ואבקשך שתבוא אלי ביום א' דסליחות. אותו יהודי חשב מיד לעצמו, אה, הנה רק עשיתי עמו חסד וכבר ברצונו לנצל אותי שאבוא להשלים לו מניין בבית מדרשו, והחליט על אתר שבהגיע היום לא ישים פניו אל עבר העיר לעלוב.

אתא ובא יום ראשון של סליחות, והרה"ק נכנס אל בית מדרשו כשהוא תר בראשו אנה ואנה, ומשלא מצא את מבוקשו חזר לחדרו וכך היה כמה פעמים בזה אחר זה, שיצא מחדרו וחפש בין הקהל, ומכיוון שלא מצא חזר אל חדרו. אדהכי והכי נתעורר אותו יהודי וחשב לעצמו הן הרבי מלעלוב אדם קדוש הוא, ומה כבר ביקש ממני שאכנס אליו, מדוע לא אקיים בקשתו, ובתוך כך עלה על מרכבתו ונסע אל עבר העיר לעלוב הסמוכה ונכנס לביהמ"ד. משיצא עתה הרה"ק וראהו עומד שם ניגש מיד לאמירת סליחות, ולאחר מכן אמר לו הנה בשנה זו עשית עמדי טובה גדולה, וברצוני היה לברכך ולהשפיע עליך שפע רב וכל טוב, על כן קראתיך שתבוא אלי ביום א' דסליחות כי עתה עת רצון גדול בשמים ממעל, וכעת אברכך שתהיה לך ולזרעך אחריו עשירות מופלגת ואריכות ימים ושנים. ואמר היהודי, הריני נינו של אותו יהודי המתברך, ומעיד אני שהברכה התקיימה במלואה, באשר בכל הדורות מני אז גדלה עשירותינו וכולם האריכו ימים, ומזה נלמד מעלת האי יומא רבה.

לבבו. והמשכיל אשר נפקחו עיניו יחקו הדברים האלה בלבם ויבואו חדרי רוחו לט.
 עליו 'לבקש סליחות'². והיינו שלא יאמר הסליחות באמירה בעלמא³, אלא יבקש מפנימיות לבו⁴ לאב הרחמן שימחול ויסלח לו על כל העבר⁵. כהא דכתיב (איכה ב יט) 'שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', שישפוך אהרן קלו: שאין לאדם 'לומר סליחות', אלא נפשו לפני בוחן כליות ולב⁶.

לט. בתחילת הסליחות אומרים פסוקי שבח בגדלות השי"ת, ואף שכבר נאמרו בזה כמה טעמים להבין מה עניינם של 'פסוקי דזמרה' אלו קודם בקשת הסליחות, מ"מ נביא בזה ביאור נפלא, הגע בעצמך, הולך לו אדם מן השורה ברחובה של עיר, כשהוא נחפז וממהר מאד ל'עבודתו', מרוב מהירות לא נזהר כראוי ובדרך מרוצתו פגע באחד העוברים והשבים והפילו ארצה, והנה, מתחילה היה נדמה לו שפגע בילד קטן, ע"כ נענה לקראתו בשפה רפה 'מחל נא...' וכמעט שהמשיך במנוסתו. אלא שלפתע הבחין כי לא נער קטון הפיל בפחותו אלא אדם מבוגר ובא בימים, מיד התחנן לפניו 'אוי, מה עשיתי, מחל נא'... ומרבה בסליחה ומחילה בכל פה ובאופן יותר מכובד, תוך שהוא מתרץ עצמו במאה ואחד תירוצים מדוע לא שם לבו לכל הנעשה, והנה משאך החל לפייס את הנופל, פרצה זעקה קורעת מגרונו כי ראה לתדהמתו הגדולה שאין ה'נופל' סתם אדם מכובד מן השורה, אלא אחד מגדולי זקני וצדיקי הדור.... כעת כבר לא מצא מנוח לנפשו אשר נבהלה מאד, ובקושי רב הצליח לחלץ מפיו בלב נשבר ונדכה בקשת סליחה ומחילה בתחנונים ודמעות, על אשר בפזיזותו השפיל את כבוד גדול הדור עד עפר.

עתה, נחזי אנו, אם היה זה האיש ממשיך באותה בקשת סליחה למחצה לשליש ולרביע כבתחילה - אף לאחר שנתברר בפניו שהנופל 'רשכבה'ג' הוא, הרי היה מוסיף בזה חטא על פשע, בהראותו כי אינו מתייחס בכל חומר הענין הראוי למעשהו הנלוז, נמצינו למידיים שעצם הידיעה וההכרה במי שחטא כנגדו היא הנדרשת תחילה בטרם יגש לבקשת הסליחה והמחילה. לכן מקדימים תחילה פסוקים המדברים בגדולת ה' ונוראותיו, ובחסדיו העצומים עמנו, למען תהיה בקשת הסליחה כראוי וכנכון. והן הן דברי רבינו יונה שצריך לזכור יוצרו 'אשר בראו יש מאין, וחסד עשה עמו, וידו תנחהו בכל עת, ונוצר נפשו בכל רגע'.

מ. הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מפרש במה שאנו אומרים בנוסח הסליחות 'דלתיך דפקנו רחום וחנון, ע"ד משל למי שיושב בביתו והנה שומע הוא כי מאן דהו דופק בדלת, הרי בידו ה'בחירה' אם לפתוח שעריו או לאו, אבל אם ישמע כי בא איש ובוטט בחזקה על הדלת, הרי הוא ניגש במהרה לראות מי הוא אשר מעיז לבעוט על דלתי ביתי, והנה בגשתו אל הדלת הרי הוא שומע כי עני ודל עומד לאחוריו וזועק בשארית כוחותיו - אם לא תעניק לי בזה הרגע פיסת לחם הריני מת מרעב כאן 'על אתר'... אין כל ספק שהלה ימהר ויחיש לעזרתו ויחיה נפשו ממות... אף אנו אומרים וזועקים, דלתיך דפקנו... פיקוח נפש... לא באנו הנה ל'ניקוש' על הדלת אלא לדפוק בחזקה ולזעוק - רבש"ע אם לא תפתח לנו ותחיש במהרה לעזרתנו בכתיבת 'שנה טובה ומתוקה'... הרי 'על אתר' אנו ח"ו... וזהו ג"כ פירוש הפיוט (סליחות ליום א' אשכנז) 'זוחלים ורועדים מיום בואך... רצה עתירתם בעמדם בלילות', כי 'עתירה' היא מלשון הפצרה מרובה (רש"י פר' תולדות עה"פ ויעתר לו ה'), לומר, שב'סליחות' איננו מסתפקים בבקשה גרידא אלא בתחינה והפצרה מרובה, ואל תאמר מי התיר לך להטריח כלפי שמיא, שמע נא לדברי הגה"ק ה'חפץ חיים' (שם עולם, נפוצות ישראל פ"ז), וז"ל. וצריך איש נבר בתפלתו לפני השם יתברך, לדבר לפניו כבן קטן לפני אביו... כל זה יבקש מהשי"ת מעומק לבו, ובוודאי כשישמע הקב"ה את תפלתו הזו תתקבל ברוב חן ויקצוב לו מזונותיו. וכידוע שחוצפה כלפי שמיא מהניא אפילו בדברים פשוטים וכל שכן בדברים קדושים כאלו שהוא לכבוד השם, עכ"ל.

עוד ביאור אמרו בענין זה 'דלתיך דפקנו', כי מדרך העולם בבוא העני לבקש נדבת ממון בביהכ"ס או בביהמ"ד יש מי שיענה כנגדו ויאמר 'אין לי' אין הפרוטה מצויה כעת בכיסיו... אבל כשמתדפק העני על דלת הבית לא ישיב את פניו ריקם, כי לכן בא העני הנה בידועו שבתוך ה'בית' יש לבעה"ב עכ"פ שווה פרוטה אחת ויותר. לזה אנו אומרים דלתיך דפקנו כביכול, דוגמת העני שבא אל העשיר במקום שבוודאי 'יש לו', ולכן ממשיכים לאמר 'אל תשיבנו ריקם מלפניך' - א"א שתשיב פנינו ריקם, שכן יודעים אנו להדיא שיש לך, והכל בידך - תן לנו שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה 'שמחה לארצך וששון לעירך, וצמיחת קרן לדוד עבדך'.

מא. הדבר דומה לדרכי בני אדם, שהמפייס את חברו יבא אליו בהכנעה, ובשפה רפה יבקשו 'סלח לי', אך פעמים שכל כוונתו היא רק לעורר את העומד על אם הדרך ומפריעו מלהלך על כן אומר לו 'אנטשולדיקט' - 'סלח

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

אבינו מלכנו ה'יושב על כסא רחמים', הנשמה לך השנה לטובה ולברכה^מ, וכבר מעתה תכלה שנה והגוף פעלך חוסה על עמלך^{יה}, תהי אחרית וקללותיה תחל שנה וברכותיה.

לי' - אל תעמוד בדרכי ותן לי לעבור הלאה. כך לענין ימי הסליחות יש ב' כיתות, יש הבאים אל בוראם ומתחננים אליו בהכנעה שיסלח להם על עוונם כשכוונתם היא לטהר עצמם מכל טינוף ועוון, אך יש מי שאינו אלא אומר, אל תעמוד בדרכי, כאומר תן לי לעבור את אלו הימים וכבר יעברו ויחלפו להם כל הימים הנוראים...

מב. ויתבונן במה שאמר הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע (אמרי פנחס השלם, סליחות תנג) שהפזמון 'במוצאי מנוחה' של יום א' דסליחות נבנה עפ"י אותיות א' ב', וכל אות חרוז בפני עצמו, רק אות נ' וס' סמוכים זה לזה - נא סגבם' (שגבם) להסמיק את הנ' וס' יחדיו, שיעלו לתיבת 'נס'... כי אכן אין בידינו מעש לבוא עימם אל המלך אלא רק לניסי הקב"ה אנו מייחלים, וכמו שאנו מבקשים 'תראם ניסיך עושה גדולות', וע"כ עלינו להרבות בתפילה ובתחנונים לפני מלך שומע תפילה.

מג. סיפר הרה"ח רבי יוסף שטערביצער זצ"ל שהיה 'בעל תפילה' אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, פעם אחת קודם אמירת הסליחות ביום ראשון של סליחות קראו הרה"ק מהר"א אליו ואמר לו, בא ואלמדך כוונת אמירת הסליחות, רץ רבי יוסף בהתרגשות רבה, מאחר שהיה בטוח שהנה ישמע עתה רזי מעלה, אך הרה"ק אמר לו בגשתך אל העמוד תכוון דבר אחד, להתפלל בקול רם, ובהתעוררות, ובלשון קדשו 'הויעך... הויעך... הויעך...' (בקול רם), כדי שכל העם ישמע ויתעורר, ואל תיתן דאגה לנפשך שמא יצדק קולך, כי אפילו אם כבר לא יהא לך קול רם יש מי שיחליף אותך, כי העיקר באמירת הסליחות הוא שימת הלב וההתעוררות לתשובה שלימה.

מד. שמעו נא למעשה שהיה לפני כמה שנים כאן בארץ הקודש, באחד הימים ראה מוכר בחנות התכשיטים איך שילדה קטנה נכנסה לחנותו ומתבוננת בתכשיטים הפרושים על השולחנות, אחר היא נגשה למוכר ושאלה אותו האם הוא מזהב אמיתי, ויען המוכר - הן, ומה המחיר, שאלה המוכר וכי יש ברשותך מעות, ענתה הילדה הן, ופתחה את ארנקתה ושפכה על השולחן את כל המעות שבו, המוכר שראה עם מי יש לו כאן 'עסק' - כי כל המעות עלו יחדיו לכמה פרוטות בודדות רצה לשלחה מעל פניו, אבל הילדה נענתה לעומתו, שמע נא, לפני כמחצית השנה מתה עלי אמי ז"ל, ונשארו כחמשה יתומים קטנים בבית לבדנו, והנה אחות גדולה יש לנו בבית, אשר היא דואגת לנו כאם רחמניה - מבשלת ומכבסת, מאכילה ומשקה אותנו, היום יש לאחות זו 'יום הולדת' והנני מכירה את 'טעמה' כי אוהבת היא מאד תכשיט זה, לכן אספתי כל רכושי והבאתיו הנה ע"מ לקנות עבורה תכשיט נחמד זה... לבו של המוכר עמד להתפלץ לנוכח דיבורים אלו... ע"כ אמר לה, קחי נא תכשיט זה חנם אין כסף...

בערבו של יום, הגיעה ה'אחות' ותכשיטה בידה, ושאלה, האם אחותי הקטנה קנתה תכשיט זה היום... השיב לה המוכר בהן, שאלה הנערה, וכי שילמה על כך, השיב המוכר - היא שילמה מחירו המלא. תמהה האחות והרי ידעתי שאין לה כל כך הרבה מעות, אמר לה המוכר, הנה, תכשיטים הללו אין להם מחיר קבוע... אלא הכל לפי המוכר והקונה, קטנה זו שילמה את כל תמורת התכשיט - שכן היא נתנה את כל לבה עבורו, והצליחה לרגש גם אותי עד שלא יכולתי לעמוד כנגד רגשות לבה של יתומה זו...

עד"ז יאמר לדין לעת שאנו ניגשים לבקש סליחות ולעורר רחמים משמי מרומים, ובמה 'נשלם' לו להקב"ה... אשר על כן מקדימים לומר 'לך ה' הצדקה ולנו בושות הפנים', כי בשברון לב אמיתי 'נקנה' לעצמו סליחה ומחילה, כי לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה.

מה. בפתחת ה'סליחות' אנו אומרים 'הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלך', וביאר המגיד מדובנא זי"ע בדרך משל, לאיש אשר אחיו שבק חיים לכל חי, והשאיר אחריו לאנחות ילד קטן, ריחם הלה על בן אחיו שנשאר יתום בודד ואימץ אותו לו כבן, גידלו וחינכו כשהוא משקיע בו כוחות עצומים לרוב אהבתו אליו. ויהי היום ויגדל הילד עד שהגיע לפרק האיש מקדש, ובו בעת אף בת דודו הגיעה לפרק האשה נקנית, מיד הציעו השדכנים את הבחור לדודו מאמצו, ואכן נתרצה בדבר באומרו 'טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר'. לא עברו ימים רבים משמחת הנישואין והתברר כי אין הזיווג עולה יפה, ואין הבעל נוהג כראוי לגבי בני ביתו, וכשבאו מים עד נפש נטלה את מטלטליה וחזרה לבית אביה. הלך הבעל לבית דודו ודפק על הדלת, אך אין קול ואין עונה... דודו 'חותנו' אינו מעוניין לראות את פניו לרוב כעסו על שכה נהג בבתו, אך זה המשיך להקיש על הדלת, עד שקרא מאחורי הדלת הנעולה - דודי אהובי ואהבי, אכן כעסך בצדק הוא, שהרי בתך היא, אך אנא, זכור אל תשכח, כי מלבד

באר הפרשה - פרשת כי תבוא - סליחות

זאת הינך גם דודי... כיוצא בדבר באים אנו בבקשת רחמים ותחנונים, אכן 'הגוף' החטיא את הנשמה שהיא חלק אלוך ממעל, אך מבקשים אנו מהקב"ה, אמת כי הנשמה לך, אך סוף סוף הגוף פעלך, וממילא חוסה על עמלך (הובא במשלי יעקב וילך אות תלב).

מו. מעשה באחד שנכנס אל הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע כשבועיים לפני ר"ה, ואמר, רבי, השי"ת יעזור שיהיה כבר תכלה שנה וקללותיה, השיב הרה"ק ואמר, השי"ת יעזור שכבר יהיה תכלה שנה בברכותיה, שהשנה גם תגמר בברכות (ילקוט מאורי אור). וכך היה מנהג הצדיקים לבית אמשינוב זי"ע לברך ברכת א גוטען אחרית שנה, שגם ה'אחרית שנה' תהיה בטוב...

לעילוי נשמת
ה"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: הכרת הטוב

פרשת כי תבוא

בס"ד | גיליון מס' 345

למה לנסוע 9 שעות כדי לומר מילה אחת?!

הגדתי היום (כ"ו, ג)

נתן לנו הכל, ובכל זאת חטאנו כלפיו, ולכן אנו מבקשים סליחתו. אם חלילה איננו מכירים בטובתו - על מה נבקש את סליחתו?! - - -

לפיכך, הכרת הטוב היא מידת יסוד ביהדות, כלפי בורא עולם - אבינו האהוב, מלך טוב ומטיב, ולהבדיל, גם כלפי בני האנוש שסביבנו, בני משפחה ומכרים, חברים וידידים, אנשי מקצוע ושותפים לעסקים, שלכולם אנו חייבים הכרת הטוב עמוקה. מי שחושב שהכל בזכותו ובכוחותיו - יתקשה לחוש את בקשת הסליחה נובעת ממנו. רק מי שיודע שהוא נעזר באחרים וחייב להם תודה - מרגיש שנדרשת ממנו בקשת סליחה מאלוקיו - המטיב עמו תמיד!

פרשת השבוע פותחת במצוות הביכורים, לפיה יהודי שרואה פרי שביכר ממתיין לבשלותו המלאה ועולה עמו לירושלים, מביא את הפרי כמנחה לפני ה' וקורא את פרשת 'מקרא ביכורים', כשהוא מתאר את חסדי ה' עמו ועם עם ישראל כולו. כל בני ירושלים היו יוצאים לקבל בחווה את פני מביאי הביכורים, והופכים את עניין הבאת הביכורים לאירוע מרשים וייחודי.

ולמה? למה כל כך חשוב לעשות דרמה כה גדולה סביב הבאת הביכורים? - האלשיך הקדוש מגלה כאן משמעות עמוקה: כדי להטמיע בלבבות את חשיבות הכרת הטוב, את עוצמתה ואת מקומה העילאי! יהודים עשו עסק גדול מהכרת הטוב, כדי לקרב את המצוה הזו אל ליבם, להטמיע אותה בתוכם, לחנך את ילדיהם לערך כה נעלה!

אחים יקרים, רגע לפני פרוש הימים הנוראים, הבה נכיר איש בטובת רעהו, נראה את הטובות הרבות שגומלים עימנו בני משפחה ומכרים, חברים וחברות, שכנים וידידים. הן כל כך הרבה אנשים גומלים עימנו טובות, החל בבעל המכולת שטרח לסדר חלב במקרר, דרך שליח הציבור בתפילה, עבור דרך הילדים שסידרו לאחר ארוחת הבוקר, והמשך בנהג שהסיע אותנו למשימות יומנו. הבה נכיר להם טובה, ולעוד עשרות כמוהם שמיטיבים עימנו במשך היום!

ומתוך תחושות הכרת הטוב לסובבינו, נבוא להכיר בגדולתו של הבורא ובטובותיו הרבות עימנו, ואז נוכל לחוש בושה על שחטאנו כלפי מי שהטיב לנו כל כך, ומתוך רגשות כאלה - לאחר שנקדמה פניו בתודה ובזמירות נריע לו - נוכל לפצוח בבקשת סליחות בדמע ובתחנונים לפני בורא עולם!

נסיעה ארוכה, מטרה נעלית...

שעת ערב מוקדמת בניו יורק, רגעי מפגש מרגשים בין אב ובנו. שנות מלחמת העולם השנייה הסתיימו, ובמפגש מרגש נועדו יחידיו המשגיח הגה"צ רבי אליהו

הולכים ומתקרבים אנו אל היום הגדול, היום הרת עולם. יום הדין בו הקדוש ברוך הוא דן את כל באי עולם, וכולנו נעבור לפניו כבני מרון, תוך שנתקע ונריע, נתפלל ונייחל, כי נזכה להיכתב ולהיחתם לחיים טובים בזאת השנה. אין מי שלא מבין את המשמעות הרת הגורל של היום שניצב לפנינו - יום הדין, כולנו יודעים מה עבר עלינו בשנה החולפת, ואין פלא כי אנו מתכוננים בדחילו ורחימו ליום הדין הבעל"ט.

גם האווירה בחוצות - הולכת והופכת טהורה יותר, זכה יותר, מרוממת יותר. קול השופר נשמע בכל עבר, בעלי התקיעה מתאמנים ומתכוננים, מהדהדים בעולם את תרועתם המרעידיה כל לב. גם קולם של בעלי התפילה המשנגים את נעימות וניגוני החג נישא ברמה, ובמוצאי השבת הקרובה - יצטרפו בני אשכנז לאחיהם בני ספרד, באמירת הסליחות מדי לילה.

אם נתבונן לרגע במבנה הסליחות נבחין, כי הן מתחילות בתפילה שנראית כאינה קשורה לבקשת סליחה - במזמור 'אשרי יושבי ביתך'. זהו מזמור שכל כולו שבח והודאה לה', אין בו ולו בבל של אמירת סליחה או תחינה נרגשת. כל המזמור הפותח את סדר הסליחות, עוסק אך ורק באמירת תודה. בני אשכנז אף מוסיפים פסוקי הודאה נוספים, טרם יפצחו בתחינות המקובלות, ואומרים פסוקי הודאה ושבח לרוב עם פתיחת הסליחות.

רגע, למה בעצם? סליחות - כשמן כן הן, אמורים לבקש בהן סליחה על מה שחטאנו, וכתוצאה מכך - לבקש שנה טובה. זה הגיוני. תודה? מה עניין התודה לכאן? למה עלינו לפצוח בתודה?!

זהו, כאן נחשף לעינינו גילוי מדהים, שכדאי לדעת את עוצמתו רגע לפני יום הדין: אחד מיסודות היהדות, הוא עניין 'הכרת הטוב', לדעת, להכיר ולהבין בכך שמישהו עשה עימנו חסד, גמל עימנו טובה!

זה בדיוק הפוך מהמקובל בעולם של ימינו, החורט על דגלו עוצמה אישית, רברבנות, יכולת להתמודד בכוחות אישיים מול כל אתגר... - מה שאומר שאיש לא עשה לנו טובה, הכל עשינו במו ידינו, כל ההישגים שלנו - הם שלנו. היהדות מאירה את ההיפך המוחלט: להכיר בטובה של הזולת, לדעת שבאופן אישי אין לנו שום יכולת, כל מה שיש לנו - הוא מתנה, הוא חסד. את כל החיים שלנו קיבלנו במתנה, כל מה שיש לנו הוא חסד הבורא, ברחמי הרבים ובטובו הגדול!

רק מתוך ההכרה הזו - ניתן לגשת לבורא עולם ולבקש סליחה. כי אם אדם חושב שהכל מגיע לו, שחיינו שלו, שנכסיו בזכותו - הרי אין הוא חייב סליחה לאף אחד. בקשת הסליחה לבורא עולם נובעת מהתחושה שהוא

ההלוויה שהפכה להמונית...

שעת צהריים שגרתית. במרכז בני ברק, למרגלות ישיבת פוניבז', עובר מסע ההלוויה קטן וצנוע. יהודי תל אביבי פלוני הלך לעולמו כדרך כל הארץ, מתי מעט בני משפחה וידידים מלווים אותו בדרכו האחרונה. לפתע, ראש ישיבת פוניבז' הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, נכנס להיכל הישיבה במרוצה, ומבקש מהבחורים לרדת ולהצטרף למלווים, כשהוא בראשם. בפתע פתאום, הפכה ההלוויה מפשוטה ושגרתית, להלוויה המונית - שראש ישיבת פוניבז' מהלך בראשה...

איש לא הבין על שום מה נזעק ראש הישיבה למען כבודו האחרון של היהודי הלזה, איש לא שמע את שמו מעולם, ראש הישיבה אף פעם לא הזכירו. אולם תלמידי הישיבה הוסיפו ללוות את מיטת המנוח עד הכניסה לבית העלמין, אז נשא ראש הישיבה דברי הספד נרגשים על המנוח ופתר את התעלומה:

'המנוח שלפנינו, אמר ראש הישיבה, 'אני חייב לו הכרת הטוב מפני עשרות שנים. טרם בניתי את בניין הישיבה, נקלעתי לבית הדואר בתל אביב כדי לשלוח מברק למען הישיבה, אולם לא היה כסף בכיסי. יצאתי לרחובת של עיר, ופגשתי בו. הסברתי לו כי עליי לשלוח מברק למען הישיבה, ושאלתיו אם יואיל לתרום לי פרוטות אחדות...

הימים היו ימי המלחמה, כשהכל חששו מפריצת הנאצים ימ"ש ארץ ישראל וכיבושה, ולכן המנוח הפטיר לעברי גביחור כי חבל להשקיע בבניה כאן בארץ, שכן הנאצים יכבשו הכל, לא יהיה בניין ולא תהיה ישיבה. אני הסברתי לו שאני מאמין ש'בהר ציון תהיה פליטה והיה קודש', ארץ ישראל תינצל מציפורני הנאצים, ולפיכך אני מקים ישיבה למען שארית הפליטה. הוא האזין להסבר, התרגש, ונדב כמה פרוטות לצורך מימון המברק...

זכות אותו מברק - הגיע סכום כסף לישיבה. בעזרתו בניתי חלק מהבניין. הלא עתה תבינו כי אני חייב לו הכרת הטוב זה עשרות בשנים, ולכן ביקשתי לגמול לו טובה בדרכו האחרונה...'. - אמר, והותיר את התלמידים המומים...

הסיפור מופיע בספר 'הרב מפוניבז', והמסר שבו מהדהד: הכרת הטוב. חובה שהיא זכות, זכות שהיא חובה. הבה נכיר טובה איש לרעהו על טובות גדולות וקטנות, הבה נחיה בעולם מלא רגש של הכרת הטוב!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקי חסידי בעלזא, נעקש"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

ארבע קומות בגלל כוס תה...

שעת צהריים, שער הכניסה לבניין משרדים יוקרתי למדי במנהטן של א.ז. במקום ניצב הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, גדול הדור בארה"ב של אותם ימים, ולימינו שני תלמידים שהתלוו אליו לפגישה חשובה מאוד עם עשיר גדול, שמשדרו שוכן בקומה הרביעית בבניין. הפגישה עסקה בנושא ציבורי רב ערך, והרב פיינשטיין לא חס על כוחותיו או על מעמדו, והטריח עצמו ללשכתו של הגביר הניו יורקי, לשוחח עמו בנושא.

באותם ימים, לא כל הבניינים היו מצוידים במעלית, ולפיכך נאלץ הרב פיינשטיין לעלות את המדרגות ברגליו. הוא כלל לא היה צעיר, אך בקושי הצליח לעלות ממדרגה למדרגה, מקומה לקומה. בסופו של דבר הגיע למשרדו של הגביר, שוחח עמו שעה ארוכה על הנושא החשוב לשמו הגיע, ואז נפרד ממנו בתודה, ושב וירד את ארבע הקומות ברגל, במאמץ לא קל.

הנהג המתין בסמוך, וכראותו כי הרב פיינשטיין מופיע - התניע את רכבו לקראת היציאה לדרך. אלא שברגע בו יצא הרב פיינשטיין מהבניין, לפתע פתאום נעמד על עומדו והפך מהורהר, כאילו שכח דבר מה בעת הפגישה. לאחר הרהור קצר, אמר לתלמידיו כי ימתינו קמעא, בעוד הוא סב על עקבותיו ונכנס חזרה אל הבניין...

תלמידיו מיהרו אליו, והציעו את עזרתם. 'הרב שכח משהו? - אין צורך שיטרח, אנחנו נעלה במקומו!' - הציעו, התקשו לחשוב על כך שהרב פיינשטיין, יהודי בן 85 שבכל ארצות הברית ומחוצה לה חרדים לכבודו ולכל היוצא מפיו, ייאלץ שוב לטרוח, לעלות ולרדת ארבע קומות ברגל!

אולם הרב בשלו. 'אין דבר, זה משהו אישי, מוטל עליי', אמר הרב, וכהרף עין החל לעלות שוב במדרגות... שוב הוא צועד פסיעה ועוד פסיעה, בכוחות לא לו עולה מדרגה ועוד מדרגה, מטפס מקומה לקומה, עד שהוא מגיע לקומה הרביעית...

הוא נעמד בפתח המשרד, והגביר המופתע קם מלאו קומתו בהפתעה מוחלטת. 'הרב שכח כאן משהו? אולי יש פרט שהשתנה מעת ששוחחנו?' - שאל בתדהמה...

'דבר לא השתנה', חייך הרב פיינשטיין, 'רק נזכרתי שכשהגעתי הנה הכנת לי כוס תה, ולא הודית לי עליה. יישר כח, התה היה מצויין וממש במקום. תודה על כוס השתיה החמה שחייממה את לבי!' - - -

הגביר נעמד על עומדו בהלם ובאלם גם יחד. מה?!?! כדי להגיד לו תודה שב הרב ועלה ארבע קומות?!?! - אולם הרב רק נפרד ממנו בחום, ושב וירד את ארבע הקומות במדרגות, צעד אחר צעד, כשלנוכח המאמץ העצום - נאלץ לפוש ולנוח בין קומה לקומה...

וכשתלמידיו שאלו אותו על שום מה הטריח עצמו לטפס לקומה הרביעית, הלא יכול היה לשלוח אותם להודות לגביר על כוס התה, נענה להם הרב פיינשטיין במתק לשונו: 'אם אתם הייתם שותים את התה - מן הראוי היה שאתם תודו עלי, אבל אני זה ששתיתי, וממילא חובת הכרת הטוב - מוטלת עלי...'

סיפור מפעים זה, שהובא בספר 'אוצר הסיפורים למחנכים ולמריצים', מאיר לכולנו עד היכן חובת הכרת הטוב, כמה היא מחייבת. גדול בישראל, שהדור כולו נשמע להוראותיו, בגיל מופלג כל כך, מטפס בשנית ארבע קומות, רק כדי להגיד תודה על כוס תה!

והלא כמה זמן דרשה הכנת כוס התה מהגביר? דקה? אולי שתיים? ומה כבר עשה? - הרתיח מעט מים, הניח שקיק תה וכפית סוכר, והגיש לשולחן? - וכי בגלל זה כדאי שגדול הדור יטרח ויעלה בשנית ארבע קומות?!?

כן! כי זו הכרת הטוב! היא מחייבת את כולם, גדול כקטן, זקן כצעיר, כולנו חייבים בה! כמה אנשים גומלים עימנו טובות במשך היום, כמה אנשים מסייעים לנו לאורך משימות ומטלות החיים. האם זכרנו להודות לכולם כראוי? האם אנו מכירים בטובתם של המיטיבים עימנו?!

אחים יקרים, הבה נתחזק במידת הכרת הטוב, הבה נפנים בליבנו את החובה והזכות לראות, להבחין, להכיר ולהוקיר כל מעשה טוב שמסייע לנו בחיים. וככל שנחדד בליבנו את חובת הכרת הטוב לבני אנוש - כך נזכה לחדד את חובת הכרת הטוב גם לבורא עולם המטיב עימנו בכל עת ושעה, ומתוך תחושות אלה נבוא אל מלכו של עולם להתחנן לו ולבקש כי יוסיף להיטיב עימנו, ויחון את כולנו לשנה טובה ומבורכת, שנת גאולה וישועה!

דסלר זצ"ל, עם בנו אותו לא ראה כל ימי המלחמה, הלא הוא הרה"ג רבי נחום זאב זצ"ל. הם נפרדו זה מזה כמה שנים קודם לכן, הבן הצעיר הוברח לאמריקה, כשאביו עבר נודדים וטלטלות במשך של שנות המלחמה, עד ששבו והתאחדו.

האב התעניין בשלום בנו, מה עבר עליו לאורך השנים, כיצד הסתדר ומי עמד לעזרתו. הבן סיפר בהרחבה את כל הקורות אותו, והזכיר לשבח את הגאון רבי אליעזר סילבר זצ"ל - רבה של הקהילה היהודית בעיר סינסינטי שבמדינת אוהיו, שאירח אותו בכבוד רב וטרח למענו במאוד מאוד. כשמוע הרב דסלר על כך, ביקש מבנו כי הוא רוצה להודות לו לרב סילבר.

הבן הוציא את פנקס הטלפונים מכיסו, וחיפש את מספרו של הרב סילבר, ואז הבחין כי אין דעת אביו נוחה מכך, מבקש הוא לעשות משהו אחר. 'אינני רוצה להודות לו בטלפון, אין זה ראוי. אדם שעמד לימין בני בשעתו הקשה - ראוי הוא שאלך לפגוש אותו, ולהודות לו פנים אל פנים!'

הבן נרתע. 'אבא כבר לא צעיר', החל להסביר בעדינות, 'והנסיעה מניו יורק לסינסינטי אורכת למעלה מתשע שעות! אין לי ספק שעבור הרב סילבר ייחשב הדבר ככבוד גדול, אם אבא יתקשר אליו ויודה לו בחום, ודי בכך. למה אבא צריך לטרוח עד כדי כך?!'

אולם הרב דסלר לא אבה לשמוע. 'הכרת הטוב בני יקרי, הכרת הטוב! - אמר ושב ואמר, 'מבקש אני להזמין רכב, ולנסוע את כל הדרך לסינסינטי, לביתו של הרב סילבר...'

לא הועילו כל תחנוני הבן, גם הלילה האפל לא הרתיע. רכב הוזמן, והרב דסלר ובנו נכנסו פנימה, לנסיעה ארוכה בת תשע שעות. עם שחר הגיעו לסינסינטי, והחישו פעמייהם לבית הכנסת המקומי. בני הקהילה היו מופתעים לגלות אורח כה מכובד בתפילת שחרית שגרתית, הרב דסלר בעצמו הופיע בהיכלם!

כשהבחין רב הקהילה, הרב סילבר, בדמותו של אחד מגדולי הדור - הרב דסלר - נכנסת לבית הכנסת, ניתר ממקומו בהתרגשות. הוא הניח כי לרב דסלר ישנם סיפורים שונים לעשות בסביבה, ולפיכך נקלע לכאן לתפילת שחרית. הוא כיבדו בכבוד מלכים, נרגש על הזכות המפתיעה, שמח על ההזדמנות...

כתום התפילה, הזמין הרב סילבר את הרב דסלר לעלות למעוןו לארוחת בוקר, והרב דסלר נענה ברצון. הרב סילבר טרח והגיש לפני הרב דסלר ובנו ארוחת בוקר עשירה, ובסיומה - פנה אל הרב דסלר ואמר: 'אני מניח שכבוד הרב הגיע הנה לצורך עניינים מסוימים. אם הרב זקוק לעזרת, בהיותי רב הקהילה כאן, אשמח לעמוד לרשותו!'

'לא ולא!' - אמר הרב דסלר, 'לא באתי לסדר שום דבר. באתי לכבודכם...'
'אליי?!?!?!' - תמה הרב סילבר ופתח את עיניו בתדהמה. 'כל שאוכל לעשות עבור הרב אעשה, כל אשר לאיש יתן בעד גדול מישראל שבא במעונו!'

'לא', חייך הרב דסלר, 'לא באתי כדי שתעשה משהו. באתי להגיד לך תודה על מה שעשית...' - אמר הרב דסלר, והחל לספר בפרוטרוט את כל הטובות שגמל הרב סילבר עם בנו בשנות המלחמה, ועד כמה הוא אסיר תודה לו על כל שטרח ויגע למען בנו בשנות האימה...

הרב סילבר ישב המום. ידוע ידע כי הרב דסלר כבר אינו צעיר, הוא בוגר השואה, כוחותיו אינם במותניו. לעשות דרך כה ארוכה, תשע שעות של נסיעה לכל כיוון, רק כדי להגיד תודה?!?! - הוא התקשה להאמין, והניח שהרב דסלר בוודאי רוצה עוד משהו, ולפיכך שב והציע את עזרתו... והרב דסלר - בשלו. 'באמת, אינני זקוק לדבר. באתי רק כדי להגיד תודה!'

לימים, כשהרב סילבר סיפר את הסיפור, הוסיף ואמר: 'יותר משהרב אמר לי תודה באותו מעמד, הוא העניק לי בכך שיעור מאלף על הכרת הטוב. הנה כי כן, הוא יכול היה לצאת ידי חובה באמירת תודה טלפונית או למצער להתמין להזדמנות בה ניפגש. אבל הוא בחר לטרוח, לנסוע תשע שעות, לעלות למעונו, וכל זאת כדי להגיד מילה אחת: תודה!'

סיפור זה, שהופיע בגליונות 'איש לרעהו', מחדד לנו עד היכן מגעת החובה להכיר טובה. עד כמה מוטל עלינו להביע תודה בפני כל מי שגמל עימנו טובה, וקל וחומר - לאלו העושים למען ילדינו, למחנכים שלהם, למי שפועל כדי שנווה מהם נחת.

הנה כי כן, הרב דסלר, ממרום גילו ומעמדו, טרח בנסיעה כה ארוכה, הכל כדי להביע הכרת הטוב. וכי אנו זוכרים להכיר טובה לכל מי שגומל עימנו טובה בסביבה הקרובה שלנו? עד כמה אנו משקיעים כוחות בהכרת הטוב למי שמתסרים עבורנו ועבור ילדינו ללא לאות?

אחים יקרים, הבה נקבל על עצמנו להתחזק במידת הכרת הטוב. להבחין בכל מי שגומל עימנו חסד, לראות את כל האנשים שסביבנו שמסייעים לנו בכל תחומי החיים. וככל שנכיר בטובת הזולת - נזכה להכיר גם בטובתו של המקום, ומתוך לב מוקיר ומכיר נבוא לפני הבורא יתברך להתחנן לו על השנה הבעל"ט. לבקש שיכתבנו ויחתמנו לחיים טובים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אש"ר) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תבא תשפ"א

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי (כו, ה)

פירוש רש"י: בקול רם. יש לפרש על פי מה דאיתא במסכת ברכות שאסור להגביה קולו בתפלתו, לפי שנראה מקטני אמנה שסובר שאין הקב"ה עונה לחש ובוהן לבבות ומחשבות חס ושלום. והנה לפי זה אם אדם אומר בתפלתו דבר שנודע מזה לכל העולם שהקב"ה בוהן לבבות ויודע מחשבות, אזי רשאי להתפלל בקול רם.

והנה כאן הוא אומר "ארמי אבד אבי" שלבן ביקש במחשבתו לעקור את הכל, וה' הצילנו מידו, שהיה יודע את מחשבתו, ובוהן את לבבו. ואם כן בכהאי גוונא רשאי לומר בקול רם. וזה הוא שפירש רש"י וענית ואמרת בקול רם וקשה הלא אסור להגביה קולו בתפלתו לזה אמר ארמי אבד אבי משום הכי מותר להגביה את קולו. (חנוכת התורה)

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי (כו, יג)

איתא במדרש (פר' עקב) שפעם בא רבי פנחס בן יאיר לעיר אחת ושאלוהו אנשי העיר עצה על העכברים שאוכלים להם את התבואה בכמויות מופרזות, וענה להם שכנראה אינם זהירים בהפרשת תרומות ומעשרות, ואכן תיקנו את דרכם ונפסק המכה.

עוד יש בגמ' (הוריות יג, א) שהאוכל ממה ששיירו העכברים משכח את תלמודו. לפי"ז הפשט בפסוק, "לא עברתי ממצותיך" – דהיינו שהקפדתי לעשר כמו שנדרש. ולכן "ולא שכחתי" כי הרי לא הגיעו אלי העכברים...

(מפרשים)

השקיפה ממעון קדשיך (כו, טו)

כתב רש"י "השקיפה ממעון קדשך - עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות שאמרת אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם", מדוע הביא רש"י דוקא את הברכה של ונתתי גשמיכם?

ואפשר לומר על פי מה שאמרו חז"ל במסכת תענית "בעוון צדקה, שפוסקים ואינם נותנים, גשמים נעצרים", לכן, כאשר אמר "עשיתי ככל אשר צויתני" שקיימתי מצות מנתת עניים, אם כן סרה הסיבה של עצירת גשמים, לכן מבקשים שיעשה הקב"ה מה שהבטיח ונתתי גשמיכם בעתם.

(ילקוט הגרשוני)

והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך אשר אנכי מצוך היום לשמו ולעשות (כח, יג)

צריך להבין למה כפל הכתוב לומר שלא תהיה למטה, הרי כבר אמר והיית "רק" למעלה? עוד יש לדקדק שהמילים "כי תשמע וכו'" מיותרים לכאורה שהרי כל הפרשה עוסקת בעושיין רצונו של מקום?

ואפשר לבאר לפי דברי הגמרא (ברכות ה, א) "לא כל אדם זוכה לשת"י שלחנות" (להיות תלמיד חכם ועשיר), והטעם, כי רצה ה' לזכות את ישראל שלא יאכל עולמו בחייו בעוה"ז, ולכן מי שהוא למעלה בענייני עוה"ב מוכרח על פי הרוב שלא יהיה לו במעלה בענייני עוה"ז, כדי שלא יקופח קצת משכרו, וכדברי חז"ל (קידושין לט, ב) "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא",

אמנם, מצאנו בפסוק "ובאו עליך כל הברכות", שמשמע שיש כן שכר בעוה"ז, אלא שמה שמשלם ה' שכר לאדם הוא בעד מה שהוא עתיד לעשות מצוה, על ציפיותו לעשיית המצוה, ועדיין לא עשאה, שכר זה ניתן גם בעוה"ז. אי"כ יש די בשכר זה שיהיה גם בענייני עוה"ז למעלה, ושכר המצוה עצמה לא יקופח, וזה שהבטיח והיית רק למעלה בכל ענייניך, ולא תהיה למטה כלל אפילו בענייני עוה"ז, ולכן ממשיך הכתוב ואומר שאם תשאל איך יתכן שיקבל שכר בעוה"ז, זה יהיה "כי תשמע" לשון עתיד, שעדיין לא עשית את המצוה.

ומדוקדק בזה מה שסיים "אשר אנכי מצווך היום לשמור" מלשון "ואביו שמר" שימתין האדם תמיד מתי תבוא מצוה זו לידי ואקיימנה, ובזה

נתרבה שכרו יותר על העתיד ויספיק המעט השכר שהוא לכל טוב עוה"ז ויזכה לב' שלחנות.

(עפ"י ערבי נחל)

ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה (כח, ג)

ברוך אתה בעיר - שיהא בית הכסא סמוך לשולחן (בבא מציעא קז ע"א) רבי שלום שבדרון זצ"ל מספר, שפעם ישב חסיד סלונים בתוך חבורת משכילים. הם דברו על הצורך החיוני ללמוד לימודי חול באוניברסיטה, והביאו ראיה לדבריהם, שהרי אפילו הרמב"ם היה בקי גם בחכמות חיצוניות.

החסיד שמע את הדברים, חי"ך ואמר: אמשול לכם משל למה הדבר דומה: היה פעם יהודי עני ואביון, בכל אשר פנה - ההצלחה לא האירה לו פנים. עז היה רצונו להתפרנס בכבוד, אך מה יעשה ומשמים גזרו אחרת. באין בידו תעסוקה אחרת להעסיק את עצמו, הלך לבית הכנסת והצטרך לשיעור דף היומי הנמסר על ידי רב המקום.

אחרי כמה ימים, הגיעו לדברי הגמרא במסכת שבת (כה ע"ב): "תנו רבנן: איזה עשיר? נו, איך נעשים עשירים? התעורר מיודעינו, ואז הוא שומע את הרב מקריא מתוך הגמרא: "... רבי יוסי אומר: כל שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו".

בשמעו דברים אלו שמח בלבו - הנה, יש תקוה! הלא גם לו יש את היכולת להתקין בית הכסא סמוך לשולחנו...

רץ הביתה ואמר לאשתו: "קחי את הילדים לגן ותחזרו מחר..." הביא פועלים, אשר חפרו חור בתוך הבית באמצע הסלון, כיסה אותו במכסה דק - והנה שירותים בתוך הבית!

אשתו חוזרת לבית, רואה את השירותים החדשים ושואלת אותו: "מה זה?"

אמר לה בעלה: "את יכולה ללכת ללוות כספים, תוך שבוע אנחנו עולים על דרך המלך, עשרינו מובטח!"

תוך יומיים אשתו והילדים ברחו מהבית... אחרי שלושה ארבעה ימים כל השכנים עזבו. אבל הוא החזיק מעמד כי הבין שבשביל כסף צריך להקריב הרבה, אבל כשהמצב החמיר עוד יותר ונעשה בלתי נסבל - גם הוא עזב.

ואז הוא פנה לרב בתלונה: "הלא שמעתי ממך בשיעור שמי שיש לו בית הכסא בבית הוא עשיר!"

אמר לו הרב: "שוטה שבעולם, לא כתוב שכך נהיים עשירים. כתוב שמי שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו זה סימן שהוא עשיר, ויש ברשותו בית רחב ידים, מרווח, עם ארבעה וחמישה חדרים, שאת אחד מהם יכול הוא בקלות להפוך לבית הכסא, אבל אם הוא דלפון, אין באפשרותו לעשות בית הכסא בביתו, כי יצטרך לעשות זאת באמצע הסלון, כמוך, וזה דבר בלתי נסבל".

וכך, אמר החסיד לאותם משכילים: "אתם מדברים על הרמב"ם? אצלו ידיעת החכמות החיצוניות היא סימן לעשירות של תורה, אבל אתם, כיון שהנכם עניים בתורה - אין בלבכם מקום לחכמות חיצוניות, ואם בכל אופן תתעקשו לעסוק בהן - סופכם שחכמתכם כולה תהא מסרחת ונאבדת".

(ומתוק האור)

ארוך מכה רעהו בסתר (כז, כד).

ביאר רש"י: "על לשון הרע הוא אומר". ידוע הסיפור על הגאון מוילנא זצ"ל, מהתקופה בה ערך גלות, שפעם נסע עם בעל עגלה גוי, והחמור, בהנהגת בעליו, נכנס לשדה פרטי שבצד הדרך ואכל מהתבואה שבה. הגוי, שראה לפתע את בעל השדה מתקרב נמלט והתחבא בסביבת מקום, בעל השדה ניגש אל הגאון שישב בעגלה והפליא בו את מכותיו, הגאון לא גילה שהגוי הוא זה שגנב משום שלא רצה לדבר לשון הרע על בעל העגלה הגוי, שהיה אשם בנזק שגרם החמור.

יש מימרא בטעות שעל הר גריזים רואים שהוא מבורך באילנות, ולא הר עיבל, וכ"כ בחומש רש"י, וזה לא נכון, כי עיני ראו ולא זר שהר עיבל יותר מבורך מהר גריזים, וכדברי החת"ס. וכן נאמר בנביא ספר שופטים שהיה צדיק גדעון, ושם נאמר שעלה על גריזים ודיבר דברי תוכחה, וכ' הכלי יקר בני"ך שכשעומדים על הר גריזים מסתכלים על עיבל ומברכים אותו, וכן להיפך.

(הגרמ"י רייזמן)

מאוצרות המגידים

מצוות ביכורים

רבותי, תפתחו משנה בביכורים, תפתחו רמב"ם בהלכות ביכורים, מה היה סדר הביכורים?

אדם היה רואה תאנה שבכרה, היה קושר עליה גמי, היה רואה רימון שבכר, היה קושר עליו גמי. אבל האדם הזה, אם הוא היה גר בצפת, או גר באחד המושבים בצפון, אם הוא היה צריך לעלות לירושלים, הוא היה משבית את עצמו ממלאכה שבועיים ימים, או לפעמים חודש ימים, כי אסור ללכת לירושלים, יותר משתי ידות ביום. הולכים בכנופיה, כל אנשי מעמד, מתכנסים לעירו של מעמד, יש שור שהולך לפניהם, חליל מגן, וכל הדרך שרים {תהילים קכ"ב,א} שמחתי באומרים לי בית ה' נלך

אדם שיש לו בחצר, כמה עצים, עצים של רימונים, עצים של תאנים, הוא אפילו לא חקלאי, משבית עצמו ממלאכה.

הוא עובד בתור חייט, בתור סנדלר, הוא סוגר את העסק שלו לחודש ימים, עולה לירושלים עם כמה רימונים או תאנים, וכשאלתו של האלשיך הקדוש - מה כל החרדה הגדולה הזאת, על מה שאדם מביא פחות משווה פרוטה, ומשבית עצמו ממלאכה חודש ימים, למה?

כי עיקר המצוה של הבאת ביכורים, באה לבטא את ענין הכרת הטובה. אדם בא להכיר טובה, על תאנה ורימון. אדם כזה ידע להגיד תודה רבה, על השפע הגדול שהקב"ה נתן לו.

אומר הגאון ר' עקיבא איגר, בביאורו לפסוק שאנחנו אומרים אותו {תהילים נ, כג} **זובח תודה יכבדני ושם דרך אראנו בישע אלקים.**

זובח תודה - אדם שיודע להגיד תודה, על מה שהוא מקבל מהקב"ה, הוא שם לעצמו דרך, שיראה בישועת ה'. הקב"ה יושיע אותו.

לכן, כשאדם מביא ביכורים, הוא יכל לבוא ולעמוד בעזרה ולהגיד - ריבונו של עולם, אני לא אז מפה, עד שתעשה את צרכי היום. למה??

זובח תודה - אדם שיודע להגיד תודה, אדם כזה יכל לבוא ולדרוש מהקב"ה, כי הקב"ה אומר שם **דרך אראנו בישע אלקים**, אדם כזה, מובטחת לו הישועה מהקב"ה.

כותב רבינו יונה {שערי תשובה, שער רביעי} - וכן בענין ההודאה על הטובה נאמר (תהלים נב) אורך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסדיך. פירושו - אורך על הטובה שעשית עמדי. ובעבור זה אקוה להתמדת טובתך. ונאמר (שם קטז) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא (שם) צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא.

אם אלה פני הדברים, נוכל להבין יסוד נפלא, בסדר העבודה שלנו, שנחיל לומר אותם, בע"ה החל מראש השנה, ועד למוצאי יום הכיפורים.

סדר התפילה שתיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה, להוסיף בתפילה, בימים הנוראים ובעשרת ימי תשובה, כמה וכמה תוספות. יש תוספות שמעכבות, שזה "המלך הקדוש", אם לא אמר, חוזר, ומשם ואילך, לא חוזר. "המלך המשפט" לא חוזר, וארבעת התוספות הנוספות, לא חוזר.

מי ששם לב, הסדר של הבקשות מתחיל בהתחלה במינימום - זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים, כתבנו בספר חיים למענך אלקים חיים, מבקשים את המינימום - חיים.

אמנם זה לא מינימום, אלא מקסימום, אבל מבקשים את המינימום שבחיים. משם ואילך, באה הבקשה - מי כמוך אב הרחמים זוכר יצוריו לחיים ברחמים. מקודם ביקשתי רק חיים, איזה חיים?

יש כל מיני סוגים של חיים - יש בני-אדם שנוקראים חיים, אבל רח"ל הם צמחים, אבל זה חיים מינימליים.

אז אנחנו מבקשים - ריבונו של עולם, אני מבקש ממך מינימום של חיים, אבל חיים ברחמים.

רחמים, פירוש הדבר, שאני יוכל ללכת על הרגלים, שאני יוכל לאכל לבד, לשותות לבד, ואני יוכל ללמוד לבד - זה חיים ברחמים.

ובסוף התפילה, פתאום הוא אזור אומץ - **וכתוב לחיים טובים כל בני ברייתך.**

הוא כבר דורש! לא רק חיים ברחמים, אלא חיים טובים! ריבונו של עולם, אולי אני יסביר למה אני מתכוון 'טובים' - "ובספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה וישועה ונחמה וגזרות טובות..."

מאיפה פתאום אתה מקבל כאלה שרירים? לפני עשרים דקות, ביקשת רק קצת לנשום בלי בלון, פתאום יש לך רשימה, ואם זה לא מספיק, יש אחרי זה, עוד 44 'אבינו מלכנו', מאיפה בא לך האומץ הזה???

התשובה פשוטה מאוד - בהתחלה, אתה רק מבקש, אחרי שאתה אומר מודים אנחנו לך על חיינו המסורים בידך...

הרי הדברים מבהילים! כל תורתו העצומה של הגאון מוילנא לא היתה מצילה אותו מדינה של גיהנום אם רק היה אומר שלוש מילים: "זה לא אני!!" ובסך הכל לגאון היתה סיבה טובה לומר זאת בכדי להינצל ממכותיו של בעל השדה, ומה גם שמדובר על גוי.

מה נענה אנן, יושבים סתם כך בארוחת ערב ומדברים דברי גנאי על הזולת! הרי אנחנו לא נמצאים בחשש שיכו אותנו, ובכל זאת מדברים! ועל יהודי! נורא נוראות!

(יחי ראובן)

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל (כח, מז)

יש מדרש על פסוק זה "זהו עונג שבת", וצריך ביאור. מובא בשם הרה"ק מאוסטרופולי, על הפסוק "עין תחת עין" שדרשו בזה חז"ל שצריך לתת ממון, וביאר שזה מרומז בפסוק שתחת האותיות "עין" אחרי הע' - פ'. אחרי הי' - כ'. ואחרי הנ' - ס'. אותיות כסף. כעין זה כתב כאן בספה"ק "אגרא דכלה", שנרמז בזה שלא קיימו עונג שבת כמו שצריך, ונרמז בפסוק תחת אשר - האותיות שאחרי "אשר" אחרי הא' - ב'. אחרי הש' - ת'. ואחרי ר' - ש'. אותיות שבת.

בשם הרה"ק מקאצק ז"ע מובא, שפירש "לא עבדת את ד' אלוקיך - בשמחה". שעשית את העבירות בשמחה עם 'גישמאק', וזה העון החמור.

השיבך ה' מצרים באניות (כח, מח)

נשאל הגר"ח קנייבסקי שליט"א, מהי ההדגשה "באניות"?

והשיב, שיש במדרש איכה (פר' ד' סי' כ') "פעם אחת באו שונאין על ישראל, ושלחו ישראל שלוחים אצל פרעה נכה, כשהוא מפרש בים הגדול (פרעה נסע אז באניה בים הגדול). רמז הקב"ה לשלדוניהן של המתים הטבועים בים (שיצופו על פני המים), והיו שטין על פני המים, (כשראו זאת המצרים) אמרו המצרים שבספינות אלו לאלו: מה טיבן של שלדות הללו? אמרו להם:

אבותיהם של בני ישראל אלו, תחת אבותיכם המצרים עמדו, ועמדו (בני ישראל) והטביעו אותם במים. אמרו שרי הצבא המצריים: וכך עשו בני ישראל לאבותינו ואנחנו הולכים ומסייעין להם! מיד חזרו" (המצרים בספינותיהם למצרים) ע"ש. וזוהי הקללה, שהרי אפשר ליקחן למצרים גם שלא דרך הים, ו"באניות" היינו דרך הים, כדי שיהיה הנ"ל.

(דרך שיחה)

גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת (כח, טא)

איתא במדרש, "גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתובה בספר התורה הזה - זה מיתת צדיקים", (הובא ביערות דבש ח"א דרוש ד') והיכן זה נרמז? תירץ על זה הגאון רבי בצלאל ראנשבורג מוילנא שהכוונה כי בכל ספר מחמשה חומשי תורה תמצא מיתת צדיקים, בספר בראשית - מיתת האבות הק', ועוד. בספר שמות - ימית יוסף וכל אחיו. בספר ויקרא - מיתת נרב ואביו. בספר במדבר - מיתת אהרן ומרים. אבל בספר דברים לא נזכרה מיתת שום צדיק.

והגם שנאמר בסוף התורה "וימת שם משה" ב' תשובות בדבר: א' שבעת שאמר משה הפסוק "גם כל חלי" עוד היה חי. ב' הלא מרע"ה אשר הי' עניו מאד, בטח לא החזיק עצמו לצדיק... וזה שאמר גם כל חלי אשר לא כתוב בספר התורה "הזאת" כלומר בספר דברים, זה מיתת צדיקים.

(מגד ירחים)

עוד יש מפרשים בזה, שהנה כתיב (ישעי' סג, ט) "בכל צרתם לו צר", ויש בזה "קרי" ו"כתיב", שה"קרי" הוא לו צר, וה"כתיב" זה לא צר. ובדרך כלל הרי הולכים לפי ה"קרי" שהקב"ה משתתף בצרותיהם של ישראל.

אבל במיתת צדיקים, הרי "יושב בערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק", וזה צער רק לנו ולא לשכינה. א"כ לגבי מיתת צדיקים זה הולך לפי ה"כתיב" שלא צר. וזה הפשט "מכה אשר לא כתיב" שהולכים לפי ה"כתיב" "אשר לא צר" - זה מיתת צדיקים.

(מפרשים)

אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים (כז, יב)

כתב השלה"ק דבפ' כי תבא למדנו שהברכות ניתנו על הר גריזים והקללות על הר עיבל, והמזבח בנו על עיבל, ושם הקריבו שלמים ושם נאמר 'ושמחת לפני השם אלקיך', ומצות שלמי שמחה ביום טוב נלמד בגמ' חגיגה מה הפסוק 'וזבחת שלמים ואכלת', והקשה החזקוני איך עושים יום טוב על הר הקללות ולא על הר הברכות? ותירץ שהוא לחזק את ששת השבטים שננתנו להם לעלות בהר של הקללות, לראות נחמה וליישב דעתם. ולכן 'ובנית שם מזבח', ללמד ששכינה נמצאת גם ביניהם.

והחת"ס תירץ באופן אחר, כי הקללות שהיה על הר עיבל, היינו שמדברים לדור של צדיקים שרוב הציבור הם כראוי, ורק כמה יחידים עוברים עבירות בסתר, כנ"ל שכל אלו הי"א הם עבירות בסתר, מתי עוברים עבירות בסתר, כשכל הציבור הם יראים ושלמים, אך הר גריזים נותנים ברכה ליחידים שהם עובדי ה', ברוך אשר לא יכה את רעהו בסתר, כי רוב הציבור עוסק עם לשון הרע, רק יחידים הם בסדר גמור, כי הר גריזים שם הטמין יעקב אבינו את העבודה זרה, תחת האלה, כמ"ש תוס' בחולין שהכותים מצאו שם יונה תחת הר גריזים, נמצא שהר גריזים טמון בו ע"ז, משא"כ בר עיבל, רוב הציבור הם יראים וכשרים, לכן בנו שם את המזבח ואכלו שלמים בשמחה.

עניוּתא', מהא דתנן במסכת ביכורים שהעשירים הביאו הביכורים בקלות של כסף וזהב, והיו מחזירים להם הקלות, אך העניים שהביאו בסלי נצרים קלופים, לקחו מהם אף את הסלים עם הביכורים, הרי שנמשכת העניות על העני.

וצריך עיון מדוע באמת הדין כן, ואם העשיר יביא הקלות של זהב על מנת להשאירו, לא יקוּהו ממנו, ואם העני יבכה שהוא רוצה את הסל בחזרה, לא יחזירוהו לו, מדוע הוא כן?

ותירץ רבי דוד' ע"פ מעשה שהיה איתו, כנודע שבניו של הרה"ק רבי מרדכי טשערנאבלער ז"ע היתה להם עבודה קדושה לנסוע על פני העיירות והכפרים לאסוף ממון לצדקה, ופעם אחת שלח רבי דוד'ל מודעה לעיירה אחת שבקרוב יבא לבקר שם לקבץ מעות צדקה. והיה שם מקורב אחד שהיה ממש עני ואביון, בשמוע שהרבי עתיד לבא, נתמלא שמחה וצהלה, והיה לו צער שאין לו מה ליתן לרבי, כששמעה אשתו את צערו, אמרה לו, אל תצטער, והרי לכן שלח הרבי להודיע כמה שבועות לפני כן, שיהיה לנו זמן לאסוף כמה פרוטות, ונתאמץ בכל יום להשאיר איזה פרוטה, כשיבא הרבי יהיה לנו מה לתת לו.

לעומת זאת היה עשיר מופלג באותה עיירה, כיון ששמע הבשורה שהרבי עתיד לבא העירה, נשבר לבו בקרבו, שהוא חייב לתת מתנת יד כפי כבודו לרבי, ואכן כך היה, כשנסעתי לשם, קבלתי מאותו עני מתנה זעירה בשמחה גדולה, ומאותו העשיר מתנה גדולה בלב קשה מאד. ומכיון שהייתי נצרך לאותם המעות עבור פדיון שבויים, לא יכלתי למנוע את עצמי לקבל אותו הסכום מידי העשיר, אך לא היתה לי הנאה כלל בקבלת המעות ממנו, הם דקרו בלבי כמסמרות, אלא שלא היתה לי ברירה וקבלתי, לעומת זאת היתה לי נחת רוח גדולה מאד כשקבלתי הפרוטות מידי העני המאושר.

עפ"ז ביאר רבי דוד'ל ענין הסלים דמצות הביכורים, כי בזמן שהיה ביהמ"ק קיים, כיון שראה העני תאנה אחת שביכרה, התמלא שמחה גדולה שיזכה להביא מצות ביכורים לפני ה', שאינו בעל יכולת להשיא יתומות או לתרום ספר תורה, אבל תאנה אחת גם הוא יכול להביא, וכל הבית נתמלא שמחה, ולא ידע האיקי יביא הביכורים, אמרה לו אשתו, אני אקלע לך מסלי הערבות הקלופות, ונעשה כלי נאה להביא ביכורים לפני ה', איי כמה נחת רוח יהיה למעלה ממצוה זו. כ"כ הרבה לב נקלע יחד עם הערבות הקלופות, עד שהקב"ה אוהב את הסל הזה, כביכול אינו יכול לוותר על סל כזה. [ופעמים שמביא את הסל לבדו, אם נטמאו הביכורים, וכמ"ש אשתקד מדברי הגמ"ר רבי שאול קסטילניץ זצוק"ל]

לעומת זאת העשיר המופלג, כשנתבשר מפועליו שביכרו הפירות, החל להתאנה, אוף, שוב צריך לעלות לירושלים, הנה עתה כבר הייתי שם בחג השבועות. ומתחיל לחשוב באיזה כלי להכניס את הפירות. והוא נזכר ששנה שעברה כשעמד בשורה לפני הכהן, עמד לפניו עשיר מופלג מהעיר הגדולה, והכניס את הפירות בקערה של כסף טהור, עתה אני אראה להם מי אני, אני אביא קערת זהב, עין לא ראתה.

כשבא העשיר הזה לבית המקדש, אומר הקב"ה, איני יכול להסתכל על הקערה הזו, שלא הביאה אלא להראות לעמים והשרים את עשירותו, החזירו לו את זה מיד. כי כל לבבות דורש הויה. (הגרמ"ר רייזמן תשע"ט)

ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע (כו, ג)

ענין הכרת הטוב נלמדת מפרשתנו כמו שכתב רש"י מהספרי "ואמרת אליו - שאינך כפי טובה".

בספר ציוני תורה מביא, ישנה שאלה מפורסמת, לפי דברי החינוך שכתב במצוה שלא לנקום וזה לשונו: "שלא לנקום, כלומר שנמנענו מלקחת נקמה מישראל. והענין הוא כגון ישראל שהרע או ציער לחבירו באחד מכל הדברים. משרשי המצוה, שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו מטוב עד רע, הוא סיבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא, ומיד האדם מיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא, על כן כשיצער או יכאיבהו אדם ידע בנפשו כי עוונותיו גרמו והשם יתברך גזר עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקום ממנו כי הוא אינו סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב, וכמו שאמר דוד עליו השלום (שמואל ב' ט"ז, י"א) הניחו לו ויקלל כי אמר לו השם יתברך, תלה הענין בחטאו ולא בשמעתי בן גרא. ועוד נמצא במצוה תועלת רב להשבית ריב ולהעביר המשטמות מלב בני אדם, ובהיות שלום בין אנשים יעשה השם שלום להם".

לפי דברי החינוך, צריך להבין למה חלה עלינו חובת הכרת הטוב כלפי האדם המטיב לנו? הרי הוא רק שליח להביא את הטובה? אלא, שיש לדעת שמידת "הכרת הטוב" היא מהדברים שאפשר להגיע איתם גבוה עד לרקיע. שהמסגל את נפשו להכיר טובה לחבירו על כל טובה וטובה שמקבל ממנו, הוא נוכח יותר ויותר בכל פרט קטן שהשיני עושה בשבילו, ומודה לו.

מסופר (מובא באוצרות התורה) על מרן הסטייפלר זצ"ל שהיה נוהג פעמים רבות לנסוע לפתח תקוה ולבקר אצל אדם אחד זקן, כשנשאל מדוע עושה זאת ולא חס על זמנו? השיב: בצעירותי שלמדתי בישיבה, אותו אדם היה מעיר אותי בחצות אם הייתי נרדם וחייב אני לו הכרת הטוב...

וכן היה לו קביעות לנסוע אל אדם אחד שהיה לו יד בעלייתו לארץ ישראל בכל ערב ראש השנה, ולאחל לו שנה טובה, וכפי שידוע זמנו היה יקר לו יותר מכל הון שבעולם, ואע"פ כן עשה זאת משום שחייב הכרת הטוב אין ערכה פחות מזה...

אדם שיודע להגיד 'תודה רבה', ולהשתחוות לקב"ה, אם אדם בא בצורה הזאת, זה כמו שהוא הביא ביכורים.

מביא ביכורים ואומר "איני זז מכאן, עד שתעשה בקשתי היום". למה? כי אתה יודע להגיד 'תודה רבה'.

אדם שיודע להודות לקב"ה, אדם כזה יכל לבקש!

לכן, רבותינו בשיבה, תמיד היו אומרים, שכל אחד ואחד, כשגמיעים העשרה ימים האחרונים לפני ראש השנה, כל אחד צריך לשבת עם עצמו, לא לחכות לסדר התפילה, שעה ביום לפחות, ולעשות חשבון נפש עם עצמו. הקב"ה נתן לך שנה שלמה ב"ה, אתה חי ב"ה, פרנסה, בריאות... על כל דבר ודבר אפשר להודות.

ואילו פינו מלא שירה כים ולשונונו רנה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע אין אנו מספיקין להודות לך ה' אלקינו... כמה בן-אדם צריך להודות! ב"ה יש לו פרנסה, יש לו אישה, ילדים, נחת...

הרי על כל רגע, אנחנו צריכים להודות ולהלל, ולכן, העשרה ימים האלה שנותרו לנו עד ראש השנה, ודאי שכל אחד צריך לתפוס את עצמו, כמה דקות ביום, 10-20-30 דקות, לשבת ולהודות לקב"ה, לא רק בסדר התפילה! (ברוך שאמר)

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (כח, י)
מה פירושה של ברכה זו?

אומרת על כך הגמרא (ברכות ו, א): "תניא, רבי אליעזר אומר אלו תפילין שבראש".

מסופר שבאחד הימים, כאשר רבינו הגר"א ז"ל היה שרוי בעיצומה של הגלות שערך, הנתפלו שודדים על בעל הבית שבו התארח. הוא שמע צעקות נוראות ומיהר לצאת מחדרו, לברר את פשרו. כשראו השודדים את התפילין, תיכף ומיד הניחו לבעל הבית וברחו בבהלה מרוב פחד.

לאחר שנרגע, שאל בעל הבית את הגאון: "מה הוא הדבר שעשית? איך גרמת להם שיברחו מרוב פחד?". האכסנאי ההוא עדיין לא ידע עם מי יש לו עסק, הוא לא הבין שמדובר ברבן של כל בני הגולה, וחשב שהוא סתם אורח, ולכן הקשה: "איך זה יכול להיות?".

אמר לו הגאון: "הרי זה מפורש בכתוב 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'..."

עכשיו בעל הבית בכלל לא הבין, והוא חזר והקשה: "אם כן למה מהתפילין שלי הם לא נבהלו? מה יש בתפילין שלך שהבריח אותם?".

השיב לו הגאון: "רבי אליעזר הגדול לא אמר: 'אלו תפילין שעל הראש', אלא: 'אלו תפילין שבראש', הם לא התיירו מהתפילין שעל ראשי, אלו אינן שונות משלך, הם נבהלו ונרעשו מהתפילין שבתוך הראש שלי".

תפילין שבראש צריכים להיות כמו שאומרים ב"לשם יחוד" שלפני הנחת תפילין: "ועל הראש נגד המח, שהנשמה שבמחתי עם שאר חושי וכוונותי, כולם יהיו משועבדים לעבודתי יתברך". כשבתוך הראש מונחים התפילין, כשהמח כולו משועבד לעבודתי יתברך - עמי הארץ רואים זאת ומתייראים.

מסופר על הרב מפוניבז' זצ"ל, פעם פעם עם ה"חזון איש" זצ"ל במונית באחת הערים בארץ. בימים ההם עוד לא היה חשש כל כך גדול מנסיעה בשכונות ערביות, ואכן, בדרכם חלפו שני גדולי הדור באחת מן השכונות הללו. אלא שבדיוק אז טמנו כמה פרחים מארב למונית, והחלו לידות לעברו אבנים. הנהג חשש מאוד מפניהם, אבל ה"חזון איש" ביקש ממנו לעצור. הוא פתח את הדלת, ונהג המונית נזעק בבהלה: "הרב, הזהר נא, הרי הם עלולים לפגוע בכם". אולם החזון איש לא שמע לאזהרותיו, הוא יצא ונעמד מול הנערים הפוזזים, ומיד כשראו אותו - ברחו משם כולם כל עוד נפשם בם.

שמעתי מרבי אליקים שלזינגר מלונדון, שהיה מקרה עם בת ממשפחה חילונית שחפצה לחיות חיי תורה. היא הוטרדה בפנימיה של מוסד לבנות, והשלטונות ראו בכך ענין חמור מאוד, ממש כמו חטיפה, ממש כמו בפרשת יוס'ה שוכמכר הידוע.

במהלך החקירה, היו אמורים חוקרים להגיע לביתו של מרן החזון איש, כדי לחקור אותו בענין. הם חשדו בו שיש לו יד בכל הפרשה, וחשבו אפילו להאשים אותו בחטיפה.

סיפר רבי אליקים, שכאשר השוטרים היו בחוץ, הוא פנה אל החזון איש והודיעו על כך שהם שם.

אמר לו החזון איש: "צא ואמור להם שילכו מכאן". אולם רבי אליקים חשש מהם ואמר לחזון איש שהוא מפחד מפניהם. אמר לו החזון איש: "אתה מפחד, אבל אני לא מפחד". והוא בעצמו קם ויצא מביתו אל החצר.

ברגע שהם ראו אותו, לקחו השוטרים את רגליהם והסתלקו משם... פשוט ברחו מרוב פחד.

זהו זה. כך מתגשמת הברכה: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". וכדברי רבי אליעזר הגדול "אלו תפילין שבראש" שכשבתפילין בתוך הראש - הרואים מפחדים ומתייראים.

(יחי ראובן)

כתוב בספר 'כנסת דוד', ליקוט מדברי הרה"ק רבי דוד'ל טאלנער ז"ע, ע"פ דברי הגמ' בב"ק דף צב' מנא הא מילתא דאמרי אינשי בתר עניא אזלא

ישנו סיפור פלאי בירושלמי (מסכת תרומות מד, ב) שיהודי אחד הזמין את הרב לאכול אצלו סעודה. בהגיע הרב לסעודה הופתע מאוד לראות שאת מי בחר היהודי להושיע על ידי הרב? לא פחות ולא יותר מאשר את... כלבו! הרב, שכמובן הרגיש מאוד מבוזה פנה אל היהודי ושאל אותו: וכי הזמנת אותי כדי לביישני? ענה לו היהודי: שהרב יבין אותי, כלב זה, אינו "סתם כלב"... מה הכוונה? מספר היהודי לרב: "אשתי נשארה בבית לבדה ובאו נכרים לתפסה, והכלב התנפל עליהם פצע אותם והבריח אותם, ובכך ניצלה. וכעת אני משלם "הכרת הטוב" לכלב, ומכבדו לשבת ע"י הרב. ע"כ.

ומאידך, המקשה את ליבו שלא להכיר בטובה שמקבל מחבירו יכול להתדרדר עד עמקי שאול של רשעות וכפיות טובה.

כמו שמספרים על אחד הצדיקים שעשה טובה לאיזה יהודי, ולאחר מכן שיגר לו אבן קטנה, שאל היהודי למה שלח לו אבן? ענהו, שכשתצצה לזרוק עלי אבן בעבור הטובה שיהיה לפחות אבן קטנה...

כמו"כ היה פעם איזה צדיק שהגיע לעיר אחת, וזרקו עליו אבן גדולה, אמר "איני מבין מי זרק ולמה זרק, שהרי איני זוכר שעשיתי לאחד מהעיר טובה גדולה כזאת..."

ישנו סיפור ידוע על עיירה מסויימת שהתגורר בה עני מרוד בשם "שמערל", שמערל זה, היה מקבץ נדבות ואוכל לחם חסד, עד שהתרגל רק לקבל מאחריים. ביום מן הימים פנה אליו יהודי אחד מתושבי המקום עם הצעה, וכך אמר לו: "אני מוכר כרטיסי הגרלה, ההגרלה נערכת פעם בחודש בעיר הגדולה, ואני משמש כנציג של "מפעל הפיס", קונים אצלי כרטיסים ואני מביא את הכרטיסים להגרלה הגדולה, אולי תנסה את מזלך ותקנה כרטיס במחיר 5 זלוטי, ואולי תזכה".

שמערל שהתרגל רק לקחת, כמובן לא הסכים לבזבז 5 זלוטי על זה. המוכר ריחם עליו ואמר לו "תראה שמערל, אני מוכן להלוות לך את ה-5 זלוטי, ונעשה הסכם כזה: אם לא תזכה, הכסף יהיה על חשבוני ולא תצטרך להחזיר לי, ואם כן תזכה תחזיר לי את ה-5 זלוטי", לזה כבר הסכים שמערל.

אחרי חודש, נסע המוכר לעיר הגדולה, שם נערכה ההגרלה, וכמובן מי זכה? שמערל העני!

המוכר לקח את כל הכסף, ונסע בחזרה לעיירה, כשבליבו הוא חושב איזה "רעידת אדמה" הולכת להיות בעיירה כשיוודע דבר זכייתו של שמערל "העני". עד שהגיע המוכר אל העיר, כבר ירדה החשיכה, וכבר נהיה מאוחר בלילה. אולם, המוכר החליט שאינו יכול לחכות עם הבשורה עד מחר, וילך עתה בלילה לבשר לשמערל על הזוכה.

הימים היו ימי חורף, בחוף היה שלג וגשם וקור עז, המוכר השתרך לקצה העיירה לבקתו של שמערל. הסתובב וחיפש עד שמצא את הבקתה העלובה, נקש בבלת, ולא קיבל מענה, נקש שוב ושוב, יותר ויותר חזק, עד שלבסוף ענהו שמערל ושאל מה הוא רוצה, צעק לו המוכר "יש לי הודעה משמחת מאוד עבורך, אבל קודם כל תעשה טובה ותפתח את הדלת כי אני עומד לקפוא", שמערל לא זע ממקומו. המוכר מתחנן אליו שוב, והוא בשלו "אני יושן עכשיו!", צועק לו המוכר: "שמערל תדע לך שזוכית בהגרלה הגדולה!", כאן, כבר שמע את פסיעותיו של שמערל מתקרבות את הדלת. שמערל פותח את הדלת, ופונה אל המוכר בכעס: "אינך מתבייש? את הגביר של העיירה אתה מעיז להעיר באמצע הלילה?!... הוא אשר דיברנו, שמי שאינו מכיר טובה לחבירו, מסוגל להגיע לכדי רשעות.

ה"חינוך", עצמו במצוות כיבוד אב ואם מאריך שאם אין אדם מכיר טובה להוריו שגידלוהו לסוף גם אינו מכיר טובה להקב"ה, וכמו שאמרו חז"ל (משנת ר"א פ"ז) "כל הכופר בטובתו של חבירו לסוף כופר בטובתו של הקב"ה".

והנה אחד היסודות בעבודת השם, הוא עניין הכרת הטוב שעל ידה מרגיש האדם חובה כלפי הקב"ה על כל טובותיו שבכל נשימה ונשימה וכל מה שמקבל ממנו ית' במתנת חנם, ואם יתברר אצל האדם עניין הכרת הטוב, ממילא ירגיש חובה בנפשו לעשות מצוות השי"ת וק"ו שלא לעבור עבירות ולהיות ח"ו כפוי טובה.

אשר על כן, באו חז"ל ואמרו, הן אמנם שכל מה שמגיע אליך הוא מאת השי"ת ולכן אין לראות בשליח גורם מסויים ולכן אסור ג"כ לנקום כנ"ל. אבל לעניין הטובה, אמת שהמיטיב הוא רק שליח, אבל מוטלת עליך החובה להכיר לו טובה אך ורק כדי להכשיר את נפשך אתה, ובשביל לחדד אצלך את מידת הכרת הטוב, בכדי שיועיל לך בענייני עבודת השי"ת.

בזה מובן מאוד מה שמצאנו חובת הכרת הטוב כלפי דוממים, כמו שמצאנו אצל משה רבינו שלא הכה את הים, ונשאלת השאלה וכי הים מרגיש שגמלת לו רעה תחת טובה? אבל ביסוד הני"ל מובן שכל הסיבה הוא בשבילך ולא בשביל המיטיב לך.

נקודה נוספת שמתבארת בזה, הוא, שאין לתבוע מהשני שיכיר לך טובה על מה שהטבת עמו. ישנם אנשים שמטיבים לזולתם ויושבים ומצפים לגמול שכר, ובאם הלה אינו מטיבם כפי מחשבתם, באים בטענה שלא יהיה השני "כפוי טובה". ותביעה כזאת אינה מוצדקת בעליל. שכן מה שהגיע טובה לזולתם הוא בגלל שכך רצה הקב"ה, ויש לך להודות לד' שזוכית שיהיה לך חלק בזה ומגלגלי זכות ע"י זכאי, אבל מה שההוא מחוייב להכיר לך טובה זה חשבונות הפרטי בלבד, וכאמור למעלה, שהרי לפי האמת יש לו להכיר טובה אך ורק להקב"ה ולא לשליח, אבל לעודת עבודת השם שלו יש לו להכיר טובה למטיבים לו. וא"כ, כמו שאינך מתעניין בעבודת התפילה שלו ובלמידת התורה שלו, כיוון שאתה מבין שזה חשוב עליו שלא קשור אליך, באותה מידה אינך אמור להתעניין ב"הכרת הטוב" שלו.

(ציוני תורה)
יתן ה' את אויביך הקמים עליך נגפים לפניך (כח, ז)
נס ההצלה של יהודי מקנס

"ומה אמר הנביא הפעם?" התעניין המלך, כשנוגע מעט.

"הפעם אמר לי כי לפני יומיים פגש בו אברהם העברי והפציר בו שייטיב עם בני העם היהודי, צאצאי יצחק בנו, ולכן הורה לי להורות לך, לבטל מיד את רוע הגזירה ולהיטיב להם ככל יכולתך".

המלך עשה זאת מיד - ויהודי מקנס נשמו לרווחה.

והיו בך לאות ולמופת (כח, מו)

בתוך הקללות מופיע פסוק זה, כדי לומר שגם באמצע המצבים הכי קשים רואים את יד' באותות ובמופתים.

מעשה כזה מובא בספר "בנאות דשא" (פרשת שמות) שכתב ששמעו בעצמו מבעל המעשה:

"את הסיפור הבא שמעתי מבעל המעשה עצמו, כאשר נקלעתי לסעודת הודי שערך בעיר פריז שבצרפת, בעבור נס פרטי שהיה לו בגיא ההריגה שבטרבלינקה.

היה זה בשלהי מלחמת עולם השנייה, כשכוחות הברית פלשו לשטחה של גרמניה, וימים ספורים נותרו לקץ המלחמה, שמשמעותה: שחרור מעט אסירי מחנות המוות שנותרו לפליטה.

מאן דהו, שזהותו אינה ידועה, פנה אל רב המרצחים שהיה אחראי על מחנה ההשמדה טרבלינקה, בהצעה, שיקבל ממנו הון עתק אם יענה לבקשתו, והיא: שבימים האחרונים שנותרו לפני שחרורם של האסירים היהודים, שיכלכל אותם במזון משובח ועשיר כיאות למזי רעב. כמובן שהרוצח הני' לא סירב להצעה מפתה זו, ונטל ממנו את כספו הרב.

והנה כבר באותו יום, לאחר הצהריים, הגיע משלוח של לחמניות טריות אל המחנה.

בעל המעשה שהיה אסיר באותו המחנה מספר, שניחוח הלחמניות הוציא אותם מאדישותם העמוקה שהיתה נחלתם. ובפרט כאשר נקראו כל האסירים להתייצב בתור ארוך לקבלת הלחמניה, שהיה נראה בעיניהם כחלום תענועים.

כך לא נותר זמן רב למחשבה, והחלוקה התחילה. ומתוך שק גדול נשלפו הלחמניות בזה אחר זה, כשקצין נאצי מפקח על החלוקה.

אני, כשעמדתי כמעט בסוף התור, מספר בעל המעשה: הייתי מאוד פסימי. ולא האמנתי שאכן אזכה לחמניה, מקוצר רוח. וה"אמונה" כבר הייתה ממני והלאה, ולא נותר בי אפי' שביב של תקווה, ובכל רגע שהתקרבותי קמעה בתורי, חלפה בי המחשבה שוודאי, עד שאגיע אל השק, הוא יתרוקן סופית מהלחמניות הגואלות.

והנה קרה הנס! קיבלתי גם אני לחמניה טרחה וריחנית.

החלטתי שאשמור אותה לשעות הערב, כדי שסוף סוף אלך לישון עם קיבה מליאה, ולא מתוך רעב מציק. בשביל התענוג הזה כדאי לסבול עוד קצת.

המציאות החדשה נטעה בי מעט בטחון, ואחרי שקלול קצר, אמרתי בליבי: מה יקרה אם אעמוד בתור פעם נוספת ואתנגב ליטול עוד לחמניה? והרי אחד מן השניים! או שאפתס כנגב ואחטוף כדור בראשי, וממילא אין לי מה להפסיד. כי טוב מותי מחיי!

ואם אצליח, הרווחתי עוד לחמניה. ובלא מחשבה נוספת עשיתי מעשה זוכיתי בלחמניה נוספת.

הפעם חשתי שזו משהו במוחי, ושכלל זאת יש במי להאמין. אולי בכל זאת הקב"ה אוהב אותי. נטלתי את זוג הלחמניות והסתרתים בתוך חולצת הפיג'מה שהייתי לבוש בה. הפעם באופטימיות זהירה, נפניתי אל אחת הפינות כדי לאכול לחמניה אחת. בטרם התיישבתי על רצפת המחנה חשתי חבטה קשה על כתפי. ראיית אותך! גנב! שתי לחמניות, הא! מיד תביא אותם בטרם אפרק את גוון.

כמוכך שמסרתי אותן מיד לאכזרי זה. בתחילה חשבתי שזהו חייל נאצי, אך התברר לי שהנ"ל היה חייל רוסי שנפל בשבי הגרמני, ופשוט שדד אותי.

מאותו רגע שקעתי ביאוש ודכאון עמוק, ואמרתי בליבי: כי אנני מאמין יותר ואפסה כל תקותי. וכל מאווי היה למות! פשוט למות.

שבתי אל הדרגש הקשיח, כדי לנום את שנת הלילה, אך הפעם עצוב יותר ומיאוש יותר.

השחר הפציע, ומעט אור חדר אל הבלוק בו ישנתי. אם אפשר לקרוא לזה שינה, והעירני משנתי. אך הפעם הזו היה שונה מתמיד. שקט תעשייתי אפף את הבלוק כולו. לא שאגות של חיות הטרף הנאציות, ולא אוושת השותפים שלי בבלוק.

קמתי לראות מקרוב יותר, והנה כולם עדיין לא מגלים סימני קימה, למרות השעה המאוחרת.

ניסיתי להעיר את שכני אך לשווא. אין קול ואין עונה. ניסיתי לנענע מעט בידי, אך חשתי שהן קרות ואינן מגיבות.

בדקתי אצל שאר השכנים, אך לפתע נגלה לפני מחזה נוראי. כל אנשי הבלוק שבקו חיים לכל חי.

מיד רצתי כאחוז אמוק אל עבר הבלוק השני, והנה גם שם כולם מתים. נפש חיה לא מתהלכת במחנה. לא אסיר ולא קצין נאצי.

מה קרה? שאלתי. האמריקאים כבר התקרבו למחנה וכל הנאצים ברחו. אבל למה מתו כולם? התברר לי לאחר מכן ע"י הצבא האמריקאי, כי כל הלחמניות היו מורעלות בידי השטן הגרמני הימלר ימ"ש.

למרות שקיבל תבין ותקילין, הוא לא היה מסוגל להשאיר יהודי חי.

אז בעצם, רק אנוכי נותרתי לבדי חי. ובאורח ספונטני נפלטו ממני המילים בצעקה אדירה שפילחה את דממת המוות.

"אני מאמין באמונה שלימה בהקב"ה".

ומני אז, בכל שנה עורך אני סעודת הודי' על הנס הגדול שעשה לי ה'.

(ציוני תורה)

התוכחה ותוצאתה

נהגו שלא לעלות לתורה לקריאת התוכחה ("מגן אברהם" קכח, ח בשם מהרי"ל) אלא בעל הקורא הוא המבכר תחילה וסוף ("משנה ברורה" שם, יז וב"באור הלכה" ד"ה בפסוקים), לפי ש"ברית כרותה לשפתים" (מועד קטן יח ע"א).

ויצוינו בענין זה דברי הגמרא (שבועות לו ע"א), שרב כהנא הקריא לפני רב יהודה דברי המשנה, שהאומר: "יככה ה'" (דברים כח, כב) זו היא אלא האמורה בתורה. אמר לו רב יהודה: "כנה". כלומר, אמור: יכה ה', שלא יתפרש שאתה אומר ע"י, חלילה.

ובענין זה, נספר -

אברך פנה אל הגבאי בבית הכנסת "לדרמן" בבני ברק, וביקש עליה בשבת פרשת כי תבוא. יש לו יאהרציטי, יום זכרון לאביו.

השיבו הגבאי שנוכר מאוחר, יש כמה בר מצוות וכמה חיובים, ואין עליה פנויה.

אמר שמצדו מוכן הוא לעלות לקריאת התוכחה, אינו חושש. מקיים הוא בעליתו מצות כבוד אב, שבפרוש שנינו: מכבדו בחייו ומכבדו במותו (קדושין לא ע"ב), ו"שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה). [וידועים דברי ה"נודע ביהודה" (קמא, אבן העזר י) שמתר ליבם אשה שמתו כל בעליה, "קטלנית", כי "שומר מצוה לא ידע דבר רע".]

אמר הגבאי: "נשאל את הרב".

שאל את הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, שאמר: "בשום פנים ואופן", ולא העלוהו.

לאחר התפילה, נשאל: מדוע היה כה נחרץ? הרי זו באמת מצות כבוד אב. ואם הלה אינו חושש, מדוע נחשוש עבורו!

ענה: משום מעשה שהיה. וסיפר -

אברך בן תורה נזכר בשעתו שיש לו יאהרציטי אחר אביו, וכבר נקבעו כל העליות, והסכים לעלות לתוכחה. אמר שאינו מקפיד, ולא יקפידו עמו. שאלו את אביו, [הסטייפארן] זצ"ל. והסכים.

כעבור זמן, הודיעוהו שדודו נפטר בארצות הברית, ובהיותו עירוי הוריש לו את כל הוננו.

טס לארצות הברית, והתברר שמדובר בנכסים רבים והשקעות מסועפות.

זכה ליועצים מהימנים שהדריכוהו ועזרוהו להתמצא בסבך ולהשתלט על המבוכים העסקיים. נשאב לעולם העסקים ועשה בו חיל. העביר את משפחתו לבורו פארק והיה לנגיד תומך תורה ביד רחבה, השיא צאצאיו בהרחבה והמשיכו לשקוד על שערי תורה בלא טרדה.

לימים ביקר בארץ הקודש, ונכנס אל אביו. מסר לו סכום גדול לתמיכה בלומדי תורה, והעיר שברוך השם, לא ארע לו דבר מעליתו לתוכחה. אדרבה, מצות כבוד אב עמדה לו, והתעשר עושר רב.

שמע אביו, וכל גופו הזדעזע: "ואז רעדט איהר, מה אתם מדברים!

התוכחה לא השפיעה!?

הרי לפניך הייתם בן תורה, ועכשיו אתם בעל הבית, סוחר פשוט!"

(והגדת)

לכן, סיכם רבי חיים, לא הסכמתיו...

החלב והפרה

עלי לדאוג לשבעה כוללי אברכים, ובהם מאות בני תורה הממיתים עצמם באהלה. שוחחתי עם גביר בארצות הברית, והתחמק באמרו שעליו לתמוך בישיבות שבארצות הברית, בגדר "עניי עירך קודמין" (יורה דעה רנא, ג). כלומר, שהלא דברים קל וחומר: אם להם אינו נותן, לי על אחת כמה וכמה!

אמרתי, שהפוסקים דנים, שיתכן ועניי ארץ ישראל קודמים לעניי עירו (יעוין חתם סופר חושן משפט יב, ולקוטי חת"ס ט), כי "לציון יאמר איש ואיש יולד בה" (תהלים פז, ה), כל ישראל נחשבים בני הארץ הקדושה. אבל לתורת ארץ ישראל ודאי יש קדימה, שהרי אין תורה כתורתה ולא חכמה כחכמתה (בראשית רבה טז, ד) ואוירה מחכים (בבא בתרא קנח ע"ב), ולכן בני ארץ ישראל עדיפים (תוספות פסחים נא ע"א). ואמרו (במדרש שם) שזהו שנאמר שהיא "ארץ זבת חלב ודבש" (ויקרא כ, כד), שנובעת היא חדושי תורה מתוקים מחלב ומדבש, כמו שנאמר: "דבש וחלב תחת לשונך" (שיר השירים ד, יא).

והיודעים אתם מה ענה לי!?

חוצפה שכזו!

אמר: "אמת שתורת ארץ ישראל משולה לחלב -

אבל הפרות הן כאן, באמריקה!"...

ענית: "אשרי מי שידוע מה תפקידו לכן אני כאן, כדי לחלוב אותן!"

וכבר אמרו (פסחים קיב ע"א), שיותר משהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק" –
התברר, שלא הפרה הזו...
"מה אומר לכם", השמיע את הפתגם השגור, "העסקים אינם מלבלבים בזמן האחרון!"
מצא את הכתובת. באמת, איני צוחק. אני מומחה בשיקום עסקים צולעים. בידי אמצעים בדוקים ומנוסים. והעצות, חינם. לקיים מצות: "כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו" (ויקרא כה, לה).
אמרתיו לו: "תביא גמרא, מסכת עבודה זרה".
לבני ארץ ישראל יש מה ללמוד מיהודי ארצות הברית. בארץ ישראל ארון הספרים נמצא בטרקלין, פרוץ לרוחה. לא כך שומרים אוצר. שם, באמריקה, אין בטרקלין אלא מזנון ותצוגת כלי כסף. הספרים שמורים בחדר פנימי, שלא תשלוט בהם עין הרע. יש לי חשד שגם עין סתם לא שולטת בהם.
הגמרא הובאה, ופתחתי בדף יט עמוד ב', הצבעתי, וקראתי: "אמר רבי יהושע בן לוי, דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים משולש בכתובים, כל העוסק בתורה נכסיו מצליחים.
כתוב בתורה, שנאמר: "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם, למען תשכילו את כל אשר תעשו" (דברים כט, ח).
שנוי בנביאים, שנאמר: "לא ימוש ספר התורה הזה מפייך והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו, כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל" (יהושע א, ח).
משולש בכתובים, ככתוב: "כי אם תורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, וכל אשר יעשה יצליח" (תהלים א, ב-ג).
ראיתי שהתאכזב. הוא מחפש עצות מעשיות.
אמרתיו: "אז תביא מסכת ברכות".
אסף את המסכת האחת והביא את השניה. אח, תענוג לפתוח מסכת חדשה. פתחתי בדף לה עמוד ב'. הצבעתי ואמרתיו: בוא נלמד שתי מימרות סמוכות, ונעיין בשייכותן אהדי.
המימרה הראשונה: "בוא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים. דורות הראשונים עשו תורתם קבע ומלאכתם עראי, זו וזו נתקימה בידם. דורות האחרונים שעשו מלאכתם קבע ותורתם עראי, זו וזו לא נתקימה בידם".
ומיד לאחר מכן, המימרה השנייה: "בוא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים. דורות הראשונים היו מכניסים פרותיהם דרך שער הבית כדי לחיבם במעשר, דורות אחרונים מכניסים תבואתם דרך גגות כדי לפטרם מן המעשר" [באכילת עראי].
מה הקשר בין שתי המימרות?
אומר לך –
הדורות הראשונים עשו תורתם קבע, לכן התקימה בידם, ואף מלאכתם התברכה. שכך פרש הרע"ב במשנת "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ" (אבות פ"ג מ"ה). אבל דורות האחרונים שעשו מלאכתם קבע, לא שרתה בה הברכה.
אבל מדוע לא תשרה הברכה במלאכתם, אולי עושים הם מלאכתם קבע כי הם תומכי תורה, ונאמר: "שמח זבולך בצאתך" (דברים לג, יח), הצלח בצאתך לסחורה (רש"י) אם כונתך להחזקת יששכר באהלי!
אבל, הן עיינו הרואות שמכניסים הם תבואתם דרך גגות, כדי שלא יצטרכו לעשרה ולהתחלק בה עם הכהנים והעניים. ואיך ירצו שבגינם תשרה הברכה ביבולם!
"פרוש נאה", החמיא, והחזיר את הגמרא לכלאה...
ונתן?
איפה!
אם לא זיכיתיו בתמיכה בתורה, זיכיתיו בדברי תורה. והלואי ובגינם יצליחו נכסיו!
תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה (כח, מז)
בסוף הפרשה, מסבירה התורה על מה מגיעות אותם מאה קללות חסר שתיים, שמנויות בפרשה: תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל.
נשאלת השאלה – איפה כתוב בתורה, שצריכים לקיים מצוות בשמחה??
אומרת הגמרא (מסכת מגילה לא, ב) – תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושנמשנה תורה קודם ר"ה מאי טעמא אמר אביי ואיתמיא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה. תיפתחו ספר נחמיה (פרק ח), שם מסופר שעזרא הסופר – בעצמו – הוציא את כל עם ישראל לרחוב, הוציא ספר תורה וקרא לפניהם קללות בראש השנה!
אנשים מפחדים מכל זיו של מנהג בראש השנה – תפוח בדבש ... וגזר גמדי ... ורוביא ... וסילקא ... וכתרי – לסימנה טבא!!! אם לא מצליחים להשיג ראש של כבש – "זהו, הלכה השנה!!!"
שמעתי היום אחד אומר לחבר שלו: "תשמע, לא היה ריאות באטליז היום – אולי אתה יודע מאיפה משיגים?" – חשבתי שהוא צריך לעבור השתלה "בשביל מה אתה צריך ריאות?", שאל אותו השני.

התקלחת?! אני יודע מה לעשות – יש לי בית תמונה של הכותל המערבי – יש שם בדיוק תשעה אנשים – אני אשלים להם מניין!" – ברוך ה', יש לפתרון אומר הקב"ה: "זאת נק' המבחן!"

אדם אחר, באותה סיטואציה, הולך חצי שעה ברגל – מגיע במצב נוזלי – מתפלל מנחה וערבית וחוזר הביתה!

לקב"ה יש עכשיו פרמטר חדש, למדוד באיזה מצב נמצא האדם בעשיית המצוות :

אם אתה מתאמץ בקיום המצוות – הלכת חצי שעה ברגל והגעת במצב נוזלי – לא רק שתקבל על זה שכר – אלא גם אם תתפלל מעכשיו ליד הבית, תקבל שכר 'חדש' כאילו הלכת חצי שעה בחום – כי הוכחת שאתה מוכן להצטער בעשיית המצוות!

אומר לנו ר' יצחק הוטנר – כמו שמצינו "לפום צערא אגרא", מצינו את אותו הדבר במצות השמחה:

אומר הקב"ה: "אני רוצה לבדוק: כשאתה עושה מצוות – אתה עושה אותם בשמחה או בכפייה?"

יש אדם שמגיע לבית הכנסת, כי לא נעים לו מהילדים שלו – הוא עושה מצוות, כי כך צריך – לא תראה עליו את השמחה בעשיית המצווה: "ברוך ה' זכיתי לקיים מצווה!"

אם ככה, אין מצוה לשמוח בעשיית המצוות, אלא אומר הקב"ה: "אני רוצה לראות עד כמה אתה הנהנה מקיום המצוות שלי! כמה טוב לך שאתה עובד אותי!" – זהו פרמטר של הקב"ה, לבדוק עד כמה האדם אוהב אותו.

בא הספר דעת חיים [לגאון ר' חיים וואלקין – מאמר 'בנים' ו'עבדים'] ואומר רעיון נפלא:

בתפילת ר"ה מצליחין, 'היום הרת עולם וכו', אם כבנים אם כעבדים". ויש להתבונן בשתי בחינות אלו דבנים ועבדים, מהו המוכון בכל אחת מהם, ומהו שורש ההבדל אשר ביניהם. עוד צ"ב, דהנה בהמשך בעינין, "אם כבנים, רחמנו כרחם אב על בנים. ואם כעבדים, עינינו בך תלויות עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו". והמתבונן ימצא שוני מהותי בדרך הבקשה, דהנה בחינת ה'בנים' גוררת בעקבותיה בקשה גמורה – כמעט דרישה, של רחמים – "אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים", ואילו בחינת ה'עבדים' לעומתה מביאה בעקבותיה רק בקשה נסתרת, הנראית יותר כתחינה ובכיה – "ואם כעבדים עינינו לך תלויות". וצ"ב מה הסיבה לכך.

אכן מעיון בדברי חז"ל עולה, כי שתי בחינות אלו מופיעות כבר בדבריהם. בגמ' מס' בבא בתרא [י, א] איתא: "הו"ו שאלה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע, אם אלוקים אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם. א"ל כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם. א"ל אדרבה זו שמחיתבן גיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים וצוה שלא להאכילו ולא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו. ואתם קרויים עבדים, שנאמר [ויקרא כה, נה] "כי לי בני ישראל עבדים". א"ל ר"ע: אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנן קרויים בנים, שנאמר [דברים יד, א] "בנים אתם לה' אלוקים". ומסיקה הגמ': "א"ל (טורנוסרופוס) אתם קרויים בנים, וקרויים עבדים. בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים בנים, ובזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים עבדים".

אבחנה זו – של בן לעומת עבד, מופיעה גם – אם כי בהקשר שונה מעט – בברכות [לד, ב]: "מעשה בר' חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל ר' יוחנן בן זכאי וחלה בנו של ריב"ז. א"ל חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה, הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה. אמר ריב"ז אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום, כולו לא היה משגיח עליו, אמרה לו אשתו: וכי חנינא גדול ממך. אמר לו: לא, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך". וברש"י על אתר פי' מהו עבד: "בן בית נכנס ויוצא שלא ברשות". חזינן א"כ, בחינת 'עבד' (לעומת 'שר') מהי, רגיל הוא בבית המלך ובא בפניו בכל עת ובכל שעה, ולכן אף בשעת חרון אף יכול הוא להיכנס ולבוא אצלו.

אכן לעומת זאת איתא בחז"ל [תענית י"ט, א]: {מעשה שאמרו לו לחוני המעגל בזמן שנעצרו הגשמים: 'התפלל שירדו גשמים', אמר להם: 'צאו והכניסו את התנוריי פסחים [שהוכנו לצלות בהם את קרבנות הפסח] בשביל שלא ימוקו בשביל שלא יתמוססו בגשמים. התפלל חוני ולא ירדו גשמים. מה עשה? עג עוגה צר על גבי האדמה צורת עיגול ועמד בתוכה ואמר לפניו: 'רבש"ע, בניך שמו פניהם עלי כולמר, ביקשו ממני להתפלל על הגשם, מפני שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמן הגדול שאני זה מתאם עד שתרחם על בניך ותוריד גשם'. התחילו גשמים מנטפין, אמר חוני: לא כך (גשמים כאלו) שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות גשמים בשפע, שימלאו את כל סוגי החפירות שאוגרים בהן מי גשמים. התחילו הגשמים לירד בזעף כעס ובכוח, אמר חוני: לא כך שאלתי אלא גשמי רצון, ברכה ונדבה (כלומר בעין יפה ובנחת). לאחר דברים אלו ירדו גשמים כתיקנן באופן רגיל עד שיצאו ישראל מירושלים שהוצפה במים להר הבית הגבוה יותר מפני הגשמים המרובים. באו העם ואמרו לו: כשם שהתפללת עליהם על הגשמים שירדו, כך התפלל שילכו להן וכו' שלח לו שמעון בן שטח לחוני דברים אלו: אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי מפני שהטרכת דברים כלפי מעלה ואמרת לפני ה' פעמיים: 'לא כך שאלתי', והרי זה הלכו ככבוד שמים, והמהלזל בכבוד לפני יש לנדותו, אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא חוטא ומתנהג שלא כהוגן לפני המקום במה שאתה תובע גשמים בתקיפות ועושה לך רצונך כבן שהוא מתחטא על אביו תובע צרכיך בתוקף ועושה לו רצונו', ושם [כג, א] הוסיף: "אבל מה אעשה

לך שאתה מתחטא לפני המקום במה שאתה תובע גשמים בתקיפות ועושה לו רצונך כבן שהוא מתחטא על אביו תובע צרכיך בתוקף ועושה לו רצונו? – יש לי בית תמונה של הכותל המערבי – יש שם בדיוק תשעה אנשים – אני אשלים להם מניין!" – ברוך ה', יש לפתרון אומר הקב"ה: "זאת נק' המבחן!"

אדם אחר, באותה סיטואציה, הולך חצי שעה ברגל – מגיע במצב נוזלי – מתפלל מנחה וערבית וחוזר הביתה!

לקב"ה יש עכשיו פרמטר חדש, למדוד באיזה מצב נמצא האדם בעשיית המצוות :

אם אתה מתאמץ בקיום המצוות – הלכת חצי שעה ברגל והגעת במצב נוזלי – לא רק שתקבל על זה שכר – אלא גם אם תתפלל מעכשיו ליד הבית, תקבל שכר 'חדש' כאילו הלכת חצי שעה בחום – כי הוכחת שאתה מוכן להצטער בעשיית המצוות!

אומר לנו ר' יצחק הוטנר – כמו שמצינו "לפום צערא אגרא", מצינו את אותו הדבר במצות השמחה:

אומר הקב"ה: "אני רוצה לבדוק: כשאתה עושה מצוות – אתה עושה אותם בשמחה או בכפייה?"

יש אדם שמגיע לבית הכנסת, כי לא נעים לו מהילדים שלו – הוא עושה מצוות, כי כך צריך – לא תראה עליו את השמחה בעשיית המצווה: "ברוך ה' זכיתי לקיים מצווה!"

אם ככה, אין מצוה לשמוח בעשיית המצוות, אלא אומר הקב"ה: "אני רוצה לראות עד כמה אתה הנהנה מקיום המצוות שלי! כמה טוב לך שאתה עובד אותי!" – זהו פרמטר של הקב"ה, לבדוק עד כמה האדם אוהב אותו.

בא הספר דעת חיים [לגאון ר' חיים וואלקין – מאמר 'בנים' ו'עבדים'] ואומר רעיון נפלא:

בתפילת ר"ה מצליחין, 'היום הרת עולם וכו', אם כבנים אם כעבדים". ויש להתבונן בשתי בחינות אלו דבנים ועבדים, מהו המוכון בכל אחת מהם, ומהו שורש ההבדל אשר ביניהם. עוד צ"ב, דהנה בהמשך בעינין, "אם כבנים, רחמנו כרחם אב על בנים. ואם כעבדים, עינינו בך תלויות עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו". והמתבונן ימצא שוני מהותי בדרך הבקשה, דהנה בחינת ה'בנים' גוררת בעקבותיה בקשה גמורה – כמעט דרישה, של רחמים – "אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים", ואילו בחינת ה'עבדים' לעומתה מביאה בעקבותיה רק בקשה נסתרת, הנראית יותר כתחינה ובכיה – "ואם כעבדים עינינו לך תלויות". וצ"ב מה הסיבה לכך.

אכן מעיון בדברי חז"ל עולה, כי שתי בחינות אלו מופיעות כבר בדבריהם. בגמ' מס' בבא בתרא [י, א] איתא: "הו"ו שאלה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע, אם אלוקים אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם. א"ל כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם. א"ל אדרבה זו שמחיתבן גיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים וצוה שלא להאכילו ולא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו. ואתם קרויים עבדים, שנאמר [ויקרא כה, נה] "כי לי בני ישראל עבדים". א"ל ר"ע: אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנן קרויים בנים, שנאמר [דברים יד, א] "בנים אתם לה' אלוקים". ומסיקה הגמ': "א"ל (טורנוסרופוס) אתם קרויים בנים, וקרויים עבדים. בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים בנים, ובזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים עבדים".

אבחנה זו – של בן לעומת עבד, מופיעה גם – אם כי בהקשר שונה מעט – בברכות [לד, ב]: "מעשה בר' חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל ר' יוחנן בן זכאי וחלה בנו של ריב"ז. א"ל חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה, הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה. אמר ריב"ז אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום, כולו לא היה משגיח עליו, אמרה לו אשתו: וכי חנינא גדול ממך. אמר לו: לא, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך". וברש"י על אתר פי' מהו עבד: "בן בית נכנס ויוצא שלא ברשות". חזינן א"כ, בחינת 'עבד' (לעומת 'שר') מהי, רגיל הוא בבית המלך ובא בפניו בכל עת ובכל שעה, ולכן אף בשעת חרון אף יכול הוא להיכנס ולבוא אצלו.

אכן לעומת זאת איתא בחז"ל [תענית י"ט, א]: {מעשה שאמרו לו לחוני המעגל בזמן שנעצרו הגשמים: 'התפלל שירדו גשמים', אמר להם: 'צאו והכניסו את התנוריי פסחים [שהוכנו לצלות בהם את קרבנות הפסח] בשביל שלא ימוקו בשביל שלא יתמוססו בגשמים. התפלל חוני ולא ירדו גשמים. מה עשה? עג עוגה צר על גבי האדמה צורת עיגול ועמד בתוכה ואמר לפניו: 'רבש"ע, בניך שמו פניהם עלי כולמר, ביקשו ממני להתפלל על הגשם, מפני שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמן הגדול שאני זה מתאם עד שתרחם על בניך ותוריד גשם'. התחילו גשמים מנטפין, אמר חוני: לא כך (גשמים כאלו) שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות גשמים בשפע, שימלאו את כל סוגי החפירות שאוגרים בהן מי גשמים. התחילו הגשמים לירד בזעף כעס ובכוח, אמר חוני: לא כך שאלתי אלא גשמי רצון, ברכה ונדבה (כלומר בעין יפה ובנחת). לאחר דברים אלו ירדו גשמים כתיקנן באופן רגיל עד שיצאו ישראל מירושלים שהוצפה במים להר הבית הגבוה יותר מפני הגשמים המרובים. באו העם ואמרו לו: כשם שהתפללת עליהם על הגשמים שירדו, כך התפלל שילכו להן וכו' שלח לו שמעון בן שטח לחוני דברים אלו: אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי מפני שהטרכת דברים כלפי מעלה ואמרת לפני ה' פעמיים: 'לא כך שאלתי', והרי זה הלכו ככבוד שמים, והמהלזל בכבוד לפני יש לנדותו, אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא חוטא ומתנהג שלא כהוגן לפני המקום במה שאתה תובע גשמים בתקיפות ועושה לך רצונך כבן שהוא מתחטא על אביו תובע צרכיך בתוקף ועושה לו רצונו', ושם [כג, א] הוסיף: "אבל מה אעשה

לישיבה ללמוד תורה, ובתחילה היה לבו סגור מלהבין בתורה"ק, והלך לישיבה ללמוד א' ב', כמבואר באדר"ג, והיה צריך הרבה חיזוק והתחזק ממים ששחקו האבנים, וכך גדל והצליח וגם עשה פרי, וכמסופר בגמ' נדרים שרבי עקיבא עלה ללמוד וללמד עד שזכה שהיו לו י"ב אלף תלמידים והחליט לשוב לביתו, לאחר שלא היה בבית י"ב שנה, וכשבא סמוך לביתו שמע איש אחד שואל את אשתו היתכן שבעלך אינו בא לבקר בבית זה י"ב שנה, וענתה אותה הצדקת 'אם היה שומע בקולי היה נשאר בישיבה ללמוד תורה עוד י"ב שנה' וכך יהיה גדול בתורה [כמבואר בתוס' ובר"ן בנדרים שאין זה בגדר 'פותחין בנולד' אם יהיה ת"ח, כי רגילות הוא שהמתמיד בתורה נעשה אדם גודל] וחזר רע"ק לישיבה ולמד עוד י"ב שנה. ונודע שאלת העולם מה לו לרע"ק לשוב לישיבה, אם כבר הגיע סמוך לביתו, היה לו להכנס לכמה דקות לומר שלום בביתו ולחזור לישיבה. ואומרים בשם רבי חיים שמואלביץ או בשם קודמים לו, שיי"ב וי"ב אינו כ"ד. כי צריכים כ"ד שנה רצופים.

וזאת המורה הנ"ל אמרה תשובה אחרת מאד אמיתית, לב יודע מרת נפשו כמה אמתי יש בזה. כי רבי עקיבא עזב את הבית לפני י"ב שנה בלב אטום סתום וחתום, אין לשער ולתאר כמה תפילות שפכה אותה צדקת שיפתח השי"ת את לב בעלה בהבנת התורה"ק, והיא ידעה היטב כמה ישועה בעלה צריך, שהוא ממש אטום במח ובלב, ולכן שפכה דמעות מעומק הלב שיושע בעלה, עד כדי כך שאמר עליה רע"ק לתלמידיו 'שלי ושלכם שלה הוא'.

והנה לאחר ג' או ד' שנים שכשרע"ק זכה לפתיחת לב ומח בתורה"ק, עדיין אין אותה צדקת יודעת ממה שנושעה כבר, והיא ממשכת להתפלל ברחמים ותחנונים על סתימות לבו של בעלה, אם היתה מקבלת מכתב של הראש

ישיבה שרע"ק כבר זכה להבין דף גמרא, היתה מודה ומהללת להשי"ת אך התפילות כבר לא היו מעומקא דלבא כמו אתמול, שחשבה שצריכים ניסים שהוא יהפך מעם הארץ לתלמיד חכם. וכך משמע בגמ' להדיא שלא קיבלה שום פריסת שלום כל אותם השנים.

ועתה מובן היטב שאם היה רע"ק נכנס לביתו, והיתה הצדקת רואה י"ב אלף תלמידים של בעלה, בוודאי היתה אומרת הלל מעומק הלב, אך אותם התפילות מעומקא דלבא היו חסרות לו... כי ב"ה הוא כבר הצליח יפה להעמיד י"ב אלף תלמידים. ורבי עקיבא ידע גם ידע שכל הצלחתו הוא בזכות תפילותיה. לכן הלך לבדוק אם יש בכחה להמתין עוד י"ב שנה, אם לא היתה יכולה להמתין, היה נכנס לביתו לשמח בת ישראל, אך אם שמע מפה קדשה שהיא מוכנה להתפלל עליו עוד י"ב שנה, הרי שבכח מסירות נפשה יושפע עליו עוד י"ב שנות תפילה, לזאת לא נכנס לביתו והיא המשיכה להתפלל כשעה הראשונה, שביין לא רק אות מ' נ' אלא גם אות ס' ע'...

וזוהו 'שלי ושלכם שלה הוא', לא רק ששלחה אותו לישיבה ללמוד תורה, אלא מה שהתלמיד מספר ארבע עשרה אלף שבע מאות שמונים ואחד הצליח בתלמודו, היה ע"י תפילותיה של רחל אשת רבי עקיבא. הרי שהיא בעצם התפללה על כ"ד אלף תלמידים, כי כל תפילה צריכה לחול על אחד, ובעלה כבר נכנס בשלום ויצא בשלום, ולכן חלו כל תפילותיה על כ"ד אלף תלמידים.

ונחזור לענינו, ב"ה אנו מתפללים על בנינו ובנותינו, כשהילד מביא הביתה בחינות של מאה אחוז, פעם פעמיים ושלושה, יתכן שנחלשין התפילות שהיינו מתפללים בתחילה על הילד הזה, ב"ה שמודים ומהללים, אך יש להתפלל יהי רצון שבשבת הבאה יהיה כן, אינו כ"כ מעומקא דלבא. כי בתחילת השנה הרגשתי שאני 'צריך' מהקב"ה שיצליח הילד בחידו, אך לאחר שזה כמה שבועות שהוא מקבל מאה אחוז, חושבים שזה נוסע אוטומטית, וזהו טעות נורא, כי גם לאחר עשרים בחינות שהוא מביא מאה אחוז, צריך להתפלל כשעה הראשונה. כל ההצלחות הקודמים אין בהם שום הוכחה להתמדת הישועה.

בדרך הדרוש

הלימוד דתלמיד צריך לשמש את רבו ילפינו מהא דאמרין "גדולה שמושה יותר מלמודה", מדכתוב באלישע אשר יצק מים ע"י אליהו, למד לא נאמר אלא יצק וכו',

וקשה אך היה אליהו רשאי לשמש באלישע אם היה כהן רק דאין מזה הוכחה משום דגם אליהו כהן היה לדעת האומר דפנחס זה אליהו. ועכ"פ מוכח דדעת רש"י ותוס' ראם הרב כהן שרי לשמש בתלמיד כהן והנה כל המפרשים נדחקו במדרש הנ"ל שאמר ר' מאיר בזכות מצות בכורים תזכו לכנס לארץ ישראל הא ביכורים אינו נוהג אלא בארץ ישראל אם כן מקודם שנכנסו לשם אך יוכלו לקיים מצות בכורים בחוץ לארץ שיוזב ע"י מצוה זו לכנס לארץ ישראל. אכן הכוונה ע"פ גמרא דתנכות הנ"ל דכל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב ביכורים דזה שייך גם בחוץ לארץ, והיינו דילפינו מואלישע. אכן לימוד זה לכאורה נסתר דאי אלישע כהן הו' יש לומר דהביא לו בכורים ממש כקושיית רש"י ותוס' רק דיש הוכחה דאלישע לאו כהן הו' מדרשאי לאלהו לשמש עם אלישע, רק דלמא שאני אליהו שגם הוא כהן הו', ואם דסבירא ליה דעל כרחק אליהו

והיה כי תבוא אל הארץ (כו, א) במדרש רבה, אומר היה ר"מ בזכות מצות בכורים תזכו לכנס לארץ ישראל. ודרכי תמיד לפרש כל מקום שאמר 'היה פלוני אומר' שדייק בזה הלשון לומר שאמא דאמר זה לשיטתו אויל במאי שאמר כבר במקום אחר, לכן נראה לי לפרש גם הכא כשיבין זהה.

והנה איתא בגמרא דכתובות צו א' כל מה שהעבד עושה לאדונו גם התלמיד חייב לעשות לרבו', ואמרין עלה בירושלמי 'אבל אסור לשמש בתלמיד כהן וראיתי בכמה שו"ת שנסתפקו בזה באם גם הרב כהן אי שרי לשמש בתלמיד כהן, ואני הבאתי ראיה להיתר מהא דגרסין סוף כתובות (קה ב) דכל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב בכורים, שנאמר ואיש בא מבעל שלישים ויבא לחם בכורים לאלישע וכי אלישע אוכל בכורים היה אלא כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב ביכורים, ועיי"ש שנדחקו רש"י ותוס' דלמא באמת אלישע כהן היה, ואם כן מזה יש ראיה גמורה, דעל כרחק סבירא לתו להתוס' ורש"י דאם גם הרב כהן שרי להשתמש בתלמיד כהן, דאם לא כן אמאי לא הוכיחו בפשיטות דעל כרחק אלישע לאו כהן הו', דהא עיקר

לאו כהן הו' מדיטמא לצרפית הא יש לומר כתירון רבינו בחיי הנ"ל דקברי כותים אינן מטמאים. ולפי זה מדויק היטב מה שאמרו היה ר' מאיר אומר, דר' מאיר לשיטתו אויל דסבירא ליה ב"ק לח א אפילו גוי שלמד תורה הרי הוא ככהן גדול ופליגי ארשב"י דסבירא ליה אתם קרוים אדם וכו', דר' מאיר סבירא ליה דקברי כותים מטמאין, ועל כרחק אליהו לאו כהן הו', ולפי זה שפיר מוכח דאלישע לאו כהן הו' מדרשימש את אליהו, ואם כן שפיר מוכח מהאי ילפותא דאליהו דאיש מבעל השלישים הביא בכורים לאלישע וכי אלישע כהן הו' אלא דכל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב ביכורים ולהכי אתי שפיר מה שאמר ר' מאיר בזכות מצות בכורים תזכו לכנס לארץ ישראל דמשכחת לה בכורים גם בחוץ לארץ ע"י שמביא דורון לתלמיד חכם כנ"ל ודו"ק.

(חוט המשולש)

ורב אמונים

עלוך שבועי מבית בני אמותים

פניני אמותים

פניני אמן ותפלה על הפרשה

להקדיש את הראשית לה'

"ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך" (כ ו)

מלבד מצות בכורים, ישנן מצוות נוספות שבהן מורה לנו התורה לתת את הראשית לקדוש ברוך הוא: במצות חלה נצטיינו (במדבר טו ט): "ראשית ערסתכם" וכן לגבי תרומה (יה ט): "ראשית דגנך תישך ויצהרך", לגבי ראשית הגז נצטינו (שם): "ראשית גז צאנך תתן לו", ואף הבכור הנולד ראשון לאמו הוא קדש לה' (ראה 'בינה לעמים' עין משפט דרוש ד).

הראב"ד רבי משה שטרנבוך שליט"א עורך שיש ללמד מכה שאף את ראשית השנה - ימי ראש השנה - יש להקדיש לה' וחלילה לא להשחית רגע אחד מהם לבטלה. והעיד כי ראה שהגרי"ז מבריסק נהג במשך שני ימי ראש השנה לומר תהלים בכנה ובתחנונים. לאלו ששאלוהו מדוע אינו עוסק בלמודיו הרגילים, השיב: בשעה שאני לומד מכתב אני להפסיק מעת לעת כדי לחפש ספרים ולעין בהם להבנת הסוגיה, ולפי שאיני רוצה לאבד אפלו רגע אחד בראש השנה, עוסק אני ביום זה באמירת תהלים רצופה.

'אין אנחנו מספיקים להודות!'

"ובאת אל הפה אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו" (כו ג)

"ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה" (רש"י, ע"פ ספרי רצט).

מדברי רש"י עולה שהמביא בכורים וקורא פרשת 'מקרא בכורים' יוצא מגדר כפוי טובה, אולם מאידך לא מצינו שחשב כ'מכיר טובה', ויש להבין מדוע, הלא בפרשת הבכורים שהוא קורא נכללה הודאה על כל הטובות שעשה עמו הקדוש ברוך הוא?

יש ללמד מכה שאף מי שגה והוא מסגל להכיר בטובה שעושה עמו חברו, לעולם לא יוכל להכיר בכל הקף הטובות והחסדים העצומים שעושה עמו הקדוש ברוך הוא. לפיכך מי שהביא בכורים ובתוך כך הודה לקדוש ברוך הוא על שהיטיב עמו, יצא אמן מפלל 'כפוי טובה', אולם רחוק הוא מלהקרא 'מכיר טובה'.

'פי כהן' ח"א עמ' סג

'אמן' - מ'מטה' ל'מעלה'

"והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך אשר אנכי מצוך היום לשמור ולעשות" (כח ג)
דרש ה"בן איש חי":

ההפך בין הגימטריה של 'מעלה' [145] לגימטריה של 'מטה' [54] הוא צ"א. שזו פידוע הגימטריה של שלוב שמות הני"ה ואדנות, המתאחדים יחד בעניית 'אמן' שאף היא בגימטריה צ"א, ובכך חשיבותה (בעל הטורים דברים כד ב). רמז הכתוב שהמקום את "מצות ה' אלקיך" בכנות יחוד שני שמותיו יתברך זוכה שתתווסף דרגתו מ'מטה' ל'מעלה'.

'בן איש חי' - הלכות, הקדמת כי תבא

תנופה שניה - לאחר הברכה

"ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה' והנחתו לפני ה' אלקיך" (כו י)

רש"י פרש (ע"פ ספרי כי תבא פסקא שא) שהיו מניפים את הבכורים שתי פעמים: אחת בתחלת 'מקרא בכורים' ואחת בסיומה. את משמעות כפל ההנפות באר ה'חתם סופר' כך:

בנוגע להנפה השנייה נעשית כפלי מעלה ומטה ולארבע רוחות השמים, נתנו חכמים (ספ"ה לו ב) שני טעמים: א. להראות שאנו מקימים את המצוה לשם מי שהשמים והארץ וארבע רוחות העולם שיכים לו. ב. כדי לעצב רוחות רעות הבאות מארבע רוחות השמים וטללים רעים הבאים מלמעלה ומלמטה.

עוד אמרו חכמים (ברכות לו א) שכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו שיך לה', ככתוב (תהלים כב א): "לה' הארץ ומלואה", ורק לאחר הברכה נתן הדבר שעליו ברכו למברך, ככתוב (שם קטו טז): "והארץ נתן לבני אדם".

על פי זאת יתבאר הענין היטב: בשעת הבאת הבכורים שיכים עיני הפרות לבורא עולם; בשעה זו מניפים אותם לשם מי שהשמים והארץ וכל ארבע רוחות העולם שלו. אולם לאחר שהמביא אמר 'מקרא בכורים', והודה בו לקדוש ברוך הוא על הארץ והפרות שהעניק לו, זכה בפרות מפת

הברכה; עתה עליו להניפם שנית בתפלה שישמור הקדוש ברוך הוא על המתנות שהעניק לו, בכך שיגן על גדוליו מטללים רעים ורוחות רעות.

'חתם סופר' ד"ה והניחו

ההשתדלות מביאה לידי טובה נצחית

"ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך" (כח ו)
דרשו חכמים (דב"ד ז ה): "ברוך אתה בבאך - בפרקמטיא שלך, וברוך אתה בצאתך - בפרקמטיא שלך". כך פרש זאת ה'כתב סופר':
במסכת גדה (ע ב) מובא שאנשי אלכסנדריה שאלו את רבי יהושע בן חנניא: "מה יעשה אדם ויתעשר?" אמר להם [רבי יהושע]: "רבה בסחורה וישא ויתן באמונה". אמרו לו: 'הרבה עשו כן ולא הועילו?' אמר להם: "בקש רחמים ממי שהעשר שלו". ומבארת הגמרא שפנות רבי יהושע היא שאמנם השגת העשר תלויה בתפלה, אולם כל יסמוך אדם על הנס, אלא תחלה ישתדל לפרנסתו, ורק לאחר מכן יצפה שתקבל תפלתו.

והנה לפי שבתחלת פרשה זו (כח ב) הבטיחה התורה: "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול ה' אלקיך", יכול היה אדם לחשב שדי בכך שיכיר את מצוות ה' כדי שיתברך בפרנסה. לפיכך דרשו חכמים שבפסוק: "ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך", מבהירה התורה שברכת הפרנסה תלויה "בפרקמטיא שלך", ומי שלא ישתדל לפרנסתו לא יועיל לו קיום מצוות התורה.

עבדה זו, שהאדם צריך לעמל לפרנסתו ולא לסמוך רק על תפלה או על קיום מצוות התורה, היא לטובתו של האדם. שאלו היה מתפרנס באופן היוצא מדרך הטבע היו מנכים לו מזכותיו, כפי שאמרו חכמים (שבת לב א): "אם עושים לו נס - מנכים לו מזכותיו".

לדבר זה אף רמז דוד המלך עליו השלום באומר (תהלים קכא ח): "ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם". ה' ישמר" ומלא כל מחסורך, בתנאי שאתה תקפיד על "צאתך ובואך" [למסחר]. ובכך שתתפרנס בדרך הטבע, תהיה הטובה שמורה לך "מעתה" - בעולם הזה שתראה ברכה במעשי ידך, "ועד עולם" - שגם בעולם הבא לא יתמעטו זכותיך ותקבל את מלוא השכר על המצוות שקיימת.

'כתב סופר' החדש

"שחר אבקשך צורי ומשגבי"

"אבינו מלכנו כתבנו בספר חיים טובים"
"העונה אמן ארצה ובמתינות מאריכיו לו ימיו ושנותיו בטובה" (ירושלמי ברכות ח ח).

"אבינו מלכנו סתם פיות משטינו ומקטרגנו"
בכה עניית אמן מנצח האדם ומכריע את המקטרגים המשטינים עליו (מהרש"א נזיר סג ב).

יהודי יקר! רצונך להרבות זכויות לקראת יום הדין הקרב ובא?

הקדם לכוא לבית הננסת מדי בקר לאמירת ברכות השחר בחברותא, ובכך תצבור אמנים רבים שערךך ררבי יעמר לזכותך ביום הדין.

גְּדוּל הָעוֹנָה אֲמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרָךְ פְּנִינִים וּבֹאֲרִים

בעלונים הקודמים הבאנו מחרוזת של כ"ה באורים ונפלאים למאמר חכמינו זכרונם לברכה שהעונה אמן גדול מן המברך. במדור שלפנינו נביא פנינים ובאורים הקשורים למאמר זה.

כל מי שאינו מוסיף, גרוע

דרש המהר"ל מפראג: משהו כבוד ה' יש להארה שכל השומע את חברו מברך את ה', עליו לענות כנגדו ולהוסיף על השבחים שמנה חברו. ומי שאינו עושה כן הרי הוא מקל ראש בכבוד שמים. מטעם זה על אמירת: "ברוך אתה ה' המברך", אנו מוסיפים ומשיבים: "ברוך ה' המברך לעולם ועד". על פי יסוד זה עליו להסיק שאף האמן שאנו משיבים כנגד המברכים, טומנת בחבה תוספת שבח על הברכה, כמאמר חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך". שהרי כאמור לא יתכן שהעונה יזלזל בכבוד שמים ולא יוסיף על דברי המברך.

מעתה, כפי שבביראת העולם נבראו השמים לאחר הארץ, למרות שמעלתם גדולה מן הארץ משום שהם התכלית, כך גם הסבה שהאמן נאמרת האמן מגיעה הברכה לתכליתה.

נדר גדול לאלמני ישראל

אמר ה' בני יששכר: הפירש בין הגימטריה של המלה אמן במלואה [אל"ף מ"ם נון] - מאתים תשעים ושבע לבין הגימטריה של המלים שהן לא הברכה - 'ברוך והויה' - מאתים חמשים וארבע, הוא ארבעים ושלוש, ובגימטריה 'גדול'. לך רמזו חכמים באומרים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", שחשבווה ערף הגימטרי של אמן במלואה גדול מהערף הגימטרי של הברכה, כערף הגימטרי של גדול.

רגל ישרה מערכת א אות צח

הוסיף וכתב הגני יששכר: אם נתבונן נראה כי הגימטריה של התבות 'ברוך והויה' שוה לגימטריה של המלה 'נדר', ואילו הגימטריה של אמן במלואה [אל"ף מ"ם נון] שוה לגימטריה של המלים 'נדר גדול', וכפי שאמרו חכמים שהעונה גדול מן המברך.

ענינת אמן מרבה שלום

בסוף מסכת גיזר (טו ב) לאחר שהביאה הגמרא את המאמר: "גדול העונה יותר מהמברך", הוסיפה וביאה את המאמר הנוציע: "תלמיד חכם מרבים שלום בעולם". את הקשר בין שני המאמרים פרש רבי אליהו שייך רבא של לדיא:

הגזיר אינו מפסיד את הברכות

המאמר: "גדול העונה יותר מן המברך" מובא בשני מקומות: במסכת ברכות (נב ב) ובסוף מסכת גיזר. שיחתו של מאמר זה לא למסכת ברכות ברורה ומובנת, אך מדוע הוא הובא גם במסכת גיזר?

איש אמונות רב ברכות

הבן איש חי דרש מהפסוק (משלי כח א): "איש אמונות רב ברכות" רמז למאמר חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", וכדליתיו: "רב ברכותו גדול כמו: 'וברב יעבד צעיר' (בראשית כח) שפרושו שהגדול ישתעבד לקטן. וזהו הנרמז בפסוק זה: "איש אמונות רב ברכות" - מעלתו רבה מן המברך.

הדרך למטרה קודמת למטרה

כתב המהרש"ם מברע"א: חרף העגדה שהאמן אינה נאמרת אלא לאחר ברכה, מפל מקום אמרו חכמים שגדולה היא מן הברכה. שכן כך הוא דרכו של עולם: הדרך שבאמצעותה מושג המטרה קודמת בזמן להשגת המטרה, אולם מעלתה של המטרה ברורה. דגומת הבונה לעצמו בית, שתהליך הבניה הארוך והקור קודם לשמוש בבית, או כי גודא שהבניה אינה המטרה, כי אם עצם השמוש בבית.

האורח ראשי לסרב לבעל הבית

ארו חכמינו זכרונם לברכה (פסחים פו א): "כל מה שאמרו לך עשה חוץ מצד". ולכאורה האם בעלת בית מותר לאדם להשאיר בביתו חברו בנגוד לדעת בעלת הבית?

פרש רבי אהרן בן שמוען רבה של צפת: צא גימטריה אמן, על האורח לצאת לכל דברי בעל הבית, מלבד אם יבדדוהו בעל הבית להוציא את המסכים בברכתו. שמעך שזוהו על האורח לסרב ולעמד על דעתו מפני הבית בברך והוא יענה אמן. לפי שהגדול העונה אמן יותר מן המברך.

הערת העורך: על פי דברי המהר"ל נתן לישב את לשון חכמים, באומרים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך". וכבר הקשו שדי היה שיאמרו "גדול העונה אמן מן המברך", ומדוע הוסיפו "יותר"? יתכן שכוונו בקול לסיוד זה: ההכרח לומר שהעונה אמן גדול מהמברך, הוא לפי שהדין נותן שעליו להיות "יותר מן המברך", היינו להוסיף על שבחי המברך. ויש להוסיף שלכך פנו אף רבי נהוראי כשקרא על מאמר זה: "השמים בן הוא". בפשטות פנו רבי נהוראי להשבע בשם היושב בשמים שפאמר זה אמת (ש"י גיר טו ב ד"ה השמים). ואולם לפי המבאר נתן לומר שרבי נהוראי בא אף לברך בקול שהסבה שעל העונה האמן לשבח יותר מן המברך, היא לפי ש"לשמים בן הוא" - כבוד שמים מתייב לעשות זאת.

גדול העונה מן התורה
דרש רבי יששכר בער אילנבורג, בעל ה'באר שבע': את חובת ענינת אמן דרשו חכמים (לקוט שמינוי האיניו תתקמ) מפה שאמר משה ל'ישראל בפרשת ו'האזינו (דברים לב א): "כי יש אקרא הבו גדל לאלהינו" - בשעה שאני מזכיר שם ה' בברכה, אתם הבו גדל בענינת אמן". מפך שהזכיר הכתוב "גדל" ביחס לענינת אמן על ברכה, מוכח שהעונה אמן מגדיל שבחו של הקדוש ברוך הוא יותר מהמברך, וכפי שאמרו חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

צדה לדרך דברים לב ג
'איש אמונות רב ברכות' רמז למאמר חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", וכדליתיו: "רב ברכותו גדול כמו: 'וברב יעבד צעיר' (בראשית כח) שפרושו שהגדול ישתעבד לקטן. וזהו הנרמז בפסוק זה: "איש אמונות רב ברכות" - מעלתו רבה מן המברך.

איש אמונות רב ברכות

הבן איש חי דרש מהפסוק (משלי כח א): "איש אמונות רב ברכות" רמז למאמר חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", וכדליתיו: "רב ברכותו גדול כמו: 'וברב יעבד צעיר' (בראשית כח) שפרושו שהגדול ישתעבד לקטן. וזהו הנרמז בפסוק זה: "איש אמונות רב ברכות" - מעלתו רבה מן המברך.

הדרך למטרה קודמת למטרה

כתב המהרש"ם מברע"א: חרף העגדה שהאמן אינה נאמרת אלא לאחר ברכה, מפל מקום אמרו חכמים שגדולה היא מן הברכה. שכן כך הוא דרכו של עולם: הדרך שבאמצעותה מושג המטרה קודמת בזמן להשגת המטרה, אולם מעלתה של המטרה ברורה. דגומת הבונה לעצמו בית, שתהליך הבניה הארוך והקור קודם לשמוש בבית, או כי גודא שהבניה אינה המטרה, כי אם עצם השמוש בבית.

האורח ראשי לסרב לבעל הבית

ארו חכמינו זכרונם לברכה (פסחים פו א): "כל מה שאמרו לך עשה חוץ מצד". ולכאורה האם בעלת בית מותר לאדם להשאיר בביתו חברו בנגוד לדעת בעלת הבית?

פרש רבי אהרן בן שמוען רבה של צפת: צא גימטריה אמן, על האורח לצאת לכל דברי בעל הבית, מלבד אם יבדדוהו בעל הבית להוציא את המסכים בברכתו. שמעך שזוהו על האורח לסרב ולעמד על דעתו מפני הבית בברך והוא יענה אמן. לפי שהגדול העונה אמן יותר מן המברך.

ארבעים זהובים של ממש...

בשנים שבהן פהו מן החתם סופר בה פאב"ד וראש ישיבה, היה קהלת פרשבורג הקהלה היהודית החשובה ביותר בהונגריה. היה זה בתקופה שבה רבה היה המוכה בנושאים שונים שעמדו על פרק יומה של היהדות החרדית בהונגריה והיתה להם השלכה רבה על עתידה הרחוק. בפרט בנושא נגע ההשפלה והרפורמה שחולל שמות בקרב היהדות החרדית.

בשעה שרבים וטובים נבוכו כיצד יש לנהג לנכח נגע ההשפלה ההולך ומתפשט בתוככי הקהלות, מקהלת פרשבורג יצאו הוראה והנהגה ברורה לכל הקהלות היהודיות ברחבי הונגריה: מן החתם סופר עטה לבוש עניו ואזר בגבורה חלציו להלחם על עתיד היהדות החרדית שעמד על פף המאזנים במלחמה עם מרשיעי ברית וצוה על הפרדות מחלטות ממקהלותם בבחינת אם השמאל ואימנה, ואם הימין ואשמאליה. לימים התברר כי בהוראה זו הצליח החתם סופר את גורל יהדות הונגריה לדורי דורות.

נושא נוסף שעמד באפן תדיר על שלחן החתם סופר היה יחסו החם לעידוד מצוות ישוב ארץ ישראל. באותו שנים הלך והתחדש הישוב היהודי בארץ ישראל, כאשר מן החתם סופר ממש כ'גדול העומד על גביו'. הוא עודד ותמך באוהם יהודים יקרים שמסרו נפשם למשו ישוב הארץ הן ברוח והן בגשם.

עידודו ותמיכתו של החתם סופר היו כמים קרים על נפש יגיפה בצבור אותם גבורי רוח, אשר גם לאחר שסימו את הדרך הארצה ורצופת המכשולים מארצות הגולה בוארץ ארץ ישראל, לא היגיעו אל המנוחה ואל הנחלה. אך ישראל צפתה להם כשהיא שוממה עניו ומחסור. אולם חרף מצבם הקשה למדו הם תורה וישובו את הארץ מתוך יסורים ודחמ, בקסירות נפש של ממש. כל זאת בזכות התמיכה הרבה שקבלו מאחיהם שנתורו בארצות הגולה.

מפכה, אלא התפלאו מקורביו ובאי ביתו של החתם סופר בראותם את החבה היתרה שרחש למשלחים מארץ ישראל אשר מעת לעת היו פוקדים את מעונו בדרכם לגיס כספים בקרב קהלות הקדש לטובת בני ארץ ישראל ולמען קיים מוסדותיה. החתם סופר היה מקבל את פניהם בחביבות מיוחדת, מקדיש מזמנו היקר כדי להדריך בשאלות שהעלו לפניו, ולבסוף אף מעניק להם ממתנות יד ביד רחבה ומלנה אותם בכבוד וביקר בדרכם לשליחות הקדש.

היה זה באחד הימים כאשר לביתו של החתם סופר נכנס משלח נכבד מארץ ישראל. לא היה זה הפעם הראשונה שבה פקד אותו משלח את הבית הקדוש אשר בפרשבורג. כמו תמיד קבלו החתם סופר בכבוד וביקר ואף הלימו לסעד עמו את ארוחת הצהריים.

לקראת סיום הסעדה, שפדרכה של סעדת תלמידי חכמים היה מתבלת בדברי תורה, היקר המשלח למארחו ברמזו את משרת בואו - לבצע תרומות עבור בני ארץ ישראל. שמונה כפד החתם סופר את ארוחו בברכת האמונה, תוף שהוא אמר לו בחביבות: "הנה, כבר

קבלת ארבעים זהובים..." החתם סופר פנו לרמוז בדבריו לדברי הגמרא (ב"ק אב א) ששויה של כל ברכה הוא עשרה זהובים. וכיון שבברכת המזון יש ארבע ברכות, הרי שמברכה זכאי לשכר של ארבעים זהובים.

אלא שהמשלח הירושלמי שחנן בלשון חריפה והיה חדור מרץ ורצון להצלחת שליחותו, תחת שימקבל את הדברים כמות שהם, העז פניו והגיב לדברי החתם סופר באומרו: "בחנף לארץ אפשר אויל לפגום את העניים באמצעות ברכות, אך את בני ארץ ישראל ואת כולליה ושיבותיה אי אפשר לפגום בדרך אחרת מלבד כסף... הית' מעדי' במקום זאת לקבל מהרב ארבעים זהובים של ממש..."

אך יצאו הדברים מפי המשלח, ופני החתם סופר חפו. הוא הסב את פניו בריחוק דאורייתא מפני ארוחו, ומספר פניו חמור נפר היה שוקפים מאד על הדברים שבאמרו בפניו.

לא ידע המשלח עד כמה רחוק החתם סופר מלצנות, כרחוק מזרח ממערב. הוא סבר כי החתם סופר מתכוון להתלוצץ עמו, אולם באמת התכוון לכל מלה; אם הגמרא אומרת כי שכר ברכה הוא עשרה זהובים, הרי שבברכת המזון זוכה האדם באמת לארבעים זהובים, ומה מקום יש להתלוצץ ולזלזל בכך!?

המשלח שבין באחר את שגיאתו, בקש להתנצל ולהרגיע. הוא ידע שיתב על דברי חכמים וכדי לשבר את האזן ולהניח את לב מארחו הדגול, בקש לשקבר את דבריו באמצעות משל שהמציא ברוח אותה תקופה:

מעשה ביהודי שהגיע לסניף הבנק שבו נהל את חשבונו, זמן רב לאחר הסנירה. הדלתות היו נעולות, אולם המנהל עדין ישב לצד שולחנו. היהודי אחז בידו בהמחאה בנקאית שעליה נרשם סכום עצום, שתננת לו מידי אחד מהגבירים הגדולים לבית רוטשילד, והוא בקש שיכניסוהו לבנק כדי לפדותה.

בנסותו לעורר את תשומת לב המנהל, דפק בחזקה על הדלת ונופף מבעד לחלוני הזכוכית בהמחאה הקרה שבידו. אלא שהאיש לא התייחס אליו כלל. המנהל היה סגור, ומשך, מבחינת המנהל מדבר היה בהלך פשוט מנופף לעברו בפפת גיר שאין לה כל ערך ומבקש להשתמש בה כדי להפגס לבנק לאחר שתת הסנירה. מעשה שלא יעשה...

כשהבנק נעול, גם ההמחאה הקרה ביותר לא שוה פרוטה", סים המשלח את דבריו, ואחר הצטדק ואמר לחתם סופר: "לא התכוננת בדברי לזלזל בברכת המזון, חלילה, התכונתי רק לומר כי אף שבדאי ערך הברכות הוא רב ועצום, לא יכלו בני ירושלים לרכש את הדרוש להם למיחתם במטבע זה, ולמען הצלחת שליחותי אני מקרח לגיס עינכם כסף של ממש..."

צאצאיו של החתם סופר מספרים כי הדברים הנחזו במקצת את דעתו. החתם סופר הסיר מעל המשלח את הקפדתו, אולם מיום זה ואילף לא אבה יותר לדבר עמו מאימה.

תובך יעניו פרשת נח

ר"ת	יציאה	כניסה
20:31	19:42	18:34
20:28	19:41	18:52
20:31	19:43	18:44
20:30	19:42	18:53

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת כי תבוא • כ' אלול תשפ"א • גליון 736

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

ועשרים: "בני היקר, מה עשית בשבילי?"

מה שנענה אז יעבור ביקורת קפדנית מאוד. לא כל תשובה תתקבל בברכה. מי שעורך חשבון נפש אמיתי עם עצמו יודע שהרבה דברים שהוא עושה - הוא עושה בשביל עצמו. אז מה אתה עושה באמת בשביל בורא עולם?

מה הבורא צריך מאתנו?

והתשובה היא: בורא עולם לא צריך כלום מאתנו. יש לו הכול. דבר אחד הוא כביכול "צריך" מאתנו. יש לו ילדים אהובים, שרחוקים ממנו ולא מכירים אותו. הוא מתגעגע אליהם ורוצה שידאגו להם באמת ושיקראו אותם אליו.

וגם אלה שכבר מכירים אותו - האבא רוצה שיהיה ביניהם שלום ואהבה, שלא יריבו זה עם זה. הצער הגדול של כל אבא - זה הצער שיש לו מהצער של הילדים שלו.

מי שרוצה לעשות באמת טובה לאבא, שידאג לילדים שלו.

משל לאדם עשיר שגר ביולה מפוארת בארצות הברית. יש לו עסקים חובקי תבל וכסף כחול הים. צוות עובדים ומשרתים עושים בשבילו הכול. גם אם הוא ינוח כל היום, יש לו מספיק כסף לחיות בפיוק עוד אלף שנים. אבל הבן שלו ניתק ממנו קשר והוא לבד בירושלים. האבא לא יכול להגיע אליו.

אבל אם האבא העשיר שומע על יהודי שדואג לבן שלו או מארח אותו בביתו או רק מעודד את רוחו - הוא חש הכרת הטוב עמוקה מאין כמוה לאותו יהודי. היהודי המסכן הזה עושה טובה אישית למיליונר.

כל שכן מי שמצליח להגיע לליבו של הבן ולגרום לו לחדש את הקשר עם האב המתגעגע. את חצי המלכות הוא מוכן לתת לו. אחרי הכול, מה יעשה עם כל הכסף והזהב? מה התועלת ומה הצורך בהם אם הדבר היקר ביותר לליבו ניטל ממנו.

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

מה עשית בשבילי?

מהעלות של המתנות.

אני פשוט רוצה לראות שאתה נותן לי משהו שחשוב בעיני ונועד עבורי. מתנה שתהיה באמת בשבילי..."

תחשוב על המקבל

כן. רבים מאתנו נותנים לזולת דברים שבעצם משמשים אותנו בעצמנו. האישה קונה לבעלה סקדחה מתוך תקווה שהוא ימחר לתקן לה את בדקי הבית; והבעל קונה לאשתו סירים חדשים כדי לרמוז לה שתכין לו את המטעמים האהובים עליו...

אם רוצים לתת מתנה אמיתית, צריכים לחשוב מה המקבל באמת רוצה, ומה באמת ישמח אותו.

כך גם בחיים הרוחניים. אנחנו עושים הרבה מאוד דברים בעבודת ה', אבל בסך הכול יש לנו בהם צורך עצמי חשוב.

זה בשביל עצמנו. התורה והמצוות הן בסך הכול עוגן לאדם והן משפרות את חייו בעולם הזה.

השקעה כבירה בחינוך הילדים גם היא בעיקר עבור עצמנו, כדי שאנחנו נרווה רוב נחת מיוצאי חלצינו. שמירת השבת וכבודה הם הגן עדן שלנו בעולם הזה, אז שוב - אנחנו המרוויחים העיקריים.

לכן אנו צריכים להיות מוכנים לשאלה שישאל אותנו בורא העולם כשנגיע לבית דין של מעלה לאחר מאה

למה היא לא מרוצה?

שמואל חיכה בקוצר רוח לרוחמה אשתו, שתיכנס ותראה את המתנה שקנה לה. הפעם היא תהיה מרוצה מאוד, הוא היה בטוח.

בשנים האחרונות היא לא כל כך שמחה במתנות שקנה לה ליום הולדתה למרות שהן בכלל לא היו זולות. אבל הפעם היא בוודאי תשמח, כך חשב.

בלונים וכרזות יום הולדת שמח עיטרו את המקרר ואת התנור החדשים והנוצצים, ומעבד מזון איכותי עמד על השיש עטוף באריזה מהודרת והשולחן היה ערוך במאכלים ובמשקאות טעימים ויוקרתיים.

רוחמה שמחה והופתעה וזרמה עם אוירת המסיבה. כל המוזמנים נהנו ולבסוף פנו איש לדרכו. ואז פנה שמואל ושאל את אשתו: "נו, מה את אומרת, הפעם קלעתי לטעמך?" ורוחמה ענתה: "שמואל בעלי היקר, אני מאוד מעריכה את מה שאתה עושה בשבילי."

אבל אני לא מרגישה שזו מתנה עבורי. בסך הכול זו מתנה בשבילך. שהרי מכשירי החשמל שקנית לי ישמשו את כל בני הבית ובעיקר אותך, בדיוק כמו מדיח הכלים שקנית בשנה שעברה, וכמו המחשב שקנית לי לפני שנתיים לצורך פרנסת הבית. אני לא מתרשמת

ה' יתברך תמיד אוהב אותי
ותמיד יהיה לי רק טוב
(הרב שלום ארוש שליט"א)

אמונה =

תפילה בקול

רבינו ז"ל אמר לעניין הקיבוץ הקדוש של אנשי שלומו הבאים אליו לראש השנה: - "גומר אני את דינם של האנשים שלי ופוטרים כבר בלילה הראשון" (שיש"ק ר"ה עמוד רמג)

להודיע לדורותיך שישלשם דברים האלה יסודות העקרונות בהשפעת אדמו"ר זצ"ל לפי המצב בזה מדברי מוהר"ת ז"ל: (1) אספתינו על ראש השנה, שגזרה מפיילא כלל גם אמירת העשרה קפיטל תהלים על ציונו הקדוש: (2) עסק ההדפסה: (3) והדלקת הנר תמיד על ציונו הקדוש. (כוכבי אור)

עוד אפר פנים אחת אודות הגיטיעה לאומין על ראש השנה, שאם היה הדרך לשלם חספה בספינים הייתי רחש על ידי נרנלי כדי לבלא לשלם על ראש השנה: (כוכבי אור - אנשי מוהר"ן ג)

התפילה. שאר התפילה היא קילוס שבני אדם מקלסים ומשבחים את ה' יתברך, בזה יש עניין של פרסום שבחיו, [כמובן באופן הראוי לשבח].

כמו כן תפילה בעת צרה, יש בה עניין של צעקה כדי לעורר הכוונה (עי' בית אלוקים להמב"ט פ"ו). אבל תפילת שמונה עשרה היא דבר מיוחד. במקום המתפלל שורה השכינה, והאדם עומד לפני מלך מלכי המלכים. באופן זה יש לדבר בנחת ובכוונה, ולהאמין שהש"ת שומע אף תפילת לחש.

העולם וזאתו, ואנחנו עבדיו.

עוד כתבו הספרים והפוסקים (משנ"ב סי' קפ"ה סק"ג), שראוי לומר את הברכות והתפילות בקול, כי הקול מעורר את הכוונה. שע"י שאדם שומע באוזניו מה הוא מוציא מפיו, אזי אוזניו כרויות למוצא פיו ולא עסוקות בדברים אחרים.

מכל האמור נתבאר לנו גודל החשיבות להתפלל בקול יפה, הן בבקשה מתוך צרה, והן בדברי שבח וכל ברכות ההודאה.

ואמנם יש להדגיש שתפילת שמונה עשרה נקבעה בדוקא כתפילת לחש, וכפי שלמדו חז"ל מתפילת חנה שנאמר: "רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע" (ברכות דף לא.), ובפוסקים (או"ח סי' ק"א ס"ב) נחלקו מהי דרגת הלחש שצריך להיות בתפילה, אך עכ"פ אין ראוי להגביה קולו בתפילת שמונה עשרה. עוד אמרו חז"ל, כל המגביה קולו בתפילתו הרי זה מקטני אמנה, שכאילו אינו מאמין שהקב"ה שומע לחש, והרי זה כנביאי השקר שהיה דרכן לצעוק לעבודה זרה שלהם (משנ"ב שם סק"ה). הנה מדברים אלו יש ללמוד שאין להגביה את הקול בתפילה. ולכאורה זה סותר למה שנתבאר כאן בתורה.

אלא שיש הבדל בין תפילת שמונה עשרה לשאר

בפרשתינו (כו, ז) כתוב וצעק אל ה' וישמע ה' את קולנו, יש לדקדק בלשון הפסוק שאמר "וישמע ה' את קולנו", לכאורה היה צריך לומר וישמע ה' את תפילתנו, או תחנונו ובקשתנו, כי העיקר הוא הבקשה והתפילה, ולמה הזכיר הכתוב את הקול דוקא, מהו העניין בקול?

אלא אומר החפץ חיים (עה"ת) שהתורה באה ללמד אותנו שבעת צרה צריכים לצעוק בקול בתפילה, וע"י זה יותר מתקבלת התפילה. וביאור העניין הוא, כי הקול מורה על גודל הצער והמצוקה, שאז הבקשה והתפילה באה מעומק הלב, פורצת היא בצעקה מנכי המצוקה, היישר אל האלוקים שומע תפילה, ואז הש"ת מאזין תפילה, שומע שהתפילה הזו באה מהכרה עמוקה, ומקבל אותה. זה מה שנאמר כאן: "ונצעק אל ה' וישמע את קולנו", ה' השיח ושמע בקולנו את גודל הצרה שבה אנו נמצאים, וע"י זה "יורא את עניינו ואת עמלנו ואת לחצנו".

עוד מובאר ברמב"ן (סוף פרשת בא), שגם בדברי שבח לקב"ה יש עניין לשבח בקול, וז"ל: "וכונת רוממות הקול בתפילות, וכונת בתי הכנסיות וזכות תפילת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום שיתקבצו ויודו לקל שבראם והמציאם, ויפרסמו זה ויאמרו לפני בריותיך אנחנו, עכ"ל. כלומר, עניין הרמת הקול באמירת שבחו של הקב"ה, הוא לפרסם את הדבר שהקב"ה ברא את

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הלכות חודש אלול וערב ראש השנה

במשנה מסכת ראש השנה (דף ט"ז עמוד א') מבואר שבראש השנה נידונים כל באי עולם, ומאידך בגמרא מסכת עבודה זרה (דף ג' עמוד ב') מובא שהקדוש ברוך הוא דן בכל יום, כיצד ייתכן דבר זה?

בתשובה המיוחסת לר"ף (קובץ הסוגים עמוד ג) מסביר שבראש השנה הקב"ה דן על כללות השנה אם בשנה זו ירוח פלוני או חס ושלומו ימות פלוני, אך אינו דן באיזה יום ירוח או ימות, את ההחלטה אימתי יארע המאורע דן הקב"ה בכל יום לפי מעשי בני האדם. והוסיף שם שהטעם למה הקב"ה דן בכל יום הוא כדי שיבואו הנשמות וישמעו את הגזירות ויתפללו על החיים.

מדוע בראש השנה אומרים את הפרק "הרינו לאלוקים עוזנו"?

משום שהלולים היו אומרים אותו במוסף של ראש השנה, ויש בפרק זה ארבעה דברים הרומזים ליום זה: "תקעו בחודש שופר" מרמז על תקיעת שופר, וכן כתוב "כי חוק הוא משפט לאלוקי יעקב" שמרמז על המשפט ביום זה, ונאמר "עדות ביהוסף שמו" רמז ליוסף הצדיק שיצא מן הבור ביום ראש השנה. ועוד נאמר בו "הסירותי מסבל שכמו" שביום זה פסקה העבודה מאבותינו במצרים. נמרא ראש השנה בכמה מקומות (דף ח' ודף י"א ודף ל').

מתפללים סליחות אחר עלות השחר, ונוסח הסליחות אינו משתנה, רק בשחרית לא אומרים. שו"ת שבט הלי (ד' סימן נ"ד אות ה.). ובני עדות המזרח מקפידים להתחיל את הסליחות קודם עלות השחר, ואם התחילו קודם עלות השחר אפילו שנמשכו לאחר עלות השחר יכולים לומר תחנון, אבל אם התחילו אחר עלות השחר לא יאמרו תחנון. כך משמע

מה המיוחד בתפילת מנחה האחרונה של השנה?

לכתחילה ראוי לבוא לבית הכנסת בעוד היום גדול, להתפלל מנחה בכוונה, כי היא התפילה האחרונה של השנה, ויש בכוחה לתקן כל תפילות השנה, אם היו פגומות, לכן יזהר מאוד לאומרה בכוונה ובזמנה. מטה אפרים (סימן תקפ"א אות נ"ז) (שופר בציון פרק א' אות כ"ב).

מה המקור לדבר שצריך לערוך חשבון נפש בחודש אלול, וכיצד עושים זאת?

זה לשון קודשו של מרן הרב חיד"א בספר מורה באצבע (אות רמ"ג) "חודש אלול זמן תשובה לכל הוא, ויזהר לפשפש במעשיו, וטוב וישר שבכל לילה קודם שישי, טרם אמירת וידוי, יפשפש ויחפש דרכיו ובמעשיו באותו יום ויתודה וישבו, וכן יעשה מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, והיה צריך לעשות כן כל ימיו בכל לילה כמעשה הצדיקים קראו בשמותם "מארי דחושבנא", ולפחות כה יעשה בארבעים יום הנוראים הללו". הביאו כף החיים (סימן תקפ"א סעיף קטן כ"ד).

בערב ראש השנה כבר מהבוקר לא אומרים תחנון, אם כן אם מתפללים סליחות בבוקר אחר עלות השחר האם יאמרו תחנון או לא? יש אומרים שיכולים לומר תחנון בסליחות גם אם

להרוויח פעמיים

האם ללכת לשחרית ולהפסיד את הנדיב ואת התרומה, שכן מדובר בצורך מצווה לאפשר לימוד תורה; או שמא להתפלל קודם שחרית וה' ישלח עזרו מאין.

השעה הייתה שבע בבוקר. הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן (כ' באלול יום פטירתו) נדרך. הוא לא זכר מתי לאחרונה הוא התעורר בשעה כה מאוחרת לפי מושגיו. תוך רגעים ספורים היה הרב לאחר נטילת ידיים, לבוש ומברך על נטילת ידיים וברכות התורה. לצורך הקמת ותחזוק ישיבת פוניבז' - שהקים הגרי"ש בבני ברק - נדד הרב ברחבי העולם בשנים שאחרי מלחמת העולם השנייה, כדי להתרים נדיב עם להחזקת הישיבה ומוסדותיה. כעת שהה הגרי"ש בפרנקפורט, בה התגורר רבי יעקב רוזנהיים.

הרב רוזנהיים חס על כבודו של הרב כהנמן והציע לו: "ישב הרב בביתו ויהגה בתורה. אני נוטל על עצמי התחייבות להפגיש אותו עם גבירים שיסכימו לתרום לישיבה. הרב יגיע רק לקבל את התרומה ולא יצטרך לחזור על פתחי נדיבים". הרב כהנמן הסכים להצעה הנדיבה, ישב בבית הרב רוזנהיים ועסק בתורה.

יום אחד הגיע הרב רוזנהיים אל הגרי"ש ובישר לו שעשיר מתושבי פרנקפורט אמור לנסוע מחר למספר שבועות לצורך עסקיו. הרב רוזנהיים סיכם עם העשיר שטרם נסיעתו יפגש עם הרב כהנמן לצורך הישיבה. העשיר אמנם הסכים, אך לא מצא זמן לקיום הפגישה בל"ז העמוס שלו.

בסיכומו של ניסיון ארוך הודיע הגביר: מחר בשמונה בבוקר בדיוק יוצאת הרכבת למחוז חפצי. אם יואיל הרב להגיע בשעה שבע וחצי לתחנת הרכבת, אפגוש בו בניחותא ואתרום לישיבה בעין יפה.

ועתה, שבע ועשרה בבוקר, מתלבט הגרי"ש כהנמן: האם ללכת לשחרית ולהפסיד את הנדיב ואת התרומה, שכן מדובר בצורך מצווה לאפשר לימוד תורה; או שמא להתפלל קודם שחרית וה' ישלח עזרו מאין.

בסיכומו של רגע קצר הכריע הרב לטובת האפשרות השנייה. הוא נכנס לבית הכנסת, התעטר בטלית ובתפילין והתפלל בניחותא ובכוונה, בידיעה ברורה שאין לו לאן לסהר. הגביר והרכבת כבר הפליגו.

לאחר
החליט
כהנמן ללכת בכל
הרכבת. לעשות

התפילה
הגרי"ש
זאת לתחנת
השתדלות.

הרציף היה כמעט ריק, הרכבת הרי יצאה לפני כמחצית השעה. הרב התיישב על ספסל בתחנת הרכבת לנוח מעט מהדרך.

לפתע הגיע הגביר מתנשף כולו. "יסלח לי כבוד הרב!" קרא ברגש, "אני מתנצל מעומק הלב שהרב מחכה לי כבר למעלה משעה..."

הרב כהנמן ניסה להשחיל כמה מילים על כך שגם הוא איחר והגיע רק לפני מספר דקות. אבל הגביר לא הסכים לשמוע שום התנצלות: "אני קבעתי עם הרב פגישה בשעה שבע ומחובתי לעמוד בזמנים. אין זה משנה מתי הרב הגיע - אני איחרתי!"

כדי "לכפר" על ה"זמן הרב" שנאלץ הרב כהנמן לחכות לו, הוציא הגביר פנקס המחאות ורשם סכום נכבד מאוד לטובת הישיבה. לימים, בעת שסיפר הרב כהנמן את המעשה לשומעי לקחו, הטעים את הלקח שהפיק ממנו:

"אילו הייתי סמרה לתחנת הרכבת בשעה שבע וחצי כדי להספיק את הגביר, הייתי מתייאש בשעה שמונה וכמה דקות לאחר שהרכבת עזבה והייתי שב לבית הכנסת כדי להתפלל. כמובן שלא הייתי מוצא את הגביר שהגיע שעה לאחר מכן לתחנת הרכבת והייתי מפסיד פעמיים. גם הלכתי לפני התפילה לפגישה וגם הפסדתי את התרומה.

"אולם ברגע שיהודי עושה את המוטל עליו לפי כללי ההלכה בלי לחפש מקום לפשרות, הוא זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת להצלחה בענייניו."

וגם אם לא כל אחד בעל יכולת לשכנע ולגשר ולקשר בין האב לבנו, אבל אם הוא מתפלל על הבן שיתעורר ויחזור לאביו - זה חסד גדול עם העשיר וטובה אישית עצומה עבורו. וזה חסד שכל אחד יכול לעשות!

שאלה שאין עליה תשובה

כך גם בורא עולם. הוא כול יכול והכול שלו. הוא לא צריך את הכסף והזהב שלנו. אפילו את התורה והמצוות הוא נותן לנו למענו ולטובתנו. אז מה הוא כן צריך מאתנו?

הוא צריך מאתנו את הדאגה איש לרעהו. את ה'בין אדם לחברו'. שנהאב את כל עם ישראל באמת. כמו שאומר אליהו הנביא זכור לטוב: "אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: בְּנֵי אַהוּבִי, כלום חסרתי דבר שאבקש מכם? ומה אני מבקש מכם, אלא שתהיו אוהבין זה את זה ותהיו מכבדין זה את זה ותהיו יראים זה מזה."

ואהבת ישראל הגדולה ביותר והדבר שבאמת נקרא "לעשות בשביל ה'" הוא שנקרב את עם ישראל לה' יתברך.

וגם אם תטען בשמיים שלא ידעת לדבר ולמסור שיעורים, יאמרו לך היית יכול להפיץ ספרים ודיסקים שבהם הכול ערוך ומוכן.

ואם תטען שזה מאוד בייש אותך ושגם את זה לא יכולת לעשות, עדיין ישאלו אותך: אז לדבר אתה לא יודע, וגם להפיץ קשה לך - אבל להתפלל, גם את זה לא יכולת? למה לא הקדשת מעט מזמנך כדי להתפלל על הבנים שלי? למה לא הקדשת מזמנך לבקש על כל עם ישראל שיחזרו בתשובה ושיתקרב לה' יתברך?

על זה לא תהיה לאף אחד תשובה.

להצליח במבחן

יוצא שבן אדם יכול לעבור בעולם הזה שמונים שנה וכל ימיו לעבוד את ה', אבל חלילה להיכשל במבחן שלאחר מאה ועשרים כאשר יתגלה שהוא בעצם לא עשה כלום בשביל ה'. ה' יצילנו!

לכן אני שוב קורא לאחינו בני ובנות ישראל היקרים. זה הזמן לקבל על עצמנו אהבת ישראל במסירות נפש.

כלומר לקבל על עצמנו להקדיש לפחות חצי שעה ביום לתפילות על עם ישראל ובפרט על בין אדם לחברו, שכל עם ישראל יזכו לאהבת ישראל אמיתית, שנתקן את כל העוון של השנאת חיים והמחלוקות והלשון הרע, שנזכה לאהוב את כל הבנים של ה' ולעשות עבורם ככל יכולתנו.

ועל ידי זה גם נקרב את הגאולה ברחמים, וגם ביעתיים נעשה נחת רוח גדולה מאוד לאבא שבשמיים.

בברכת שבת שלום ומבורך

הספר של הרב שלום ארוש
על התבודדות ומעלת התפילה
052-2240696

מרפא לנפש מאת הרב שלום ארוש שליט"א

מה השביל האישי שלך?

ההבדל העיקרי בין התפילה הכתובה והתפילה שבדיבור בלי שום ספר, שהתפילה הכתובה כבר מנוסחת וכתובה, והאדם צריך לעבודה שלמה וליגיעה כדי לחבר את הלב שלו למה שכתוב, עד שירגיש שדבורי התפילה הכתובים בסידור נובעים ממש מליבו ומביעים את גישותיו ופנימיותו באמת. ומאחר ואצל רוב העולם ליבם אינם ברשותם עדיין, ואינם מצליחים להרגיש בליבם ממש את דיבורי התפילה הכתובה, לכן אינם יכולים לכוון בתפילה הכתובה. נמצא, שרק יחידי סגולה, אותם צדיקים שליבים ברשותם, רק הם מצליחים להתפלל את התפילות הכתובות בכוונה, אבל רוב האנשים, ולא דווקא פשוטי עם, רק קוראים בסידור, וזו אינה תפילה כלל, כי תפילה בלי כוונה כגוף בלא נשמה, ולמה היא דומה? לאדם שאומר לך את כל המלים היפות ביותר, כגון: שהוא אוהב אותך, ואין כסוף וכו', בלי שליבו יהיה עם דבריו. הוא חושב על הכל, מלבד על מה שהוא אומר, שהוא אוהב אותך... ויוצא שמי שמסתפק רק בתפילה הכתובה, אין לו כמעט שום קשר עם התפילה, וממילא אין לו כמעט שום קשר עם ה' אבל ישנה תפילה שיכול כל אדם, ובכל זמן, להתפלל

ומכאן שהתגלגלה לו הדרך של התפילה האישית שהיא בחינת שביל. כי באמת, אף על פי שיש תפילות כתובות וידועות - בסידורים, בספר תהלים, בליקוטי תפילות ועוד - שכולן חשובות ומועילות, אבל בלי התפילה האישית אי אפשר בשום אופן למצוא את בת המלך, שהיא האמונה. וזה פירוש מה שהשני למלכות אמר לעצמו: באשר שאני הולך זמן רב ואיני יכול למצוא - שראה בבירור שעד עכשיו הלך בדרכים הכבשות לרבים, שהן התפילות ששייכות לכלל ישראל, שהנוסח שלהן קבוע ושווה אצל כולם. והלך בהן זמן רב, שפירושו שהרבה להתפלל אותן, ובכל זאת הוא לא הצליח למצוא את בת המלך, לכן כשראה שביל מהצד, שפרושו דרך ליחיד, יישב עצמו: אלך בשביל הזה! אולי אבוא למקום ישובי ובאמת כשהלך בשביל הזה הוא מצא את בת המלך. השני למלכות הבין שהוא צריך לחבר את התפילה האישית שלו, שמומחצת במדויק למצב שלו בכל רגע ורגע, שכוללת שבח, הודאה, חשבון נפש, בקשה, ישוב הדעת וכיוצא בזה - הכל לפי המצב שבו הוא נתון באותו הזמן. תפילה שעל כורחך היא לא יכולה להיות כתובה בשום מקום, כי היא משתנה לפי המקום ולפי הזמן ולפי הניסיון ולפי העניין שעובר על כל אחד ואחד בגוף ובנפש, והוא הבין שרק אם ילך בדרך של התפילה האישית הוא יוכל לבוא למקום ישוב - למקום של ישוב הדעת, לנקודה שלו, לתיקון שלו.

אותה מעומק הלב, אפילו שהוא נמצא בדרגה הנמוכה ביותר, וזו השיחה שהאדם מדבר במילים שלו. שיחה ותפילה זו יוצאת הישר מלב, כי מאחר ואינה כתובה, ממילא הוא אומר רק מה שיש בלבו לומר, וזה הוא עיקר הכוונה בתפילה, שהלב מחובר לדבורי התפילה. וכך יכול כל אדם, גדול או קטן, שיהיה לו קשר הדוק עם ה', כי כאמור לעיל, התפילה היא הקשר עם ה'.

וזה מה שרבינו הקדוש אמר, שמקטן ועד גדול אי אפשר להיות איש כשר באמת, כי-אם על-ידי התבודדות (לקוטי מוה"ר"ן תנינא ק). כי בלי ההתבודדות אין לאדם קשר עם ה', ואפילו יעשה מה שיעשה, העיקר חסר אצלו מן הספר. וזה גם מה שרבינו כותב בספורי מעשיות, מעשה א': וראה שביל אחד מן הצד, והיה מישב עצמו: באשר שאני הולך כל-כך זמן רב במדבר ואיני יכול למצוא, אלך בשביל הזה, אולי אבוא למקום ישוב... אחרי שנים רבות של בקשה אחר בת המלך שנאבדה - רואה השני למלכות שביל צדדי ומחליט לפנות מן הדרך הכבושה, וללכת באותו שביל צדדי. זה מרמז על כך שהתגלגלה לו הדרך של התפילה האישית, או במלים אחרות - ההתבודדות. כי "שביל" הוא תמיד דרך צרה שהולכים בה לבד,

הגה"צ ר' אליהו לופיאן צוק"ל י"ט באלול

לאורם נלך הילולא דצדיקא

בשנת תש"ו עלה רבי אליהו ארצה. תחילה התגורר בירושלים, וכבר בדרשתו הראשונה בבית הכנסת "זכרון משה" יצא שמו לתהילה. קולו האדיר וכל דברי המוסר שיצאו מלב טהור כבשו את לב השומעים. כמה ראשי ישיבות באו אליו לבקש ממנו להיכנס לישיבתם. הוא הלך לשמוע את דעת החזון איש, שאמר לו: "עוד יגובו בשיבה" - עוד יוסיף להגיב פירותיו בגיל שיבה ומובטח כי יתקיים בו "דשנים ורעננים יהיו", אם ימשיך ויקיים "להגיד כי ישר השם". נתקיימה ברכתו של החזון איש כשחי קרוב לעוד עשרים שנה.

הלך רבי אליהו לכנסת חזקיהו" שהיה משכנו בימים ההם בזכרון יעקב, אבל לצערו הגדולה נפטר באופן פיתאומי ראש הישיבה, רבי נח שמעונוביץ. הישיבה עמדה לפני התפוררות, לולא מינה רבי אליהו את רבי אליהו אליעזר מישקובסקי, רבה של כפר חסידים למלא את מקומו. הישיבה עברה לכפר חסידים, שם התמסר מאד רבי אליהו בכוחות חדשים להצלחתה.

רבי אליהו היה עבד השם כל ימי חייו. כל מהותו הייתה מלאה אימה ויראה, ובפרט בימי אלול ועש"ת. כשהגיע לגיל תשעים וארבע שאלו אותו, "במה הארכת ימיו?" השיב רבי אליהו: "מיום שעמדתי על דעתי, לא כעסתי על אף אחד, ובגלל אף סיבה שהיא". רבי אליהו זכה להעמיד תלמידים הרבה ומגדולי ראשי הישיבה ומשפיעי המוסר בדוריו.

סיפר הרה"ח ר' צבי יוסף וואסילסקי ז"ל שפעם שאל את רבי אליהו, מה דעתו לגבי ספרי ברסלב? נענה לו רבי אליהו ואמר: הן אלו ספרי המוסר האמיתיים! נפטר הצדיק בשיבה טובה. זכה לראות בניו ובני בניו, תלמידים ותלמידי תלמידים עוסקים בתורה ובמצוות. זכותו תהא מגן עלינו ואי"ר.

רבי אליהו צוק"ל נולד בשנת תרל"ה, בליטא, ובימי בחרותו למד בעיר זו והתקרב אל צדיק הדור רבי חיים ליב סטוויקער, בגיל תשע עמד בניסיון גדול כאשר אביו עבר להשתקע בארה"ב יחד עם בני משפחתו. רבי אליהו סירב בכל תוקף לסכן את עצמו באמריקה כשמצב היהדות והרוחניות היה בשפל המדרגה. ואכן לא לשווא חשש רבי אליהו כי באותה עת היו יהודי אמריקה בלי חינוך חרדי. הוא נשאר לבד בעיר לומז'א ואחר כך נסע לקלם, ולמד בישיבתו של רבי שמחה זיסל-הסבא מקלם ז"ע, שם מצא את רבו המובהק.

ושם גם ספג את שיטת המוסר בכל רמ"ח איבריו, ובמשך השנים קבל על עצמו סיגופים ותיקון המדות, צומות ותענית דיבור עלה והתעלה בסולם ההתמדה בתורה וכן זכה להסתופף בצלו של המקובל רבי שלמה אלישיב, בעל ה"לשם". (סבו של הגרי"ש אלישיב)

יתד האמונה היה עמוק בלבו. במהלך מלחמת העולם הראשונה לימד רבי אליהו את תלמידיו אפילו בשעה שכל העיר קלם היתה בעיומום של הקרבות. כך היתה שיטתו: כל כולו מלא ביטחון.

כן היתה דרכו בשיחות מוסר: הפסוק אומר "חנך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה", פירוש, אל תסור מחנך את עצמך גם בימי זקנה ושיבה. פעם אמר: "השיחה היא בשבילי, אלא מכיוון שאני מוכיח את עצמי, מדוע לא אדבר בקול וישמעו גם אחרים..."

פעם נדמו ר' אליהו אצל האדמו"ר מגור, בעל ה"שפת אמת" ז"ע, ובסוף ביקש את ברכת האדמו"ר. השיב האדמו"ר: "מי שזכה לגילוי אליהו הנביא אינו זקוק לברכה ממני!" הופתע רבי אליהו לשמוע שמישהו ידע את סודו השיב רבי אליהו: "אם הרבי יודע, הרי דוקא מבקש אני את ברכתו!"

קו האמונה
02-6444250

**כאחדות תבוא האוהב
ואף נלכה**

**והיה
לך
השם
לאור עולם
ואלוקיך
לתפארתך**

לרכישת אוזני "אני אוהב כל יהודי":
050-9931931

אני אוהב כל יהודי

השנה השביעית - זמן לגאולה

15 שנת פמאוף סלך וסל כולנו

**השנה
פועלים להמתקת הדינים**

סדיון נפס ץ"י כרב סלום ארוס כאומן

02-5308000

ביננו מבחוץ להשיב אל הלב

גמור ונחשב צדיק. למדים מכאן שדי ברצון של האדם לחזור בתשובה על מנת להפוך אותו לצדיק.

וגם הפוך - יש אחד שקשה לא מאוד לחטוא ולעבור עבירה, וגם בשעת מעשה מצפונו מייסרו כאילו שהוא נלקח למשרפות, אין לא שום רצון לזה, רק היצר הרע מחזיק בו חזק, אדם שכזה ה' לא יחמיר איתו בדין, כי הוא עושה בלי רצון. ולפי זה מובן שהגמרא אומרת ששכר מצוות בהיא עולמא ליכא - אין שכר על מצוות בעולם הזה, תחכה לעולם הבא, אבל הנה התורה אומרת בפרשה שלנו, שיש שכר בעולם הזה, "והיה כי תבוא אל הארץ..." - "והיה כי יביאך" מראה שה' משלם שכר בעולם הזה. הנה ביכורים זה על העולם הזה. אלא - אם מקיים בעצלות לא בשמחה, לא עם רצון, אז ה' נוהג בו, מידה כנגד מידה, הוא מקבל את השכר גם בעצלות ובאיטיות - בעולם הבא. אבל אם מקיים מצוות עם רצון ושמחה, לכן הוא זריז, אז ה' מזדרז להעניק שכר לאדם זה כבר בעולם הזה.

ולכן מובן מה שכתוב בפרשה קודמת, שהתורה מסיימת "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך", ומייד מתחילה "והיה כי תבוא אל הארץ". מה הקשר בין עניין עמלק למצוות ביכורים בארץ? התשובה היא: כאשר אדם עושה מצוות בשמחה ועם רצון, עמלק לא יכול לפגוע בו. והעיקר זה לבטא את הרצונות בפה, שזה נעשה בהתבודדות, כאשר אדם מדבר עם ה', הוא מאמין בה', לכן התבודדות היא מעלה עליונה וגדולה מן הכל, כי אתה מביע את הרצונות שלך.

ודבר אחרון והכי חשוב לדעת, שתאוות הניאוף מבטלת את הרצון הטוב באדם, לכן צריך להיזהר מרצונות של ניאוף.

"והיה כי תבוא אל הארץ... ולקחת מראשית כל פרי האדמה... ושמרת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם". נשאלת השאלה לפעמים אדם היה מביא אפילו תאנה אחת, מה כל כך חשוב לה' אפילו בתאנה אחת? יתרה מזו, שאלה זו היא גם לגבי הקורבנות, וכי ה' "אוכל" ביכורים, תאנים רימונים, קורבנות? הכוהנים אוכלים, לעיתים האדם אוכל, אך לא ה'. אלא מכאן למדים שהעיקר הוא הרצון. שהאדם רוצה את ה' ועושה תשובה, מבקש להיות כרצון ה'. ורחמנא ליבא בעי, ה' רוצה את הלב של האדם. בביכורים, אדם מביא טנא עם רימון ותאנה, אבל הוא מביא את זה בשמחה לכבוד ה', הוא רוצה לעשות רצון ה', יש לו רצון, שזה העיקר. לכן הפרשה מתחילה במילה "והיה" מלשון שמחה, כדברי הגמרא. ומה שגורם לשמחה, הוא הרצון. לכן התורה מציינת את כל הקללות ומסיימת שהם באים "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב". לא על כך שהאדם לא עבד את ה', אלא שהוא עבד את ה' אבל לא בשמחה בלי קשר עם ה'.

קראת את הסיפור, אבל לא הכנסת רצון. לכן נפסק להלכה שאם אדם לא כיוון בברכה ראשונה בתפילת שמונה עשרה לא יצא ידי חובה. כי התפלל בלי רצון, ובשמיים מסתכלים על הרצונות ולא על התוצאות, וגם ה' דן את האדם לפי הרצון ולא לפי המעשה. והרצון תמיד בידיים של האדם. וכפי שנפסק להלכה ומובא בגמרא (קידושין מט'): "האומר לאשה: הרי את מקודשת לי על מנת שאני צדיק גמור אפילו רשע גמור, מקודשת, שמה הרהר בתשובה בדעתו". הכוונה שבתוך תוכו הוא רוצה מהרגע להיות כרצון ה', ומיד נחשב צדיק, שהרי ע"י הרצון הטוב שלו יצא מההגדרה ומהמציאות של רשע

הרב שלום מזור
מהמציגים הבכירים
של
"חוט של חסד"
058-4180994

חיזוקון
לומדים הלכה

חשבון נפש

כתב החיד"א:
טוב ונכון שבכל לילה
לפני השינה ובפרט
בחודש אלול יבדוק
אדם את מעשיו וישתדל
לתקן את מעשיו הרעים
ולשפר ולייעל את
מעשיו הטובים
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

כך האור יכבוש כל חושך

זה הזמן לגאולה ברחמים

אלא יפודי מיץ
אראות את
אוי כאינוני

הזמן עמדת חוברות
לעסק שולך / לבית הכנסת
052-2240696

ילדון חידודון

ילדים מספרים תודה

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

בליל ר"ה נוהגים לאכול ראש כבש או דג ולומר: "יהי רצון שנהיה לראש ולא לזנב". היכן פעמיים בסדרה, מקור לזו האמירה?

תשובה פרשת ראה: הציפור מותרת שנאמר בפרשתו "כל ציפור טהורה" וכתב רש"י לרבות הציפור המשולחת.

הזוכה: נחמן דוד אליאס, חיפה.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

מודה על שנתתי ערב קודם לצדקה, ושהצלחתי לחסום את האשראי.

לאחר כשעתיים של בירורים וטלפונים למיניהם, הנחתי את העיין בצד. עדיין התעלומה בעיניה ואני ממשיכה להודות לאדון הכל.

לקראת הערב אני מקבלת שתי שיחות טלפון, משני אנשים שונים שאני מכירה.

בשורה טובה, התיק שלך נמצא זרוק במקום כלשהו, תרשמי את מס' הטל' של המוצא. מאוד שמחתי.

נפגשנו עם המוצא הישר שגר קרוב לביתנו. הוא החזיר את התיק והראה לנו היכן הוא מצא אותו.

אספנו משם מסמכים מפוזרים חשובים שנתרו במקום.

משם, נסענו להודות ולהתפלל בכותל.

הרגשתי יום של חג, הרבה אנשים חסידים, שרים את פרקי התיקון הכללי בנעימה עריבה. ילדונת מתוקה, נותנת לי בחיך חוברת קטנה של הרב ארוש "ה' אוהב אותך", עם תיקון הכללי.

הרגשתי ממש חיבוק אוהב מאבא שבשמים.

"אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו".

אמרתי תודה ונמצאה האבדה

תודה על התיק שנעלם!

שלום לקוראים היקרים, אשריכם שאתם זוכים לקרוא את העלון המעצים הזה, מחזק את האמונה, הנוטע כח ושמחה בעבודת ה'.

לפני כחודש, יום לפני ערב ר"ח אב, הייתי בדרכי לתפילת יום כיפור קטן.

התחלתי לצעוד לקראת הנסיעה, הגיע האוטובוס המיועד לנסיעתי, ביד אחת אחזתי שקית וביד השניה היה מונח על כתפי תיק בו ארנק עם תכולה רבה, של כרטיסי אשראי, כסף ומסמכים.

הוצאתי את הרב קו כדי לתקף, לאחר מס' שניות, אני שמה לב שנותרתי עם שקית בלבד ללא התיק.

הסתכלתי סביבי, אכן חששי אומת- התיק נעלם. ירדתי מהאוטובוס, בדקתי בתחנת האוטובוס שעליתי ממנה, אין תיק.

חזרתי לבית מאוכזבת ומתוסכלת, אך מיד התעשתתי על עצמי וחזרתי למקור של החיבור עם ה', תודה והודאה. מצאתי את עצמי ממלמלת מזמור לתודה, סבינה שהכל לטובה, זה הכי מושלם עבורי, מודה להשם שהפגיעה היא כזאת ולא בגוף ובנפש.

מודה על התכולה החשובה שנשארה בשקית ועל התיק שאבד ואיננו.

אלול - אני לדודי ודוי לי - מזל החודש בתולה

תשובה מביאה רוגע.

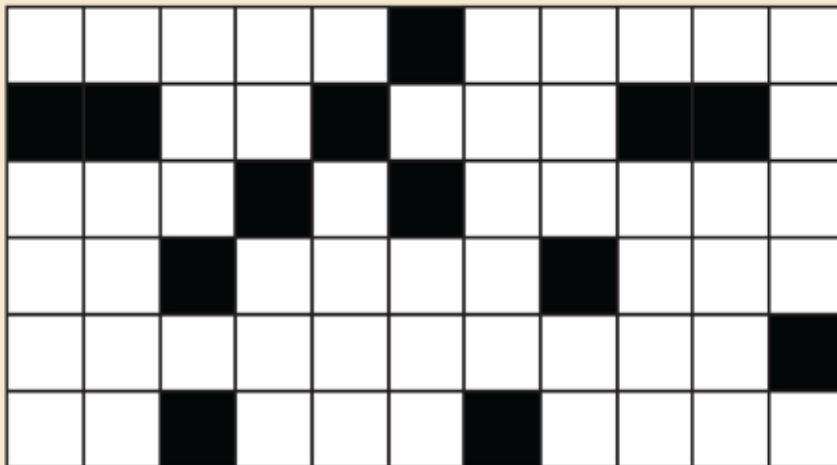
(א.ב. של החיים)

לקבלת מטרים מחוקים - 052-6672221

פתרונות יש לשלוח למייל: al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

שיבוץ

שבצו את המילים לפי כמות האותיות

10 אותיות:

פרשת
כי תבוא

5 אותיות:

לחלוק
שרפות
קשתית
תשובה

3 אותיות:

גשר
שיא
מטר
בכס
אתר
נפש
וכן
וגו'

2 אותיות:

בך
שב
טל
שה
מם

4 אותיות:

פמוט
לגשש
שמאל
ריפר
צדקה
פארק
חייט
יביא

זוכה פרשת ראה: נועם מאיר יוסף, קריית מלאכי

בדיחות הדעת

עשיר קמחן מת, ועמד בנו ליד מיטתו ולא בכה. וכשבאו הקברנים והוציאו את המת מן הבית והשמיים התחילו מקשקשים בקופסאות, פרץ הבן בבכי. אמרו לו:

מה נמלכת עתה לבכות?

ענה הבן: עתה אני יודע שבאמת אבא מת. הנה קופסאות של צדקה מקשקשות, והוא אינו בורח...

העלון מוקדש

יצחק ציון בן רבקה

מרים בת בת ציון

לבריאות איתנה ונחת

להקדשת העלון: 02-5308000

ונתנהג בדרך שבה נהגנו לפעמים עד היום... יכולים אבנים אלו להיות ח"ו בבחינת "אבני נגף" להסיתו מדרך הישר.

עיקר החינוך, הוא הדוגמא.

הורים יקרים ואהובים! מו"ר הרב שלום ארוש שליט"א אומר תמיד: "שעיקר החינוך הוא הדוגמא האישית של ההורים" ועיקר הדוגמא האישית הרי טוב סביב מצב ה"שלום בית". בבית שמלא במלחמות ח"ו, קשה מאוד לחנך ילדים. הילד אומר לעצמו: קודם שיתחנכו הם, ואחר כך שיבואו להטיף לי מוסר. לכן, מצב ה"שלום בית" הוא הראשון לעבודה המשפחתית. כל אחד מההורים חייב לבצע עבודה עם עצמו בכדי להציל את חינוך הילדים שלו. וזה הזמן המסוגל, עכשיו בחודש אלול, חודש התשובה, הרחמים והסליחות, זה הזמן לחשבון נפש הנוקב ויורד עד עמקי הלב והמחשבה, לא רק בבחינת מתחרט על העבר, אלא בעיקר בבחינת מקבל על עצמי לעתיד. נקבל על עצמנו כרגע ונחשוב "מה אני מוכן להתפלל, להתאמץ, לעשות ולוותר, בכדי לתקן את מצב השלום בית שלי?". איך אוכל לחזק את כל יושבי הבית, מתוך אהבה טובה, ברוחניות ויהדות. ובע"ה הבא ליטרה, מסייעין אותי. עוזרים לו משמיים ותהיה לו ולמשפחתו סייעתא דשמיא והצלחה מרובה.

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

אבני חינוך ואבני נגף

עומדים אנו בע"ה במחציתו של חודש אלול, חודש ההכנה לשנה החדשה, תשפ"ב. לאחר שנת הקורונה הקשה שעברנו, יהי"ר שתהא שנה זו שנת גאולה וישועה לכלל ולפרט, בגשמיות ורוחניות. במשנה באבות (ד, כ) שנינו: "אֵילִישֶׁׁׁ ׀ַן אֶבְיָה אֹמֵר, הַלּוֹמֵד יִלְד לְמָה הָאָ דוֹמָה: לְדִי׀ כְּתוּבָה עַל יַד חֶדֶשׁ. וְהַלּוֹמֵד יִגְן לְמָה הָאָ דוֹמָה: לְדִי׀ כְּתוּבָה עַל יַד חֶחֶק". הנושא שלנו השבוע הוא: עיצוב אישיותו של הילד, בתוך האווירה המשפחתית בה הוא גדל.

האם המיכל מלא?

מרצה שנתן הרצאה בנושא "תכנון זמן יעיל" בפני קבוצת סטודנטים, שם על השולחן מיכל זכוכית גדול. אחר כך, הוציא מתיקו אבנים בגודל של אגרוף והניח אותן בתוך המיכל. כאשר התמלא המיכל לגמרי ולא ניתן היה להוסיף עוד אבן אחת, שאל המרצה: "האם המיכל מלא?". כל הסטודנטים השיבו "כן". הוציא המרצה שק חצץ ושפך את תוכנו לתוך המיכל. לאחר שהתמלא המיכל, שאל המרצה: "האם המיכל מלא?". ענו לו הסטודנטים: "כן". הוציא המרצה שק חול, ושפך לתוך המיכל. החול מילא את החלל שנשארו בין האבנים הגדולות ובין החצץ. שאל המרצה פעם נוספת: "האם מלא המיכל?". הפעם הסטודנטים הייסו ואמרו "נראה שלא!". "נכון" ענה להם המרצה. לקח המרצה את כד המים שהיה מונח על שולחנו, ומילא בהם את המיכל עד לשפתו. ואז שאל המרצה: "איזה לקח ניתן ללמוד מניסוי זה?" משהו ענה: "ניתן ללמוד, שככל שהזמן שלנו נראה גדוש בהתחייבויות, אם מתכננים היטב, ניתן להוסיף עוד פעילויות". "יפה" השיב המרצה "אך לא זה הלקח החשוב. הלקח החשוב הוא: אם לא תכניסו את האבנים הגדולות בתחתלה, לא תוכלו להכניס אותן בהמשך".

מהם האבנים הגדולות בחיינו?

צריכים אנו ההורים לדמיין לעצמנו: שכל ילד יולד שלנו, הוא "כלי קיבול" שתוכו מתמלא ממה שמוצע לפניו בבית, ועליו כהורים לשאול את עצמנו: "מהם האבנים הגדולות בחיינו?". אלו אבנים גדולות, אנו באמת רוצים להכניס ל"כד החיים" של אישיות הילד שלנו. הרי הרשמים שייחרטו בנפש הילד הם "כדי כתובה על נייר חלק", רשמים אלו ילוו את הילד מקטנתו ויהפכו לאישיותו לכשיגדל. נחשוב, שמא ילדנו מתמלא בדברים שלא היינו רוצים שיתמלא בהם? אולי מרוב הרפתקאות שאנו מציבים לפניו, בסוף לא יישאר לו מקום "לאבנים הגדולות" והחשובות שהיינו באמת רוצים שיכנסו לאישיותו?

אבני חינוך ולא ח"ו אבני נגף

בוודאי רצונו שהאבנים הגדולות, יהיו רשמים עדינים של טוהר וזוך, של מידות נאצלות וגבורת הנפש היהודית, של תורה, מצוות ומעשים טובים. ולא ח"ו של מריבות, מרירות, דיבורים לא טובים, יחס שלילי, אווירה עכורה וכדו'. נתאמץ ונתגבר להשכיח שלום בבתנו וליצור אווירה נעימה, חמה, תומכת ואוהבת, ונזכה שבע"ה יהיו אלו "אבני החינוך" לאישיותו. אם ח"ו נתרשל, אם נמשיך

אבני חינוך או אבני נגף

במשנה באבות (ד, כ) שנינו: "אֵילִישֶׁׁׁ ׀ַן אֶבְיָה אֹמֵר, הַלּוֹמֵד יִלְד לְמָה הָאָ דוֹמָה, לְדִי׀ כְּתוּבָה עַל יַד חֶדֶשׁ. וְהַלּוֹמֵד יִגְן לְמָה הָאָ דוֹמָה, לְדִי׀ כְּתוּבָה עַל יַד חֶחֶק". התנא אֵילִישֶׁׁׁ ׀ַן אֶבְיָה מלמד אותנו, כי: הרשמים שהילד קולט בקטנותו הם עמוקים מאוד, הם נחרטים במחוו

אומן ראש השנה שלי עולה על הכל
מה אומר לכם?
אין דבר גדול מזה!
להיות אצלי על ראש השנה!!!
מי שהיה אצלי על ראש השנה
ראוי לו לשמוח כל השנה!!!!!!

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תבוא

"וענית ואמרת לפני ה' אלקיך" (כו, ה)

שאינך כפוי טובה (רש"י).

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל באחת משיחותיו המופלאות פתח ואמר: הפעם השיחה לא תהיה על "מעלות", אלא על "חסרונות"! אנו מברכים ומודים להקב"ה: בורא נפשות רבות "וחסרונן", וביארו הפוסקים - שזו הודאה על שברא ה' יתברך את ההשלמה לכל מה שחסר לנו.

כדי להמחיש את הדברים, הבה ונספר סיפור, מעשה שהיה: יהודי פליט שואה הגיע לארצות הברית, וחיפש אחר מקור פרנסה. האיש פנה פעם אחר פעם אל מפעלים משרדים וחנויות, אך בכל פעם נענה בסירוב מידי, בשל העובדה שלא ידע כלל לדבר אנגלית.

באחד הימים, עבר בסמוך לבית כנסת גדול, ונתקל במודעה: "לבית הכנסת דרוש שמש". חשב האיש בליבו - מתאים לי להיות שמש, אלך ואציע את עצמי כמועמד, ואולי מכאן תבוא הישועה.

בראיון שהיה לו עם חברי הוועד של בית הכנסת, הוא מצא חן בעיניהם, וענה על דרישותיהם. גם לאחר שהודיעו לו שהעבודה מחייבת לנקות ולשטוף מידי יום את בית הכנסת, האיש הסכים והבטיח לדאוג לשמירת הניקיון במקום. אלא, שמשם סמוך לחתימת החוזה ביניהם, הם שאלוהו: "תגיד, אתה דובר אנגלית?"

משנענו בשלילה, הודיעו לאיש בצער כי ההצעה בוטלה.

היהודי תמה למוֹלם בתדהמה: "וכי מי שאינו יודע אנגלית אינו יכול לשטוף רצפות?!"

האנשים נימקו בהתנצלות: "כאן בבית הכנסת, נערכים אירועים רבים - בר מצוות, בריתות, אזכרות וכדו', באים אורחים רחוקים מתורה, שאינם מכירים את צורת התפילה ובית הכנסת, וגם אינם יודעים לדבר בלשון הקודש, ומחובתו של שמש בית הכנסת לקבלם וליצור להם אווירה חמה ונעימה; אתה בוודאי מבין שהדבר בלתי אפשרי ללא שליטה בשפת המדינה - אנגלית."

בלית ברירה, הלך האיש, והעמיד עגלת רוכל, באחת

מפינותיה של רחובות העיר. עמד ומכר. כעבור מספר שבועות, הצליח לחסוך מעט כסף, והחליט לפתוח סניף נוסף... הוא שכר נער תמורת כסף, והעמידו עם עגלת רוכל נוספת, בפינה אחרת בעיר.

כך המשיך עוד ועוד, עד שעמדה בבעלותו רשת עגלות רוכלים, ברחובות קריה.

תוך זמן קצר, גדל האיש והצליח בעסקיו בסייעתא שמיא מופלאה שליוותה אותו, עד שפתח בית מסחר גדול... ברבות הימים התעשר וסגר עסקאות בעלי סכומי עתק, עם חברות בינלאומיות.

בסיום אחת העסקאות הגדולות עם בעלי אחת החברות המובילות, נדרש מיודענו מאנשי אותה חברה לחתום על חוזה העסקה.

לצורך כך, קרא למנכ"ל שעמד תחתיו, וביקשו לעיני אנשי החברה הפונה, שיקרא ויתרגם לו את הכתוב בחוזה.

הנוכחים עמדו פעורי פה, משתוממים ומתפלאים למראה עיניהם. "היתכן - תמיהו בפניו - אתה, בעל החברה המפורסמת לא יודע לקרוא אנגלית?!"

תשובתו החדה, היא המחשה נפלאה להודאה שאנו אומרים "וחסרונן", וכך השיב: "ידידי, אילו הייתי יודע אנגלית, הייתי היום שוטף רצפות!..."

הנה לנו, דווקא החיסרון, החולשה, הקושי, הליקוי, הוא שסיבב את מעגל חייו להעמיד עגלת מכירה אחת ועוד אחת, עד לניהול עסק מסועף ומבורך.

(ופריו מתוק)

"וענית ואמרת" (כו, ה)

לשון הרמת קול (רש"י).

איזו התרגשות! החקלאי מגיע מן השדה ובידו ביכורי תבואתו. הוא חרש את שדהו בעמל רב, סיקל אותה מאבנים ומכשולים, זרע בה זרעים ודאג להפוך שוב את האדמה. השקה וטיפח, ניכש

ועדר, בדק את שלום העצים ועקב אחרי גדילתם. יותר מכל יושבי תבל הוא ציפה לגשם, התפלל שירד בעיתו, בכמויות שוות.

"כָּלֵב נֹבַח, נוֹשֵׁף?"

מַה עוֹשֶׂה הַחֲתוּל כְּאֲשֶׁר הוּא מְבַחֵן בְּכָלֵב גָּדוֹל שֶׁ'בוֹנֶה' עָלָיו לְאַרְוָחָה? כְּמוֹנֵן, מִתְחִיל לְבָרֵךְ.

אַבְל, הַכָּלֵב הַגָּדוֹל, מְהִיר יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, וְאֵט אֵט מְדַבֵּק אֶת הַקֶּצֶב וּמִתְקָרֵב אֵלָיו...

בְּשִׁנְיָה הָאַחֲרוֹנָה הַחֲתוּל מְזַהֵה רֶכֶב לִידוֹ - וְהוּא מִשְׁתַּחֲלֵל תַּחֲתָיו. כָּאֵן, הוּא יוֹדֵעַ, הוּא מוֹגֵן, הַכָּלֵב רֹחֵב הַגּוֹף לֹא יוּכַל לְהִדְחֵק פְּנִימָה.

דְּקָה חוֹלֶפֶת, הַחֲתוּל הַמִּפְחָד נִרְגָּע מְעַט, הֵנָּה, כָּאֵן הוּא מוֹגֵן, זֶה הַמְּקוֹם הַכִּי טוֹב בְּשָׂבִילוֹ.

אַבְל הַכָּלֵב לֹא מוֹכֵן לוֹתֵר עַל הַבֶּשֶׂר הַחִי, כֵּל כֵּן מְהֵר... הַכָּלֵב קוֹרֵא לְכֶמָּה חֲבָרִים, וּבְיַחַד עוֹשִׂים מְעַגֵּל גָּדוֹל מִסָּבִיב לְרֶכֶב וּפּוֹצְחִים בְּנִבְיחוֹת מְקַפְּיאוֹת דָּם.

הֵם דוֹפְקִים עַל קִירוֹת הַרֶכֶב, מְגַבִּירִים אֶת קֶצֶב הַנִּבְיחוֹת... פְּחָד מְצַמִּית.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תבוא

אלא שביקש להכיר לי טובה על הטרחה למען הרבנית, לכן חתך גם עבורי ודאג לאכול גם הוא ולשבח בפה מלא". כך אומרים תודה.

יסוד נפלא מובא בשם ה'שפת אמת' כדי לבאר את השאלה שבה פתחנו: מדוע החקלאי מביא הביכורים נדרש להודות דווקא בקול רם.

אין ספק שהחקלאי רוצה להביע תודה למי שהכל שלו שבזכותו הכל. הוא מביא את הביכורים בדיוק בשביל זה, להראות שאת ה'ראשית' הוא מביא למי שנתן לו הכל. רק מזכירים לו נקודה קטנה: כשהיית בשדה בשלבי טרום זריעה, התפללת מקירות ליבך, התחננת על נפשך ועמלך שלא ירד לטמיון, כל מהותך הייתה תחינה אחת גדולה שלא תיגע לריק. עכשיו, כאשר אתה רוצה להודות, זה צריך להיות בדיוק כמו שביקשת - באותו טון, באותה צורה, מכל הלב ובקול רם.

(במחשבה תחילה)

"ארור מקלה אביו ואמו ואמר כל העם אמן" (כו, טז)

מקלה אביו - מזלזל, לשון ונקלה אחיך (רש"י)
די לו לאדם שיזלזל באביו, כדי להיקרא "ארור", ואין הוא זקוק למעשים גרועים מכך. מובא ב"לקוט מעם לועז" בשם רבנו יונה, שכאשר שני

אחים רבים זה עם זה, ושונאים זה את זה, הרי הם גורמים על ידי זה צער לאביהם, ובמעשה זה עוברים הם על "ארור מקלה אביו ואמו".

אין הדברים אמורים רק כאשר הוריהם בחיים, אלא אף לאחר מות הוריהם, מריבות בין הבנים מהוות זלזול בכבודם של ההורים.

ראוי לזכור זאת, כאשר מתעוררים חילוקי דעות כלשהם בנוגע לכספי ירשה - אין אלו רק מריבות ומחלוקות על נושאים כספיים, אלא באותה שעה, עוברים כל הנוגעים בדבר על "ארור מקלה אביו ואמו"!

"ארור משגה עור בדרך" (כו, יח)

הסומא בדבר ומשיאו עצה רעה (רש"י).

סיפר רבי יצחק רוזנגרטן: לאבי היה עסק בשוויץ, מקום מגוריו. כאשר הזקין, החליט לעזוב את ניהול העסק ולהקדיש שארית חייו ללימוד התורה. והציע לי שאני אשוב לשוויץ

התחנן בתפילותיו לא רק על הגשם, כי אם גם על מזג האוויר, שלא יהיה חם מדי, שלא יהיה קר מדי. ייחל בכל ליבו שמזיקים ומעופפים לא יגיעו לשדהו, שתולעים לא ישימו בפיהן הקטן את כל יגיעתו לתהוה.

עכשיו, השבח לבורא כל עולמים, הוא מגיע להגיד תודה! הוא ניצב בבית המקדש ובידו מביכורי התבואה, ה'ראשית'. הוא מקדיש מהטוב והיפה כפי שנצטווה ומוכן להודות.

יש וידוי מיוחד שהוא צריך לומר: וידוי ביכורים. אבל רגע לפני שהתורה מכתובה את הנוסח המדויק, היא מדגישה: "וענית ואמרת לפני השם אלוֹקֶיךָ". מבאר רש"י את כפל הלשון "וענית ואמרת" שהמילה "וענית" היא לשון "הרמת קול".

יש להבין: החקלאי רוצה להודות, רוצה להכיר טובה. למה צריך לצעוק? מדוע דווקא בקול רם?

יום אחד הזדמן לבית רבי בן ציון אבא שאול, בעל ה'אור לציון', תלמידו החביב משנים עברו שהתגורר באותה עת בצפת. רבי בן ציון האיר לו פנים וכחלק ממצוות הכנסת אורחים דיבר עם התלמיד ארוכות. הוא שוחח על הגבינות המופלאות שמכינים בצפת, ערבות הן לחיך ומיוחדות מאוד.

כיצד מתפעל גאון עולם מגבינות? הוא החל מהחליבה, עמד על הבעיה שקיימת בחליבת גוי בשבת, אחר כך דיבר על העמדת החלב בקיבת הבהמה - כך היא הדרך

להביאו לידי גיבון, הקיבה, הרי בשרית היא והגבינה חלבית נידון הלכתי שהרב פלפל בו ארוכות עם התלמיד.

בסיום הדברים הפטיר באוזני התלמיד שהרבנית הייתה שמחה לו היו מביאים לה לטעום מהגבינות הצפתיות.

בפעם הבאה שהגיע התלמיד לירושלים, הצטייד כהלכה: קנה מספר סוגי גבינות, הזדרז איתן לבית ה'אור לציון' וזכה לגרום קורת רוח לרבו. עתה הרבנית תשמח מאוד ואין שמחה גדולה מזו.

קרא רבי בן ציון לרבנית בפנים קורנות וסיפר לה שהביאו במיוחד גבינות מצפת. הרבנית הגישה סכין חלבית ורבי בן ציון חתך עבורה מן הגבינות, התלמיד הנבון ביקש לצאת ורבי בן ציון זורח מאושר וקורא לו: "טרחת רבות עבורנו. בוא, תטעם!" הזמין אותו לשבת לצידו וחתך עבור שניהם מן הגבינה, כשעל

כל חתיכה שהכניס לפיו, התמוגג "זה כל כך מזכיר את טעם הילדות של החלבן בשכונה". לימים סיפר התלמיד בהתפעלות: "יודע אני כמה רחוק הרב מהנאות העולם הזה.

מה עושים? מהרהר לו הַחַתּוּל בְּתַסְפוּל,
חֲשַׁבְתִּי שְׁפָאן אָנִי מוּגֵן, שְׁפָאן לֹא יוּכְלוּ לְהַרְע
לִי... אָבֵל אָנִי רוֹאֵה שְׁגָם פָּאן הֵם מַצְלִיחִים
לְהַפְחִיד אוֹתִי! כּוּחוֹת הָאֶפֶל מְכַתְּרִים אוֹתִי,
וְהֵם רַבִּים מִמֶּנִּי, אֵין בְּרָרָה, הַדְּבָר הַחֲכָם בְּיוֹתֵר
לַעֲשׂוֹת הוּא... לְבָרַח מִפָּאן.
הַחַתּוּל הַבְּטוּחַ בְּחַכְמָתוֹ הַרְבֵּה, לֹא מִשְׁתַּהַה,
סוּמֵךְ עַל הָאֵינְטוּאִיצְיָה שְׁלוֹ, ו...קוֹפֵץ הַחוּצָה,
יוֹצֵא בְּמַהְרָה מִמַּעַגַל הַרְעַ הַמְּקִיף אוֹתוֹ - הַיִּשָּׁר
אֶל הַכְּלָבִים הַצּוֹהֲלִים... שְׁכַלְם פּוֹתְחִים אֶת
פִּיהֶם...

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תבוא

הדיונים, על מנת לחפש מוצא לשלום. אבל אם נזכה למצב ש"כל בניך לימודי השם" תתקיים בנו גם סיפא דקרא: "ורב שלום בניך". רבים יהיו העמים האויבים, שיבואו להפציר בנו, כי נכרות עמהם ברית שלום. (וזאת ליהודה)

"ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך כי תשמע בקול ה' אלוקיך (כח, ב)

מעשה בן תורה שבא להתייעץ עם החזון איש בעניין רפואי המצריך ניתוח, והחזון איש יעץ לו לאיזה בית חולים יפנה ומי הרופא שיש לפנות אליו.

המשיך הבחור ושאל את החזון איש אם יכול לדבר עמו בלימוד, ואכן הוא דיבר עם החזון איש במשך שעה ארוכה בדברי תורה בעומקה של סוגיא השייכת לסדר "קדשים".

החזון איש מאד נהנה מחידושיו של בן תורה זה. כאשר סיימו שיחתם אמר לו החזון איש לתדהמתו: "בנוגע למה שדיברנו קודם על ניתוח, אין צריך לעשותו!"

לא הבין הלה מעיקרא מה סבר החזון איש ובסוף מה סבר, מדוע שינה דעתו?

הסביר לו החזון איש: "בתחילה דיברתי עמך בדרך הרגילה, היאך צריך להיות עפ"י דרך הטבע, ואולם כשראיתי את עמלך בתורה, דע לך שבחור העמל בתורה הרבה, יש דרכים אחרות לרפאותו. עמו מתנהג הקב"ה בהנהגה שונה! (איש לרעהו)

"ברוך אתה בנאך" (כח, ו)

בברכה זו שיתברכו הבריות בבואו של אדם לביתם התברך רבי אברהם ענתבי זצ"ל, רבה של ארם צובא, כפי שמובא בספר "אבותינו ספרו לנו", וברגישותו וטוב לבו השכיל להשתמש בברכה זו לצורך הטבה ליהודי קשה יום מאנשי קהילתו.

הדבר ארע כאשר הלך לו באחד הימים ברחובה של עיר, והנה לקראתו יהודי ממרר בבכי. "מה לך, רבי יהודי?", נפנה רבי אברהם ושאלו בדאגה. "לווייתי סכום גדול לסחור בו, והפסדתי במסחרי" - שח לו היהודי - "המלווה תבע אותי לדין תורה, וכעת יצאתי חייב בדיני". מה אעשה, ואין בידי מאומה לשלם?" הרב ברך אותו, התעניין בזוהותו של המלווה, ובקש ממנו לבוא אליו למחרת

לנהל שם את העסק שפרנס את כל המשפחה המורחבת. עליתי למעונו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לשאול בעצתו.

השיב לי הרב שטיינמן: "תוכל לנהל את העסק, רק בצורה כזו ששבוע אחד תשהה כאן בארץ ושבוע אחד תשהה בשוויץ"...

אבי השיב להצעתו שהסדר כזה לא נראה לו ועל כן עלי או להשאר בארץ או להתגורר בשוויץ. כשמסרתי תשובתו לרב שטיינמן, אמר לי נחרצות: "לא! אתה לא נוסע לשם, אלא נשאר כאן על התורה ועל העבודה!"

התפלאתי: הלא הרב עצמו הציע לי לנהל את העסק לסירוגין וכעת התשובה נחרצת לשלילה?!

אמר לי הרב שטיינמן: "אביך עמל כל חייו להקים ולקיים את העסק. לא היה נאה אם מיד הייתי משיב בשלילה וגורם לו לצער.

אבל באמת לא טוב שתעזוב את חיי התורה בארץ ולשוב לעסקים בשוויץ על כן

השיאתיך עצה כזו שמצד אחד מראה לאביך שאתה מוכן לעזור בעסק, ומאידך היה ברור שלא יקבל את הצעת הסירוגין. וכך יצאו שני הצדדים נשכרים.

והוסיף: "אני שמח שהעניין ירד מהפרק כי חששתי שמא בכ"ז יסכים אביך להצעת הסירוגין... כל השבת התפללתי שלא יסכים"...

(מתוך מאמר)

"ארור אשר לא יקים

את דברי התורה הזאת לעשות אותם" (כו, כו)

לכל אלו ה"ארורים" קדמה הברכה: "ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת" (סוטה לז, ב).

באחת מדרשותיו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל נכחו גם שרים מהממשלה. הוא דיבר על חובת ההורים לשלוח את בניהם ללמוד בת"ת ובישיבות הקדושות. לפתע קם אחד מתוך הקהל להפסיקו בשאלה: "אם אכן כולם ילמדו תורה, מי ישמור ויגן על העם, על המדינה, הרי אנו מוקפים מכל צד אויבים בנפש האומרים להשמידנו?"

ענהו הרב צדקה: "אנו אומרים בכל יום בבוקר, 'וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בנייך'. והיינו שאם כל הבנים שלנו יעסקו בתורה, ישרור שלום בגבולינו, ולא נצטרך לשומרים וחיילים שייגנו עלינו, יהיה שלום בחילינו ושלוח בארמנותינו".

ואז פנה הרב צדקה לשרי הממשלה שנכחו באולם והוסיף: "מי כמוכם יודע, כמה עליכם לעמוד ולהשפיל עצמכם כדי שאחד מיריבינו יואיל בטובו לשבת אל שולחן

אָדָם שְׁחֵי בְּאִמוּנָה, חֵי עִם הַרְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם - הוּא הַכִּי מוּגָן בְּעוֹלָם! שׁוּם דְּבָר לֹא יוּכַל לְהִזְיֵק לוֹ! אַבְל הַסְטֵרָא אֶחָרָא יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לֹא יוּכַל לְנִצֵּחַ אוֹתָנוּ כָּל זְמַן שְׁאֵנוּ שָׁם, וְלָכֵן הוּא מְפַעֵל בְּתוֹכָנוּ אֶת כָּל הַרְגָּשׁוֹת... פְּתָאוּם מְפַלֵּס הַתְּרָדָה עוֹלָה, פְּתָאוּם אָנוּ חֲשִׁים וְשִׁלְטִים, מְשַׁכְנְעִים שְׁחֹסֵר הַשְּׁלִיטָה הוּא רַק בְּגִלְלֵי שְׁאֵנוּ נֶאֱחָזִים בְּאִמוּנָה, בְּטוֹחִים שְׁאֵם רַק נִבְרַח - תְּבוּא הַיְשׁוּעָה... לֹא מְבִינִים - שֶׁהַדְּפִיקוֹת הִלְלוּ שֶׁל הַסְטֵרָא אֶחָרָא, הַפְּחָדִים, הַרְגָּשׁוֹת הַמְסַעֲרִים, הֵם דְּרוֹקָא בְּטוּי שֶׁל חִלְשָׁה! זֶה מְרָאָה שֶׁהֵם לֹא יוּכָלִים לְנִצֵּחַ - כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִצָּא מִהֶאֱמוּנָה...

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - כי תבוא

בספר "נחלת צבי" מובא המעשה הבא: יום הסתלקותו של ראש ישיבת חברון, רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל היה יום רווי בתוגה ובעצב גדול. רבבות תלמידים הלכו אחרי מיטתו, מבכים את מות רבם הנערץ.

אחד מאותם אלפים היה רבי אברהם שמואל פינקל זצ"ל, בנו של הסבא מסלבודקה. מחשבותיו שלו לא היו תפוסות רק בצער הנוכחי, "הלילה", הרחרר בינו לבין עצמו "צריכה להיערך חתונתו של בחור פלוני". מה יהיה? מי יגיע לחתונה? וממחשבה למעשה, ליד קברו הפתוח של ראש הישיבה, נשא רבי אברהם שמואל פינקל הספד, ובסיום דבריו, אמר: רבינו הקדוש, אתה עולה כעת השמיימה לשבת בישיבה של מעלה, אולם כאן, בישיבה של מטה, בישיבת 'חברון' בירושלים עיר הקודש, עומד להכנס היום בחור לחופה, והנה, חלילה לנו לגרום למעט מכבודו ולהפר את שמחתו, מחובתנו הראשונה, אפוא, היא להשתתף בחתונה בחווה וברעות.

זוהי הדרגה הגבוהה ביותר בגמילות

חסדים" - סיים את דבריו - "לשמוח עם האחר, על אף שאתה עצמך עצוב ומדוכא".

"ולא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצווה אתכם היום" (כה, יד)

ה'ספורנו' לומד מן הפסוק הזה יסוד מעשי חשוב בקיום המצוות: יש להיזהר שלא להחליף מצוה מן התורה או דין

בשולחן ערוך במנהגי המון העם. דהיינו, המנהג כבודו במקומו מונח, אלא הוא אינו יכול לבוא על חשבונם של דיני התורה.

רב מסוים הוזמן פעם לבית מקורבו לשבות אצלו. בליל שבת נכנסו בעל הבית והאורח החשוב לבית, כאשר בעל הבית מלא תחושת שמחה על הזכייה שהרב מתארח בביתו. אלא שהשמחה הושבתה מיידית כאשר הבחין בעל הבית שבעלת הבית לא כיסתה את החלות כנהוג.

בחששו שמא יחשוב הרב שבביתו אין נוהגים כמנהג ישראל, קרא לה בקול רעש גדול אדיר וחזק ונוף בה כהוגן על שלא כיסתה את החלות כראוי.

כשפנתה לצאת, לקח אותו הרב הצידה ושאל אותו האם יודע הוא מה הטעם לכיסוי החלות? הרב לא חיכה לתשובה וענה: "את החלות מכסים כדי שלא יתביישו בראותן שאנו מקדשים על היין לפנינו, למרות שברכתן חשובה יותר. כדי שלא לבייש את החלות - ביישת את עקרת ביתך" ... (במחשבה תחילה)

א גוט שבת ~ כתיבה וחתימה טובה

היום באותה שעה. למחרת היום, מיד לאחר התפלה, בקש הרב מבנו, רבי יצחק זצ"ל ללוותו לביתו של העשיר המלווה.

כשראה אותו עשיר את הרב ההדור בלבשו, מלווה על ידי בנו, עומד בפתח ביתו לא היה קץ להתרגשותו. "יכנס, כבוד הרב, יכנס! ברוכים הבאים! איזו זכות וכבוד היא ליי!" "זכות? איזו זכות" הפטיר הרב. "זכות גדולה ועצומה", התלהב העשיר.

"מכיר אני את גוזמאות הסוחרים", חייך הרב. "באמת ובתמים" - הניח העשיר ידו על לבו - "כבוד עצום ורב הוא ליי!" "כמה הוא שווה לך, כבוד זה, שלוש מאות גרוש?"

"הרבה יותר!" קרא העשיר, "אני מעריך אותו באלף דינרים!"

"הבאמת ובתמים תדבר?" פקפק הרב. "ודאי, בהן צדק!"

"אם כך, הבא נא את שטר החוב של פלוני העני, הלא יודע אתה ש

שטרה ידו ואין בידו לשלם את חובו!

לשמע הדברים מיהר העשיר והביא את השטר, ולנגד עיניו קרעו הרב, והניח את הקרעים בחיקו, "ועכשיו", אמר, "ערוך נא את השלחן לפת שחרית, ונצדיק את מחיר הביקור!"

תוך דקות ספורות נערך שלחן כיד המלך, הרב ובנו הסבו לסעודה, ובמהלכה השמיעו דברי תורה מאירים ורעיונות המושכים את הלב, בנוסף לברכות רבות שהמטיר הרב על ראשו של העשיר, שלא הצליח להסתיר את אשרו.

כששב הרב לביתו, כבר המתין לו העני, והרב נתן את קרעי השטר בידיו וברך גם אותו בהצלחה מרבה. (לאור הנר)

"והלכת בדרכיו" (כה, ט)

מובא בספר החינוך (תרי"א), מצווה ללכת ולהדמות בדרכי השם יתברך - שנצטוונו לעשות כל מעשינו בדרך הישר והטוב בכל כוונתנו, ולהטות כל דברינו אשר בינינו ובין זולתנו, על דרך החסד והרחמים, כאשר ידענו מתורתנו שזהו דרך השם וזה חפצו מבריותיו, למען יזכו לטובו כי חפץ חסד הוא, ועל זה נאמר 'והלכת בדרכיו'.

ממשיך החינוך, ואמר זכרונם לברכה (בספרי עקב יא כב) בפרוש זאת המצווה, מה הקדוש ברוך הוא נקרא רחום, אף אתה היה רחום, מה הקדוש ברוך הוא נקרא חנון, אף אתה היה חנון, מה הקדוש ברוך הוא נקרא צדיק, אף אתה היה צדיק, מה הקדוש ברוך הוא נקרא קדוש, אף אתה היה קדוש. והעניין כולו לומר שנלמד נפשנו ללכת בפעולות טובות כאלו ומדות נכבדות.

במסכת סוטה (יד) מובא אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב (דברים יג, ה) 'אחרי ה' אלוקים תלכו' וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה... אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה... הקב"ה קבר מתים... אף אתה קבור מתים.

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

{ אז נדברו }

פרשת כי תבא תשפ"א | לסדר: "ושמחת בכל הטוב" | גליון מספר: 526

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ברכת מזל טוב מיוחדת עבור
האברך החשוב הרה"ג

ר' אורי שרגל שליט"א

המקדיש רבות מזמנו ומרצו
לטובת גיליון זה, לרגל
השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו שתח',

יתן ה' וירוה רוב נחת דקדושה
מכל יוצאי חלציו, ואך טוב
וחסד ירדפוהו כל ימי חייו
אמן.

ניתן לקבל את הגיליון
בשירות פקס באמצעות
שיחת טלפון:

0795319191

(ניתן לפעול לפי ההוראות
המפורטות שם..)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדריים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,
חיפה

תודה מראש!!!

התאריך הסופי שאף אחד לא זוכר אותו בראש השנה...

ישנה תופעה מעניינת: בהושענא רבא כולם זוכרים ויודעים להגיד שכעת זה מסירת הפתקאות שנכתבו אי שם בראש השנה... בהושענא רבא כולם מבינים שזה יום שקשור לר"ה... אבל בר"ה עצמו משום מה אף אחד לא זוכר את קיומו של הושענא רבא...

אז זהו!! שהפעם אני מרגיש קצת היימיש לדבר על זה... סו"ס עדיין לומדים מסכת סוכה ולמדנו עכשיו על הושענא רבא... אז זהו!! שחשוב לראות את המפה כולה ולזכור כבר עכשיו שבראש השנה מתחיל תהליך מסוים שמסתיים בהושענא רבא... **מה הקשר??**

אז בקצרה ממש. תקרא את זה... זה חשוב!!! בימים אלו עיקר העבודה שלנו זה "את פניך ה' אבקש..." להזדרז במצוות... להתחדש... להתחבר יותר... בקיצור: בימים אלו אנחנו משתדלים להמריא כמה שאפשר... להשאיר את האפרוריות של השגרה מאחור... בקיצור: ממריאים... עולים עולים עולים... **ואז במוצאי יום כיפור מתחילה הנחיתה לאט לאט!!!**

ובדיוק אז!!! התורה מצווה אותנו לקחת ד' מינים... האתרוג ממוקם בפסגה... כולו טעם וריח - כולו קרבת אלוקים, ההדסים נמשלים לצדיקים, אח"כ לולב, ואחרון אחרון ברשימה זו הערבה שהיא ללא טעם וללא ריח והיא מסמלת את העבודת ה' הכי נחותה...

ואז!!! כשמגיעים לבית המקדש מחכה לנו הפתעה!!!

יש הלכה למשה מסיני שצריך לקחת את אחד מד' המינים והוא עולה עד קרנות המזבח...

וכאן מתחילה פוליטיקה... יש פה ארבעה מפלגות... מפלגת שלטון של האתרוג... מפלגת הגוש חוסם של הלולב שאוגד את ההדסים והערבות ביחד... להדס יש גם מה להציע... סו"ס ההדס מסמל את הצדיקים... ולמרבה התמיהה לכל אלו הקב"ה אומר לא!!! ומכל הד' המינים אני בוחר דווקא את הערבות... והערבה הזו שהיא ללא טעם וריח... היא זו שזוכה לעלות עד עד עד קרנות המזבח... **וכולם המומים!!!** כבר שלושה שבועות שאנחנו דורכים על הערבה הזו... כל חודש אלול ראינו את הערבה הזו כאויב... נלחמנו בחוסר טעם וריח בעבודת ה' שהיא מייצגת... עשינו הכל כדי להתרטב... להתרום... להתחמם... להתמלא בטעם וריח... ביום כיפור דפקתי עם כל הכח על הערבה הזו שמסמלת את החלק הרשע והנחות שבי... והנה סו"ס הגענו לסוף המסלול... פתאום הערבה הזו מגיחה מאן שהוא ועולה ומטפסת ומגיעה עד קרנות המזבח... **מה קרה?? איך זה קרה??**

אז זהו!!! הפעם לא נהיה מופתעים!!! הפעם לא נחכה לשאל את זה בהושענא רבא... השנה נהיה ערוכים מראש... כבר עכשיו בערב ראש השנה... נזכור את יום ערבה!!!

כן... ידידי היקר... מתחילים ימי הסליחות... אנחנו עושים הכל כדי להתחמם... לבעור בעבודת ה'... לצאת מהיובש... לצאת מהאפרוריות של השנה... אבל ההלל... תהיה ריאלי... בסופו של יום... רגעי המבחן האמיתיים שלנו במשך השנה **זה דווקא היום של הערבה!!** היום המיובש הזה שאני לא מרגיש בו לא טעם ולא ריח... דווקא אז מגיע הרגע המכונן השנה ה' ניצב עליו ובוחר כליות ולב אם עבדו כראוי... **ישם!!! שם זה קורה!!!**

זה שבראש השנה אתה לא מדבר בחזרת הש"ץ זה יפה... אבל סו"ס כעת כולך מוקף בסוד חכמים ונבונים מלמד דעת מבינים... יראתי בפצוטי שיח להשחיל... כעת לא שייך לדבר... זה לא נדבק... זה לא מתאים... אז אמנם כעת אתה מרגיש הרגשה נפלאה של התעלות... אבל תתפלא לשמוע שדווקא הרגעים הנעלים האלו לא יעלו עד קרנות המזבח... **אתה יודע מה כן יעלה עד קרנות המזבח??** התפילה המיובשת שלך אי שם בערבות חודש אב... אחרי הטיוול... (כשהשפתיים שלך היו כחולות לא מאימת הדין אלא מקרטיב ענבים) ומיותר לציין שלא היה בתפילה הזו לא טעם ולא ריח... אבל סו"ס שכונה היתה שם כי זו תפילה!!! ואתה הבנת שגם לתפילה כזו צריך שיהיה צורה... תפילת הערבה והערער הזו שם בסוף המסלול... היא!!! היא עולה עד קרנות המזבח יותר מתפילת האתרוג שלך... כי דווקא שם נבנתה ו--יצאת שלם,

כשניסית לסכם את העלויות והמורדות שעברו עליך בשנה האחרונה... יצא לך שדווקא היתה תקופה של שטייגן שאז היית הרבה יותר חזק וציב בלימוד ובקדושה וביראת שמים... ואילו פה ושם היו לך כמה שבועות כאלו שהמצב היה הרבה יותר נפיץ... כל ניסיון הכי קטן שהגיע הציץ אותך כמו סערה... ושם היו כל מיני נפילות ומעידות שאתה מעדיף לשכוח אותם

בקיצור: היו תקופות יותר טובות השנה שבייחס אליהם אני רגוע, אבל יש תקופות פחות טובות השנה ששם היו כל מיני ת'קרים... **אז נכון!! מה שנכון נכון...** ברור שעיקר השיעורי בית של עזיבת החטא צריכים להיות ממוקדים בייחס לימים הפחות יציבים שעברו עלינו בשנה האחרונה... **אבל!!! יש גם צד שני למטבע...** סו"ס באותם ימים שהיו נפילות, היו גם הרבה הרבה רגעים של כמעט נפילה... רגעים שהחזקת בשארית כוחותיך שלא ליפול... ומשום מה את הרגעים האלו אתה לא כ"כ זוכר... יותר נכון: לא כ"כ יודע להעריך ולא מציין אותם בסיפוק... אתה הרבה יותר זוכר את ההתגברויות העוצמתיות שהיו לך בחודש וחצי של השטייגן... למה???

הזדרזו !!

(המשך מעמוד 1) עושה מעשה אתרוג... ומבקש שכר כערבה ? !

(המשך מעמוד 1) - כי בחודש וחצי של שטייגן היה לך חוסן נפשי ורוממות רוחנית עם הרבה טעם וריח... וממילא גם ההתגברות מול הניסיונות היתה מלאה בטעם וריח... כזה סוג התגברות זוכרים... בטח... זו התגברות חווייתית...

אז זהו!!! שתקח בחשבון שמכל ההתגברויות שהיו לך השנה... (שכולם שוים אמנם לטובה) בכל זאת בסופו של דבר הקב"ה בוחר מכולם דווקא את הערבה... דווקא את הרגעים היותר שבריריים של הכמעט נפילה... אותם רגעים שהחזקת בשיניים שלא ליפול... אתה אמנם לא אוהב להיזכר ברגעים אלו... כי הם היו רגעים **חסרי** טעם וריח... (עובדה!!! עובדה שהם לא החזיקו מעמד ובסוף נפלת... רק בגלל שהם היו כ"כ שבריריים וחסרי טעם וריח ומוטיבציה) אבל אצל הקב"ה דווקא הרגעים האלו היו רגעי המבחן היותר מכוננים... דווקא שם כשעמדת מול הקב"ה ללא טעם וללא ריח והתגברת נטו למענו יתברך... אלו הם רגעי המבחן הכי טהורים!!!
כן... על פי רוב זה הולך ביחד... דווקא בימים הפחות סימפטיים בשנה... יתכן שדווקא אז מתרחשים מפגני הנאמנות היותר אמיתיים ועוצמתיים לה' שהם יעלו על קיר מזבחו ית'...

בשנה האחרונה היו לך רגעים טובים יותר וטובים פחות בבית... או מול ההורים (כל אחד ומוקד ההתפרצות שלו)... היו רגעים שהכל היה בסדר ועל מי מנוחות... והיו רגעים של כעסים ועצבים וכמעט התפרצויות. אתה כמובן זוכר בעיקר את הרגעים הטובים לטובה... אבל קח בחשבון שלמרבית האבסורד דווקא הרגעים שבהם כמעט התפוצצת מכעס... דווקא שם עמדת בניסיון... כי תבין: מתי אדם עומד בניסיון הכעס? דווקא ברגע שהוא מאותגר בכעס!

מתי אדם עומד בניסיון של קדושה?? דווקא ברגעים הכי פחות קדושים שמאתגרים אותו בקדושה!! מתי אדם מגיע למדרגות הכי גבוהות באמונה ובטחון?? דווקא ברגעים הכי רחוקים... ובהסתרה שבתוך ההסתרה... שהרגעים האלו מאתגרים אותו בחוסר אמונה והוא עומד בניסיון ודווקא שם הוא מאמין בה'... שם!!! שם אברהם אבינו עמד בניסיון...

ואת הנקודה הזו קצת קשה לנו לקלוט!!! קשה לנו לעכל!!!

כשאנחנו יושבים רגל על רגל ומדמיינים את הליגער הליגער יוסף הצדיק... איזה פרי צדיק... איזה פרי עץ הדר הוא זכה להיות... אנחנו שוכחים שהרקע והסיטואציה שהביאה אותו לקדושה הנוראה הזו... זו הייתה סיטואציה ערבה ערבה ערבה... סיטואציה הכי חסרת טעם וריח... הוא מצא את עצמו במצב הכי לא אידיאלי... שדווקא שם זה קרה!!!

אנחנו מצד אחד רוצים להיות הליגער יוסף הצדיק... אבל אנחנו רוצים שזה יקרה עם תלית ותפילין באמצע שמו"ע... **אדוני... זה לא עובד ככה!!** א"א להיות אתרוג ולבקש שכר כערבה!

כן... היה לי שיחה עם בחור עובד ה' נשגב שיש לו רקע קשה... ותכונות קשות... וסביבה מורכבת והוא נלחם ומפגין נאמנות לקב"ה ועושה לה' הרבה הרבה נחת (לא סתירה למעידות שלו) אבל אחרי הכל... לפעמים יש רגעים של שבריר... ויום אחד הוא שפך את הלב: הוא אומר לי: אני אמנם יודע להעריך את העמידה בניסיונות... אני יודע שאני זוכה לעשות נחת רוח מאוד גדולה לה'... אבל הייתי רוצה לעשות את זה בצווארון לבן... כמו החבר שלי שנוגד במשפחה חלקה. הראש נקי, כולו קדוש וטהור, בית שמור, כולו אתרוג בלי בלעטעל לבן... גידול יפה... משפחה עוטפת... ישיבה טובה... נרתיק כסף... עטוף בצמר גפן... אה...

אמרתי לו: אין בעיה!!! אתה רוצה להיות אתרוג?? בבקשה... אבל תזכור דבר אחד!!!

אתרוג לא עולה עד קרנות המזבח... הוא נשאר למטה... מקובל עליך???

לא!!! בשום אופן לא!! אני לא מוותר על הזכות לעלות עד קרנות המזבח...

אמרתי לו: על זה נאמר: **עושה מעשה אתרוג ומבקש שכר כערבה**... תחליט: או שאתה אתרוג או שאתה ערבה... אם אתה רוצה לעלות עד קרנות המזבח... בשביל זה אתה צריך להסכים להיות ערבה!!! **מה הכוונה???** חבר שלך המושלם הזה... האתרוג הזה... שהכל אצלו חלק... אשרי חלקו... בינינו... אני ואתה מקנאים בו ויש לנו אפילו טיפה רגשי נחיתות כלפיו... אבל צריך לדעת שדווקא אתה מהמקום של הערבה שלך החסרת טעם וריח... משם אתה זוכה להפגין לה' נאמנות מידי יום ביומו ואתה מטפס מידי יום עד קרנות המזבח... ולחבר שלך האתרוג אין את הפריבילגיה הזו... לא כ"כ יוצא לו לעמוד בניסיון הכעס, כי אבא שלו איש חינוך ואמא שלו מטפלת רגשית. אין לו הרבה ניסיונות בקדושה כי הוא גדל בסביבה שמורה... אשרי חלקו... אבל לפחות תדע אתה - את מעלתך!

אבל עזוב... כעת הפרטנו אותם לשני אנשים... ותכל'ס... מי כמונו יודעים שזה לא שני אנשים... זה אותו אחד! אני ואתה... לכל אחד מאיתנו בפני עצמו יש את הימים היפים... הימים האתרוגיים המלאים טעם וריח... שכתאתה רוצה להרגיש רגוע לקראת הימים הנוראים אתה נזכר בימים האלו... אה... איזה שטייגן... איזה רוממות היית לי אז... ובאותה מידה לכל אחד מאיתנו יש את רגעי הערבה שאנחנו מעדיפים לחבוט אותם בקרקע ולהשליך אותם במצולות ים... אז זהו שלא!!! את הנפילות שהיה לנו אז... אותם באמת תשליך במצולות ים... אבל אל תשכח שלפני כל נפילה ואחריה... היו המון המון רגעים של התגברות שהיא מגיעה עד קרנות המזבח... שאם עוד טיפה הייתי יודע להעריך את הרגעים השפופים האלו שמחכים לנו בפינה במשך השנה... יתכן שהייתי מקבל עוד קצת כח והייתי ממזער את הנפילה למינימום ואולי גם את זה הייתי מונע...

ויתכן שזו נקודה למחשבה לראש השנה!!! כן... דווקא בראש השנה צריך לזכור את הושענא רבה... דווקא עכשיו שאתה כ"כ נצמד לפרי עץ הדר... אל תשכח שהרגעים המכוננים מחכים לך בשלעפצעץ... שצריך לחמם מנועים ולאסוף הרבה תחמושת וכוח דווקא לרגעים האלו...

תפסיק לדמיין בראש השנה שכל השנה אתה הולך להתלהב אש להבה בעבודת ה'... תפסיק לדרוש מעצמך בכח להיות אתרוג כל השנה כולה... כי זה לא יקרה... ולמה לא יקרה? כי ה' רוצה גם ערבה!!! במקום להוציא את כל האנרגיות על האתרוג הלא ריאלי במשך השנה... תתחיל להשקיע בערבה... בימים אלו תתחיל להעצים את הימים האפורים של השנה... תבין שבימים האלו קרו המפגנים היותר גדולים שלך... תבין שדווקא שם... בשבועיים של החוסר טעם וריח שבכל זאת ישתב ולמדת ובכל זאת קמת והתפללת כמו יהודי... שם קנית הודך והדרך!!! תשקיע בימים האלו... תשקיע עוצמה והכרה בחשיבות של הימים האלו... בקיצור: שורה תחתונה... השנה משקיעים בערבות!!! השנה אנחנו מביאים זוכיות מגדלת לשוק ארבעת המינים ומתחילים להסתכל בערבה... מה?? מה יש להסתכל?? תסתכל... תעמיק... כמובן על דרך משל וד"ק.

עד יום חמישי הקרוב בלבד (י"ח אלול),

עדיין ניתן לקנות את

הספר "אהבתי"

**בזוכני הספרים 'בלוי' בבהכנ"ס
בירושלים ובמרכז הארץ.**

כאמור: ספר זה עוסק בפתיחות אישית ובשפיכת לב בין יהודי לקונו... ספר זה עוסק בסגולה הכי בדוקה והכי מנוסה לכל הישועות גם יחד, **הלא היא תפילה!!!**

(שימו לב: הספר לא מדבר על תפילת שמונה עשרה, אלא על השיחה הישירה בין יהודי לקונו...)

מומלץ בחום לימי אלול שעדיין נותרו שהמלך בשדה, וצידה לדרך לשנה הבעל"ט עבור כל מי שמשתייך לאותו 'גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראנו אליו..."

הודעה נוספת:

גם השנה יצא לאור מהדורה נוספת של החוברת המבוקשת לנשים (שיצאה בשנתיים אחרונות) העוסקת בתפקידן הרוחני בראש השנה, הרחק מבית הכנסת ומהאווירה של התפילות וימים הנוראים

שם החוברת:

"והיא תהלתך"

ניתן להשיג במוקדי המכירה של גיליון זה.

לברור ולהזמנת כמויות:

0548446691 0527683095

מה בחוברת???

- כיצד ניתן להרגיש את אירת הימים הנוראים והתפילות הרחק מבית הכנסת... מתוך המטבח, וההתעסקות עם הילדים וכדו'...
- למה נשים פטורות מתקיעת שופר, וכי היתקע שופר בעיר ורק הגברים יחרדו??
- למה דוד המלך מקנא בעוה"ב הבטוח של הנשים בו בזמן שבעוה"ב שלו הוא מסופק?

בהזדמנות זו נשוב ונזכיר:

ניתן לקבל מידי שבוע גיליונות בודדים במוקד הקבוע ברחוב חו"א 34 פינת דסלר, משפחת דרייפוס.

מה בין תיווך דירות למכירה לתיווך דירות לקייט?

כולנו מכירים את הכותרות הקבועות של כל העיתונים בשבת שלפני ראש השנה... שהם מביאים סיקור מקיף של כל מה שנכתב בראש השנה שעבר, וביום צום כיפור דאשתקד יחתמו... והשנה מסתמא יהיה כתוב: מי בחניקה- ואז יראו את התמונות מאסון מירון... ואז "מי בסקילה"- ויראו את התמונות מהקריסה ממיאמי, ומי ישפל ומי ירום- מהתנודות הפוליטיות בארץ ובארה"ב... מי ינוח ומי ינוע וכו'... **ויש לציין שהסיקור הזה הוא באמת מאוד מעורר ומזעזע!!!** כשאתה רואה את כל מאורעות השנה החולפת מול העיניים... ואתה קולט שכל 'ההפתעות' האלו נגזרו בראש השנה... (מה שהכי מזעזע אותי בזה... שכל ר"ה אני מנסה לעורר את הדימוי המפתח עד קצה היכולת ולחשוב מה כבר יכול להיות השנה הקרובה... ובסוף... אחרי כל האופציות האפשרויות שלקחתי בחשבון... תמיד בסוף זה מפתיע ולכל כיוון כך ש-) זה בהחלט מעורר אותנו להבין שהקרקע נשמטת מתחת הרגלים והגיע הזמן להבין שיש מנהיג לעולם ולקבל את עול מלכותו עלינו... (זה כמונו מלכות שמים ברובד הכי בסיסי ואיך זיל גמור.)

אבל!!! מותר לנו לדעת שיש לר"ה ויו"כ משמעות ברוב קצת... קצת יותר משמעותי מזה... כלומר: נכון שהאסון במירון ובקרליו וכיוצ"ב נגזר בר"ה ויו"כ... אבל צריך לדעת שהדין של ראש השנה לא מסתיים בזה... **כלפי מה הדברים אמורים???**

לצורך העניין: לדוגמא: יש לי סבתא שבמשך תשעים שנה חיכתה למשיח יום יום... באושוויץ היא לא נשברה כי... כי היא תמיד קיוותה שנהה משיח מגיע... היא עברה המון צרות בחיים ואף פעם לא נשברה... מה יש?? משיח!!! תשעים שנה חיכתה למשיח... והופ!!! בשנה האחרונה היא לפתע נפטרה... **וי... וללא משיח... ואני שואל אותך:** לכאורה יש פה אכזבה... היה פה יהודי שכל חייו "בנה" על המשיח. כל הזמן קיווה שאוטוטו יבא המשיח ותהיה סגירת מעגל... ותכל"ס... בסוף התברר שלא!! אם ככה: לכאורה יום הפטירה של סבתא שלי זה יום האכזבה הגדול בחייה... כל חייה קיוותה שמישיח יגיע והנה גארנישט...

תגיד לי: זה נכון?? **ברור שלא!!! למה לא???**

כי יהודי זה לא משהו שמתחיל ונגמר פה... וגם לא ה-90 או 120 שנה שהוא חי פה... **יהודי זה תוכנה נצחית!!! יהודי זה נכסי דלא ניידי!!!** ואם סבתא שלי חיכתה למשיח והיא נפטרה לפני שהוא הגיע... אז היא בסה"כ ממשיכה לחכות לו משם... ערך יהודי לא מסתיים! לא מת!! ערך יהודי הוא קיים מתמשך ונצחי... בקיצור: אנחנו עם **עולם!!!**

ומעתה!!! על אותו משקל: כשמגיע קצת ראש השנה ואנחנו מתפללים על השנה הקרובה... או חוששים ודואגים מה יהיה בשנה הקרובה... מותר לנו בהזירות לפתוח ראש גדול ולהבין שאלביא דאמת שנה זה לא מושגים של יהודי... אתה יודע למה?? כי בשנה יש 365 ימים... ונכון שזה הרבה ימים... אבל כשיהודי מדבר על 365 ימים... הנושא העיקרי הוא מה העולם ומלואו והנצח נצחים שניתן

לעשות ב-365 ימים האלו...

ידוע הורט של הרב פינקוס זצ"ל על הגמ': עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות... שנא': להנחיל אוהבי יש, י"ש בגימטריא 310...

ושאל הרב פינקוס: אני יודע ש"ש זה גימטריא 310... אבל איפה כתוב שזה **עולמות???** אולי 310 חדרים? אולי 310 כורסאות? מנין שעולמות?? **ענה הרב פינקוס:** כשמנצאים כאן בתוך הבועה של עולם השקר ואנחנו שומעים שה' "מתכנן" להנחיל אוהביו י"ש שזה מספר 310... כאן יש לנו ראש קטן... מה כבר יכול להיות 310?? אולי הלוואה עם 310 תשלומים... או אולי אישור ל-310 כתות לימוד... או הנחה בארנונה ל-310 שקל... אבל כשמגיעים לעולם האמת ואתה קולט שליהודי יש עסקים עם בורא כל העולמים שמופיע, והנה שכרו אתו ופעולתו לפניו והוא מודיע שהוא רוצה להנחיל את אוהביו משהו במספר 310... אצל הרבונם של **עולם** נקודת הפתיחה מתחילה מפארנעם של **עולם!!!** אין פחות מזה... ממילא אם מדברים על מספר 310... על כרחך מדברים על 310 **עולמות... וא"כ על אותו משקל:** כשיהודי מגיע להתפלל בראש השנה על ה-365 ימים הבאים... אז בתפיסה הראשונית והקטנה שלנו (או של העיתון...) אצלנו 365 ימים זה הרבה מאוד... זו תקופה מספיק ממושכת בשביל להיות במתח מה יעלה בגורלם של הימים האלו... אבל בשמים??? **לא זה הנושא!!!** אם בשמים יש מתח סביב ה-365 ימים האלו... על כרחך מדברים פה על 365 עולמות של נצח נצחים שאפשר להרויח או להפסיד בשנה הקרובה... **ומותר לנו להתעלות מעצמנו ולהבין שזה עיקר הנושא בראש השנה!!!** לכה"פ לדעת את זה בשכל...

עוד דוגמא שיותר ממחישה את העניין: בבין הזמנים האחרון רציתי ללכת לקיט בצפת... בקשתי ממישהו שיתן לי טלפון של מתווך דירות לקיט... הוא נתן לי טלפון של מישהו... דא עקא שאמנם זה היה מתווך דירות אבל לא קיט... אלא דירות **למכירה!!!** התקשרתי לאותו מתווך... ההלו... בקשר לדירות... אני צריך דירה לשלושה ימים... ולא יותר מ-600 שקל... ומתי אפשר לשים את החבילות ומתי לפנות והאם יש טרמפולינה?

הוא קטע אותי באמצע... הההלו אדוני... התבלבלת... אני מתווך דירות אבל למכירה!! צר לי... דירה בשש מאות שקל אין לי... יש לי כן דירה בשמונה מאות אלף שקל... אין לי טרמפולינה... אבל יש לי גג רשום בטאבו... וכשלא אמרתי נואש ובכל זאת ניסיתי לנדנד לו שינסה את מזלו גם בתחום של תיווך דירות לקיט... (ס"ס זה הרי התחום שלו...) בשלב מסוים הוא ממש נעלב... אדוני... עזוב אותי... תיווך דירות לקיט זה לא לרמה שלי... אני מתווך מקצועי שלוקח 11.000 שקל על תיווך... לא 65 שקל שתשאיר לי במעטפה בחנות טמבור שממול הבית...

נדמה לי שזה משל טוב שיכול להמחיש את ההבדל בין ראש השנה של יהודי לראש השנה של גוי!!! מי לא נפקד כהיום הזה... כולם נפקדים בראש השנה להזכירם לחיים ולמוות... גם יהודי וגם גוי...

נו... אז מה בכל זאת ההבדל בין יהודי לגוי??

אצל גוי העולם הזה הוא קייט!!! כמו שיש קייט לשלושה ימים יש גם קייט ל-365 יום... אצל גוי ר"ה זה חידוש חוזה לקייט של ה-365 יום הבאים... גוי נמצא פה על תקן של שכירות... ממילא גם הקב"ה מדבר איתו בשפה של תיווך דירות לקייט... אבל מותר לנו להבין שאצל יהודי מדובר בעסקה ברמה אחרת!!! יהודי לא נמצא פה בקייט... יהודי לא מדבר על בניה קלה... אלא על נכסי דלא ניידי!!! מדברים פה על חי עולם ש--**נטע בתוכנו!!!** אז שלא תבין לא נכון... אמנם כן מדברים פה על ה-365 ימים הבאים... אבל מה?? מה עיקר הנושא?? כמה חי עולם אני אזכה לנטוע בכל יום נוסף בשנה הקרובה... זה!!! זה הנושא היותר עיקרי ומשמעותי שעליו מדברים בר"ה... **ומותר לנו לכה"פ לדעת שקיים כזה רובד...** (אגב: אם תשים לב: אני קצת מסוייג בדברי... כי ס"ס בשורה התחתונה אנחנו לא לגמרי אוהזים שם... אנחנו כן מוטרדים מהרבעון הקרוב... ואם ככה, אסור לנו להתנתק מהמציאות של עצמנו... כי אז יוצאים קרחים מאן ומאן... אבל לפחות לדעת שזה לא נגמר שם...) כלומר: כמה שמזעזע אותנו לראות את כל המאורעות שאירעו בשנה האחרונה ולהבין שכל זה נגזר בר"ה האחרון... **אז זהו!!!** שיותר לנו בזהירות להתרומם כמה טפחים מעל הקרקע ולהבין שכמה שזה מזעזע אותנו די והותר... אליבא דאמת עדיין לא נגענו בלב הנקודה... **ואתה יודע למה לא???**

כי אם שמת לב... בסוף נתנה תוקף אנחנו פתאום אומרים: אדם כחרס הנשבר כציץ נובל כצל עובר וכחלום יעוף... נו... אם ככה: יש לי קושיה עצומה: אם זה מה שכן אדם שווה **אז למה באמת מלאכים יחפזון???**

מילא אנחנו... חיים פה עמוק עמוק בתוך עולם השקר... אנחנו עושים עסק מאוד גדול מהצל עובר הזה... הכבוד והמעמד של החרס הנשבר הזה מטריד אותנו מהבוקר ועד הלילה... לכן אנחנו כ"כ בוכים ונרעדים במי יחיה ומי ימות מי יעני ומי יעשר... אוי אוי... מה יהיה עם הרוח נושבת ועם החלום יעוף שלי... טוב... זה אנחנו- הקרוצי חומר שנמצאים בתוך הבועה הזו... **אבל המלאכים???** עליהם אני מתפלל... למה אתם עושים עסק מהחציר יבש הזה?? למה אתם נחפזין וחיל ורעדה יאחז אתכם מ"מי יחיה ומי ימות..." הרי אתם יודעים שיש לכם עסק עם חרס הנשבר... אז מה אכפת לכם כמה חרסים נשברים יעברו וכמה יבראון?? **נו... מה אתה אומר על השאלה?? שאלה עצומה... נכון??**

נו... מה התשובה?? התשובה כתובה בתוך כדי דיבור, מינייה וביה:

ואתה הוא מלך קל חי וקיים... אין קצבה לשנותיך--- **ושמנו קראת בשמך!!** מה פירוש?? נכון... נכון שאדם כחרס הנשבר וכציץ עובר... אבל אותו מלך קל חי וקיים החליט לקדש את שמו דווקא על החרס הנשבר הזה!!! וכל המפתחות של כל העולמות כולם מסורים בידיים של הציץ נובל הזה... **ועל זה!! על זה מלאכים יחפזון!!!** הם לא נחפזים על הצל עובר עצמו... החיל ורעדה שאוחז אותם זה לא הסופות שפקדו את הציץ נובל ואת החלום יעוף... לא!!! מלאכים ממש לא מתרגשים מרוח נושבת ומחציר

אה... אני נזכר שמרוב לחץ עשיתי חשבון נפש וקבלתי על עצמי להוסיף עוד קצת בלימוד ולעשות חזרה... ועד עכשיו הקבלה הזו מחזיקה!!! אוהו... הנה... עכשיו התחלת לדבר!!! זה מה שנגזר השנה!!! על זה מלאכים יחפזו!!! בשנה שעברה התורה חזרה על אכסניה שלה ותבעה בתוקף לזכות אותי בעוד עמל התורה, ובקשתה התקבלה... לצורך העניין נגזר עלי מתח מסוים... שדחק אותי לפינה והביא אותי להחלטה הטובה הזו... אוהו... אם זה מה שנגזר השנה!!! על זה בהחלט היה למלאכים מה להיחפז... זה רציני מאוד. אם נסתכל בהיבט הזה פתאום כל מיני דברים פחות נחמדים שקרו בשנה האחרונה מקבלים מימד אחר... פתאום כל מיני תקופות יותר טובות או פחות טובות מקבלים את הפרופורציה הנכונה שלהם... ההלו... עזוב נקודתית האם היה לך טוב בשנה האחרונה או פחות טוב... תכל'ס... לאן התקדמת השנה הזו?? האם השנה הזו לקחה אותך קדימה או אחורה ביחס לחיי הנצח שלך?? זה הסיקור האמיתי של השנה האחרונה בפרט וכל החיים בכלל...

כשהייתי בחור ועברתי משברים... היה לי מנהג מעניין... כל יום של משבר שהייתי בוכה באותו יום הרבה בתפילה... בסופו של יום הייתי מבסוט!!! אמרתי לעצמי: אני אמנם עדיין בתוך בבעיה... אני עדיין עמוק בתוך המשבר... אני עדיין לא יודע מה יהיה ואיפה הסוף... אבל דבר אחד אני יודע: **מהיום הזה יצאתי מליונר!!!** סו"ס היום התפללתי... צעקתי לה'... לא נכנסתי למיטה בדכאון... אני את היום הזה מנציח!!! את התוצאות של היום הזה אני עוד אפגוש בהמשך החיים!!! זה ממש ממש ככה... עבר עליך יום קשה... עברה עליך שנה קשה... בשעת מעשה אם היית מגיע אלי הייתי צריך לעודד אותך... להגיד לך מילים טובות... אל תדאג... יהיה טוב... אבל עזוב... אתה כבר אחרי זה... אתה כבר אחרי התקופה הקשה... תכל'ס... כעת מדברים על מבט לאחור!!! עם מה יצאת מהתקופה הזו?? מה עשית עם השנה הקשה הזו?? האם זה הביא אותך להתחזק יותר ברוחניות...?? זה גרם לך להיות יותר טוב בתפילה ובעבודת ה'?? אם ככה, אתה יכול לסכם את השנה בסיפוק ולומר: היתה לי שנה טובה!!! היתה לי שנה מבורכת!!!

מבורכת במה?? מבורכת בקנייני הנצח שלי... כי בשביל מה אני פה אם לא בשביל זה... כמונבן שלהבא אנחנו מתפללים לה' שנזכה להתחזק בעבודת ה' מתוך אך טוב וחסד... אבל למפרע? כל יום נוסף שהייתי כנוע ופחות זחוח... זכיתי ליותר הכנסות ופחות הוצאות לעולם הנצחי שלי... ואין מקום ביריעה...

שמיה רבה מברך בכל כחו **קורע גזר דין של שבעים שנה!!!** אז מלאכים יחפזו סביב זה... סביב מספר הפעמים שאני הולך בשנה הקרובה לקרוע גזר דין של שבעים שנה... (אתה יודע מה זה לקרוע ניירת של תיק פלילי שמתבשל כבר שבעים שנה?? תנסה לדמיין בכמה ניירת מדובר...??) אם יש יהודי שה' כבר מחכה לו שבעים שנה... כבר שבעים שנה שה' מחיה אותו!!! שבעים שנה שה' זן ומפרנס אותו... והשנה לראשונה יש סיכוי שמשוה שם יסדק בלב שלו בעקבות השכן הבן תורה שבא להתגורר בשכונתו ש-ראו כמה נאים מעשיו... אתה יודע איזה מתח יש בשמים סביב הצ'אנס הזה?? אתה יודע כמה מלאכים צריכים להיחפז בשביל להוביל כזה מהלך ולקוות שהוא יצליח??

יש כן וכך יהודים שממתינים לישועה... כי ה' רוצה מהם שינוי מסוים והם לא מבינים... ובשמים הוחלט שהשנה שוב ינתן לכל אחד מהם איתות... בשביל לתת להם צאנ'ס להבין ולהשכיל... ואז קרובה ישועתם... יש לך מושג עד כמה מלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזון סביב זה??

שים לב: כל הדוגמאות שאמרתי לך עכשיו... זה דבר שנגזר בשמים בשנה שעברה **והעיתון לא יביא את זה!!!** לא רק בגלל שזה לא מתקשר ומצולם אלא בגלל שזה בגדר **קול דממה דקה ישמעו**... אף אחד לא יודע וגם לא יידע מה באמת התבשל בשנה האחרונה ולאן זה חתר... אז זהו!!! שקח בחשבון שבשמים זה מה שבעיקר מטריד!!! בשמים עסוקים במה השנה הבאה עלינו לטובה מקדמת כל אחד ואחד מאיתנו לעולמו הנצחי... בעיתון יהיה כתוב שבראש השנה יכתוב מדדי הבורסה שנחלשו השנה... אבל מישהו מדמיין שהמלאכים יחפזו על המכשיר הלא כשר שלך שבשמים יודעים איזה חורבנות זה עושה בעולמות העליונים... אתה מעלה בדעתך שבר"ה יכתובן וביום צום כיפור יחתמון איך עוזרים לך להיפטר מהשטר חוב הזה... (שיהי רצון שזה יהיה בדרך הטובה...)

עכשיו: כלפי מה הדברים אמורים???

הרי תכל'ס... אין לנו הרבה מה לעשות עם התיאור הזה... הוא רק מסבך את הראש... הוא רק מכניס אותנו לכל מיני חשבונות???

העניין הוא כן:

העיתון יעשה את שלו... העיתון יסקר את השנה האחרונה עם אירועים דרמטיים שאירעו... אבל גם לך מותר לסקר את השנה הפרטית שלך!!! אבל אתה תסקר בצורה הנכונה!! פעם כשהייתי מסקר לעצמי את השנה האחרונה... הייתי עושה את זה פחות או יותר כמו העיתון... הייתי מחפש כל מיני אירועים דרמטיים שאירעו לי בשנה האחרונה... (כל אחד והרפתקי דעידו עליה) הייתי משחזר את המצב הפיננסי שלי בשנה האחרונה... איך הרגשתי... איך הסתדרתי עם איקס וכו' וכו'...

אז זהו שלא!!! בשנה האחרונה למדתי לסקר את השנה שלי בצורה הנכונה... אז כן... בחודש שבט נגזר עלי להיות במשבר ממשוה מסוים... אבל עזוב... זה כחרס הנשבר... אז כמה ימים לא היה לי מצב רוח... מי זוכר את זה בכלל... אבל לא!!! חכה... תתקדם צעד אחד קדימה... נו... מה עשיתי עם המשבר הזה???

יבש... **אז ממה הם כן נחפזים???** הוי הוי... מה שהחציר יבש הזה יכול להרעיד את כל צבא השמים ולהביא את הגאולה השלימה... מזה הם נחפזים... ומזה יש מתח עצום בשמים...

ההלו... חרס הנשבר... צל עובר... קום קום... עמוד... עוד רגע מתחילים קדושת כתר... אתה יודע מה יש מיד אחרי נתנה תוקף...?? המקדישים שמן בקודש דרי מעלה עם דרי מטה מייחזים בשלוש קדושה בקודש--- קדוש קדוש קדוש... **זה הסיפור!!! זה התוקף העיקרי של קדושת היום!** המלאכים יודעים שכל יום שהחרס הנשבר הזה עושה רצונו יתברך זה חיי עולם **שנטע בתוכנו**... כל יום נוסף שיהודי חי בחלום יעוף הזה הוא יכול לתקן את כל העולמות כולם ובאותה מידה להחריב אותם... מזה מלאכים יחפזו!!! **תכל'ס, בא נמחיש את זה למעשה:**

כשאנחנו נראה בעיתון את התמונות המזוועות מהאסון במירון ויהיה כתוב שם: "ומי בחניקה..." אותנו זה מאוד יזעזע... אנחנו נזדעזע שזה מה שנגזר בשמים בשנה שעברה...

אבל ההלו... אתה לוקח בחשבון שיש כן וכך אנשים שה' כבר רוצה לפקוד אותם בפקודת ישועה ורחמים... אבל בשביל זה הם צריכים לתפוס את עצמם לידיים... ובשביל זה זימנו אותם לקרבת האסון... קירבה פיזית... או קירבה רגשית... חברתית... קהילתית... וניתן להם צ'אנס להתעורר ולהבין ולהשכיל משהו מסוים שה' רוצה שהם יתעוררו... ו... ו... ומה קרה בסוף?? האם הם התעוררו או לא?? אנחנו לא יודעים...

אבל האם אתה לוקח בחשבון שגם זה נגזר בשנה שעברה???

האם אתה לוקח בחשבון מאות ואלפי יהודים רחוקים שכמעט נכרתו מארץ חיים... ובשמים ניתן להם צ'אנס לשוב ולהתעורר בעקבות הקידוש ש"ש העצום שאותם משפחות שכולות חיזקו במשפטי האמונה שלהם... האם מישהו מעלה על דעתו שעל זה מלאכים יחפזו שנה שעברה?

תחשוב: מדובר במאות יהודים, בנים של ה', שחיים כאן בעולם עשרות שנים והם מנותקים לגמרי מכל זיק של קדושה, וכעת בר"ה האחרון, מלאכים יחפזו... מה יש?? יש עיסקה בשמים!!! עיסקה שמימית... שיש כן וכך נשמות שצריכות לעלות לשמים... והם יפדו יחד איתם כן וכך נשמות עשוקות שישובו תחת כנפי השכינה... **מישהו חושב בכלל על זה??**

אנחנו מזדעזעים מטרגדיות זה טבעי! אנחנו מזדעזעים ממפולות ומגפות... אבל קח בחשבון שדווקא בשמים יש נושאים אחרים שמטרידים עוד יותר... בשמים היו מוטרידים כמה יעברו וכמה יבראו... כמה אנשים הקב"ה ידבר איתם בשנה הקרובה והם **יעברו** הלאה... לא יתייחסו... ואילו כמה אנשים **יבראו** מחדש... כמה אנשים יתפסו את עצמם השנה לידיים ויקנו את עולמם בשעה אחת... על זה מלאכים יחפזו!!!

מפחיד לומר אבל אם קיי"ל שכל האומר יהא

משום "חולשא דכהן גדול..."

את היום כיפור אף אחד לא יכול לשכוח... זה היה יום כיפור מפחיד... דווקא הכהן גדול דווקא צדיק ומופלא בדורו... אבל הוא היה זקן וחלש וגם לא כ"כ בריא... ואנחנו הצוות הגאון של פרחי הכונה שזכינו במשך כל ליל יו"כ להסתופף בצלו של הכה"ג בלשכה ולשמש אותו... (או לחילופין להעיר אותו באצבע צרדא) עבורנו זה היה יום כיפור מלא במתחים סביב החשש אודות מצבו הבריאותי של הכה"ג... האם יהיו לו כוחות להשלים את כל העבודה או... או חלילה לא... (האמת היא שכבר מאתמול מערב יום כיפור... יש כבר התלששות שהכה"ג חלש במיוחד... עד כדי כך!! שבאופן חריג הוצרכו **גם השנה** להטיל עשיות של ברזל חסין מעו"כ להפיץ ציננת של המים משום חולשא דכהן גדול... למרות שהשנה אנחנו לפני שנה מעוברת... כך שהמקווה הכי פחות קר... ובכל זאת!!! הוצרכו לחמם את המקווה... הלא דבר הוא.) ברוך ה', בהתחלה דווקא הכל הלך למישרים... הכה"ג יצא מבית הפרווה לבין האולם ולמזבח להתוודות וידוי ראשון על פר החטאת אשר לו... ואח"כ הוא פנה למזרח המזבח והטיל גרלות על שני השעירים... ברוך ה' הגורל עלה בימין... (זה נקרא שהתחילו על רגל ימין... יותר נכון: על יד ימין...) ואח"כ הוא שחט את הפר ונתן למי שמסרס בו, מיד הוציאו לו קטורת וחפן לתוך הכף... לאח"כ הכה"ג נטל את סחתת הזהב האדומה המיוחדת שהתאימו במיוחד בשבילו, שהיא קלה וארוכה כדי שיוכל להשעין אותה על זרועו ועלה למזבח כדי לחתות גחלים... (מה שרק אפשר להקל על חולשא דכה"ג מתאמצים...) ואכן הכה"ג נטל מחתת הגחלים בימיו והקטורת בשמאלו ונכנס לקודש הקדשים... כולם כרשו מן ההיכל...

הלב מחטיי פעימה!!! האם הכל בסיידר??? סו"ס הכה"ג כ"כ חלש... והמתנת גחלים היא די כבידה!!! נכון אמנם שעושים מאמץ גדול שהיא תהיה הכי קלה שאפשר... ובשביל זה גם נותנים לכה"ג לאחוז אותה ביד ימין (ולא שמאל) כדי שאת המתנת הכבידה הוא יחזיק ביד היותר מיומנת שלו... אבל עדיין מדובר בג' קבין וגם חם... תבין: בכל העבודות הרגילות אנחנו מלויים את הכה"ג... תומכים בו... עוזרים... עומדים לידו כמו משמשים בקודש מסורים... אבל כאן? אסור!!! וכל אדם לא היה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו!!! אין משבקי"ם!!! אם הכה"ג מתקשה להחזיק את הכף והמתנתה אין מי שיעזור לו... כל שניה נדמתה לנצח... דממה!!! כעת ניתן לשמוע איך הנייאשתיק (פעמון שקשור למחתה) משמיע קול... זה אומר שהכה"ג עדיין מהלך... עוד פסיעה ועוד פסיעה... ואז... לאחר 38 שניות... לפתע הקול נהיה יותר עמום... זה אומר שהכה"ג כבר נבלע בין שני הפרוכת... ואז לפתע הנייאשתיק השתק... אוהו... נשמנו לרווחה...

כן... זה אומר שהכה"ג הגיע לבין שני הבדים... כעת הגיע עת!!! אין כאן המקום לפרט את החרדת אלוקים... בכיות... וידויים... התעלפויות... כן... זה הרגע הגדול ביותר!! בשניות אלו הכה"ג מקטיר קטורת לפני ולפנים... אבל אנחנו הצוות המסור... אנחנו מידי עסוקים כעת עם הכה"ג בעצמו... חיכינו עוד כמה דקות שבהם הכה"ג אמור להתפלל תפילה קצרה בבית החיצון... והנה לפתע... ברוך ה'... דמותו המאירה של הכה"ג הופיעה בפתח ההיכל!!! כלנו נשמנו לרווחה... הכה"ג אמנם הולך אט אט... הוא נראה חלש... אבל ברוך ה'... הקטורת נעשתה כדניה!!!

ברוך ה'... העיילם כבר התאושש מהמתח... והנה... הכה"ג נוטל את המזרק ממי שמסרס בו... ושוב חוזר לאולם... נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד... האמת היא שאני עדיין לא רגוע... סו"ס מזרק של דם הפר מדובר במזרק כבד מאוד!!!! בערך משקל של שבע עשרה קילו... (הרבה יותר ממחתת גחלים ג' קבין...)

רבש"ע: תתן כח לכהן גדול שלנו... היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל... עיני עמך בו תליות ועיניו לך מייחלות גש מול קודש הקדשים באימה לשכך כעס וחימה וכו' וכו'... (תחשוב: בשנים עברו היו כהנים גדולים שפחדנו עליהם מסיבה אחרת... ידענו שהם רשעים ופחדנו שהם ימותו בתוך קודה"ק... אבל כאן החשש הוא אחר... הכה"ג צדיק מופלא... אבל חלש מאוד) הכהן גדול אכן נטל את המזרק והתחיל לעלות בפסיעות מדודות... לאחר שתי דקות שנדמו לי כנצח לפתע אנחנו שומעים **אחנת!!!** אוהו... ברוך ה'... **אחנת**... אחת **ושתיים**... ואז שמענו אחת **ושלוש**... ולפתע... לפתע שקט... אנו מנסים לאמץ את האזניים... אתה שומע??

לא!! לא שומע... אתה... אתה אולי שמעת? אתה בטוח שלא שמעת??? אני מסתכל על חברי בחיורון... ואנחנו מבינים שמשוה פה לא כשורה... ולפתע!!! הכה"ג מופיע בעיניים אדומות!! מתברר שהגרוע מכל קרה... מרוב חולשה המזרק נשמט מידי של הכה"ג ונשפך הדם בין הזאה של אחת ושלוש לבין אחת וארבע

אוי אוי אוי... שוד ושבר... אל תשאל... אין לך שושג מה קרה פה... צריך להתחיל כעת הכל מהתחלה!!!

הרי קיי"ל: כל מעשה יום הכיפורים האמור על הסדר, אם הקדים מעשה לחבירו לא עשה כלום... זאת אומרת: הפר נפסל... הקטורת נפסלה, השעיר לה' ולעזאזל נפסלו... הכל מהתחלה!!! אתה יודע מה זה להתחיל הכל מהתחלה?? זה אומר: שוב להביא פר ולהתוודות עליו... להביא שני שעירים חדשים שששים וכו' ולהגדיל עליהם... לשחוט את הפר, לחפון ולהקטיר שוב קטורת בפנים... (שהרי קטורת שחפנה קודם שחיטת הפר לא עשה כלום) ושוב!!! שוב לקחת את המזרק של דם הפר ועכשיו שוב לזעוק לשמים ולקוות שהפעם זה יעבור בשלום ולא ישפך הדם... (צ"ע: האם ככה"ג יש להקל שהכה"ג שלא לקבל רק מקצת דמו של פר?? את"ל, הכה"ג אכן יקבל את הדם בשתי כוסות... את המזרק הקל הוא יטול, והמזרק הכבד ישאר כאן ביד המסרס בו לאחריות במידה והמזרק השני יפול, עכ"פ אם הכל ילך כשורה ולא יצטרכו לדם שבמזרק הגדול... הרי הדם שבמזרק זה ישפך לאמה ולא ליסוד דלא כראב"ר ש) העיילם כבר התחיל לרנן... שהכהן גדול הזה לא ראוי... משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו רבו קיתון על פניו... הכה"ג היה שבור מאוד ממה שקרה... אבל כעת אין זמן לשברון לב... צריך להמשיך!!!

ההיערכות מחדש החלה בקדחתנות... תוך רגעים ספורים, כבר הופיע פר חדש, והכה"ג הפריש אותו שוב, שני שעירים חדשים כבר ממתנינים במזרח העזרה לגורלות... ומלשכת בית אבטינס כבר הוציאו למלא חפניו...

שוב הכה"ג סומך על פרו... גרלות... שוב עולה בימין... משם חוזר לפרו, וידוי נוסף... שחיטה, נותנו למי שמסרס בדמו... מיד הכה"ג חותה גחלים, חופן, נכנס לקודש הקדשים להקטיר קטורת (למרבה האבסורד יש כאן כבר קטורת מלפני חצי שעה... אבל לא יצאנו בה ידי חובה) הכה"ג הקטיר... שוב תפילה קצרה בבית החיצון... והנה!! שוב הכה"ג מופיע... והנה!!! שוב הכה"ג נוטל את המזרק... והפעם חרדה אמיתית!!! והכהנים והעם העומדים בעזרה... כולם שבורי לב... כבר לא יודעים איפה זה הולך להסתיים היום... השעון לא מחכה... ותכל"ס עבודת היום בקושי התחילה!!! (אפילו אלו שנומצאים אי שם בסוכות שבמדבר וממתנים לשעיר השתלח... כבר הניפו בסדרים באיתו של סימן שאלה... מה קורה... השעיר השתלח כבר היה אמור להופיע כאן??)

לא אלאה אותך... אבל הסיפור לא נגמר כאן... כי כשהכה"ג כבר סיים להזות בפנים, והוא התחיל להזות מן הפרוכת... מרוב חולשה וערפול חושים הכה"ג החליף והיה קודם מדם השעיר, ואח"כ מדם הפר, ולכן הוא היה צריך להזות שוב מדם הפר ואח"כ מדם השעיר... בקיצור: היו שם עוד כמה וכמה מעשה שטן... שמוכרים ומאתגרים אותו היטב בסוכת יומא... אבל מה אתה חושב??? אחרי כל הבעיות והעיכובים... ואחרי כל השברון לב והעגמת נפש והדם שנשפך תרתי משמע... בסוכו של יום הלשון של הזרית הלבין כשלא!!! ויצאה בת קול ואמרה: לך אכול בשמחה לחסך ושתה בלב טוב את יינך כי כבר רצה אלוקים את מעשיך... ללמדך: לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה' צבקות...

אחד מהנושאים שרבינו יונה מדבר עליהם בחריפות יוצאת דופן!!! זה נושא מוכר שכל אחד מאיתנו מתמודד איתו איכשהו...

הנושא הוא: הפרוש מדרכי ציבור!!!

זה לשונו: **בהתאסף ראשי עם וקהילות הקודש לעבוד את השי"ת להעמיד להם מצוות, הנה הם מקדשים את השם... והקב"ה מתעלה באסימנת ועבודתם, והאיש הפרוש מדרכי ציבור הנה הוא נמקטרג על הסכמת עבודת ה', ומראה עצמו כי לא יחפוץ להיות בסודם ולהכתב בכתבם... כי הם מניאים לב חלושי הדעות בנשיטתם מדרכי הציבור והינם מן המחטיאים את הרבים...** (עיי"ש בדיוק לשונו...) לחטא הזה יש דימוין מסוים למושג שרבינו יונה מוכיז בקטע אחד לפני כן... כמו שמושג יכול להיות לך בן אדם ממש משלנו... ויש לו רק איזה "חור" מסוים ונקודתי ביהדות... דא עקא שהחור הזה מאוד מסוכן... כי מדובר בבן אדם שכופר בו בכפירה מוחלטת והוא נחשב למושג לדבר אחד... והוא עלול לאבד את כל העוה"ב שלו על הפרט הזה.

אותו דבר בפרוש מדרכי ציבור... יתכן שמדובר בעובד ה' שהוא גלאט... זהו בכל ד' חלקי שו"ע... א"א לתפוס אותו על שום ס"ק במ"ב... אבל הוא טיפוס מרדן!! הוא תמיד לבן יותר ותמיד צריך לעשות אחרת מכולם... וצריך לדעת שהרבה פעמים זה נובע דווקא בגלל שהוא באמת יותר מוצלח מהממוצע... אבל תכל"ס... יש ערך שקוראים לו **בלל ישראל!!!** וכלל ישראל צריכים הנהגת הכלל!! וצריך הכנעה וציות להנהגה שענייה פרושות על תקנת הכלל... וישנם תקנות שמנהיגי ישראל מתקנים לטובת הכלל והתקבלו על כלל ישראל... ומכאן ואילך אנו מחויבים לתקנות האלו!!! וברגע שמוגיע יהודי ומטשטש את הגבולות האלו הוא צריך לדעת שהוא משחק עם העולם הבא שלו!!!

דא עקא!!! שכאן חובה להסתייג... שאסור להתבלבל ולהיסחף!!! ולא כל דבר שהציבור עושה זה כבר בגדר "דרכי ציבור"!! לא כל שגוען שהציבור אימץ מהייב את היחיד להיגרר אחרים... וגם אם מדובר בחיזוק של טרנד חדש או סגולה חדשה שהציבור נסחף אחריה... זה לא בכלל **דרכי ציבור!!!** ואתה יודע מה? גם מנהג נקודתי שהציבור נוהג, לא צריך להיסחף ולהחליט שזה כבר בגדר דרכי ציבור שהפרוש ממנו הוא בעונש הזה... **אז מה כן???**

כאן מתחילה הבעיה!!! שהנושא הזה מאוד מעורפל ומטושטש...

מה שבטוח!!! צריך לכל הפחות לדעת שיש כזה דבר!! יש מושג ששמו פורש מדרכי ציבור!!! מתי זה כן ומתי זה לא?? מתי זה אולי כן ומתי זה בטוח לא?? לא ברור... בודאי לא אני זה שגייד לך את זה... מה שאני יכול להגיד לך זה דבר אחד:

המושג הזה קיים!!! וצריך לכוון את זה במלא הרצינות כי נפשנו הדבר!! זה לא צהוק!!! לכאורה אדם שמוחזק אינטרנט באופנים האסורים... ככל הנראה הוא פורש **מדרכי ציבור**... לא יעזור לו שהוא יטען שהוא אף פעם לא נכשל בעריות... אני מצידי מאמין לו שהוא לא נכשל... אבל אתה פורש מדרכי ציבור!!!

סו"ס זה מהעבירות החמורות ביותר... וגם מי שאין לו נערווען לא בק"ש ולא בד' המינים... אבל בזה יש מה להיות נערווען... סו"ס אנחנו כבר מקריבים כ"כ הרבה ומשתדלים כ"כ לבנות את העולם הבא שלנו... ו... ולא מומלץ להפסיד אותו!!! ההשארתי אותך עם לשון בחוץ... עם המון סימני שאלה... כן... אנחנו נמצאים בעולם של בירור... צריך לדעת שכל דבר שמסווג להסכמת הציבור יש בזה חומרא יותר מכל דבר אחר... הההראיה: שכל דרשה ב"ג מידות שדרשו אותה בלשכת הגזית לפני 400 שנה... יכול לבא בית דין אחר ולפרוק אותה... אבל ברגע שלשכת הגזית גורו תקנה והיא התקבלה בתפוצת ישראל אין שום דרך לבטל את התקנה הזו!! היא שרירה וקיימת לעולם ועד ולנצח נצחים ודו"ק...

תזכורת!!!! מתחילים מסכת ביצה...

כן... בתוך כיווג ההכנות והאווירה לקראת הימים הנוראים... צריך לזכור **ש"חיים" חזקים מהלכו!** החיים ממשכים כרגיל... ואם כי הם חיינו ואורך ימינו אז להזכירכם שבשבוע הבא... ככ"ה אלול- יום בריאת העולם... ביום הזה מתחילים **מסכת ביצה** במסגרת לימוד דף היומיומי!!! אז נכון שביום הזה יש גם סליחות... נכון שביום הזה יש נוהגים לעשות תיקון מיוחד ליום בריאת העולם... נכון שהראש תפוס לגמרי בהכנות לראש השנה... אבל תכל'ס... **תורה היא וללמוד אני צריך!** התורה תובעת את שלה... ומסכת ביצה מתחילה ואיתה נגיע ליום הדין... מי שזכה לסיים את מסכת סוכה בכ"ה באלול אשרי חלקו... הוא מגיע לר"ה עם משהו בידיים... ומי שלא?? אז בשביל זה יש מסכת ביצה שאני מגיע ומכריז... רבש"ע: אני **מתחיל** פה משהו עם תחילת השנה...

אז ככה: רק לשבר את האוזן: להתחיל מסכת ביצה בערב ר"ה זה לוקוסו של בלוקוסוס... למה? **כי זה בדיק הסוגיה!** מסכת ביצה זו מסכת שכל כולה עוסקה בהלכות יום טוב... וזה בדיק התאריך של החגים!!!

אז ככה... סיקור כללי מלמעלה: מה זה המסכת הזו??

אז אמנם עקרונית המסכת הזו מדברת על הלכות יום טוב!!! אבל ההגדרה העוד יותר מדויקת: כל המסכת מתחילה ועד סופה מדברת רק על **דרבנן** כל הגזירות שרבנן תקנו בענייני שבות של יום טוב... המשנה מונה ומפרטת ודנה בכובד ראש בכל השבותים שחכמים תקנו לאורך ה-800 שנה ויותר שהיה לשכת הגזית ומידי חג בחג יצאו עוד ועוד חקיקות להגדיל את מסכת ביצה ולהאדירה... אז אני יכול להגיד לך שאני לבד מניתי למעלה ממאה שבותים... (אל תתפס על המספר כי זה מה שיצא לי לפוס ריהטא... ואפשר להתווכח ולדון על זה... אדרבה... תסתער כעת על המסכת ותעשה מנין משלך ומעניין אותי לעשות איתך אח"כ השוואות... **מקצה המשע**: לי יצא שיש: 10 שבותים במקח וממכר, 9 במתקן כלי, 11 בהוצאה, 4 במבעיר ומכבה, 4 בדש ובור, 4 בהפשת ועיבוד, 6 שבותים האמורים בתורה, עוד 2 בלישת הפת, 23 אופנים האסורים משום מוקצה ואינו מן המוכן, עוד 4 בספק מוכן, גזירה דביצה על 4 ענפיה, וגזירה דכיסוי הדם על 6 אופניה, חוץ מזה מצאתי 28 היתרים מיוחדים שחז"ל התירו, שמתוכם יש יותר מעשרים מחלוקות ב"ש ובי"ה למיטב זכרוננו... עכשיו: אל תתרגש מהבקביות שלי... את הכל העתקתי כעת מרשימות מסודרות ושמורות אצלי מאז שלמדתי מסכת ביצה בפעם האחרונה... אני בסה"כ למדתי לסיפור ולמנות שבותים לפי השיקול דעת שלי ויש הרבה מה להתווכח בסיווג ובחלוקה של השבותים... אז עקב שעד כה לא היה לי עם מי לחלוק את זה... אולי ס"ס משהו ירצה לקבוע איתי חברותא ב... ב... בדברי **סופרים!!!** שהיו סופרים דברי חכמים... זה חלום חיי... לענ"ד זה עיקר השטייגן של מסכת ביצה בפרט ואיסורי דרבנן בכלל...)

אז קצת רקע מסוג של "הלכה בקרוב ממש למעשה"... מה יש כ"כ הרבה לדון ולדוש בדיני דרבנן? מילא בדאורייתא... אנחנו מנסים לברר מה רצון התורה... אבל בדרבנן? הנה לשכת הגזית פתוחה... תכנס... תשאל... תברר מה הם באמת התכוונו וזהו... נסיים את הסיפור... **אז זהו!!! שיש פה מידע בסיסי שצריך לדעת אותו...**

שכל גזירה חדשה שיצאה מלשכת הגזית... ב"ב חודש הראשונים היתה האפלה וצו איסור פרסום על סיבת התקנה וטעמיה... כלומר: יום אחד יוצאת הוראה מלשכת הגזית... ביצה שנולדה ביום טוב אסורה!!! סוף פסוק! למה? אין נימוקים! אין הסברים! צריך לעשות כי כך ההוראה... ובמשך י"ב חודש כלל ישראל אמורים לקיים את ההוראה הזו בלי להבין! ואז אחרי שנה... ב"ד יוצאת... ומברר אם פשטה התקנה... אז רוב הציבור עומד בה... ברגע שרוב ציבור קיבל יוצאת... זהו! כעת הגזירה נחקקת לדורות בכלל ישראל וא"א לבטל אותה לעולם... וכעת ניתן לשחרר מידע ולגלות את טעמי הגזירה... זה המסלול!!!

וכאן מתחיל הסיפור... נניח לשכת הגזית בחג שבועות האחרון יצאו בגזירה חדשה אסור לרחוץ ביום טוב... ולי הרי יש את עלון אז נדברו... ולא מתאים לי הגזירה הזו... זה לא מסתדר לי... מה הבעיה?? אני יוצא פה בסדרת מאמרים מרדניים ונגרניים... אאאוף... למה אסור לרחוץ... (אני נוהר לא להגיד שמוות כי אז מגיע לי מכת מרדות... תסמוך עלי... אני מספיק חכם ללכת בין הטיפות ולהעביר את המסר בלי לעבור על החוק) ובקיצור: אני יוצר אוירה כללית של אאאוף... לא רוצים... וכצפוי אחרי י"ב חודש לשכת הגזית יוצאים בבירור האם התקנה פשטה ברוב ישראל... ומתברר שהקמפיין שלי הצליח (בשיתוף קבוצות הוואצפ מאורגנות שהביעו חוסר שביעות רצון מהתקנה)... ולא!!! לא פשטה התקנה... באותו רגע התקנה נהפכת ללא רלוונטית... קבל ביטול... לא עשינו עסק... זכותנו!!! זכותנו... זכות הציבור לא שתף פעולה ולקבוע את הסדר יום גם נגד לשכת הגזית...

אז זהו!!! שכאן מגיעה העבודת ה' הגדולה שלנו... להמליך על עצמנו את ההנהגה המעשית של עול מלכות שמים בעולם!! להיכנע מיוזמתנו להנהגה של חכמים שאוכפת את עול מלכות שמים כאן בעולם... ולזה קוראים דברי סופרים!! כן... זכותנו להתמרד... זכותנו לשותף פעולה... יש לנו את השווה והזירה היכולות לסכל את תקנת חז"ל ולהפוך אותה ללא רלוונטית... וזוואק בגלל הווטה הרי ששאנחנו יכולים להפעיל... חזק! מהמקום הזה ה' פונה אלינו ואומר לנו... בבקשה... **תמליכוני עליכם!!!** תנו את מלא הגיבוי ללשכת הגזית ותמסרו בידיים שלהם את ממשלת הדור לאכף את עול מלכות שמים בעולם... וכאן אני ואתה מגיעים בבחירה האישית שלנו... ובמקום להתמרד ולהתנער... אדרבה...

אנחנו מחליטים שכל תקנה שיוצאת מלשכת הגזית אנחנו מסתערים עליה בחיבה... ודבר ראשון: מקבלים על עצמנו את זה ללא פשרות ושאלות וגם בלי להבין... אדרבה... אנחנו נכנסים לביהמ"ד עם התקנה החדשה ועושים ממנה ממצב... מסיבת עיתונאים... פרשנויות... רבות: השבוע יצאה גזירה מלשכת הגזית שביצה שנולדה ביום טוב אסורה... למה? מה אתם אמורים? מתחילים פרשנויות... זה אומר משום פירות הנושרים וזה אומר משום הכנה דרבה... זה אומר משקין שזבו... תוצ'ח שלם... (מה הפלא שיד דפים הראשונים של מסכת ביצה מדברים על הביצה הזו...) דשים בזה... לוקחים את זה בשיא הרצינות!!! מה פירוש?? הרי באותה מידה אני ואתה יכלנו לזלזל בתקנה הזו ולהפוך אותה ללא רלוונטית... אז באותה מידה, אנחנו "בעלי אסופות" כמו ידינו דואגים לקבע אותה ולנטוע אותה כדרבנות וכמסמרות נטועים... **זה מסכת ביצה!!!** מסכת ביצה כולה אמנם תקנות דרבנן... אבל זה לא מדויק לגמרי להגיד שזה שייך לרבנן... ולמה?? כי עם כל הכבוד לרבנן שתקנו את זה... סבא שלך היה מספיק דומיננטי וחזק כדי לזלזל ולהתמרד ולסכל את התקנת דרבנן האלו... **אז זהו!!! שהוא החליט היפהר**... הוא החליט להמליך את ה'

ולחבק את כל התקנות האלו לעשות מזה מסכת ביצה שלימה... הוא לקח כל תקנה ודש בה בחיבה... חקר בה וליטש אותה וספר אותה באהבה וצירף אותה לרשימה הארוכה של תקנות שהצטברו אצלו... מי שיתחיל מסכת ביצה בשבוע הבא יכול לחוש כמעט באופן ממש בדפים את התחושה הזו... חכמים החליטו שאסור לטלטל סכין מסוים או מדוך... נו... אני ואתה שומעים על ה"הצעת חוק" החדשה הנקודתית והפרטנית הזו... מה התגובה?? או שמגיבים באדישות או בזעם... **אז זהו!!!** שבמסכת ביצה מגיבים באש קודש... אש של תורה... בהכנה וברצינות תהומית!!! הלוואי ואשתי במטבח הייתה מתייחסת לקרש חיתוך כמו שבמסכת ביצה זה נהפך למחלוקת שלימה בין ב"ש ובי"ה... ומסכת ביצה אנחנו לומדים שאפשר לקחת ביצה שאסורה ביום טוב ולעשות ממנה מלכות שמים בפועל... אם חכמים קבעו ואני מקבל את זה... יש פה מלכות שמים!!! תחשוב: בסוף שבעים שנות גלות בבל, סו"ס כל הצדיקים והחרש והמסגר עולים לבנות את בית המקדש... (ויש תביעה על מי שלא עולה) אבל יש משהו שדוחף את כולם לעלות והוא לא עולה... תנחש מי? עזרא הסופר!!! מה יש? מתנצל... קוראים לי עזרא הסופר!!! למה קוראים לי סופר? כי אני סופר בחיבה את הדברי סופרים... מה אעשה... שהרבה הגדול ברך בן נריה הוא מאוד זקן... והוא כבר לא יכול לעשות את כל הדרך מכבל לא"י... ולכן הוא נשאר בבבל... ולכן אני נשאר איתו!! כן... עם כל הכבוד לבית המקדש... לארץ ישראל... לשמיטה... לתרי"ג... אבל יש משהו אחד יותר חשוב... לשבת בהכנה מול הליגער ברך בן נריה ולספור עוד תקנת חז"ל ועוד... אין ברירה... בית המקדש יאלץ לחכות... מה נעשה... קודם כל "כי מציון תצא תורה" ורק אח"כ דבר ה' מירושלים... קודם אני אזכה לספור דברי סופרים ולקבל י"ע בהכנה ובשמחה את כל דברי חכמים... ואז אני אגיע לשיעור קומה של עזרא **הסופר**... רק אז אוכל לגשת ולחנך את בית המקדש...

---מסכת ביצה זה מסכת של יום טוב **שני** של ראש השנה!! ביו"ט ראשון אנחנו ממליכים את ה' בתפילה, באמונה שובכן ותמלוך אתה ה' לעתיד לבא, אנחנו תוקעים בשופר של תקווה, אנא, תקע בשופר גדול לחרותנו,

מתעסקים בעיקר בהמלכת ה' שתהיה לעתיד לבא, ולנו לא נותר אלא להתפלל על זה... אבל מגיע יום טוב שני... ושוב... שוב ממליכים את ה'... שוב תוקעים בשופר... מה קרה?? מה **לא טוב** בהמלכת ה' ובתקיעות של אתמול שאתם שוב תוקעים בשופר?? **מה התשובה??**

אתמול **התפללנו** על מלכות שמים!!! אבל היום זה קורה בפועל!! היום הגיעו חכמים ומשום מה החליטו שיהיה עוד יום של ראש השנה... יכולנו להתנגד... יכולנו להתנער... **אבל לא!!!** אנחנו מקבלים את זה... והנה... אנחנו פה ממליכים את ההנהגה של מלכות שמים בפועל... מה הפלא שביו"ט שני של ר"ה יש דינא **רפיא**... אתה יודע למה?? כי ביו"ט ראשון של ר"ה אנחנו מדברים על משהו שצריך לקרות ועדיין לא קרה... כאן רב הנסתר על הנגלה... לך תדע מה יכולת לפעול בגילוי מלכותו יתברך ולא עשית... לך תדע כמה מלכות ה' מתעכבת רק בגללך... נישט פשוט... זה דינא קשיא!! אבל כשמגיע יו"ט שני פה אין מה להבין... **זה קורה כאן ועכשיו!!!** אני מכריז בזאת שאני ממליך את ההנהגה המעשית של כבוד שמים בעולם... אני מכריז בזאת שהביצה שנולדה לי גם היום אסורה כי שני ימים טובים של ר"ה קדושה אחת ניהנו!!! זה קורה כאן ועכשיו עם השופר ועם הביצה ועם הימיו דאתקצאי...

במילה אחת: זה ההבדל בין ראש השנה ליטאי לר"ה חסידי... ר"ה ליטאי זה פלצות... כי אני הליטאי מגיע לבד לר"ה ונו... אני לא יודע אם אני מספיק ממליך את ה' או לא... אבל החסיד האמיתי (לא המזויף) שמגיע לרבי ומכריז: אני כאן מקבל י"ע עול מלכות שמים!! יש פה הנהגה שאני מחויב אליה... הוא יותר רגוע... הוא מבצע את ועכשיו את המלכת ה'... הוא מצביע על הרבי ואומר לרבש"ע... זה בסדר... אם אני אקנה השנה אייפון... הרבי יעשה לי נו נו... וזה יזרק באותו יום... (למעט אותם אלו שמגיעים לרב ועושים מה שמתחשק להם... יעשו טובה לכולם וישארו בבית...) ובמילה אחת אחרונה: זה מה שמפריד בינינו לבין משיח...

נדמה לנו שאנחנו מחכים וממתינים למשיח!!! נדמה לנו... דא עקא שלא... המשיח אמנם ירפא את כל החולים ויחתך את כל המעוכבים ויפקוד את כל העקרות... אבל הוא **יאתך אותנו על כבוד שמים!!!** ונדרש מאיתנו לרצות את זה... וממש ממש של בטוח שאנחנו רוצים את זה... אני רק בזמן האחרון הגעתי לבשלות נושא הזה... ואני כבר מסוגל לקבל את המשיח!!! אני מסוגל שמישהו פתאום יופיע עם שבט מיהודה... ומחוקק מבין רגליו... אני ערוך לאפשרות שהוא ישנה לי את התכנים של אז נדברו... (תחשוב טוב טוב לפני שאתה מכריז שאתה ערוך לזה...) צריך לצפות למשיח... ולהבין שזה כרוך בקבלת עול... זה לא רק חגיגה... משיח לא וק הולך לסגור לנו את כל החובות בבנק... הוא גם הולך לחוקק חוקים בתורה ואנחנו נהיה מחויבים לזה... מוכן או לא מוכן??

הנה לך... קבלה מתאימה לראש השנה!!!

זה השטייגן הפנימי של מסכת ביצה... להסתער על עשרות רבות של תקנות חכמים... שכשלמדתי את זה בפעמים הראשונות זה היה נראה כ"כ יבש... נוך אתקנה... עוד איסור של חכמים... עוד יכוח בדעת חכמים מה כוונתם... עוד איזה פריט שחכמים החליטו שזה מוקצה... היה לי קושש מסוים להתחבר לזה... עד שנכנסתי למצב של "דברי סופרים!!!!!" עד שנכנסתי לשטייגן של אותו ישיבוחר שצועד לילה שלם בליל ר"ה בדרך **לא** לבית המקדש!! אלא לבית יעזקו!! ומה השטייגן שלו בכל הליל ר"ה הזה? שאנחנו הולכים עוד מעט לפגוש את הליגער רבן גמליאל נשיא ישראל ואנחנו משתעבדים להנהגת עול תורה שהוא מכותב לנו... במשך לילה שלם הוא גרס את עשרות התקנות שר"ג הזקן תיקן מפני תיקון העולם במסכת גיטין... (כולל את תקנת פרוזבול של הידיע הלל הזקן)... ובמשך אותו לילה הוא גרס את מסכת ביצה על עשרות שבותיה בחשק ובשמחה... פי פערתי ואשאפה כי למצוותיך יאבתי...

מי שכך מקבל על עצמו מלכות שמים בליל ר"ה... מה הפלא שהוא לא צריך את האווירה של נתנה תוקף... מה הפלא שהוא לא צריך את האווירה המחשמלת של אלף איש אומרים יאה שמייה רבה... הוא כעת ועכשיו מלכות שמים רגליו עם הפנים קדימה להשתעבד להנהגת המחוקקת של עול מלכות שמים בעולם!!! או... נגמר המקום בידיה, ועדיין לא נגשנו למנהג המסורתי לסקר את המסכת... אז אולי בשבוע הבא... אבל קודם תתחיל!!! ביום שלישי הבעל"ט.

גיליון מס' 440 פרשת כי תבא
תשפ"א שנה תשיעית

לזכות ידידינו החשוב שיראה ברכה
והצלחה בכל הענינים

להקדשות ע"ג הגליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

"בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי" (כ"ו י"ג)

נאמר במשנה (מע"ש פ"ה מ"ו): "נתתיו ללוי" - זה מעשר לוי, "וגם נתתיו" - זו תרומה ותרומת מעשר (לכהן).
ויש לעין, הרי מצות הבעור נהגת גם במעשר ראשון וגם בתרומה, אם כן מדוע אצל לוי כתבה תורה בפירוש, ואלו הכהן רק נתרבה מתבת "גם".
והנה יש חלוק בין כהן ללוי. כי סתם לוי הוא עני, וכלשון הפסוק (דברים י"ד כ"ז): 'ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך' (ועין ספרי שם, בכל מקום שאתה מוצא לוי הזה תן לו וכו'), אבל סתם כהן הוא עשיר, כדאיתא בספרי (פ' ברכה על הפסוק 'ברך ה' חילו): 'רוב כהנים עשירים הם'.
מעתה אתי שפיר:

הלוי נכתב במפורש בתורה בפסוקים אלו של שנת מעשר עני, כי בדרך כלל הוא עני וכנ"ל, וממילא מקבל גם מעשר ראשון וגם מעשר עני, אבל הכהן אינו עני ואינו שייך לפרשה של עני, ומגיעה לו רק תרומה, לכן כתבתו התורה רק ברבוי. (שבענו מטוביך)

ירח האיתנים

לשותפינו היקרים שיחי'

ימים אלו הם ימים של חשבון נפש, כל אחד ואחד לעצמו על כל מה שעבר בשנה האחרונה, גם אנחנו אם נסתכל לאחור א"א לתאר ולשער את הצמא הגדול ההולך וגובר מדי שבוע איך שרבים מבקשים עוד ועוד ללמוד מתורתו של רבינו שליט"א, וב"ה זוכים אנו לסיים את השנה עם סיפוק גדול של סייעתא דשמיא בהוצאת הגליון מדי שבוע בשבוע והפצתו בבתי הכנסת ובהיכלי התורה כאן בארץ ישראל ובמדינות רבות ברחבי העולם.

זו גם ההזדמנות להודות לכל אותם שותפים בהפצת דברי התורה ע"י הדפסת הגליון והפצתו במקום מגוריהם ובפרט לגרים מעבר לים אשר מדפיסים מדי שבוע את הגליון ומזכים את הרבים, וכן אלו שנדבה ליבם להיות שותפים בהוצאות לזיכוי הרבים במשך השנה. כידוע בשנים עברו בליל ראש השנה אלפים אלפים נוהרים מכל קצוות העיר בני ברק לזכות לקבל את ברכת רבינו לברכת השנים לשנה טובה ואי"ה נקוה שגם בשנה זו נזכה לעבור ולהתברך, אבל רבים הם הגרים בערים רחוקות ברחבי הארץ שהיו רוצים לבוא ולהתברך ואינם יכולים מחמת המרחק ובפרט אחינו היקרים אשר מעבר לים שגרים שם וליבם כאן. ובזאת אנו באים להיות לכם לשליחים עבורכם ולהגיש בפני רבינו את שמכם לברכה ולישועה לקראת השנה החדשה.

כל אחד ואחד שירים את תרומתו בסך 100 ₪, יזכה להיות שותף בהפצת דברי תורתו של רבינו שליט"א וכן יועבר שמו למרן שליט"א לברכת השנים ולברכת שנה טובה, בימים הנוראים הבעל"ט.

בימים אלו יצינו בכלל ישראל את הסתלקותו של מרן בעל המשנה ברורה והחפץ חיים ונשאל רבינו: מה יש לומר לתורמים על ענין החזקת התורה?

ואמר רבינו: שהחפץ חיים (שמירת הלשון ש"ג פ"ו) כתב שהללו המחזיקים תורה לעתיד לבוא הם יידעו ללמוד, שהרי כתוב שיישבו במחיצת תלמידי החכמים - 'בצל החכמה בצל הכסף' ואם לא יידעו ללמוד איזה שכר יש להם בכך, זה עונש, על כורחך שיידעו ללמוד. רבנו אמר זאת בשמחה גדולה רבה כמי ששמח בשבילם - כמה טוב יהיה להם שיידעו ללמוד!

ואשרי הזוכה להיות שותף בהפצת דברי תורתו של רבינו שליט"א

ניתן לפנות למס': 053-3145900

ברכה מרובה וברכת שנה טובה תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה
יצחק גולדשטוף

ערב שנת השמיטה במשנתו של רבינו

השתדל מאד לקטוף את הסכך של הסוכה ולולב והדס קודם שנת השמיטה משום חשש זמירה. (עי' ד"א פ"ד משמיטה סוף ס"ק פ"ו גביאתרוג, ובפ"ח ס"ק פ"ו גבי לולב ובפ"ז בצה"ל אות רכ"ב)
אבל ערבות אין שום חשש כי אין בהם חשש קדושת שביעית. (והוסיף שהיו כירקות ועי' ד"א פ"ח משמיטה ס"ק פ"ו) פרוזבול

בערב ראש השנה של תחילת שמיטה אחרי התרת נדרים, אומר בעל פה בפני ג' ואפילו קרובים שלו, "מוסרני לכם הדיינים שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה". (עי' ד"א פ"ט משמיטה ס"ק צ"ה, ובשעה"צ אות מ"ד, ומה שעושה בפני קרובים אינו אלא מחומרא, עי' ד"א שם ס"ק צ"ה)

שאלתיו אם בקידוש ליל ראש השנה מכוון בשהחינו על מצוות שמיטה כמו שנתפרסם בשם הגרש"ז אורבך זצ"ל, והשיב שלא נהגו אצלם כן. (והראה לי ירושלמי סוטה מענין זה. פ"ז ה"ג בסופה)
ש. האיך היה מנהגו של מרן בעל הקהילות יעקב ז"ע בענין עריכת פרוזבול בערב שביעית, האם היה מקפיד לנהוג כן, והאם היה מצריך כתיבת שטר פרוזבול או שמספיק במסירת מילי בלבד.
ת. נהג כן ולפעמים מסר מילי ולא כתב. והחזר"א לא נהג כן.
(קיצור דיני שביעית)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונ"ת מרבינו.

וציותי את ברכתי
הלכות שביעית ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

על מה חלה קדושת שביעית (ג)

ירקות שהשרישו מעצמם

- ירקות שהשרישו מעצמם, אם השרישו שלא כדרך זריעה כלל, ולא ניחא ליה אין בהם קדו"ש, ואם השרישו כדרך זריעה אם ניח"ל הרי זה קדוש בקדו"ש, ואם לא ניחא ליה – נחלקו הפוסקים.

גינה על הגג

- גינה על הגג, אף במקום שאין הרגילות לכך, נוהגים בה כל דיני שביעית כיון ששתל בכוונה.

דברים התלויים במחשבת הבעלים

- דברים שגדלים מאליהם בשדה בשישית ונכנסים לשנת השביעית ואינם מיוחדים למאכל אדם או בהמה ואינם מיוחדים להסיק בהם כעץ, כגון עלי גפנים ומיני עשבים שונים, הרי דינם תלוי במחשבתו.

הגדל בשביעית וקצר בשמינית

- ספיחין המותרים בשביעית לאכילה כגון מד' שדות שלא גזרו עליהם, אם גדלו בשביעית וקצרו בשמינית או שלא גמרו לגדול אלא בשמינית, הרי דינם ככל פירות שביעית: קדושים, ומותרים באכילה ואסורים בסחורה וחייבים בביעור עד חנוכה או שיעשו כיוצא בהן.

ירק שישיית היוצא לשמינית

- ירק של ששית העומד לצאת לשמינית ואינו עומד ללקוט בשביעית – אין בו קדו"ש.

מתוך ספר שיח השמיטה - אוצר פסקי רבינו הגר"ח קניבסקי

ערב שנת השמיטה שו"ת מיוחד עם רבינו שליט"א

בערב שנת השמיטה תשע"ה נכנסו מגדל מאתרוגים הרב ניימן והרב גרבוז שליט"א מרביני ישיבת סלבודקה קמי מרן שר התורה הגאון ר' חיים קניבסקי שליט"א בשאלות הלכה למעשה בענין עבודות בפרדס האתרוגים (להלן ההמשך משבוע שעבר) שאלה: בפרדס יש עצים שמקבלים מחלה ומתחילים להתייבש, בשביל שזה לא יתפשט לעצים אחרים צריך לחתוך אותם, ההוראות הם שצריך לחתוך גם חלק מהעץ הבריא. האם מותר לעשות את זה בשמיטה?

תשובה: מרן: לחתוך בצמצום הוא לא יכול? הרב ניימן. עד איפה שהמחלה נמצאת ועוד קצת, מרן: להשתדל לחתוך בצמצום מה שמוכרח.

שאלה: אחרי שחותכים צריך לשים משחה עצים שהמחלה לא תכנס לגדם זה כמו פצע, האם מותר לשים את המשחה?
תשובה: מרן: לשמור את הפרי. לשמור את העץ מותר,

שאלה: את הגזם אסור להשאיר בשדה כיון שזה גם מדבק עצים אחרים. ויש גם את הגזם משישית שחתכו ולא הספיקו להוציא. האם מותר להוציא את זה החוצה? **תשובה: מרן:** כן.

שאלה: הרב גרבוז: זה לא נקרא להכשיר את הקרקע לזריעה? **תשובה: מרן:** לא, זה מונע מזיק. הרב גרבוז: זה נקרא מונע הפסד, אפילו שזה חשש שמא, ואפילו שזה לא הפסד מרובה? **מרן:** לכאורה.

שאלה: בפרדס גודלים עשבים, העשבים גם מונעים מהעץ מים היות לא יודעים אם העץ מקבל מים מצינור ההשקיה, וגם מביא מזיקים ונחשים, בשמיטה הקודמת היה גוי שנחש נשך אותו. האם מותר לרסס בשביל לייבש את העשב?

תשובה: מרן: אי אפשר לשים סם לנחשים? הרב ניימן: ההוראות לנחשים שא"ל לתפוס אותם הם מתחבאים. מרן: לשים סם כזה הם יאכלו אותו וימותו. הרב ניימן. יש עוד בעיה שאם לא יורידו את העשבים לא ידעו אם העץ קבל מים והעץ יכול למות אין פה את הלאוקמי של העץ? **מרן:** אם צריך לאוקמי מותר ע"פ דין, הרב גרבוז זה נקרא לאוקמי, אפילו ושנחנו לא יודעים איזה עץ זה יהיה, רק שיכול להיות עצים שלא יקבלו מים זה מספיק? **מרן:** אבל יודעים שיש עצים שזה מקלקל.

שאלה: בחומר שמיבש את העשב יש שתי סוגים יש חומר שמרססים עליהם הוא מיבש את העלים מלמעלה, ויש חומר שמהעלים הוא יורד גם לשורש, הנפ"ק בן החומרים האלה, שאת החומר שמיבש רק את העלים מלמעלה יצטרכו אחרי חודש עוד פעם לרסס, אבל מה שעושים שמיבש את העלים והשורשים בפועל אחת זה לא יגדל יותר?

תשובה: מרן: הכלל בכלום זה לאוקמי מותר לאבראי אסור מה שצריך שהאילן לא יתקלקל זה מותר, ומה שזה להשביח זה אסור, הרב ניימן: אני רוצה ברכה מהרב.

מרן: "וציותי את ברכתי" שומר שמיטה שיהא לך ברכה וכול טוב. הרב ניימן: אמן.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310